

SMART

KONCEPCIA UPLATNENIA SMART PRINCÍPOV
V ROZVOJI VEREJNÝCH POLITÍK / SLUŽIEB
KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

INTELIGENTNÝ A LEPŠÍ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

12/2023

Názov:	<i>Koncepcia uplatnenia SMART politík v rozvoji Košického samosprávneho kraja</i>
Verzia¹	<i>2.0</i>
Dátum schválenia zodpovedným útvarom organizácie, resp. odbornou pracovnou skupinou na úrovni prijímateľa	<i>13. 12. 2023</i>
Zodpovedný koordinátor koncepcie SMART	<i>PhDr. Matúš Lopatník</i>

¹ Prvá schválená verzia sa označuje číslom 1.0. V prípade formálnych zmien v danej verzii sa mení číslica za bodkou, napr. 1.1, 1.2 atď. V prípade zásadnej zmeny sa mení číslo pred bodkou, napr. 2.0, 3.0 atď.

Obsah

1	ÚVOD	7
1.1	ÚČEL A CIEĽ	7
1.2	SMART PRINCÍPY	7
1.3	METODICKÉ VÝCHODISKÁ	7
1.4	CHRONOLÓGIA PRÍPRAVY KONCEPCIE A SPÔSOB ZAPOJENIA PARTNEROV V RIEŠENOM ÚZEMÍ	10
1.5	INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PRÍPRAVY KONCEPCIE, VRÁTANE MECHANIZMU SPOLUPRÁCE S PARTNERMI V ÚZEMÍ	11
2	ANALYTICKÁ ČASŤ	12
2.1	ODVETVOVÁ ANALÝZA	13
2.2	KULTÚRA	14
2.2.1	<i>Legislatívny a strategický rámec</i>	14
2.2.2	<i>Kompetencie Košického samosprávneho kraja</i>	15
2.2.3	<i>Popis súčasného stavu</i>	16
2.2.4	<i>SWOT analýza</i>	20
2.2.5	<i>Príklady dobrej praxe</i>	22
2.3	ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE	24
2.3.1	<i>Legislatívny a strategický rámec</i>	24
2.3.2	<i>Kompetencie Košického samosprávneho kraja</i>	25
2.3.3	<i>Popis súčasného stavu</i>	27
2.3.4	<i>SWOT analýza</i>	29
2.3.5	<i>Príklady dobrej praxe</i>	30
2.4	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	33
2.4.1	<i>Legislatívny a strategický rámec</i>	34
2.4.2	<i>Kompetencie Košického samosprávneho kraja</i>	35
2.4.3	<i>Adaptácia na zmenu klímy</i>	36
2.4.4	<i>Zlepšenie kvality vôd a stavu zásobovania vodou a čistenia odpadových vôd</i>	44
2.4.5	<i>Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo</i>	49
2.4.6	<i>Zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb</i>	56
2.4.7	<i>Zlepšenie kvality ovzdušia</i>	58
2.5	ENERGETIKA	63
2.5.1	<i>Legislatívny a strategický rámec</i>	63
2.5.2	<i>Kompetencie Košického samosprávneho kraja</i>	64

2.5.3	Popis súčasného stavu.....	65
2.5.4	SWOT analýza.....	69
2.5.5	Príklady dobrej praxe	71
2.6	DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	73
2.6.1	Legislatívny a strategický rámec.....	74
2.6.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	75
2.6.3	Popis súčasného stavu.....	78
2.6.4	SWOT analýza.....	83
2.6.5	Príklady dobrej praxe	85
2.7	DOPRAVNÁ MOBILITA	88
2.7.1	Legislatívny a strategický rámec.....	88
2.7.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	89
2.7.3	Popis súčasného stavu.....	91
2.7.4	SWOT analýza.....	95
2.7.5	Príklady dobrej praxe	97
2.8	ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNE SLUŽBY.....	99
2.8.1	Legislatívny a strategický rámec.....	99
2.8.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	100
2.8.3	Popis súčasného stavu.....	102
2.8.4	SWOT analýza.....	108
2.8.5	Príklady dobrej praxe	111
2.9	PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE A ĽUDSKÉ ZDROJE	118
2.9.1	Legislatívny a strategický rámec.....	118
2.9.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	119
2.9.3	Popis súčasného stavu.....	121
2.9.4	SWOT analýza.....	129
2.9.5	Príklady dobrej praxe	132
2.10	VEDA, VÝSKUM A VZDELÁVANIE	138
2.10.1	Legislatívny a strategický rámec.....	138
2.10.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	139
2.10.3	Popis súčasného stavu	140
2.10.4	SWOT analýza.....	159
2.10.5	Príklady dobrej praxe	161
2.11	CESTOVNÝ RUCH	164

2.11.1	Legislatívny a strategický rámec.....	164
2.11.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	165
2.11.3	Popis súčasného stavu	167
2.11.4	SWOT analýza.....	171
2.11.5	Príklady dobrej praxe	172
2.12	VIDIEK A POĽNOHOSPODÁRSTVO	176
2.12.1	Legislatívny a strategický rámec.....	176
2.12.2	Kompetencie Košického samosprávneho kraja.....	177
2.12.3	Popis súčasného stavu	178
2.12.4	SWOT analýza.....	180
2.12.5	Príklady dobrej praxe	181
2.13	OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	183
3	STRATEGICKÁ ČASŤ.....	185
3.1	DIGITALIZÁCIA ÚRADU KSK.....	185
3.2	SMART KULTÚRA KSK	189
3.3	DIGITALIZÁCIA ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA.....	194
3.4	ZELENSÍ KOŠICKÝ REGIÓN	198
3.5	EFEKTÍVNA ENERGETIKA KRAJA	209
3.6	EFEKTÍVNA ÚDRŽBA CIEST KRAJA	214
3.7	SMART DOPRAVNÁ MOBILITA KRAJA.....	217
3.8	RIEŠENIE PODPORY CESTOVNÉHO RUCHU	223
3.9	EFEKTÍVNE ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNE SLUŽBY	229
3.10	SMART RIEŠENIA PRE ZDRAVOTNÚ A SOCIÁLNU STAROSTLIVOSŤ.....	235
3.11	KVALITNÉ PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE	239
3.12	PODPORA MSP V POĽNOHOSPODÁRSTVE.....	242
3.13	EFEKTÍVNY VZDELÁVACÍ SYSTÉM PRE PRAX.....	245
4	VYKONÁVACIA ČASŤ	249
4.1	INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE KONCEPCIE.....	249
4.1.1	Spôsob realizácie	268
4.2	INDIKATÍVNY ČASOVÝ A FINANČNÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE KONCEPCIE.....	271
4.3	INDIKATÍVNY ZOZNAM PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV/NÁVRHOV	283
4.3.1	Zdroje financovania	301
4.4	MONITOROVANIE KONCEPCIE	304
4.5	HODNOTENIE KONCEPCIE	314

ZOZNAM TABULIEK.....	315
ZOZNAM OBRÁZKOV	315
ZOZNAM PRÍLOH	317
ZOZNAM SKRATIEK.....	318

1 Úvod

1.1 Účel a cieľ

Dokument predstavuje koncepciu uplatnenia SMART princípov v rozvoji verejných politík / služieb Košického samosprávneho kraja s platnosťou do roku 2030 (ďalej len ako „Koncepcia SMART KSK“), spracovanú na základe zmluvy o dielo číslo 782/2022/ODDVO-37942 (1038/8/2022/69). Cieľom dokumentu je zanalyzovať súčasný stav uplatnenia SMART prvkov a princípov pri riadení a správe vybraných oblastí v rámci Košického samosprávneho kraja a identifikovať výzvy a úzke miesta jednotlivých oblastí (analytická časť) a v nadväznosti na predmetnú analýzu navrhnúť opatrenia a aktivity, ktorých implementácia prispeje k rozvoju Košického samosprávneho kraja a to predovšetkým prostredníctvom uplatnenia princípov SMART (strategická časť).

1.2 SMART princípy

Pojem SMART predstavuje skratku „Sustainability, Mobility, Affordability, Resilience and Technology“. SMART princípy sú definované ako uplatnenie riešení, služieb a technológií v rámci tvorby alebo aktualizácie strategických dokumentov regiónu, ktoré sú založené na technologických a sociálnych inováciách za účelom zlepšenia kvality života občanov v regióne, zvýšenia atraktívnosti regiónu, ako aj napĺňania potrieb podnikateľov.

SMART regiónom je región, ktorý funguje efektívne a udržateľne, efektívne využíva a zhodnocuje všetky svoje zdroje (prírodné, finančné, ľudské, technologické, kreatívne, kultúrne), ako i potenciál pre spoluprácu a deľbu práce.

1.3 Metodické východiská

Koncepcia SMART KSK bola spracovaná s ohľadom na jednotlivé kompetencie KSK a so zreteľom na podporu regionálneho rozvoja, ktorej cieľom² je odstraňovať alebo zmierňovať nežiadúce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja území a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvýšiť ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť území a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v území pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rozvoja.

V rámci prípravnej fázy bol vykonaný audit dostupných relevantných strategických dokumentov na európskej, národnej a krajskej úrovni a príslušnej legislatívy, ktoré ovplyvňujú spracovanie Koncepcie SMART KSK. Strategické dokumenty a legislatívu a ich vzťah k jednotlivým oblastiam bližšie znázorňuje Strategická mapa, ktorá predstavuje prílohu č. 3 Koncepcie SMART KSK.

² v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja

Koncepcia sa skladá z **analytickej časti**, ktorá obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie vo vymedzených oblastiach. Obsahuje zhodnotenie súčasného stavu a súčasných optimalizačných, technických a technologických riešení vrátane využívania riešení SMART princípov v území, s ohľadom na realizovaný výkon verejnej moci a poskytované verejné služby vymedzené kompetenčným rámcom VÚC a to v oblasti originálnych kompetencií, ako aj preneseného výkonu štátnej správy. Analýza obsahuje príklady dobrej praxe zo Slovenska a zahraničia, zohľadňuje možnosti technologických riešení s dôrazom na IoT technológie vo verejnom priestore.

Záverom bolo spracované zhrnutie v podobe SWOT analýzy pre každú oblasť osobitne. Analytická časť Koncepcie SMART KSK zohľadňuje závery a dáta Analytickej časti Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027 a ďalších strategických dokumentov dostupných na [www-vucke.sk](http://www.vucke.sk).

Tabuľka 1 Oblasti odvetvovej analýzy

Oblasti odvetvovej analýzy (slovník pojmov je prílohou č. 1 Koncepcie)
<ul style="list-style-type: none"> • kultúra • územné plánovanie • životné prostredie • energetika • dopravná a technická infraštruktúra • dopravná mobilita • zdravotníctvo a sociálne služby • podnikateľské prostredie a ľudské zdroje • veda, výskum a vzdelávanie • cestovný ruch • vidiek a poľnohospodárstvo • občianska vybavenosť

Tento dokument dopĺňa analytickú časť vypracovanú v rámci dokumentu **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027** (ďalej ako PHSR KSK 2022+)³ a ďalšie strategické dokumenty Košického samosprávneho kraja.

³ Zdroj: Úrad KSK, dostupné na internete: https://web.vucke.sk/files/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phsr-ksk-roky-2022-2027/phsr_ksk_2022_uvod_analyza_swot_pripomenkovanie.pdf

Ide najmä o nasledovné **strategické dokumenty**:

- Regionálna inovačná stratégia Košického kraja 2021-2030;
- Regionálne stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025;
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK na roky 2016-2022;
- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj v znení zmien a doplnkov;
- Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja na roky 2014 – 2020;
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022-2027-2030;
- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027;
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027;
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji;
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK;
- Program obnovy krajiny Košického kraja;
- Vodíková stratégia Košického kraja;
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja;
- Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030) – Tradície inšpirujú inovácie;
- Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023;
- Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (2022);
- Konceptia podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020-2025;
- Konceptia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030);
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025;
- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020.

Prehľad východiskových dokumentov a informačných zdrojov tvorí obsah [prílohy č. 2 Konceptie SMART KSK](#).

V nadväznosti na analytickú časť bola spracovaná **časť strategická**. Pri spracovaní strategickej časti Konceptie SMART KSK boli zohľadnené závery z rokovaní so zástupcami kraja a krajských organizácií, ktorí svojou znalosťou kraja významne prispeli k definovaniu navrhovaných aktivít a opatrení. Obsahom tejto časti je pomenovanie globálnych cieľov, strategických priorít a na ne nadväzujúcich navrhovaných opatrení pre každú oblasť, v rámci ktorej bol identifikovaný potenciál implementácie SMART princípov.

Na strategickú časť nadväzuje **vykonávacia časť**, ktorá popisuje rámcové inštitucionálne zabezpečenie realizácie navrhnutých opatrení, indikatívny harmonogram realizácie opatrení a ponúka prehľad možných zdrojov financovania opatrení.

1.4 Chronológia prípravy koncepcie a spôsob zapojenia partnerov v riešenom území

Prehľad priebehu prípravy koncepcie a jednotlivých míľnikov je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 2 Kroky tvorby Koncepcie

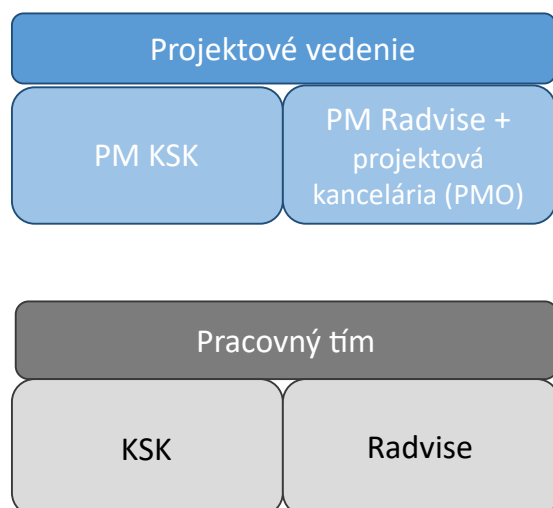
Krok	Termín
Účinnosť zmluvy o dielo	10.11.2022
Úvodné stretnutie k realizácii projektu	22.11.2022
Pracovné rokovania k jednotlivým oblastiam	16.12.2022 19.01.2023 26.01.2023 02.02.2023 03.02.2023 09.02.2023 16.02.2023 28.02.2023 02.03.2023
Verejné prerokovania	14.03. 2023 15.03.2023
Odovzdanie finálneho draftu diela	10.04.2023
Pripomienkovanie diela	04 – 07 2023
Verejné prerokovania	29.05.2023 30.05.2023
Pracovné rokovania k pripomienkam	19.06.2023 22.06.2023
Finálne odovzdanie diela so zapracovanými pripomienkami	10.07.2023

Pri príprave Konceptcie SMART KSK boli uskutočnené viaceré pracovné rokovania so zástupcami Úradu KSK a to v členení podľa vecnej a kompetenčnej príslušnosti k jednotlivým riešeným oblastiam. Zapojenie partnerov prebiehalo prostredníctvom zorganizovania 4 verejných prerokovaní v 2 kolách, pričom prvé kolo prerokovaní sa uskutočnilo v rámci prípravy Konceptcie SMART KSK a druhé kolo sa uskutočnilo v rámci fázy pripomienkovania a vysporiadania pripomienok k predloženému dokumentu.

1.5 Inštitucionálne zabezpečenie prípravy konceptcie, vrátane mechanizmu spolupráce s partnermi v území

Projekt spracovania Konceptcie SMART KSK podliehal 2 úrovniam riadenia, ktoré sú zobrazené na nasledujúcej schéme:

Obrázok 1 Úrovne riadenia projektu spracovania Konceptcie SMART KSK

Ako bolo spomenuté vyššie, pri spracovaní Konceptcie SMART KSK boli uskutočnené viaceré pracovné rokovania so zástupcami Úradu KSK, pričom ďalší partneri boli zapojení v rámci verejných prerokovaní, ale aj v rámci pracovných rokovaní, na ktoré boli podľa potreby a vecnej príslušnosti prizvaní.

2 Analytická časť

Košický kraj sa nachádza na juhovýchode Slovenska a hraničí s Prešovským a Banskobystrickým krajom, Maďarskom a Ukrajinou. Košický kraj je svojou rozlohou štvrtým najväčším krajom a počtom obyvateľov druhým najväčším krajom.

Košický kraj má 11 okresov, a to: Gelnica, Košice I – IV, Košice – okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov. Centrom kraja je mesto Košice, ktoré je druhým najväčším mestom na Slovensku.

Tabuľka 3 Základné ukazovatele KSK

Rozloha	6 755 km ²
Počet obyvateľov	780 288 (ŠUSR 2021)
Počet okresov	11
Počet obcí	440

V rámci okresov je najvyšší rast počtu obyvateľov v okrese Košice – okolie (index rastu obyvateľstva v rokoch 2020/2014 na úrovni 106,4 %, oproti roku 2005 ide o rast až 118,3 %), čo je dôsledkom procesu suburbanizácie mesta Košice. Najvyšší úbytok obyvateľstva je v okrese Košice III (index rastu obyvateľstva v rokoch 2020/2014 na úrovni 97,0 %, oproti roku 2005 ide o pokles 94,2 %).

Priemerný vek obyvateľov v Košickom kraji je v celom sledovanom období nižší ako v priemere za SR, v roku 2020 dosiahol hodnotu 39,98 roka (u mužov 38,41 roka a u žien 41,49 roka), čo je o 1,3 roka menej ako celoslovenský priemer (41,26 rokov).

Na základe výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 bol v Košickom kraji najvyšší podiel obyvateľstva s úplným stredným vzdelaním s maturitou (23,8 %) a základným vzdelaním (19,6 %). Obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním dosiahlo podiel 16,7 % z celkového počtu obyvateľstva v Košickom kraji.

Obrázok 2 Vymedzenie Košického kraja

Zdroj: Geoportál KSK

2.1 Odvetvová analýza

Nasledovná kapitola predstavuje analýzu jednotlivých zadaných oblastí a to z pohľadu legislatívneho a strategického rámca, kompetencií Košického samosprávneho kraja (ďalej aj ako „KSK“), hlavných cieľov a priorít KSK a realizovaných projektov a aktivít. Pre každú oblasť bolo zároveň spracované zhodnotenie súčasného stavu uplatnenia SMART princípov, ktoré je nasledované SWOT analýzou, spracovanou pre každú oblasť samostatne.

V rámci dokumentu boli v zmysle zmluvy posúdené nasledovné oblasti:

- kultúra;
- územné plánovanie;
- životné prostredie;
- energetika;
- dopravná a technická infraštruktúra;
- dopravná mobilita;
- zdravotníctvo a sociálne služby;
- podnikateľské prostredie a ľudské zdroje;
- veda, výskum a vzdelávanie;
- cestovný ruch;
- vidiek a poľnohospodárstvo; a
- občianska vybavenosť.

2.2 Kultúra

Kultúra predstavuje významný rozvojový faktor kraja, ktorý nemožno vnímať izolovane, ale v presahu aj do iných oblastí ako je vzdelávanie, sociálne služby, regionálna ekonomika a pod. Oblasť kultúry je významným faktorom kvality života obyvateľstva a dôležitou súčasťou hospodárskeho a sociálno-ekonomického rozvoja Košického samosprávneho kraja.

2.2.1 Legislatívny a strategický rámec

Nakoľko kultúra predstavuje široký záber činností s presahom do viacerých oblastí života obyvateľstva, je aj legislatívny rámec, upravujúci rôzne odvetvia kultúry rozsiahly. Nasledujúca tabuľka preto uvádza iba časť vybraných predpisov, ktoré regulujú oblasť kultúry.

Legislatívny rámec

- Zákon o divadelnej a hudobnej činnosti (103/2014 Z. z.)
- Zákon o kultúrno-osvetovej činnosti (189/2015 Z. z.)
- Zákon o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty (206/2009 Z. z.)
- Zákon o knižniciach (126/2015 Z. z.)
- Zákon o verejných kultúrnych podujatiach (96/1991 Zb.)
- Zákon o ochrane pamiatkového fondu (49/2002 Z. z.)
- Zákon o digitálnom vysielaní (220/2007 Z. z.)
- Zákon o štátnom jazyku (270/1995 Z. z.)
- Zákon o Rozhlase a televízii Slovenska (532/2010 Z. z.)
- Zákon o umeleckých fondoch (13/1993 Z. z.)
- Zákon o Fonde na podporu umenia (284/2014 Z. z.)
- Zákon o Audiovizuálnom fonde (516/2008 Z. z.)
- Zákon o výkone práce vo verejnom záujme (552/2003 Z. z.)
- Zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (553/2003 Z. z.)
- Autorský zákon (185/2015 Z. z.)
- Zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

Na nadnárodnej a národnej úrovni je spracovaných niekoľko všeobecných strategických dokumentov:

- Kreativná Európa,
- Nová európska stratégia pre kultúru,
- Stratégia rozvoja kultúry na roky 2014– 2020,
- Stratégia rozvoja kreatívneho priemyslu v SR,
- Konceptia Stratégie rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a kultúry národnostných menšín Slovenskej republiky do roku 2030

a koncepcií, špecializujúcich sa na konkrétne oblasti, ako je kreatívny priemysel, veda a výskum, miestna a regionálna kultúra, pamiatkový fond, múzeá, galérie, knižnice, osvetové strediská a pod. Priority určené v predmetných dokumentoch sú reflektované vo víziách rozvoja kultúry v Košickom kraji.

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030) je strategický dokument, ktorý Poslanci KSK schválili na svojom zasadnutí č. 14 dňa 21. 10. 2019.

2.2.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Podľa § 4, ods. 1, písm. I. Zákona č. 302/2011 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) vyšší územný celok „utvára podmienky na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu“.

Činnosť KSK v oblasti kultúry je zameraná na riadenie, koordináciu, aktivizáciu a hospodárske aktivity v oblasti:

- uchovávanie kultúrnych hodnôt prostredníctvom múzeí;
- prezentácie výtvarného a umeleckého umenia v galériách;
- uchovávanie a prezentácie ľudových tradícií, miestnej kultúry a záujmovo umeleckej činnosti v podmienkach miest a obcí samosprávneho kraja s využitím potenciálu osvetových stredísk a kultúrnych centier;
- rozvoja divadelnej činnosti a divadelnej kultúry so zreteľom na vytváranie podmienok pre rozvoj divadelnej kultúry národnostných menšín;
- rozvoja siete verejných knižníc so zreteľom na podporu zavádzania nových informačných technológií a digitalizácie;

- vytvárania podmienok pre prehĺbovanie vedecko-technických poznatkov a výskumnej činnosti v oblasti astronómie;

Komplexná správa a manažment kultúrnych zariadení zahŕňa personálne, finančné, organizačné, projektové a odborné-metodické riadenie.

Inštitucionálny rámec

Odbor kultúry

KSK je v súčasnosti zriaďovateľom 20 kultúrnych organizácií.

2.2.3 Popis súčasného stavu

Košický samosprávny kraj leží na niekoľkých historických územiach, ktoré sú jedinečné. Spoločne ale utvárajú rozmanitý celok. Koncentrácia prírodného a kultúrneho dedičstva v KSK je jedinečná z hľadiska objemu aj unikátnosti. Oblasť kultúry je významným faktorom kvality života obyvateľstva a dôležitou súčasťou hospodárskeho a sociálno-ekonomického rozvoja Košického samosprávneho kraja.

KSK zabezpečuje služby v oblasti kultúry prostredníctvom siete ním zriadených kultúrnych inštitúcií a tiež prostredníctvom podpory kultúrnych služieb, poskytovaných inými subjektmi (spoločné projekty, dotačný systém a pod.).

KSK je v súčasnosti zriaďovateľom 20 kultúrnych organizácií. Jedná sa o 5 múzeí, 2 galérie, 4 divadlá, 5 knižníc, 4 kultúrne centrá a osvetové strediská, ktoré však po optimalizačných procesoch existujú aj v hybridných formách, napr. Spišské kultúrne centrum a knižnica a pod. Z hľadiska právnej formy boli všetky organizácie prevedené na príspevkové organizácie. Dostupnosť kultúrnych služieb je zabezpečená aj cez rôzne detašované pracoviská, pobočky, ale aj iné verejnosti neprístupné priestory ako sú depozitáre a pod.

Košický samosprávny kraj v posledných rokoch uskutočnil rozsiahle investície do infraštruktúry kultúrnych zariadení.

V rámci aktualít na webe KSK⁴ sú dostupné informácie o dianí v kultúre. Ponuku aktivít je možné tiež vyhľadávať podľa miesta konania, žánru či termínu v Zozname kultúrnych podujatí⁵ alebo v skrátenej verzii vo výbere podujatí. Tieto informácie ale nie sú úplné. Aktuálne prebieha update informačného systému a pracuje sa na novej verzii digitálneho nástroja pre koncentrovanie ponuky kultúrnych aktivít organizácií zriadených krajom.

V roku 2020 bol vydávaný pravidelný aj mimoriadny Kultúrny Newsletter KSK v mesačných intervaloch. Od roku 2021 je kultúrna ponuka súčasťou komplexného newsletteru KSK a zároveň je vybraná ponuka zdieľaná s informačnými kanálmi Košice Región Turizmus.

⁴ Zdroj: Dostupné na stránke KSK: <https://web.vucke.sk/sk/kompetence/kultura/aktuality/aktuality-kulture.html>

⁵ Zdroj: Terra Incognita KSK, dostupné na internete: <https://podujatia.terraincognita.sk/>

2.2.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Rozvoj kultúry v KSK je postavený na niekoľkých základných princípoch. Prvým princípom je tvorba a prehĺbovanie regionálnej kultúrnej identity, kedy jedinečné bohatstvo hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva kraja sa profiluje ako nenapodobiteľný a rozmanitý obraz Košického regiónu pre všetkých jeho obyvateľov a návštevníkov. Ďalej je rozvoj kultúry založený na princípe prosperity. Využitie ekonomického potenciálu kultúry prispieva k zvýšeniu dynamiky rozvoja územia a prináša tvorbu nových pracovných miest v kreatívnom priemysle i cestovnom ruchu, s osobitným dôrazom na kultúrny turizmus. Bohatá ponuka kvalitných kultúrnych služieb postavená na tradíciách a reflektujúca inovácie a moderné trendy, slúži na uspokojovanie kultúrnych potrieb obyvateľov a návštevníkov regiónu a prispieva k vyššej kvalite života. Kvalita a inovácia sú teda ďalším princípom zaisťujúcim rozvoj kultúry v KSK. Zachovávanie výnimočnej diverzity kultúrneho bohatstva Košického regiónu a zároveň jej sprístupňovanie širokej verejnosti vytvára cenné synergické efekty. Zapájanie všetkých cieľových skupín je dôležitým prvkom kultúrnej participácie obyvateľstva, ktorá predstavuje základnú formu účasti verejnosti v kultúrnych službách. Zachovanie diverzity a inklúzie ako základný princíp rozvoja kultúry v KSK. Ďalším zásadným princípom je spolupráca a partnerstvo. Kultúrna politika KSK je otvorená pre spoluprácu s ďalšími aktérmi (napr. obce, nezávislí kultúrne operátori, nevládne organizácie, školstvo, sociálne veci a pod.). Tieto organizácie dopĺňajú komplex kultúrnych služieb a sú odrazom kreativity jednotlivcov a životaschopných komunít. Dôležitá je aj spolupráca so subjektmi nielen domácimi ale aj zahraničnou spolupráca. Posledným, ale nemenej dôležitým princípom rozvoja kultúry v KSK je jej dostupnosť. Táto je zaistená vhodným priestorovým a geografickým rozmiestnením v regióne, ako aj v podobe inovatívnych foriem (napr. virtuálny priestor a pod.)

Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 - 2025 (2030) je založená na 3 programoch - Regionálna kultúrna identita, Kultúrny cestovný ruch, Kreatívny priemysel a 2 procesoch - Optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych organizácií a Investície do obnovy kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry.

Zámerom programu **Regionálna kultúrna identita** je posilnenie pozitívneho vzťahu obyvateľa k regiónu prostredníctvom kvalitnej ponuky kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách.

Ciele tohto programu sú:

- posilnenie pozitívneho vzťahu obyvateľa k regiónu prostredníctvom kvalitnej ponuky kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách;
- posilnenie regionálnej kultúrnej identity- pozitívneho vzťahu obyvateľa k domovu, k miestu, kde žije, čo následne vedie k jeho vyššej angažovanosti a ochote participovať na rozvojových procesoch, prevzatí zodpovednosti a prehĺbeniu pocitu spolupatričnosti;
- inovovanie ponuky kvalitných služieb v kultúrnych zariadeniach Košického samosprávneho kraja zamerané na zviditeľnenie kultúrneho bohatstva regiónu;
- zviditeľnenie regionálnych špecifik v procese profilácie imidžu regiónu.

Zámerom programu **Kultúrny cestovný ruch** je zviditeľniť Košický kraj prostredníctvom kultúrneho cestovného ruchu.

Ciele tohto programu sú:

- zvýšiť kvalitu lokalít a turistických destinácií Košického kraja prostredníctvom trvalo udržateľného využívania hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva a ponúkaných kultúrnych služieb;
- zlepšiť podmienky pre rozvoj kultúrneho turizmu ako dôležitého segmentu regionálnej ekonomiky.

Zámerom programu **Kreatívny priemysel** je aktívne prispieť ku generovaniu pracovných príležitostí v kreatívnych odvetviach regionálnej ekonomiky.

Ciele tohto programu sú:

- umožniť obyvateľom sebarealizáciu (vrátane uplatnenia na trhu práce) v odvetviach kreatívnej ekonomiky;
- vytvárať podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu v oblastiach s najväčším potenciálom v regióne.

Cieľom Optimalizácie správy a prevádzky kultúrnych organizácií je:

- optimalizovať proces správy a prevádzky organizácií zo strany KSK (racionalizovať sieť zriaďovaných kultúrnych zariadení v regióne, zmeniť spôsob rozpočtovania, vrátane dôslednejšej aplikácie programového rozpočtovania v kultúrnych zariadeniach, pravidelne monitorovať výkonnosť na základe objektívnych ukazovateľov, realizovať metodickú činnosť vo vzťahu k základným funkciám, zlepšiť marketing a komunikáciu, vytvoriť systém podpory pre nezriaďovanú kultúru);
- zvýšiť efektívnosť a kvalitu fungovania kultúrnych organizácií KSK (zvýšiť mieru samofinancovania a optimalizovať náklady, zlepšiť propagáciu a zaviesť profesionálny marketingový manažment organizácií, zavádzať inovácie).

2.2.3.2 Realizované projekty a aktivity

Košický samosprávny kraj podporuje viaczdrojové financovanie kultúry. Získať projekty financovania z externých zdrojov sa snažia ako samotný úrad KSK, tak aj jednotlivé kultúrne organizácie. Veľmi významným rozvojovým projektom v oblasti kultúry bol od roku 2008 projekt Košice- európske hlavné mesto kultúry 2013, do ktorého sa KSK zapojil investične i programovo. Dlhodobý program Košického samosprávneho kraja **Terra Incognita – Košický kraj** je projekt ktorým sa KSK pripojil k projektu Európskeho hlavného mesta kultúry Košice 2013. Cieľom programovej časti **Terra Incognita Košický kraj** je pripraviť návštevníkom Košíc, ale aj ich obyvateľom, ponuku zážitkov v celom regióne, ponúknuť možnosti na spoznávanie, objavovanie a zážitky. V Košiciach sa taktiež realizoval projekt Ostrovy kultúry s cieľom zatraktívniť a rozšíriť ponuku kultúrnych služieb v meste a v regióne.

Od roku 2018 získali organizácie z tuzemských aj zahraničných externých zdrojov na projekty podpory kultúry vyše 4 290 000 EUR. Z európskych grantových schém to bolo 2 391 730 EUR, z tuzemských 2 274 450 EUR. Osobitne za roky 2020 – 2021 implementovali kultúrne

organizácie a Odbor kultúry 14 projektov zo štrukturálnych fondov. Pripravilo a podalo sa ďalších 13 projektov zo zdrojov EÚ. V rámci tuzemských grantových schém (Fond na podporu umenia, MK SR, Fond na podporu kultúry národnostných menšín) bolo v rokoch 2020 – 2021 kultúrnym organizáciám schválených spolu takmer 195 projektov vo výške takmer 1 milión EUR. Spolufinancovanie KSK k týmto schváleným projektom bolo na úrovni 155 000 EUR.

Prebieha tiež úspešná realizácia internej výzvy „*Tradície inšpirujú inovácie*“. Od roku 2019 bolo pre krajom zriadené kultúrne inštitúcie doteraz prerozdelených 362 407 EUR na 13 inovatívnych projektov v kraji.⁶

2.2.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

Kultúrne inštitúcie Košického samosprávneho kraja prejavujú snahu implementovať SMART riešenia, digitálne inovácie a interaktívne riešenia v expozíciách a výstavách.

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi rozšírilo a doplnilo expozíciu Anna Matzová a ateliér Matz. a spol. o virtuálnu realitu. Súčasťou expozície „História Spiša“ sú 4 aplikácie umiestnené v jednotlivých častiach, prostredníctvom ktorých je návštevníkom prezentovaný doplnkový multimediálny obsah. Rovnako má návštevník možnosť vyskúšať virtuálnu realitu a otestovať svoju orientáciu prostredníctvom veľkej svetelnej interaktívnej mapy. Východoslovenská galéria vytvorila bezplatnú mobilnú aplikáciu prepojenú s minulými aj aktuálnymi expozíciami s využitím QR kódov k prístupu ku komentárom. Používateľom poskytuje jedinečný obsah v podobe audio komentárov k výstavám, aktuálnych informácií vo forme notifikácií a kalendára podujatí. Okrem pravidelných aktualizácií obsahu plánuje Východoslovenská galéria obohatiť aplikáciu o funkcionality rozšírenej reality.

Banické múzeum rozšírilo expozíciu Baníctva a hutníctva Gemera o novú interaktívnu časť „Banská štôlna Alexander“. Galéria umelcov Spiša systémovo integruje do činnosti a prezentačných aktivít interaktívne nástroje ako dotykové panely, info-panely, aplikácie TV screen-ov a tabletov a pod.

Múzeum a kultúrne centrum Južného Zemplína doplnilo a zatriktívnilo expozíciu "Klenotnica rodiny Štefana Dobóa" inštaláciou holopyramídy v rámci 3D tour. Zemplínske múzeum vytvorilo etnografickú expozíciu s viacerými SMART riešeniami. Súčasťou expozície je virtuálne zrkadlo, infosystém s dotykovým ovládaním, interaktívny priestor, systémy prehrávajúce zvuk a pod.

Platformu pre nákup lístkov aj streamovanie predstavení používalo Bábkové divadlo v Košiciach (<https://www.bdke.sk/online-predstavenia/>) aj Spišské divadlo. Divadlo Romathan v Košiciach a Divadlo Thália Színház využívali najmä bezplatné streamovanie na sociálnych sieťach a platformu YouTube. Spracovaných bolo vyše 15 titulov divadiel.

⁶ Monitorovacia správa o realizácii koncepcie rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030) za roky 2020 – 2021 - <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/kultura/koncepcne-ine-dokumenty/monitorovacia-sprava-realizacii-koncepcie-rozvoja-kultury-košickom-samospravnom-kraji-2020-2025-2030-za-roky-2020-2021-4.pdf>

V múzeách a galériách sa prostredníctvom spolupráce s regionálnymi TV sprístupnili výstavy formou virtuálnej prezentácie. Prebiehali online vysielania podujatí cez Facebook, YouTube aj ZOOM. Knižnice realizovali online čítania, online hádanky, kvízy, súťaže, ankety, prezentácie, interaktívne a edukačné hry, virtuálne prehliadky. V roku 2021 sa online podujatí a aktivít zúčastnilo 714 903 záujemcov, virtuálne prehliadky využilo 116 012 návštevníkov, na webové stránky kultúrnych organizácií kliklo 917 874 používateľov a sociálne siete kultúrnych organizácií sleduje spolu 70 045 záujemcov.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

- Aplikácia VSG – výstavy priamo vo vašom mobile (<https://vsg.sk/aplikacia-vsg/>)
- Aplikácia Verejnej knižnice Jána Bocatia (<https://vkjb.sk/mobilna-aplikacia/>)
- Virtuálne prehliadky expozícií a výstav Východoslovenské múzeum (<https://www.vsmuzeum.sk/galeria-virtualne-prehliadky/>)
- Online múzeum v Múzeu Trebišov (<https://www.muzeumtrebisov.sk/#>)
- Virtuálna prehliadka Banícke múzeum v Rožňave (<https://www.banmuz.sk/expozicie/virtualna-prehliadka>)
- Mobilná aplikácia Košice Región Turizmus.

2.2.4 SWOT analýza

Pre oblasť kultúry bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, výsledky ktorej sú zosumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 4 SWOT analýza kultúra

Oblasť (špecifický cieľ) :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Kultúra				
1.1 Kultúra	<p>Relatívne rovnomerne rozmiestnené kultúrne organizácie KSK v kraji</p> <p>Rozvíjajúce sa nezávislé kultúrne komunitné aktivity</p> <p>Silný potenciál kreatívnych</p>	<p>Nedostatok financií na základnú činnosť a rozvojové projekty</p> <p>Neprehľadnosť v podujatiach, aktivitách</p> <p>Chýbajúci komplexný marketingový manažment</p>	<p>Rekonštruované objekty a nové technológie = noví návštevníci</p> <p>Zvyšujúca sa konkurencia na trhu kultúrnych operátorov z mimovládneho sektora – využiť na partnerstvá</p>	<p>Legislatívne obmedzenia pri plnení úloh vo verejnom záujme</p> <p>Obmedzené možnosti získavania financií (nevýhlásenie)</p> <p>Očakávaných výziev v operačných programoch +</p>

Oblasť (špecifický cieľ) :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Kultúra				
	<p>odvetví v meste Košice</p> <p>Cca 5000 aktérov pôsobiacich v segmente tradičnej ľudovej kultúry</p> <p>Systematicky rozvíjané viaczdrojové financovanie (zvyšuje sa miera samofinancovani a deklarovaná každoročne zvyšujúcou sa úspešnosťou v grantoch)</p> <p>Záujem o rozvoj aktivít podporujúcich priame zapojenie obyvateľov do kultúrnych služieb (workshopy, tvorivé dielne a pod.)</p> <p>Zavádzanie moderných interaktívnych prvkov do programov prezentujúcich kultúrne dedičstvo</p>	<p>kultúrnych inštitúcií</p> <p>Aktivity v oblasti kultúrneho turizmu bez prioritizácie (nedostatočné prepojenie balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení)</p> <p>Práca s dátami</p> <p>Chýbajúce regionálne dáta a analýzy</p> <p>Vybavenosť informačno-komunikačnými technológiami</p> <p>Nedostatočné zabezpečenie a ochrana predmetov kultúrnej hodnoty</p> <p>Zručnosť zamestnancov pre digitálnu transformáciu a SMART riešenia</p> <p>Existencia doplnkových služieb pre návštevníkov</p> <p>Rozsah digitálnych</p>	<p>a spoločné projekty</p> <p>Otvorenie cesty na spoluprácu so súkromným sektorom</p> <p>Cielená propagácia KSK cez kultúrne služby, kľúčové podujatia s ohľadom na rôzne cieľové skupiny (segmentácia trhu a návštevníkov)</p> <p>Aktívne zapojenie sa do služieb krajského kreatívneho centra (na strane ponuky a dopytu)</p> <p>Technologické inovácie, digitalizácia</p>	<p>lobizmus v dotačných schémach)</p> <p>Enormná citlivosť na zásahy do odbornej činnosti (divadelná tvorba, zbierkotvorná činnosť...)</p> <p>Neetická medializácia</p> <p>Nereálne očakávania</p>

Oblasť (špecifický cieľ) :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Kultúra				
		foriem diel a predmetov		

2.2.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART princípov pre oblasť kultúry možno uviesť nasledovné riešenia:

Otvorené brány

Príkladom dobrej praxe zo Zlínskeho kraja v ČR v oblasti koordinácie je projekt „**Otvorené brány**“, kde každoročne počas turistickej sezóny majú návštevníci možnosť navštíviť významné sakrálne pamiatky v Zlínskom kraji a zoznámiť sa s ich históriou a zaujímavosťami. Projekt je založený na spolupráci miest, obcí, farností evanjelickej cirkvi, Arcibiskupstva olomouckého a Zlínskeho kraja. Zlínsky kraj projekt koordinuje, vydáva informačné materiály a zaisťuje propagáciu na veľtrhoch cestovného ruchu v spolupráci s Centrálou cestovného ruchu Východnej Moravy a záujmovým združením Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda.

Digitálne múzeum⁷

Hlavným cieľom projektu je vysokokvalifikovaná digitalizácia najvýznamnejších múzejných zbierok kultúrneho dedičstva vrátane dobudovania infraštruktúry pre digitalizáciu na národnej úrovni. Okrem Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici sa na národnom projekte Digitálne múzeum podieľajú ďalšie zbierkotvorné inštitúcie z celej Slovenskej republiky.

eSbírky⁸

eSbírky sú český internetový portál, ktorý je určený na online prezeranie digitalizovaných zbierkových predmetov českých múzeí a galérií. Platforma prístupná širokej verejnosti. Obsah eZbierok tvoria najmä fotografie, audio - video nahrávky či 3D modely. Obsah je sprístupnený bez finančného, lokálneho a časového obmedzenia.

⁷ Zdroj: Múzeum SNP, dostupné na internete: <http://www.muzeumsnp.sk/digitalizacia/projekt-digitalne-muzeum/>

⁸ Zdroj: eSbírky, dostupné na internete: <https://www.esbirky.cz/>

Muzea a galerie na Vysočině on-line⁹

Cieľom projektu je snaha interaktívne predstaviť zbierkové predmety a exponáty uložené v zbierkotvorných organizáciách a inštitúciách, t.j. v múzeách, galériách a pamätných sieňach na Vysočine, formou verejne prístupného on-line katalógu. Základom je špeciálna webová aplikácia, prostredníctvom ktorej jednotlivé do projektu zapojené organizácie prezentujú svoje vybrané časti zbierok v podobe kariet zbierkových predmetov a exponátov, nechýbajú ani fotografie, dobový kontext, odkazy na súvisiace práce či inšpiračné zdroje, citácie z literatúry, informácie o autoroch.

The screenshot shows the website interface for 'Muzea a galerie na Vysočině on-line'. At the top, there is a search bar and a navigation menu with links for 'O PROJEKTU', 'ORGANIZACE', 'EXPOŇATY', 'REJSTŘÍK', and 'KONTAKT'. Below the navigation, there are several filters and categories: 'Organizace', 'Exponáty', and 'Rejstřík'. A sidebar on the left provides a breakdown of museums and galleries by region (e.g., Havlíčkův Brod: 9, Jihlava: 10). The main content area displays a grid of exhibition cards, each featuring an image and a title. One card shows a colorful geometric pattern titled 'Variace žvavců', another shows a sculpture titled 'Tsantsa', and a third shows a book cover titled 'NEJEDNA NEJEDNA'. Below the grid, there is an 'Aktuality' section with news items dated 14.11.2018, and a 'Napsali o nás' section with a link to a report.

⁹ Zdroj: Muzea a galerie na Vysočině, dostupné na internete: <https://www.mgvysociny.cz/>

2.3 Územné plánovanie

Územné plánovanie predstavuje súbor činností, ktorými sa určuje a reguluje priestorové usporiadanie územia, funkčné využívanie územia a zabezpečuje sa udržateľný územný rozvoj za podmienok dodržania ochrany životného prostredia, ochrany prírody a krajiny, ochrany historického a kultúrneho dedičstva a ochrany verejného zdravia, obrany štátu, bezpečnosti štátu, hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja, sociálnej súdržnosti a územnej súdržnosti (podľa zákona č. 200/2022 Z.z., účinný od 04/2024).

Pre odvetvie územného plánovania sú do budúcnosti prioritami Košického samosprávneho kraja kvalita priestorového plánovania a koordinácia rozvoja a využívania územia kraja.

2.3.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

Územné plánovanie sa riadi zákonom 50/1976 Zb. O územnom plánovaní a stavebnom poriadku a nadväzujúce právne normy.

V roku 2022 bol schválený nový zákon o územnom plánovaní č. 200/2022 Z.z., ktorý bude účinný od 1.4. 2024 a prinesie rôzne zmeny v oblasti územného plánovania vrátane zmien v kompetenciách a procesoch ÚP. Podstatnou zmenou je aj postupná digitalizácia podkladov a procesov územného plánovania.

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

EÚ nemá kompetencie na úrovni územného a priestorového plánovania, tie si ponechali jednotlivé členské štáty, ale niektoré z politik EÚ v oblastiach ako napríklad doprava, životné prostredie a podobne majú aj svoj priestorový rozmer a pri ich implementácii dochádza k ovplyvňovaniu územného plánovania aj na úrovni kraja.

Na národnej úrovni vychádzajú strategické rámce z nasledujúcich dokumentov:

- Konceptia územného rozvoja SR (KURS) 2001, aktualizácia 2011
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 - Envirostratégia 2030 (MŽP SR, 2019)
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky¹⁰ (RIS32021+) (MIRI SR, 2021)

¹⁰ Zdroj: MIRRI SR, dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Strategia-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciju.pdf>

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (MŽP SR, 2018)

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Územný plán veľkého územného celku Košický kraj - zmeny a doplnky 2017
Zmeny a doplnky 2017 ÚPN VÚC Košický kraj boli schválené Zastupiteľstvom KSK uznesením č. 509/2017 a záväzná časť vyhlásenia VZN KSK č. 18/2017, schválené uznesením č. 510/2017, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 10.07.2017. Zásady a regulatívy definujú štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania osídlenia a zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja urbanizácie, v rámci záväznej časti ÚPN VÚC Košický kraj v znení zmien a doplnkov definujú priority a osi rozvoja v oblasti medzinárodných vzťahov, celoštátnych a nadregionálnych vzťahov.
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Košický samosprávny kraj, 2020.
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (2019)
- Program obnovy krajiny Košického kraja, 2018

Pre územné plánovanie sú relevantné aj ďalšie strategické dokumenty s navrhovaným územným priemetom aktivít.

2.3.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

V oblasti územného plánovania má KSK nasledovné kompetencie:

- Výkon originálnych kompetencií samosprávneho kraja vyplývajúcich z § 4 ods. 1 písm. c), d), g), h) zákona o samosprávnych krajoch v oblasti územného plánovania a životného prostredia
- v zmysle zákona č. 416/2001 Z.z. na samosprávne kraje prechádzajú pôsobnosti aj na úseku územného plánovania v zmysle § 3 písm. f) tohto zákona, a to:
 - obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie regiónu, pôsobnosť orgánu územného plánovania, schvaľovanie zadania na spracovanie územného plánu (ÚPN) regiónu, schvaľovanie ÚPN regiónov a vyhlasovanie ich záväzných častí.

- zabezpečovanie výkonu územnoplánovacej činnosti vyplýva z postavenia Košického samosprávneho kraja (KSK) ako orgánu územného plánovania v zmysle príslušných ustanovení stavebného zákona a vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. a to najmä:
 - obstarávanie územnoplánovacích podkladov (ÚPP) regiónu a udržiavanie ich aktuálneho stavu,
 - obstarávanie územnoplánovacích dokumentácií (ÚPD) regiónu a udržiavanie ich aktuálneho stavu.
- obstarávanie ÚPP, ÚPD regiónu je zabezpečované prostredníctvom odborne spôsobilej osoby v zmysle § 2a stavebného zákona a uskutočňuje sa v zmysle príslušných ustanovení stavebného zákona;
- koordinácia funkčného využitia a priestorového usporiadania územia Košického kraja pri vydávaní stanovísk k návrhom ÚPD a ÚPP obcí, projektom stavieb regionálneho charakteru vo vzťahu k ÚPN regiónu;
- koordinácia činností v území a dohľad na súladom so záväznou časťou ÚPN regiónu;
- podieľanie sa na riešení problémov územného plánovania, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území Košického kraja;
- spracovávanie stanovísk KSK ku koncepčným, strategickým materiálom a dokumentom regionálnej, celoštátnej a medzinárodnej úrovne z hľadiska koordinácie územno-technických vzťahov;
- spolupráca na vytváraní koncepcie územného rozvoja samosprávneho kraja a utváraní predpokladov pre optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov obcí a ostatných prvkov svojho územia;
- spolupráca s ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej štátnej správy, samosprávami, ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi pri zabezpečovaní aktivít v oblasti územného plánovania a prípravy strategických, plánovacích a koncepčných dokumentov na území Košického kraja;
- poskytovanie informácií a odborných konzultácií pre verejnosť o možnosti a spôsobe využitia územia samosprávneho kraja.

Inštitucionálny rámec

V rámci oblasti územné plánovanie predstavuje dôležitú výzvu koordinácia umiestňovania rôznych typov aktivít v rámci kraja a príprava na výzvy ako sú klimatická zmena, kvalita života a životného prostredia v území. Územné plánovanie je významne prepojené s ostatnými rozvojovými oblasťami v kompetencii KSK a odvetviami ako infraštruktúra a priemysel, regionálny rozvoj, cestovný ruch, pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka, energetika, odpady atď. Preto opatrenia prijaté v rámci všetkých uvedených odvetví musia byť prepojené na územné plánovanie.

Inštitucionálny rámec

Agendu v oblasti územného plánovania zabezpečuje v rámci Úradu Košického samosprávneho kraja Odbor regionálneho rozvoja a jeho zložky:

- Oddelenie územného plánovania a životného prostredia;
- Referát GIS.

2.3.3 Popis súčasného stavu

V oblasti územného plánovania realizuje kraj svoje originálne aj prenesené kompetencie verejnej správy s využitím dostupných nástrojov. KSK využíva priestorové údaje a informácie pri zmenách a doplnkoch (ZaD) územného plánu regiónu (ÚP-R).

V júni 2023 boli zastupiteľstvom KSK schválené Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Košický kraj č. 5/2022. Týmto zmenami boli zapracované požiadavky strategického parku Valaliky a prislúchajúcej infraštruktúry do regionálneho územného plánu. KSK plánuje v roku 2023 začať proces obstarávania zmien a doplnkov č.6/2023, ktoré budú reflektovať aktuálne požiadavky územia a dotknutých inštitúcií.

V oblasti územného plánovania je podporované využívanie geografických informačných podkladov pri výkone kompetencií kraja najmä prostredníctvom Geoportálu KSK, ktorý poskytuje dátový katalóg, mapové služby a špeciálne aplikácie a tematické mapy pre verejnosť aj so zameraním na oblasť územného plánovania. Podklady aplikácie Geoportálu KSK sú založené na „Open source“ zdrojoch a štandardoch. Prostredníctvom Geoportálu KSK využíva SMART riešenia a naplňa princíp otvorených verejných dát.

2.3.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Do budúcnosti sú prioritami Košického samosprávneho kraja kvalitné a inkluzívne priestorové plánovanie regiónu a koordinácia rozvoja územia kraja s využitím digitálneho územného plánovania a aktuálnych a otvorených údajov pre udržateľný rozvoj územia.

Konkrétne je potrebné dosiahnuť súlad pri rozvoji regionálnej infraštruktúry, kvality života, životného prostredia a adaptácie na zmenu klímy za súčasného rozvoja ekonomických, sociálnych a kultúrnych priorít kraja.

2.3.3.2 Realizované projekty a aktivity

Hlavným zdrojom informácií okrem samotného dokumentu ÚPD pre občanov je [Geoportál KSK](#)¹¹.

Aplikácie: Územný plán Košického samosprávneho kraja a Územné plány obcí KSK.

¹¹ Zdroj: Geoportál Košického samosprávneho kraja | Domov (geoportalsk.sk)

KSK sa zúčastňuje aj na projekte Svetovej banky - Iniciatíva Slovakia Catching-up Regions Initiative (CuRI), ktorý sa zameriava na poskytovanie praktickej technickej podpory menej rozvinutým regiónom v Slovenskej republike na prekonanie vybraných úzkych miest rozvoja identifikovaných regionálnymi orgánmi. Iniciatívu spustila v polovici roka 2018 Európska komisia a implementovala ju v spolupráci s orgánmi samosprávnych krajov, aktérmi na národnej úrovni koordinovanými Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Svetovou bankou.

Hlavným cieľom tejto iniciatívy je dosiahnuť hmatateľné výsledky prostredníctvom podpory regiónov pri zvyšovaní ich kapacity a navrhovaní a pilotovaní konkrétnych riešení. Jedným z konkrétnych výsledkov v rámci CuRI pre Košický kraj bolo aj vybudovanie regionálnej infraštruktúry priestorových informácií - **Geoportálu KSK**.

2.3.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

KSK začal s využívaním SMART princípov a riešení v oblasti územného plánovania najmä prostredníctvom budovania a využívania Geoportálu KSK, ktorý sa využíva na interné aj externé analýzy a pri niektorých postupoch prípravy územných plánov. Územnoplánovacia dokumentácia bola však doteraz pripravovaná prednostne iba v listinnej podobe.

Najväčšia výzva pre KSK v oblasti územného plánovania bude implementácia novej legislatívy (nový zákon č. 200/2022 o územnom plánovaní, ako celok účinný od 1.4.2024) a s tým súvisiaca adaptácia na digitalizované územné plánovanie.

Vzhľadom na nejasný harmonogram procesu implementácie zákona č. 200/2022 Z.z. do praxe, zaujal KSK zatiaľ zdržanlivý postup a aktívne sa zapojí v čase keď bude známych viac informácií o parametroch a harmonograme zavádzania systému. Po účinnosti zákona (1.4.2024) sa bude KSK pripravovať na spracovanie nového digitálneho územného plánu regiónu. KSK sleduje a pripomienkuje aj rôzne legislatívne procesy a prípravné procesy v tomto kontexte, napr. aj v rámci združenia SK8. KSK sa zúčastňuje aj relevantných konferencií a workshopov, ktoré sú zdrojom informácií a inšpirácie pre implementáciu nového zákona o územnom plánovaní a stavebného zákona.

V rámci preskúmania územného plánu regiónu v roku 2019 bol použitý klasický postup, pri ktorom boli písomne, listami oslovené povinné osoby a dôležité inštitúcie. Priebežná komunikácia prebieha najmä s tzv. dôležitými partnermi a inštitúciami.

Interne v rámci KSK sa do aktualizácie ÚP-R implementujú aj výstupy rôznych projektových zámerov KSK, napr. cyklotrasy a pod. Zároveň sa konzultuje aj Rada partnerstva, ktorá vedie aj zásobník projektov.

Svetová banka realizuje v spolupráci s KSK projekt s názvom „Initiative Catching up regions“ (CURI, pozri aj vyššie), ktorý má aj komponent územného plánovania a GIS s využitím SMART princípov. Výstupy tejto iniciatívy budú využité aj pri príprave nového ÚP-R KSK (digitálny ÚP) v budúcnosti.

Na úrovni zberu a implementácie dát pre územné plánovanie, zatiaľ prebiehal priemet zámerov do územného plánu KSK štandardným spôsobom prostredníctvom námetov a zásobníka projektov významných organizácií a inštitúcií a odboru regionálneho rozvoja.

Využitie boli aj prípadne podstatné relevantné zmeny z návrhu obcí, alebo významných investícií. V rámci implementácie zákona č. 200/2022 Z.z. môže pribudnúť KSK aj nová kompetencia - stanovisko k stavebnému zámeru (v prípade obcí bez ÚP-O).

Zber dát prebieha na internej úrovni napríklad z pasportizácie objektov alebo aj zberom dát z terénu prostredníctvom novej aplikácie (pilotná fáza - štádium zberu). Problematika priebežného získavania údajov a ich vyhodnocovania je dôležitá aj z pohľadu prípravy územných plánov, aj keď k ich využitiu dochádza periodicky.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Zdrojom informácií je webová stránka úradu KSK www.vucke.sk

Hlavným zdrojom dát pre občanov je Geoportál Košického samosprávneho kraja (geoportalksk.sk)

- Aplikácia: Územný plán Košického samosprávneho kraja
- Aplikácia: Územné plánovanie obcí KSK
- Aplikácia: Chránené územia
- Aplikácia: Adaptačná kapacita obcí KSK
- Aplikácia: Povodňové ohrozenie
- Aplikácia: Kvalita ovzdušia
- Aplikácia: Vodovody a kanalizácie

2.3.4 SWOT analýza

Pre oblasť územného plánovania bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, výsledky ktorej sú zosumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 5 SWOT analýza územné plánovanie

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Územné plánovanie				
2.1 Územný plán regiónu	Digitalizovaný aktuálne platný územný plán (v rastrovej podobe)		Nový zákon č. 200/2022 Z.z. predpokladá prípravu digitálneho územného plánu, jeho prípravu a manažment	Zatiaľ nejasný prístup štátu pri príprave aplikácií na digitalizáciu územného plánovania, ktorý môže komplikovať samostatné a iniciatívne

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Územné plánovanie				
				riešenie digitalizácie ÚP-R KSK
2.2 Digitalizácia podkladov, zber a využitie dát	Zber digitálnych podkladov pre územné plánovanie prebieha najmä cez Geoportál KSK	Len pilotný projekt zberu údajov	Príležitosť pre lepšiu koordináciu zberu digitálnych a „veľkých dát“ na úrovni kraja	
2.3 Komunikácia s partnermi a inklúzia pri územnom plánovaní	Existencia rady partnerstva, ktorá slúži ako platforma pri konzultáciách územnoplánovacích návrhov	Komunikácia pri zmenách ÚP zatiaľ prebieha len listinným spôsobom		Absencia nástrojov na digitálnu komunikáciu návrhov v ÚP

2.3.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pri územnom plánovaní je možné uviesť nasledovné dokumenty a riešenia:

Strategie rozvoje chytrého regionu Moravskoslezského kraje 2017-2023¹²

Je to komplexná stratégia zameraná na stanovenie cieľov akčného plánu zavádzania SMART prístupov a riešení na úrovni regiónu v priestore Strednej Európy. V častiach relevantných pre územné plánovanie dokument hodnotí dostupnosť otvorených dát a informácií pre verejné využitie a navrhuje ciele, priority a konkrétne aktivity pre budovanie inteligentnej infraštruktúry, internetu vecí, bezpečnosti, a využívania „veľkých dát“ pri spravovaní a rozvoji regiónu. Pri dlhodobom zbere a vyhodnocovaní údajov SMART prístupmi umožňujú čo najširší možný rozsah dát slúžiaci k riadeniu a poskytovaniu služieb, ktoré sú prevádzkované na dennej báze (meranie kvality ovzdušia), alebo k rozhodovaniu o strategických témach rozvoja a koordinácie využitia územia (napríklad zber a analýza dát o využívaní hromadného komunitného plánovania zmien v mestskej alebo doprave hromadná regionálna doprava).

¹² Zdroj: MSK ČR, dostupné na internete: https://www.msk.cz/assets/temata/chytry_region/strategie-rozvoje-chytreho-regionu-msk-2017-2023-vcetne-analyticke-casti-13-06-2017_1.pdf

Región Greater Manchester City: Od prvého priemyselného mesta na svete po popredný digitálny región Spojeného kráľovstva

Greater Manchester je mestský región v severozápadnom Anglicku, ktorý tvorí súvislú mestskú oblasť Manchestru a zahŕňa deväť príslušných okresov (Bolton, Bury, Oldham, Rochdale, Salford, Stockport, Tameside, Trafford a Wigan). Po Veľkom Londýne je to tretia najľudnatejšia mestská oblasť v Spojenom kráľovstve s takmer tromi miliónmi obyvateľov.

Stavajúc na dedičstve digitálnych podnikov a kultúrneho kapitálu sa GM snažil integrovať svoju digitálnu stratégiu a ciele trvalo udržateľného rozvoja do svojho príbehu o ekonomickom raste. Už v roku 1994 Ekonomický plán City Pride, ktorý zahŕňa Manchester, Salford, Trafford a Tameside, identifikoval trvalo udržateľný rozvoj a informačné technológie ako kľúčové oblasti rastu a stanovil víziu preorientovať ekonomiku na maloobchod a obchod po de-industrializácii v predchádzajúcom období.

Spoločný prístup Manchesterskej investičnej a rozvojovej agentúry (MIDAS) v roku 1997 a Stratégia hospodárskeho rozvoja Manchestru City Pride v roku 2000 viedli k tomu, čo je dnes známe ako Manchesterský model, čo je koalícia rastu sídiel regiónu zahŕňajúca kľúčové inštitúcie, ktoré umožnia podporovať hospodársky rast GM¹³.

Úloha údajov pre priestorové plánovanie.

Anglický územno-plánovací systém je historicky založený na údajoch. Plány miestneho rozvoja, ktoré usmerňujú plánovanie a rozvoj v oblasti miestnej samosprávy, sa vytvárajú na základe prieskumov a analýz, pričom čerpajú zo zdrojov údajov siahajúcich od tradičných, cez špecializovanejšie údaje až po ciele oblasti politiky, ako je zamestnanosť v digitálnom sektore. Nedostatok zdrojov a kapacít na miestnej úrovni bol hlavným problémom. Realizovali sa účelové pokusy monitorovať a zbierať dáta o trvalo udržateľnom rozvoji pre plánovanie alebo spájať rôzne súbory údajov o systéme plánovania, ako sú DLUHC Open Data, LG Inform a platforma na podávanie správ OSN Sustainable Development Goals, neboli k dispozícii žiadne ľahko dostupné informácie o kvalite ŽP mesta alebo vnímaní kvality životného prostredia obyvateľmi.

Rýchly vývoj online plánovacích aplikačných systémov, používanie veľkých súborov mestských údajov (Big Data) a metód vizualizácie máp ponúkli miestnym plánovacím orgánom spôsob, ako vyplniť medzery v údajoch a vyvinúť robustné monitorovacie systémy a súbory nástrojov. Realizácia digitálneho plánovania sa však stretáva určitými problémami miestnych orgánov, ako ukazuje správa britskej pracovnej skupiny pre digitálne plánovanie¹⁴.

¹³ Zdroj: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/6/3509>

¹⁴ Zdroj: <https://digital4planning.com/wp-content/uploads/2022/02/A-Digital-Future-for-Planning-Full-Report-Web.pdf>

Úloha údajov pre priestorové plánovanie.

Inteligentnú technológiu nemožno efektívne aplikovať bez inteligentného manažmentu a šikovných ľudí. Produkcia nových foriem údajov zahŕňa zložité procesy získavania („dolovania“) a integrácie údajov, čo si zase vyžaduje komplexnú reguláciu a správu údajov. Bude to zahŕňať veľkú inštitucionálnu reformu systému plánovania a zásadné prehodnotenie toho, ako možno plánovanie vykonávať spôsobom, ktorý sa prispôsobí zmenám, ako aj školenie novej generácie plánovačov a manažérov, ktorí majú silnú kontrolu nad politické otázky a byť technicky zdatný pri zavádzaní týchto technológií¹⁵. Tieto skúsenosti sú relevantné aj pri ďalšom vývoji digitálneho územného plánovania v KSK.

¹⁵ Zdroj: Applied Data Analysis for Urban Planning and Management - ISBN: 9781529736359, dostupné na internete: <http://digital.casalini.it/9781529736359>

2.4 Životné prostredie

Životným prostredím (ďalej aj ŽP) je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy (zákon o ŽP č. 17/1992 Zb. v znení neskorších predpisov).

Pre odvetvie životného prostredia sú do budúcnosti prioritami Košického samosprávneho kraja kvalita vody a ovzdušia, klimatická zmena, odpadové hospodárstvo a ochrana prírody, biodiverzita a priority z Rady partnerstva¹⁶. Rada partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj predstavuje inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom Integrovannej územnej stratégie a ich realizáciu v programovom období EÚ 2021 až 2027.

Integrovaná územná stratégia Košického kraja 2022 – 2030¹⁷

V rámci oblasti kvalitné a udržateľné životné prostredie bol vytýčený strategický cieľ:

Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy

V rámci **PHRSR KSK** sú oprávnené aktivity stanovené v nasledovných integrovaných projektových balíčkoch:¹⁸

- 2.1.1. Ochrana podzemných a povrchových vôd
- 2.1.2. Výstavba a obnova verejnej kanalizačnej siete a ČOV
- 2.1.3. Výstavba a obnova verejných vodovodov
- 2.2.1. Ochrana a efektívne využívanie krajiny
- 2.2.2. Protipovodňová ochrana a hospodárenie s vodou
- 2.3.4. Ochrana ovzdušia
- 2.4.1. Dekontaminácia a odstraňovanie environmentálnych záťaží a environmentálnych katastrof
- 2.5.1. Podpora prechodu na obehové hospodárstvo
- 2.6.1. Podpora environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetly

Po základnej analýze dokumentov boli pre analytickú časť vybrané nasledovné oblasti:

- Adaptácia na zmenu klímy
- Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
- Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
- Zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb

¹⁶ Zdroj: Regionálna inovačná stratégia Košického samosprávneho kraja 2020+ (radapartnerstvask.sk)

¹⁷ Zdroj: https://radapartnerstvask.sk/wp-content/uploads/2023/06/IUS_KK.pdf

¹⁸ Zdroj: https://radapartnerstvask.sk/wp-content/uploads/2023/06/IUS_KK.pdf

- Zlepšenie kvality ovzdušia

2.4.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- 17/1992 Zb. Zákon o ŽP v znení neskorších predpisov
- 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- 364/2004 Z.z. Zákon o vodách v znení neskorších predpisov
- 137/2010 Z. z. Zákon o ovzduší (do 30. júna 2023)
- 24/2006 Z. z. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- 146/2023 Z. z. Zákon o ochrane ovzdušia (účinný od 1. júla 2023)

Všetky legislatívne predpisy z oblasti životného prostredia sú uvedené na stránke MŽPSR¹⁹:

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Parížska dohoda o zmene klímy
- Európska zelená dohoda (EU Green deal)
- The EU Strategy on adaptation to climate change
- EU Biodiversity Strategy 2030
- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky²⁰
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky SR;²¹
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030), schválená 27.2.2019, MŽPSR²²
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia, schválená 17.10.2018, MŽPSR²³

¹⁹ Zdroj: Zoznam všeobecne záväzných právnych predpisov so zameraním na starostlivosť o životné prostredie a niektorých súvisiacich predpisov (minzp.sk)

²⁰ Zdroj: Microsoft Word - NSTURword.doc (minzp.sk)

²¹ Zdroj: Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (minzp.sk)

²² Zdroj: Envirostratégia 2030 (minzp.sk)

²³ Zdroj: Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy – aktualizácia - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2019²⁴
- Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050²⁵
- Stratégia ochrany ovzdušia Slovenskej republiky do roku 2030
- Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016-2020²⁶

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Program odpadového hospodárstva Košického kraja na roky 2021 – 2025 (Návrh)
- Integrovaná územná stratégia KSK (Návrh), 04/2023²⁷
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja - VUCKE, 2021
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji (Návrh), 2020
- Program obnovy krajiny Košického kraja, 2018

2.4.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Kompetencie a aktivity kraja v oblasti životného prostredia vyplývajú zo zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, pričom priame kompetencie pre oblasť životného prostredia na samosprávne kraje neprešli. Otázky ŽP rieši KSK len nepriamo prostredníctvom svojich aktivít a to najmä v oblastiach územného plánovania regionálneho rozvoja. Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov vymedzuje pôsobnosť samosprávnych krajov kde je uvedené, že samosprávne kraje sa podieľajú na tvorbe a ochrane životného prostredia. Pri aktivitách ide najmä o proces prípravy strategických dokumentov a koordinačnú činnosť.

V súvislosti s vyššie uvedeným, KSK sleduje stav zložiek životného prostredia v regióne prostredníctvom zberu vlastných údajov, alebo, alebo využíva údaje iných subjektov (napríklad SHMÚ). Úrad ďalej vydáva stanoviská v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností a strategických dokumentov na životné prostredie (SEA/EIA), rieši otázky životného prostredia v súvislosti s územnoplánovacími podkladmi, územnoplánovacou dokumentáciou miest, obcí a regiónu (územné plánovanie), navrhuje a kontroluje realizáciu projektov v oblasti životného

²⁴ Zdroj: Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030 | Energetika | MHSR (gov.sk)

²⁵ Zdroj: Mitigačné strategické dokumenty SR (minzp.sk)

²⁶ Zdroj: Legislatívny proces - SLOV-LEX

²⁷ Zdroj: IUS_KK.pdf (radapartnerstvaks.sk)

prostredia regiónu a v súčinnosti s ostatnou verejnou správou v regióne koordinuje a rieši problémy kvality životného prostredia.

Inštitucionálny rámec

Agendu v oblasti životné prostredie zabezpečuje v rámci úradu KSK Odbor regionálneho rozvoja:

- Referát regionálneho rozvoja a plánovania;
- Oddelenie územného plánovania a životného prostredia;
- Referát GIS;
- Referát analýz;
- Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o. (ďalej ARR).

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov v oblasti životné prostredie

Informácie sú zverejnené na Geoportál KSK:

- Ekologická stabilita obcí Košického samosprávneho kraja
- Mapa kvality ovzdušia
- Mapa chránených území
- Adaptačná kapacita obcí KSK: Klimatická zmena a jej dôsledky
- Mapa zraniteľnosti KSK²⁸

2.4.3 Adaptácia na zmenu klímy

2.4.3.1 Popis súčasného stavu v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Kraj v spolupráci s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja (ARR) vyvíja v uvedenej oblasti množstvo aktivít, realizuje projekty, hľadá finančné zdroje a rieši efektívne riadenie projektov a to predovšetkým s ohľadom na čoraz väčší výskyt poveternostných extrémov v podobe záplav/sucha.

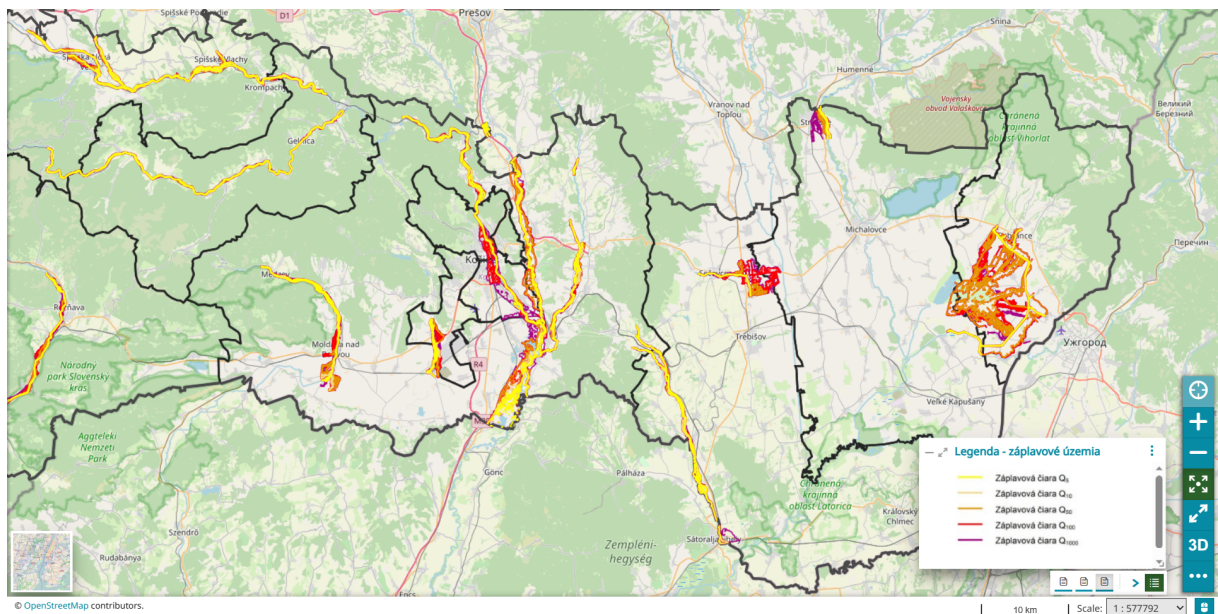
Dôležitým nástrojom na plánovanie investícií a rozvoja kraja sú mapy týkajúce sa klimatickej zmeny v kraji znázorňujúce indikátory klimatickej zmeny (obrázok 4).

- V Košickom kraji sa už v súčasnosti prejavuje trend zvyšovania priemernej teploty vzduchu, počtu letných dní, zvýšený výskyt období sucha, znižovania počtu mrazových dní a pod.

²⁸ Zdroj: ZMENA KLÍMY - MAPA - Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o (arr.sk)

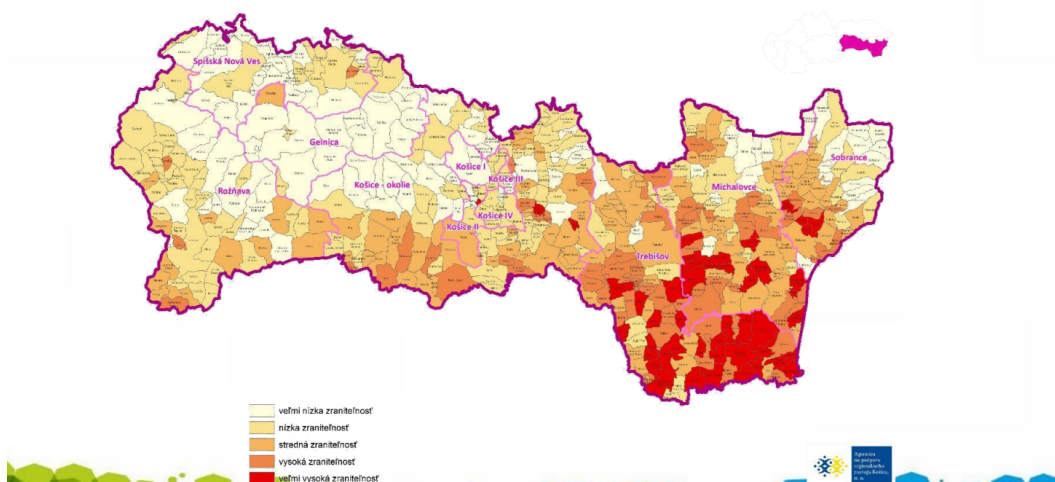
- Pribúda extrémnych prejavov počasia, ktoré majú negatívny vplyv na obyvateľstvo a ich kvalitu života.
- V rokoch 2001 až 2017 sa povodne v Košickom kraji vyskytli až 17-krát a materiálne škody spôsobené povodňami boli v Košickom kraji vyčíslené na sumu 21 851 888 eur.
- Povodňami je najčastejšie ohrozená infraštruktúra.
- V kraji sú vytýpané územia ohrozené povodňami a Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik spracoval mapy povodňového ohrozenia a povodňového rizika v povodí Hornádu, Bodrogu, Bodvy a v povodí Slanej (obrázok 3).

Obrázok 3 Záplavové územia v Košickom kraji

Zdroj: geoportalsk.sk

Obrázok 4 Mapa zraniteľnosti oblasti voči zmene klímy

Zdroj: arr.sk

2.4.3.2 Hlavné ciele a priority KSK v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Košický samosprávny kraj má vo svojich strategických/koncepčných dokumentoch stanovené nasledovné ciele:

1. Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji

- Špecifický cieľ 1: znižovanie citlivosti lesnej krajiny a chránených území
- Špecifický cieľ 2: znižovanie citlivosti poľnohospodárskej krajiny
- Špecifický cieľ 3: znižovanie citlivosti urbánnej krajiny
- Špecifický cieľ 4: znižovanie citlivosti dopravnej infraštruktúry
- Špecifický cieľ 5: zvýšenie adaptačnej kapacity miestnej ekonomiky
- Špecifický cieľ 6: adaptácia sa obyvateľov zvyšovaním ich informovanosti

2. Program obnovy krajiny, 2018²⁹

- Prevencia pred povodňami suchom a rastom extrémnych horúčav
- Zadržiavanie dažďovej vody v krajine
- Revitalizácia a obnova poškodenej krajiny
- Zmena civilizačného prístupu

Cieľom **Programu obnovy krajiny** je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívané krajiny, ako aj urbánnej krajiny tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine a aby táto voda prispela k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k tvorbe vodných zdrojov a k ozdravovaniu klímy.

Zámerom je teda, aby v Košickom kraji mohli vzniknúť vodozádržné opatrenia, ktoré dokážu do 10- tich rokov zvýšiť zásoby vodných zdrojov tak, aby Košický kraj nebol v budúcnosti odkázaný na nedostatok vody, aby Košický kraj bol menej ohrozený povodňami, suchom, klimatickou zmenou i niektorým prejavmi náhlych zmien počasia. Aby boli zvýšené zásoby podzemných zdrojov vody a týmto zároveň posilnené pramenné oblasti v kraji, aby sa voda vrátila do studní, aby sa zvýšil výpar vody z krajiny a cez vegetáciu dochádzalo k termoregulácii krajiny.

Dôležitým prvkom je, aby miestni obyvatelia pod vedením samosprávy miest a obcí a regionálnej samosprávy Košického kraja prevzali určitú mieru zodpovednosti za spravovanie svojho intravilánu obce a aj extravilánu.

3. Rada partnerstva a Integrovaná územná stratégia Košického kraja 2022 – 2030³⁰

²⁹ Zdroj: Úrad KSK, dostupné na internete: [vo5zast8bod8-4main \(vucke.sk\)](http://vo5zast8bod8-4main.vucke.sk)

³⁰ Zdroj: Rada partnerstva KSK, dostupné na internete: [IUS_KK.pdf \(radapartnerstvask.sk\)](http://IUS_KK.pdf(radapartnerstvask.sk))

Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy.

4. Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja

Cieľom tejto stratégie je: Vytvoriť plán krokov vedúcich k zníženiu emisií, ktoré generujú svojou činnosťou organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja o 10% do roku 2030 a o ďalších 10% do roku 2050. Navrhnuť opatrenia pre prácu s verejnosťou, ako nástroj pre zlepšenie environmentálneho povedomia občanov. V dokumente sú uvedené špecifické ciele pre každý sektor osobitne. Tieto špecifické ciele majú napomáhať implementácií opatrení a teda aj dosiahnutiu celkového cieľa³¹.

Stanovené ciele Adaptačnej stratégie na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji a aktivity v rámci Programu obnovy krajiny sú podporované z rozpočtu KSK.

2.4.3.3 Realizované projekty a aktivity v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Program obnovy krajiny

V rámci kraja predstavuje významný dokument **Program obnovy krajiny**³², v rámci ktorého sú vykonávané aktivity prispievajúce k adaptácii na zmenu klímy na lokálnej úrovni, ako napríklad realizácia revitalizačných opatrení a obnova zelene. Dôležitou aktivitou je aj realizácia vodozádržných opatrení v areáloch škôl a DSS. V rámci tejto aktivity bolo realizovaných cca 39 dažďových záhrad.

Zriadené boli takisto vodné rady, ktoré budú formovať víziu integrovanej ochrany vôd v jednotlivých okresoch kraja. Vykonaná bola aj pasportizácia 55 stredných škôl v Košickom kraji, pričom prebieha výber vhodných foriem „zelených opatrení“.

Na zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja sú pravidelne predkladané odpočty prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu Programu obnovy krajiny košického kraja, posledný na rok 2022³³.

V rámci Programu obnovy krajiny boli na území KSK realizované viaceré projekty, z ktorých sú pre ukážku niektoré bližšie popísané v nasledovnej časti.

CLIMADAPT³⁴

Cieľom projektu je:

- Lepšie pripraviť prihraničné regióny Ukrajiny a Slovenska na očakávané dôsledky zmeny klímy vypracovaním adaptačnej stratégie na zmenu klímy pre Zakarpatskú

³¹ Zdroj: Úrad KSK, dostupné na internete: [ENGIE \(vucke.sk\)](#)

³² Zdroj: [PROJEKTY PRE KRAJ - Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o \(arr.sk\)](#)

³³ Zdroj: [odpocet_2021_plan_2022_pok.pdf \(vucke.sk\)](#)

³⁴ Zdroj: [CLIMADAM - PROJEKT - Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o \(arr.sk\)](#)

oblasť Ukrajiny a aplikovať ju (adaptačná stratégia pre KSK bola vypracovaná) v rámci pilotných aktivít.

- Zvýšiť pripravenosť na zavádzanie účinných opatrení do verejnej dopravy pre mesto Užhorod vypracovaním modelu udržateľnej dopravy, s využitím skúseností z Košického a Prešovského kraja.
- Zvýšiť dostupnosť informácií o zmene klímy, o potrebe opatrení, ktoré zmiernia negatívny dopad zmeny klímy a opatreniach na adaptáciu na očakávané zmeny klímy.

Očakávané výsledky projektu: Vypracované dôležité strategické dokumenty pre región Zakarpatsko a Košický kraj, týkajúce sa témy zmeny klímy; Prenos know-how a najlepších postupov v oblasti adaptácie na zmenu klímy a udržateľnej mobility; Lepšia dostupnosť dôležitých informácií pre širokú verejnosť.

GoDanuBio

Participatívne ekosystémy na podporu revitalizácie vidieckej a mestskej spolupráce prostredníctvom riadenia Dunajského obehového biohospodárstva - realizuje KSK.

Bol vypracovaný „**Zelený katalóg**, ktorý slúži ako inšpirácia pre realizáciu zelených opatrení v areáloch stredných škôl, zariadeniach sociálnych služieb a kultúrnych zariadeniach Košického samosprávneho kraja“. Úrad KSK takisto vypracoval „Návrh metodických odporúčaní a postupov **revitalizácie poškodenej lesopoľnohospodárskej krajiny** s premietnutím odporúčaní pre lesohospodárske plány, pozemkové úpravy a územný rozvoj vidieka.

Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja

Realizuje sa zámer Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja, ktorého cieľom je znižovanie CO₂.

Dôležitým zdrojom údajov pre adaptáciu na zmenu klímy je **Geoportál KSK**³⁵, kde sú vizualizované dáta z Adaptačnej stratégie KSK a to zraniteľnosť obcí KSK na klimatickú zmenu, agregovaný dopad v obciach KSK, adaptačná kapacita obcí KSK a expozícia.

2.4.3.4 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov v oblasti adaptácie na zmenu klímy

V rámci KSK je v oblasti adaptácie na zmenu klímy realizovaná široká škála aktivít. Na základe analýzy týchto aktivít je možné súčasný stav uplatňovania SMART princípov v tejto oblasti zhodnotiť nasledovne:

- Informácie sú dostupné na Geoportál KSK a stránkach ARR. V rámci Geoportálu sú dostupné mapy viažuce sa k predpokladanému rozsahu zmeny klímy a konkrétnym informáciám o lokalitách kraja.
- Aktivity sú koordinované v rámci úzkej spolupráce KSK a ARR.

³⁵ Zdroj: Geoportál KSK, [geOrchestra Viewer \(geoportalksk.sk\)](http://geoportalksk.sk)

- Plánom je realizovať opatrenia prenesené z Adaptačnej stratégie na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji do Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a do územného plánu regiónu.
- V spolupráci s komunikačným oddelením sa rieši implementácia cieľa zameraného na adaptáciu obyvateľov na klimatickú zmenu prostredníctvom zvyšovania ich informovanosti.
- KSK plánuje naďalej rozvíjať aktivity z Programu obnovy krajiny Košického kraja a podporovať realizáciu opatrení z Nízkouhlíkovej stratégie KSK, ktoré tiež prispievajú k adaptácii KSK.
- Hlavné ciele v oblasti adaptácie sú stanovené v rámci Adaptačnej stratégie na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji a zároveň v tejto oblasti prebiehajú aktivity v rámci Programu obnovy krajiny, ktoré majú podporu z rozpočtu KSK a sú riadené ARR.
- Pre kraj boli spracované mapy zraniteľnosti, ktoré sú využívané pri návrhu opatrení. Mapy obsahujú charakteristiky oblastí, ktoré slúžia pre účely prioritizácie projektov v kraji, ako jeden z podkladov pre rozhodovanie. Mapy obsahujú indikátory ako: citlivosť sídiel na riečne povodne, vodozadržná schopnosť, podiel zosuvných území, ohrozenie lesov požiarimi, erózia pôdy, pôdna organická hmota, atď.
- Prekážkou pri implementácii opatrení zostáva majetkovoprávne vysporiadanie a finančná náročnosť, čo v niektorých prípadoch bráni realizácií projektov v lokalitách, kde je vplyv klimatických zmien najvýraznejší.

2.4.3.5 SWOT analýza oblastí adaptácie na zmenu klímy

Pre oblasť Adaptácia na zmenu klímy bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorých sumarizácia je uvedená v tabuľke nižšie.

Tabuľka 6 SWOT analýza Adaptácia na zmenu klímy

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Životné prostredie: Adaptácia na zmenu klímy				
3.1 Klimatická zmena	Aktívna práca ARR a odd. regionálneho rozvoja Zelený katalóg Legislatívny a strategický rámec je zabezpečený strategickými dokumentmi	Organizačné problémy v rámci fungovania Vodných rád Chýbajúca odborná platforma pre realizáciu projektov	Kooperácia ARR pri príprave PHSR a ÚP a koordinácii implementácie Zabezpečenie efektívneho fungovania Vodných rád Propagácia činnosti kraja	Problémy v oblasti majetkovoprávneho vysporiadania pri realizácii opatrení Nedostatočné finančné zdroje na opatrenia Slabá koordinácia

	<i>Aktivity sú definované v Programe obnovy krajiny a projekte CLIMADAPT</i>	<i>Značná zraniteľnosť krajiny kraja</i>	<i>a ARR v oblasti adaptácie Zapojenie odbornej verejnosti do realizácie opatrení</i>	<i>v rámci Vodnej rady – nedoriešenie inštitucionálnej rady</i>
--	--	--	---	---

2.4.3.6 Príklady dobrej praxe v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Na základe SWOT analýzy boli vybrané príklady dobrej praxe a to pre oblasť povodne a opatrenia reagujúce na klimatické zmeny. Na území KSK je identifikovaná značná zraniteľnosť krajiny voči prejavom klimatických zmien, ako napríklad extrémne dažde a následne povodne – preto je ako príklad dobrej praxe zo zahraničia uvedený varovný systém lokálnych povodní, využívaný v Českej republike.

KSK spolu s ARR realizujú širokú škálu aktivít v oblasti adaptácie na klimatické zmeny. Z tohto dôvodu je ako príklad z praxe uvedený koncept Adapterra Awards, ktorý predstavuje jednak akúsi databázu adaptačných opatrení, ale zároveň vytvára priestor na odbornú diskusiu a prezentáciu príkladov dobrej praxe v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

Varovný systém lokálnych povodní založený na meraní infiltrácie zrážok³⁶

Uvedený varovný systém pred lokálnymi povodňami využíva údaje o infiltrácii pôdy. Výhodou je, že v rámci daného varovného systému je možné získať určitý čas na realizáciu bezpečnostných opatrení. Systém sa používa lokálne, v malých povodiach, v rizikových oblastiach, ktoré sú poľnohospodársky využívané. Na území sú osadené meracie terminálové stanice, ktoré sú napojené na dispečing, kde je na základe podkladov vykonaná analýza historických údajov a informácií o aktuálnych zrážkach, určia sa predikcie a prebehne infiltračný test – parametre krivky infiltrácie a určí sa stupeň ohrozenia³⁷.

Adapterra Awards³⁸

Koncept Adapterra Awards sa realizuje v Českej republike a skladá sa z troch častí: súťaž v štyroch základných kategóriách o najlepšie adaptačné opatrenia (súťaž sa koná každý rok), konferencie (tiež každoročné) s tematickým zameraním na adaptačné či mitigačné opatrenia, a databázy, kde sú ukladané všetky projekty, prihlásené do súťaže. Databáza

³⁶ Zdroj: VÚMOP, v.v.i. (vumop.cz)

³⁷ Zdroj: Varovný systém lokálnych povodní založený na měření infiltrace srážek | VÚMOP, v.v.i. (vumop.cz)

³⁸ Zdroj: Dostupné na interenete: www.adapterraawards.cz.

Adaptterra Awards³⁸

služi ako informačný zdroj a inšpirácia pre praktické opatrenia v oblasti adaptácie na klimatickú zmenu. Všetky informácie sú k dispozícii na www.adaptterraawards.cz.

Aj keď ide o celoštátnu súťaž, tento príklad je relevantný aj na úrovni kraja, pretože ten si môže obdobnú súťaž vytvoriť pre svoje územie, prípadne v spolupráci so susednými krajinami.

The screenshot displays the Adaptterra Awards interface. On the left, a map shows the location of revitalization measures in the Válov biocentre, with a pop-up window for 'Lokalita: obodí Válov'. On the right, a detailed view of a measure is shown, including a title 'Přínosy adaptačního opatření', a list of details (Co opatření řeší, Jak to funguje, Původní stav, Zkušenosti z provozu), and a 'Kolik to stálo' section with a note on total costs. At the bottom, there are buttons for 'BIODIVERZITA', 'NESTÁTEK VODY A SUCHO', and 'ZELÉN V KRAJINĚ'.

Regionální strategie adaptačních opatření (ReSAO)³⁹

Je dlhodobým projektom v Pardubickom kraji (ČR), ktorý zastrešuje Institut environmentálnych výzkumů a aplikací (ďalej ako IEVA). IEVA má za úlohu celý proces naštartovať a koordinovať. V úvode projektu bola realizovaná Štartovacia etapa, v ktorej bolo územie Pardubického kraja rozdelené podľa naliehavosti riešenia. Následne boli pomocou multikriteriálnej analýzy stanovené pre územné jednotky tvorené povodiami IV. stupňa stanovené témy, ktorým je potrebné sa venovať. Prostredníctvom tohto prístupu je tak jasné, ktorým územiám je potrebné sa prednostne venovať a aké problém je potrebné v rámci týchto území riešiť.

V ďalšej etape boli pripravené pilotné projekty, na ktorých boli testované predpokladané postupy a formy spolupráce. Zatiaľ boli v 9 prioritných oblastiach (povodiach IV. stupňa) navrhnuté a prerokované adaptačné opatrenia.

V rámci Implementačnej etapy bude zodpovednosť za jednotlivé opatrenia rozdelená medzi relevantné subjekty, typicky obce, podniky povodia, Štátny pozemkový úrad, Lesy ČR.

³⁹ Zdroj: Institut environmentálnych výzkumů a aplikací, dostupné na internete: <https://www.ieva.cz/resao>

Asociace soukromého zemědělství⁴⁰

Program s názvom Pestrá krajina, je zameraný na tému realizácie vodozádržných opatrení s cieľom propagovať už zrealizované opatrenia, edukovať a motivovať ďalších, najmä menších farmárov, aby sa o niečo podobné pokúsili aj na svojich pozemkoch. Do prípravy programu sa zapojilo okrem členov ASZ ČR aj mnoho externých odborníkov na problematiku životného prostredia, krajinytvorby, zadržiavanie vody v krajine, ochranu pôdy a pod.

2.4.4 Zlepšenie kvality vôd a stavu zásobovania vodou a čistenia odpadových vôd

2.4.4.1 Popis súčasného stavu v oblasti kvality vôd

Podľa Rady partnerstva patrí táto oblasť k hlavným dlhodobým nevyriešeným problémom v rámci kraja. V oblasti **povrchových a podzemných vôd** kraj aktívne rieši opatrenia na dosiahnutie zlepšenia stavu vôd a to prostredníctvom aktivít realizovaných v rámci Programu obnovy krajiny. Ako problematický sa javí pokles vodných hladín v rámci všetkých vodných nádrží. Dôležité je taktiež zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu.

Základné ukazovatele v tejto oblasti:

- Na verejné vodovody bolo v roku 2020 napojených 85,8 % obyvateľov, čím kraj nedosahuje priemer SR (89,8 %).
- Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu bol 66,0% obyvateľov, pričom Košický kraj ani v tomto ukazovateli nedosahuje celoslovenský priemer (69,7 %).
- V roku 2020 bolo evidovaných v Košickom kraji 98 čistiarní odpadových vôd, ich počet sa oproti roku 2014 zvýšil o 14 čistiarní⁴¹.

2.4.4.2 Hlavné ciele a priority KSK v oblasti kvality vôd

Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS)

V rámci Regionálnej integrovanej územnej stratégie (Návrh) je pre oblasť životné prostredie vymedzená Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

V nadväznosti na uvedenú prioritnú os boli určené dve investičné priority, z ktorých tá prvá sa týka oblasti zlepšovania kvality vôd a to: „Investovanie do sektora vodného hospodárstva s

⁴⁰ Zdroj: Pestrá krajina (asz.cz)

⁴¹ Zdroj: Úrad KSK, PHRSR_KSK_2022_uvod_analyza_swot_pripomienkovanie (vucke.sk)

cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek“.

Integrovaná územná stratégia Košického kraja 2022 – 2030⁴²

V novom programovom období je v rámci PHRSR KSK zadaných 8 priorít rozvoja kraja, z ktorých 7 tvorí kľúčové piliere IÚS jedným z nich je aj Kvalitné a udržateľné životné prostredie.

- Strategický cieľ 2: Zabezpečiť udržateľnosť využívania a efektívnu ochranu prírodných zdrojov a zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy.

V rámci **Adaptačnej stratégie na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji** (2020) je dôležitou súčasťou cieľov priamo, či nepriamo ochrana vôd, a to najmä:

- Špecifický cieľ 1 Znižovanie citlivosti lesnej krajiny a chránených území;
- Špecifický cieľ 2 Znižovanie citlivosti poľnohospodárskej krajiny sa zameriavajú na zadržanie a zvýšenie kvality vôd vo voľnej krajine;
- Špecifický cieľ 3 (Znižovanie citlivosti urbánnej krajiny) sa zameriava na ochranu kvantity a kvality vôd v kraji najmä prostredníctvom naplnenia cieľov:
 - Cieľ 3.1: Zmenšenie odtoku vody zo zastavaného územia obcí;
 - Cieľ 3.2: Zníženie rizika povodní;
 - Cieľ 3.4: Ochrana zdrojov vody;
 - Cieľ 3.6: Dobudovanie vodovodov a kanalizácií v obciach Košického kraja.

Veľmi podstatným cieľom Adaptačnej stratégie KSK je aj Cieľ 6.1: Zvyšovanie povedomia o potrebe adaptovať sa na zmenu klímy resp. jej predchádzať (mitigácia).

Program obnovy krajiny Košického kraja reaguje na zhoršujúci sa stav zdrojov v krajine a je zameraný aj na zadržanie vody v krajine. Cieľom programu je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívannej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozadržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine.

Dôležitým dokumentom, ktorý stanovuje konkrétne ciele KSK pri ochrane vôd je aj **Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja** na roky 2020-2027.⁴³

2.4.4.3 Realizované projekty a aktivity v oblasti kvality vôd

Pozitívom v oblasti zlepšovania kvality vôd je realizácia projektov z **Programu obnovy krajiny** (POK), pričom jedným z výstupov je aj ustanovenie a aktivity 6 Vodných rád, ktoré

⁴² Zdroj: IUS_KK.pdf (radapartnerstvask.sk)

⁴³ Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

zabezpečujú adresné návrhy s vysokým dôrazom na poznanie lokálnych problémov s vodou. V rámci Programu obnovy krajiny sú realizované aktivity na zadržanie dažďovej vody, ako aj príprava metodických usmernení pre tvorbu zelenomodrej infraštruktúry, napr. v areáloch škôl, DSS a pod. Metodika je následne používaná pri projektovej príprave. Vytvorené sú aj metodiky pre poľnohospodársku krajinu a les. KSK taktiež doposiaľ realizoval 39 dažďových záhrad. ARR realizovala napríklad projekt zameraný na čistotu riek - Tidy up: čistenie riek od plastov⁴⁴ v povodí Tisa-Dunaj.

Košický samosprávny kraj má zároveň podpísané memorandum o spolupráci s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s., ktorého cieľom je pomoc malým obciam s dobudovaním infraštruktúry vodovodov a kanalizácie, pre ktoré sú tieto aktivity finančne a kapacitne náročné. V rámci spolupráce by mal Košický samosprávny kraj poskytnúť personálne kapacity - s výstavbou verejných vodovodov a kanalizácií pomôžu zamestnanci Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja. Východoslovenská vodárenská spoločnosť by zase mala zabezpečiť materiálno-technické vybavenie a ťažké mechanizmy.

2.4.4.4 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov v oblasti kvality vôd

Základné zhodnotenie uplatňovania SMART princípov v oblasti povrchových a podzemných vôd:

- Princípy SMART využíva KSK spolu s partnermi pri budovaní systému pre úspešnú podporu aktivít z Programu obnovy krajiny Košického kraja, ktorého cieľom je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využíwanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozádržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine.
- Realizáciou týchto opatrení chce Košický kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu prírodných procesov a ochrane biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.
- Aktivity pri plnení Programu obnovy krajiny KSK sú priebežne sledované a vyhodnocované. Ide o konkrétne projekty na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny na území KSK a zadržiavanie vody v krajine.
- V rámci programu boli zriadené Vodné rady, ktoré slúžia ako konzultačné platformy.
- Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice zároveň realizuje vzdelávacie projekty.

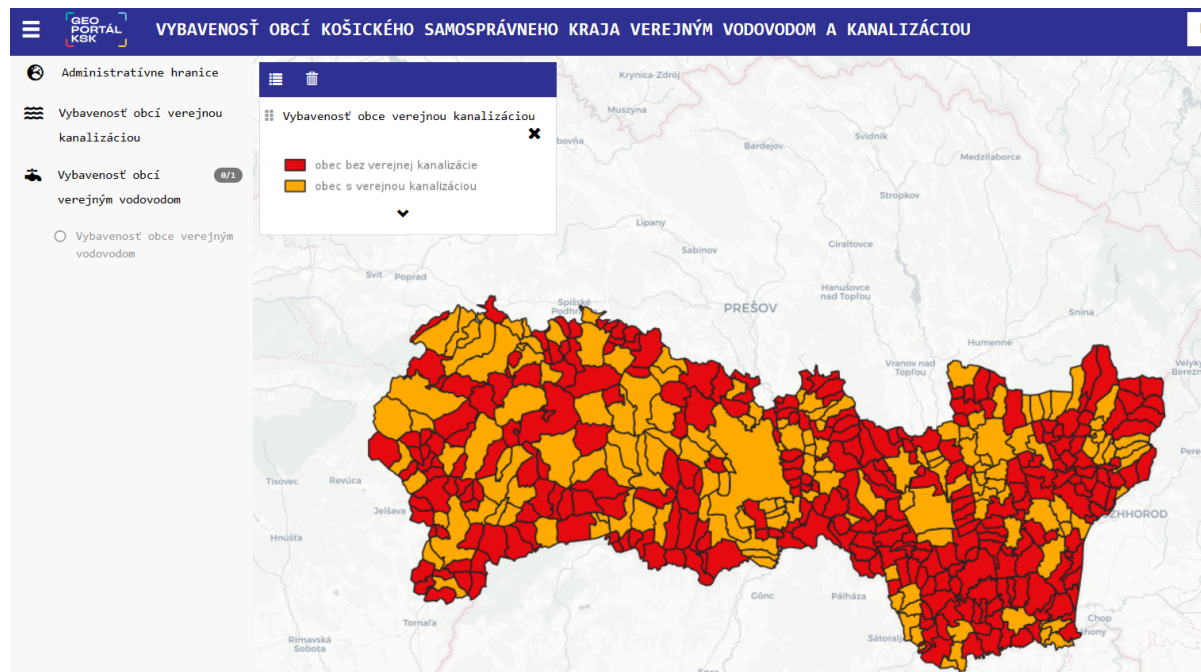
V rámci realizácie Programu obnovy krajiny KSK sa do budúcnosti očakáva vytvorenie aktívnej iniciatívy občanov, ktorá bude na pravidelnej báze reflektovať požiadavky ľudí „z praxe“ smerom ku kompetentným orgánom s cieľom zabezpečiť preferenciu systémových riešení, medzirezortnú spoluprácu, informovanosť a spätnú väzbu, zapojenie do participatívneho

⁴⁴ Zdroj: TIDY UP - PROJEKT - Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o (arr.sk)

riadenia a inštitucionalizáciu Vodných rád. Nedoriešená aktuálne ostáva oblasť protipovodňovej ochrany v rámci okresu Košice okolie.

Prístup SMART je aplikovaný aj prostredníctvom zberu údajov aktuálneho stavu kanalizačnej a vodovodnej siete v kraji, ktorý je prezentovaný v rámci **Geoportálu KSK** ⁴⁵ na nasledovnom obrázku.

Obrázok 5 Vybavenosť obcí Košického samosprávneho kraja verejným vodovodom a kanalizáciou

Zdroj: geoportalksk.sk

2.4.4.5 SWOT analýza v oblasti kvality vôd

Pre oblasť kvality vôd bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej sumarizácia je uvedená v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 7 SWOT analýza v oblasti kvality vôd

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Zlepšenie kvality vôd a stavu zásobovania vodou a čistenia odpadových vôd				
3.2 Povrchové a podzemné vody	Aktívne zapojenie ARR a odd. regionálneho	Organizačné problémy v	Spolupráca ARR pri	Problémy v oblasti majetkovo-právneho

45 Zdroj: Geoportál KSK, <https://www.geoportalksk.sk/web/stav-verejnych-kanalizacii-a-vodovodov-v-obciach-ksk/>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Zlepšenie kvality vôd a stavu zásobovania vodou a čistenia odpadových vôd				
	<p>rozvoja do realizácie</p> <p>Zelený katalóg</p> <p>Legislatívny a strategický rámec:</p> <p>Schválené strategické a koncepcné dokumenty KSK</p> <p>Založenie Vodných rád</p>	<p>rámci Vodných rád</p> <p>Chýbajúca odborná platforma pre realizáciu projektov</p> <p>Nedostupnosť verejný údajov o kvalite vôd</p>	<p>príprave PHSR a ÚP</p> <p>Plánované efektívne fungovanie Vodných rád</p> <p>Propagácia činnosti kraja a ARR</p> <p>Zapojenie odbornej verejnosti do realizácie</p> <p>Zlepšovanie vodného a odpadového hospodárstva: využívanie odpadovej vody, zachytávanie dažďovej vody</p>	<p>vysporiadania pri realizácii opatrení</p> <p>Nedostatočné finančné zdroje na opatrenia</p> <p>Potreba nákupu údajov o kvalite vôd od SHMÚ</p>

2.4.4.6 Príklady dobrej praxe

Ako príklad dobrej praxe je uvedený, tak ako pri kapitole klimatická zmena, portál Adapterra, ktorý prezentuje spôsob zberu údajov o opatreniach na zadržiavanie vody v krajine, pôsobí motivačne pre realizátorov opatrení a prispieva k zvyšovaniu povedomia obyvateľstva o problematike vôd.

Adapterra Awards

Koncept Adapterra Awards⁴⁶ sa skladá z troch častí: súťaž v štyroch základných kategóriách o najlepšie adaptačné opatrenia (súťaž sa koná každý rok), konferencie (tiež každoročné) s tematickým zameraním na adaptačné či mitigačné opatrenia, a databázy, kde sú ukladané všetky projekty, prihlásené do súťaže. Databáza slúži ako znalostný zdroj pre inšpiratívne opatrenia v oblasti adaptácií na klimatickú zmenu.

⁴⁶ Zdroj: www.adapterraawards.cz

2.4.5 Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo

2.4.5.1 Popis súčasného stavu v oblasti odpadového hospodárstva

V oblasti **odpadového hospodárstva** je možné aktuálny stav v rámci KSK zosumarizovať nasledovne:

- Organizácie KSK nemajú priamy vplyv na spôsob nakladania s odvezeným odpadom, podpora je nepriama.
- Významným problémom v kraji sú nelegálne skládky odpadov a nedostatočný systém nakladania s odpadmi a ich zhodnocovania.
- V Košickom kraji je spolu 17 skládok odpadov (10 skládok na odpad, ktorý nie je nebezpečný, 4 skládky odpadov na inertný odpad a 3 skládky odpadov na nebezpečný odpad); Podiel organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK na produkcii komunálneho odpadu predstavuje približne 5 % z celkového množstva odpadov, ktoré sú vyprodukované Košickým krajom.
- KSK zohráva dôležitú úlohu pri šírení osvetu v oblasti odpadového hospodárstva. Svojou osvetovou činnosťou tak môže podporiť obehové hospodárstvo.

2.4.5.2 Hlavné ciele a priority KSK v odpadovom hospodárstve

Ciele a aktivity kraja v oblasti odpadového hospodárstva sú definované v pripravovanom dokumente - **Program odpadového hospodárstva KSK na roky 2021-2025**, ku ktorému prebieha v čase spracovania tejto Konceptie (júl 2023) proces strategického environmentálneho posúdenia (SEA).⁴⁷

Ciele a opatrenia pre komunálne odpady

- Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti komunálnych odpadov je zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu do roku 2025 na 60 % a mieru prípravy na opätovné použitie a recyklácie komunálneho odpadu na 55 %.

Ciele a opatrenia pre biologicky rozložiteľné odpady

- Cieľom odpadového hospodárstva je dosiahnuť podiel biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu v zmesovom odpade na 25 % do roku 2025.

Ciele a opatrenia pre bioplasty

- Cieľom odpadového hospodárstva je vytvorenie funkčného systému nakladania s odpadom z bioplastov.

Ciele a opatrenia pre textil

⁴⁷ Zdroj: [Program odpadového hospodárstva Košického kraja na roky 2021-2025 - Enviroportál - životné prostredie online \(enviroportal.sk\)](#)

- Cieľom odpadového hospodárstva je zvýšenie recyklácie a opätovného využitia už použitého textilu.

Ciele a opatrenia pre obaly a neobalové výrobky

- Cieľom odpadového hospodárstva je do 31. decembra 2025 dosiahnuť mieru recyklácie odpadov z obalov najmenej vo výške 65 % z celkovej hmotnosti obalov uvedených na trh. Pre konkrétne materiály, ktoré sa nachádzajú v odpadoch z obalov sú minimálne ciele recyklácie 50 % plastu, 25 % dreva, 70 % železných kovov, 50 % hliníka, 70 % skla a 75 % papiera.

Ciele a opatrenia pre stavebné odpady a odpady z demolácií

- Cieľom odpadového hospodárstva je zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu stavebných odpadov vrátane spätného zasypávania na 70 %.

Ciele a opatrenia pre odpadové pneumatiky

- Cieľom je dosiahnuť do 31. decembra 2025 mieru recyklácie odpadových pneumatík najmenej vo výške 75 % a mieru energetického zhodnotenia odpadových pneumatík v maximálnej výške 24 % z celkovej hmotnosti pneumatík uvedených na trh. Možnosť iného nakladania s odpadovými pneumatikami bola stanovená na maximálne 1 %.

Cieľ pre staré vozidlá

- Cieľom odpadového hospodárstva je udržať záväzné limity pre rozsah opätovného použitia častí starých vozidiel a zhodnocovanie odpadov zo spracovania starých vozidiel najmenej na 95 % a opätovného použitia a recyklácie starých vozidiel najmenej na 85 %.

Ciele pre batérie a akumulátory a použité batérie a akumulátory

- Cieľom odpadového hospodárstva pre použité batérie a akumulátory je dosiahnuť minimálnu recyklačnú efektivitu: a) 90 priemerných hmotnostných percent olovených batérií a akumulátorov vrátane recyklácie oloveného obsahu v najvyššej technicky dosiahnuteľnej miere bez nadmerných nákladov; b) 75 priemerných hmotnostných percent niklovo-kadmiových batérií a akumulátorov vrátane recyklácie obsahu kadmia v najvyššej technicky dosiahnuteľnej miere bez nadmerných nákladov; c) 60 priemerných hmotnostných percent ostatných použitých batérií a akumulátorov.

Ciele pre elektrozariadenia a elektroodpady

- Cieľom odpadového hospodárstva pre zber elektroodpadu je v roku 2021 a v nasledujúcich rokoch dosiahnutie hmotnosti zodpovedajúcej podielu minimálne 65 % priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh v SR v troch predchádzajúcich rokoch.

Ciele pre odpadové oleje

- Cieľom odpadového hospodárstva pre odpadové oleje je zvýšiť ich recykláciu a energetické zhodnocovanie.

Ciele pre nebezpečné odpady

- Cieľom odpadového hospodárstva pre nebezpečné odpady je zvýšiť mieru ich zhodnotenia.

Ciele a opatrenia na zneškodnenie polychlórovaných bifenylov (PCB) a zariadení obsahujúcich polychlórované bifenyly

- Cieľom odpadového hospodárstva pre PCB je zvýšiť množstvo dekontaminovaných alebo zneškodnených zariadení obsahujúcich PCB v objeme väčšom ako 5 dm³.

Opatrenia, ktoré majú viesť k znižovaniu emisií CO₂ v sektore odpadov definuje **Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja**. Cieľom je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, ako aj obmedzenie tvorby emisií pri nakladaní a spracovaní odpadu a zameranie na praktické uplatňovanie hierarchie odpadového hospodárstva⁴⁸. Ciele, ktoré svojou realizáciou zabezpečia zlepšenie odpadového hospodárstva v organizáciách kraja sú definované v NUS. Implementácia týchto cieľov v rámci úradu nie je momentálne detailne riešená, preto je ako jedno z opatrení v rámci iniciatívy Zelenší Košický región vybrané sledovanie cieľov z NUS a prezentácia výsledkov.

Každá organizácia sa venuje odpadovému hospodárstvu samostatne. V rámci NUS sú pre oblasť odpadového hospodárstva uvedené primárne 2 špecifické ciele (ŠC) a to:

- ŠC1: Do roku 2025 zistiť množstvo vyprodukovaného odpadu v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK:
 - 01- zaviesť povinný monitoring odpadového toku
 - 02- vypracovať analýzy odpadového toku
- ŠC2: Do roku 2030 zistiť množstvo emisií vyprodukovaných zo sektoru odpady:
 - 03- do roku 2030 vypracovať podrobnú analýzu množstva vyprodukovaných emisií zo sektora odpady
 - 04- do roku 2030 vybaviť všetky odpad. koše a zberné nádoby čidlami, ktoré ukazujú plnosť zbernej nádoby
 - 05- do roku 2030 upraviť harmonogramy a zefektívniť zvoz odpadu.

Zelené verejné obstarávanie (ZVO) je v slovenských podmienkach dobrovoľným nástrojom, pričom zákon o verejnom obstarávaní určuje pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov minimálne percentuálne podiely, ktoré musia tieto subjekty dodržať v rámci kalendárneho roka. Jeden z cieľov Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 je zabezpečovať prostredníctvom zelených verejných obstarávaní aspoň **70 % z celkovej hodnoty verejných obstarávaní** a aspoň 70 % z celkového množstva zákaziek vo verejnom obstarávaní.

V tomto smere nastal posun 31. marca 2022, kedy nadobudla účinnosť novela zákona o verejnom obstarávaní, ktorá zaviedla nový pojem „**environmentálne hľadisko vo verejnom obstarávaní**.“ Environmentálne hľadisko je taký aspekt súvisiaci s predmetom zákazky, ktorý

⁴⁸ Zdroj: Úrad KSK, [PHRSR_KSK_2022_uvod_analyza_swot_pripomienkovanie\(vucke.sk\)](#)

znižuje negatívne vplyvy alebo predchádza negatívnym vplyvom obstarávaných tovarov, stavebných prác alebo služieb na životné prostredie počas akejkoľvek fázy ich životného cyklu, prispieva k ochrane životného prostredia, podporuje adaptáciu na zmenu klímy alebo podporuje trvalo udržateľný rozvoj, najmä prostredníctvom znižovania znečistenia ovzdušia, vody a pôdy; znižovania emisií skleníkových plynov; ochrany lesov; predchádzania vzniku odpadov alebo znižovania množstva vzniknutých odpadov; zhodnocovania alebo recyklácie využívaných materiálov; využívania obnoviteľných zdrojov alebo efektívnejšieho využívania prírodných zdrojov.⁴⁹

2.4.5.3 Realizované projekty a aktivity

V rámci realizovaných aktivít prebieha vzdelávanie v rámci kraja prostredníctvom ARR pre verejnosť. KSK bol prostredníctvom vlastnej iniciatívy zapojený do projektu „kancel bez koša“, ktorú organizoval Inštitút cirkulárnej ekonomiky (INCIEN) v Bratislave. Výsledkom bolo zakúpenie 3 kontajnerov na separovaný odpad, začiatok spolupráce s firmou na odvoz papierového odpadu (aj skartu), s KOSITom sa zaviedli farebne odlíšené kontajnery na triedený odpad na nádvorí divíznej budovy, uskutočnilo sa prvé stretnutie s vedúcimi zamestnancami odborov a oddelení s poučením o triedení, minimalizovaní a úvode k odpadom. Tlač sa minimalizovala v rámci odberu denníkov a tlačovín. Na úrade v divíznej budove sú 3 zberné „koše“ na vrecia na skartovaný a kancelársky papier. Je však stále potrebné zabezpečiť viac kontajnerov na triedený zber.

V súčasnosti sa Úrad KSK postupnými krokmi snaží o digitalizáciu prevádzky úradu a tým o zníženie tvorby odpadov - minimalizácia tlače, využívanie softvérových nástrojov pre zefektívnenie práce a pod.

2.4.5.4 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

Na základe analýzy súčasného stavu v rámci oblasti odpadového hospodárstva v rozsahu kompetencií KSK je možné súčasné uplatnenie SMART princípov zhodnotiť nasledovne:

- Pre danú oblasť sú opatrenia s princípmi SMART definované zatiaľ iba v NUS KSK. Z pohľadu Konceptie SMART sú dôležité aktivity vedúce k znižovaniu emisií CO₂ v sektore odpadov.
- Jedným z cieľov je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, ako aj obmedzenie tvorby emisií pri nakladaní a spracovaní odpadu a uprednostňovanie praktického uplatňovania hierarchie odpadového hospodárstva: predchádzanie vzniku odpadu, príprava na opätovné použitie, recyklácia, iné zhodnocovanie, napr. energetické zneškodňovanie a až následne skládkovanie, spaľovanie bez energetického využitia.
- Implementácia opatrení zatiaľ v rámci úradu KSK nie je koordinovane riešená a nie sú v dostatočnej miere využité ani dostupné SMART prístupy.

⁴⁹ Zdroj: Nadácia Pontis, Odporúčania_Zeleny_nakup_web.pdf (nadaciapontis.sk)

- Odpadové hospodárstvo je riešené primárne na úrovni jednotlivých organizácií KSK samostatne.
- Organizácie nie sú zodpovedné za nakladanie s odpadom, no vedia ovplyvniť ich vznik zavedením princípov obehového hospodárstva do manažmentu odpadov.
- V rámci zberných dvorov je preferované využitie a budovanie re-use centier.
- Potenciál pre implementáciu princípov obehového hospodárstva s prvkami SMART prístupu existuje aj v rámci oblasti manažmentu majetku KSK.

2.4.5.5 SWOT analýza pre oblasť odpadového hospodárstva

Pre oblasť odpadového hospodárstva bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej sumarizácia je uvedená v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 8 SWOT analýza Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo				
3.3 Odpadové hospodárstvo	<p>Prebiehajúce čiastkové aktivity na úrade KSK v oblasti minimalizácie odpadu: prechod na elektronický výkon a komunikáciu</p> <p>Ochota zamestnancov aktívne sa zapájať do minimalizácie a recyklácie odpadu</p>	<p>Odpadové hospodárstvo organizácií KSK nie je centralizované – každá organizácia rieši odpady samostatne</p> <p>Nie je jasná zodpovednosť za plnenie SMART cieľov z NUS KSK: Monitoring toku odpadov (pozri 2.3.3.1)</p> <p>Nejasná zodpovednosť za odpadové hospodárstvo v rámci úradu, vedie k tomu, že opatrenia z NUS nie sú implementované</p>	<p>Minimalizácia vzniku odpadov pri zavedení Zeleného úradovania</p> <p>Zavedenie prvkov obehového hospodárstva s využitím Zeleného verejného obstarávania</p> <p>Integrácia princípu obehového hospodárstva v manažmente majetku KSK</p> <p>V rámci manažmentu úradu je príležitosťou na zmenu - podpora recyklácie na úrade</p>	<p>Potreba zavedenia zmien pri manažmente odpadov organizácií kraja</p> <p>Nedostatočný zber údajov</p> <p>Nedostatok finančných zdrojov a kapacít na implementáciu opatrení</p>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo				
			a podpora obehového hospodárstva.	

2.4.5.6 Príklady dobrej praxe

Analýzou odpadového hospodárstva boli ako príklady dobrej praxe vybrané projekty, ktoré zavádzajú systematický prístup do obehového hospodárstva a príklady aktivít, ktoré môžu pozitívne ovplyvniť postoj obyvateľov kraja k nakladaniu s odpadom.

Verejné obstarávanie na propagačné predmety v Moravskosliezskom kraji (MSR)

Ostravská spoločnosť NAVZDORY dodávala MSR vianočné darčkové predmety vo forme svietnikov vyrobených z použitých sklenených fľaš a odpadového dreva. Ide o prezentáciu princípov obehového hospodárstva v praxi a zároveň zvyšovanie povedomia o téme obehového hospodárstva. Použité materiály je možné po skončení životnosti ďalej spracovať alebo recyklovať (napr. v prípade rozbitia skla). Balenie výrobkov do darčkových krabíc bolo zabezpečené zo strany neziskovej organizácie MENS SANA, ktorá združuje ľudí s rôznymi duševnými poruchami. Táto zákazka tak nebola iba cirkulárna, ale aj spoločensky zodpovedná.

Cirkulárna ekonomika – projekt Obce v kruhu

Cirkulárna ekonomika je komplexnou témou, ktorej implementácia je možná len prostredníctvom realizácie systematických krokov a so zapojením rozsiahlych inštitucionálnych a personálnych kapacít. V Českej republike sa tejto téme venuje výskumný projekt Obce v kruhu, ktorého výsledkom je portál „Obce v kruhu“⁵⁰.

V rámci portálu sú prezentované príklady úspešnej realizácie projektov obehového hospodárstva a zároveň bola v rámci projektu vypracovaná metodika obehového hospodárstva pre mestá a obce, ktorá je dostupná na webovom sídle - ecotrend.cz⁵¹.

⁵⁰ Zdroj: Portál „Obce v kruhu“, <https://www.obcevkruhu.cz/domains/obcevkruhu.cz/>

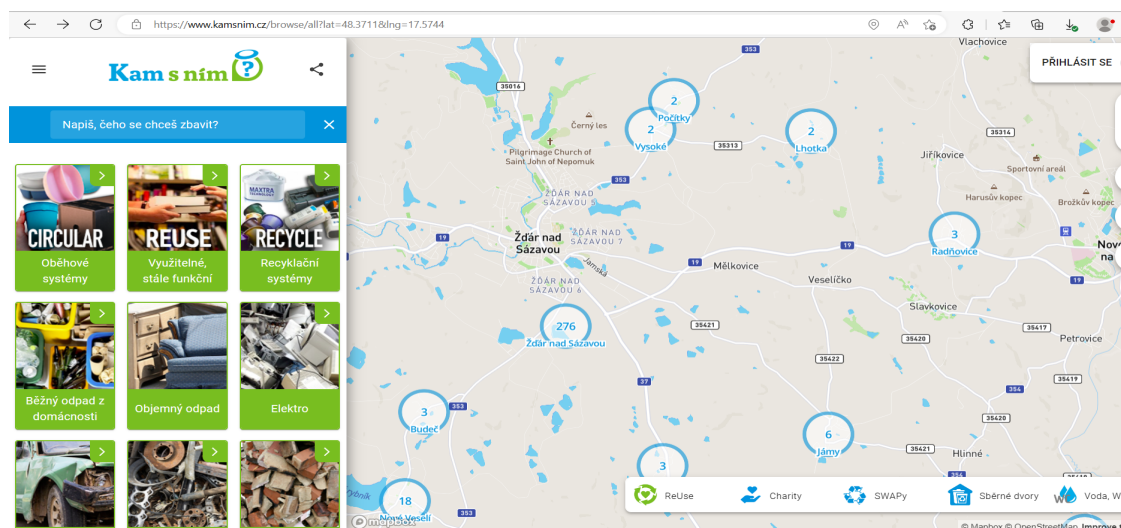
⁵¹ Zdroj: http://www.ecotrend.cz/files/ecotrend/uploads/files/02_METODIKA%20CE_final.pdf

Čistý kraj⁵²

Cieľom informačnej kampane Čistý kraj v Českej republike je zvýšenie povedomia obyvateľov o problematike triedenia a recyklácie odpadov. Triedenie odpadov je propagované v regionálnej i lokálnej tlači.

Kam s ním?

Projekt „Kam s ním?“ poskytuje ľuďom informácie o možnosti odovzdania odpadu na recykláciu v ich blízkom okolí. Aplikácia takisto poskytuje informácie o prevádzkových hodinách zberných centier, vrátane možnosti navigácie na tieto miesta, ktoré sa dajú ľahko nájsť a zobrazovať na mape.

Re-use centrá

Aktívnou formou podpory opätovného využívania vecí sú tzv. Re-use centrá. Tie vznikajú obvykle vo väčších mestách v nadväznosti na už existujúcu prevádzku zberných dvorov odpadov. Občania tu môžu odložiť použité, ale funkčné veci – nábytok, textil, elektroniku, náradie, športové potreby a pod. a re-use centrum ich po prípadnej oprave predá alebo zadarmo odovzdá niekomu, kto danú vec ešte chce a môže užívať. Podmienky jednotlivých centier sa líšia a líši sa aj prijímaný/predávaný sortiment.

⁵² Zdroj: Čistý kraj (cistykraj.cz)

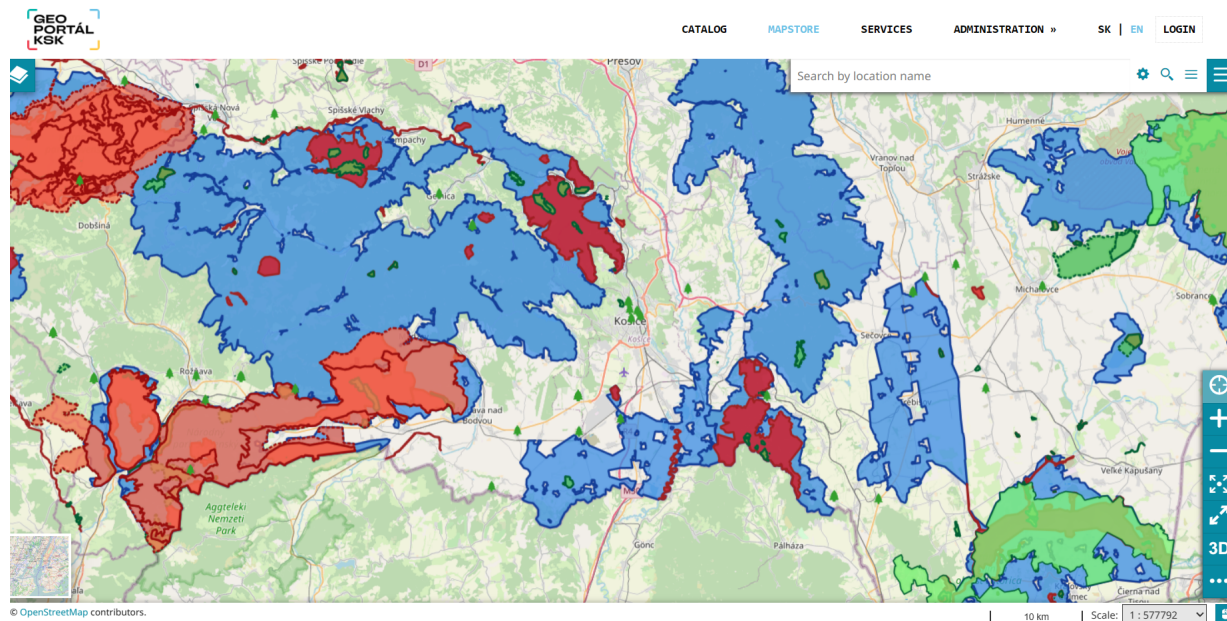
2.4.6 Zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb

2.4.6.1 Popis súčasného stavu v oblasti ochrany prírody

V oblasti **ochrany prírody** je možné aktuálny stav v rámci KSK zosumarizovať nasledovne:

- Kraj sa venuje danej problematike v rámci svojich kompetencií, je však aktívny a sleduje príležitosti, ktoré vie využiť na podporu ochrany prírody (spoločný projekt s NP Slovenský kras). Pozornosť je venovaná takisto rozvoju ekoturizmu a riešeniu územia, ktorých ekologická hodnota je nízka, s cieľom ich využitia na revitalizáciu a smerovanie aktivít do týchto lokalít.
- Podiel chránených území predstavuje 15,5 % rozlohy kraja. V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 394 537,07 ha a 47 území európskeho významu, čo predstavuje celkový podiel 49 % rozlohy územia kraja (obrázok 6).
- V rámci kraja bolo identifikovaných 247 environmentálnych záťaží, z toho 96 pravdepodobných, 36 potvrdených a 115 sanovaných / rekultivovaných.
- Takisto bolo identifikovaných 341 Brownfieldov (0,14 % z rozlohy kraja) - pracuje sa na ich mapovaní s cieľom optimálneho návrhu ich revitalizácie, alebo iného využitia (OZE).
- Problémom sú chýbajúce programy starostlivosti o chránené územia.
- Silne až extrémne narušené životné prostredie je v Rudniansko–gelnickej, Košicko–prešovskej a Zemplínskej oblasti.

Obrázok 6 Mapa chránených území KSK

Zdroj: geoportalksks.sk

2.4.6.2 Hlavné ciele a priority KSK v oblasti ochrany prírody

Ochrana prírody nie je riešená v samostatnom strategickom dokumente a je preto dôležité plniť ciele nasledujúcich iniciatív, s cieľom prispieť k zlepšeniu životného prostredia:

- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji;
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK;
- Program obnovy krajiny Košického kraja;
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom kraja.

2.4.6.3 Realizované projekty a aktivity v oblasti ochrany prírody

Jedným zo zdrojov dát pre občanov je **Geoportál KSK** - aplikácia: Mapa chránených území⁵³.

V rámci **Programu obnovy krajiny** je spracovaný „Návrh metodických odporúčaní a postupov revitalizácie poškodenej lesopoľnohospodárskej krajiny s premietnutím odporúčaní pre lesohospodárske plány, pozemkové úpravy a územný rozvoj vidieka“. KSK takisto realizuje pilotné projekty v oblasti revitalizačných opatrení (Realizácia a projektovanie vodozádržných a „zelených“ opatrení).

V súčasnosti prebieha taktiež aktualizácia databázy Brownfieldov v rámci Košického kraja.

2.4.6.4 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov v oblasti ochrany prírody

V oblasti ochrany prírody sú realizované iniciatívy v rámci Programu obnovy krajiny - čo vedie k zvyšovaniu biodiverzity. ARR využila možnosť spolupráce s Národným parkom Slovenský kras. V oblasti ochrany prírody však má kraj len veľmi obmedzené priame kompetencie. Je preto dôležité, že sa KSK podieľa na implementácii opatrení a plnení cieľov strategických dokumentov kraja v rôznych oblastiach životného prostredia, čím synergicky dochádza k zvyšovaniu ochrany prírody a krajiny.

2.4.6.5 SWOT analýza v oblasti ochrany prírody

Pre oblasť ochrany prírody bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej sumarizácia je uvedená v nasledovnej tabuľke.

⁵³ Zdroj: [geOrchestra Viewer \(geoportalksk.sk\)](http://geOrchestraViewer(geoportalksk.sk))

Tabuľka 9 SWOT analýza Ochrana prírody.

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Ochrana prírody				
3.4 Ochrana prírody	Aktualizácia databázy Brownfields v rámci Košického kraja Znalosť problematiky a aktívny prístup zástupcov kraja, ktorí sa snažia aktívne spolupracovať v oblasti ochrany prírody-	Vysoký počet starých environmentálnych záťaží a brownfieldov	Spolupráca s orgánmi ochrany a prírody pri realizácii rozvojových projektov	Obmedzené kompetencie kraja v oblasti ochrany prírody a krajiny Finančná náročnosť opatrení

2.4.6.6 Príklady dobrej praxe

Neboli identifikované konkrétne príklady venujúce sa ochrane prírody, ktoré by bolo možné implementovať na úrovni kraja. Ochrana prírody je však cieľom mnohých príkladov dobrej praxe, uvedených v predošlých kapitolách venujúcich sa oblasti životné prostredie.

2.4.7 Zlepšenie kvality ovzdušia

2.4.7.1 Popis súčasného stavu

V oblasti **kvality ovzdušia** je možné aktuálny stav v rámci KSK zosumarizovať nasledovne:

- Kompetencie kraja pre ochranu ovzdušia sa viažu hlavne na šírenie osvetly a koordináciu aktivít v tejto oblasti, pričom priamo môže KSK riadiť len organizácie vo svojej pôsobnosti.
- V kraji sú vyhlásené dve oblasti riadenia kvality ovzdušia (Košice a Krompachy). Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia sú vypracované a schválené osobitné Programy prevencie znečisťovania a kontroly ovzdušia.
- Ako negatívny trend je možné pozorovať prechod na tuhé palivo v rámci ekonomicky menej vyspelých lokalít kraja.
- Produkcia oxidu uhoľnatého na 1km² je na území kraja 5-násobne vyššia ako je celoslovenský priemer (až 38,8% z objemu všetkých tuhých emisií v SR).

2.4.7.2 Hlavné ciele a priority KSK v oblasti kvality ovzdušia

Opatrenia a ciele v oblasti kvality ovzdušia sú definované v **Nízkouhlíkovej stratégii pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja**. Ich realizácia má za cieľ zlepšenie stavu ovzdušia - vid' časť energetika. Realizácia opatrení identifikovaných v NUS má potenciál zníženia spotreby fosílnych palív a rovnako aj produkcie emisií, čím dôjde k zlepšeniu kvality ovzdušia. Zlepšenie kvality ovzdušia má za následok dosiahnutie vyššej životnej úrovne z pohľadu zdravia obyvateľstva na území kraja.

- Cieľom stratégie NUS bolo vytvoriť plán krokov vedúcich k zníženiu emisií, ktoré generujú svojou činnosťou organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja o **10 % do roku 2030** a o ďalších 10 % do roku 2050. Dôležité je taktiež parciálne stanoviť míľniky/špecifické ciele pre vytýčené oblasti osobitne, tak aby bola zabezpečená implementácia opatrení a dosiahnutie celkového cieľa. V stratégií sú spomenuté všetky sektory, na ktoré má samosprávny kraj dosah a v ktorých môže vykonávať účinné kroky pre dosiahnutie stanoveného cieľa: budovy, odpady, doprava, energetika.

Ďalšie ciele a opatrenia, ktoré majú potenciál zlepšiť stav ovzdušia, obsahuje **Plán udržateľnej mobility** (ďalej PUM KSK). KSK by sa mal v spolupráci s mestami regiónu zamerať na podporu nemotorovej dopravy (napríklad cyklistiky) a takých zdieľaných mobilných prostriedkov, ktoré primárne neznečisťujú ovzdušie.

2.4.7.3 Realizované projekty a aktivity v oblasti kvality ovzdušia

Jedným zo zdrojov informácií pre občanov v oblasti kvality ovzdušia je **Geoportál KSK**. Pre kvalitu ovzdušia je spracovaná jedna informačná aplikácia⁵⁴, v rámci ktorej sú zobrazené meracie stanice a oblasti riadenia. KSK je zapojené do projektu PopulAir⁵⁵, ktorý mapuje a zobrazuje aktuálny stav kvality ovzdušia v jednotlivých lokalitách. Dáta z uvedených iniciatív KSK využíva najmä na osvetu v rámci demonštračných aktivít.

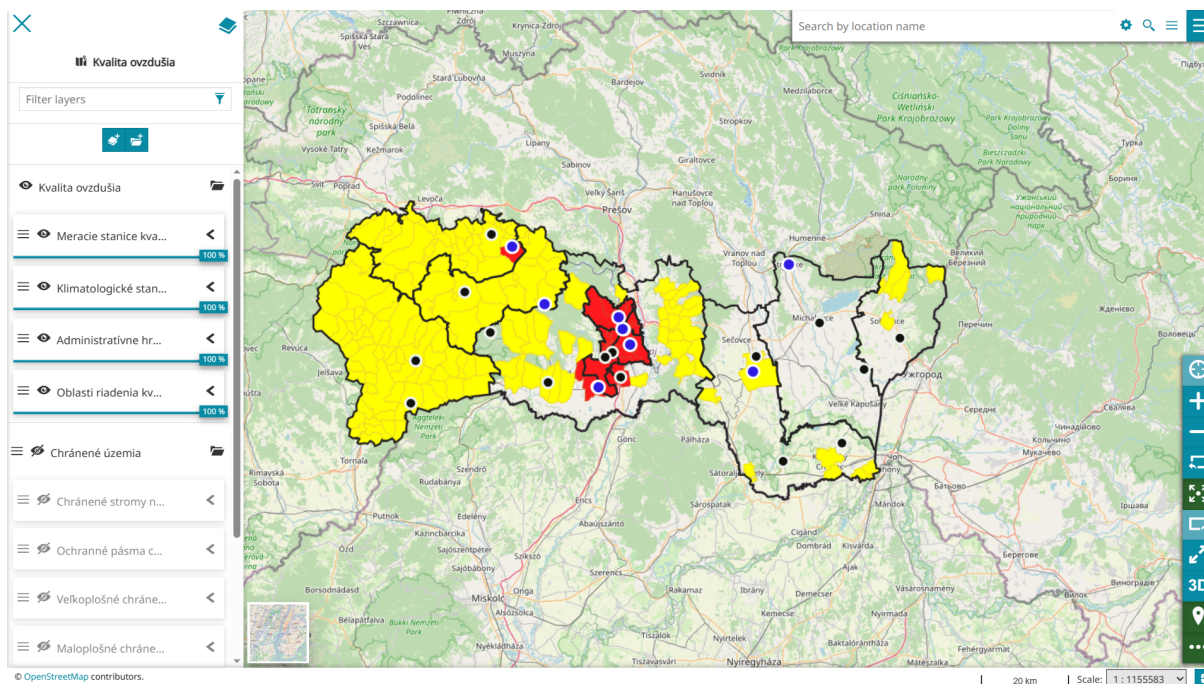
Ďalším príkladom realizovaného projektu je integrovaný Projekt **LIFE IP**, ktorý je zameraný na ochranu ovzdušia, pričom v rámci projektu je plánované umiestnenie senzorov merania kvality ovzdušia na mestské/okresné úrady.

Kvalitu ovzdušia zlepšujú taktiež aktivity v rámci **Programu obnovy krajiny**, a to najmä aktivity výsadby zelene, ktoré vedú k zlepšeniu kvality ovzdušia.

⁵⁴ Zdroj: Geoportál KSK, <https://www.geoportalsk.sk/mapstore/#/viewer/openlayers/4059>

⁵⁵ Zdroj: <https://dnesdycham.populair.sk/>

Obrázok 7 Kvalita ovzdušia KSK

Zdroj: Geoportál KSK

2.4.7.4 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov v oblasti kvality ovzdušia

V oblasti kvality ovzdušia je možné aktuálne uplatnenie SMART princípov zhodnotiť nasledovne:

- V rámci kompetencií kraja môže byť kvalita ovzdušia ovplyvnená opatreniami zavedenými v rámci úradu KSK, ako aj v rámci organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.
- KSK môže realizovať aj nepriame opatrenia, a to prostredníctvom zapojenia sa do povoľovacích procesov.
- KSK v súčasnosti realizuje osvetovú činnosť a vzdelávanie v oblasti kvality ovzdušia.
- SMART princípy pre zlepšenie kvality ovzdušia sú implementované do opatrení v strategických dokumentoch NUS a PUM.
- Pre koncepciu SMART sú dôležité aktivity vedúce k znižovaniu emisií CO₂, ktoré definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, pričom zníženie emisií do ovzdušia je možné dosiahnuť aj prechodom na nízkouhlíkové alebo bezuhlíkové technológie.
- Z pohľadu uplatnenia SMART princípov sú dôležité aktivity v rámci Programu obnovy krajiny - vodné rady a existencia Rady partnerstva a aktivity ARR.
- Zber dát o kvalite ovzdušia je realizovaný v rámci projektu LIFE IP – ktorý bude využitý aj na vzdelávanie.

2.4.7.5 SWOT analýza v oblasti kvality ovzdušia

Pre oblasť kvality ovzdušia bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú zosumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 10 SWOT analýza zlepšenie kvality ovzdušia

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Zlepšenie kvality ovzdušia				
3.5 Kvalita ovzdušia	<p>Spracované strategické dokumenty kraja</p> <p>Legislatívny a strategický rámec</p> <p>Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK</p> <p>Plán udržateľnej mobility</p> <p>Vodíková stratégia Košického kraja - Vodíkové údolie</p> <p>LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia</p> <p>Prístup k informáciám cez https://dnesdyc.ham.populair.sk/</p>	<p>Nedostatočná výmena informácií s odd. energetiky - v oblasti plnenia cieľov NUS.</p>	<p>Definovanie využívania údajov o kvalite ovzdušia pre osvetu cieleným umiestňovaním senzorov LIFE IP⁵⁶</p> <p>Popis súčasného stavu</p> <p>Plnenie cieľov NUS a PUM - ktoré vedú k zlepšeniu stavu ovzdušia vid 2.3.3.1</p>	<p>Limitované. kompetencie Košického samosprávneho kraja - Opatrenia v oblasti kvality ovzdušia bývajú vzťahnuté na dopravu, priemysel – čo nie je v kompetenciách kraja</p>

⁵⁶ Zdroj: AirTracker – systém pro monitoring ovzduší - Akademie městské mobility (akademiamobility.cz)

2.4.7.6 Príklady dobrej praxe v oblasti kvality ovzdušia

Projekt LIFE IP, spomenutý vyššie, monitoruje kvalitu ovzdušia vo vybraných lokalitách, pričom projekt Airtracker predstavuje príklad dobrej praxe využitia takto zmapovaných dát ohľadom kvality ovzdušia.

AIRTRACKER⁵⁷

Predstavuje komplexné riešenie pre priebežný monitoring znečistenia ovzdušia a pokrýva celý informačný reťazec od senzora až po vizualizáciu na webových stránkach pre konečného užívateľa systému. Systém je úplne modulárny a v základnej konfigurácii používa dve stanice – monitorovací uzol a meteorologický uzol (meteorologická situácia je veľmi dôležitá pre monitorovanie znečistenia ovzdušia – rôzne rýchlosti a smeru vetra v dvoch uliciach v meste môžu mať na lokálnu disperziu polutantov významný vplyv).

Systém AirTracker dokáže merať hluk, prchavé organické zlúčeniny (VOC) a častice prachu (PM₁, PM_{2,5}, PM₁₀). Namiesto snímača VOC je možné inštalovať jednotku snímačov plyných polutantov, ktorá môže byť súčasne osadená až štyrmi senzormi z výberu CO, H₂S, NO, NO₂, O₃ alebo SO₂.

V rámci pilotného projektu bol umiestnený jeden airtracker prístroj pred školu zapojenú do tohto projektu. Každý deň pred začiatkom vyučovania, medzi 7:30 - 8:00, nadmerne vzrástlo znečistenie ovzdušia, ktoré je preukázateľne spojené s dopravou detí autom do školy. Pritom ale dosahovali priemerné denné koncentrácie v danom mieste hodnoty v norme v čase, kedy deti boli v škole. Dáta je tak možné použiť pri komunikácii s rodičmi, aby zvažili možnosť inej dopravy do školy.

⁵⁷ Zdroj: AirTracker – systém pro monitoring ovzduší - Akademie městské mobility (akademiamobility.cz)

2.5 Energetika

Pre účely koncepcie SMART sa pod energetikou rozumie energetika v rámci inštitúcie KSK, t.j. príležitosti využitia SMART princípov a prístupov pre zlepšenie procesu dekarbonizácie a zníženie nákladov úradu na energiu.

Základným dokumentom pre toto odvetvie je Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, ktorá predstavuje komplexný dlhodobý strategický dokument, definujúci aktivity dotknutých orgánov VÚC, vedúce k zníženiu emisií CO₂. Tento strategický dokument bol spracovaný v súlade s Dohovorom primátorov a starostov v klíme a energetike v rozsahu právomocí samosprávneho kraja a organizácií v jej zriaďovateľskej pôsobnosti. Dokument obsahuje samostatnú kapitolu venujúcu sa SMART city konceptu. Súčasťou návrhov sú aj SMART prvky. Kľúčovým, v súčasnosti už realizovaným zámerom pre odvetvie energetika v rámci KSK, je **Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja**.

V rámci PHRSR KSK sú oprávnené aktivity stanovené v nasledovných integrovaných projektových balíčkoch:

- 2.3.1. Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov;
- 2.3.2. Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetická transformácia;
- 2.3.3. Obnova a modernizácia zariadení tepelného hospodárstva.

2.5.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike
- Zákon č. 555/2005 Z.z. o energetickej hospodárnosti budov
- Zákon č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby
- Zákon č. 529/2010 Z.z. o ekodizajne
- Zákon č. 321/2014 Z.z. o energetickej efektívnosti
- Zákon č. 314/2012 Z.z. o pravidelnej kontrole vykurovacích systémov.

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Smernica č. 2006/32/ES zo dňa 5. apríla 2006 o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách,
- Smernica 2009/28/ES zo dňa 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov,

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Smernica 2010/31/EU zo dňa 19. mája 2010 o hospodárnosti budov,
- Smernica 2012/27/EU zo dňa 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti,
- Smernica 2014/94/EU zo dňa 22. októbra 2014 o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá, Nariadenie európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 2019/1242 z 20. júna 2019, ktorým sa stanovujú emisné normy CO₂ pre nové ťažké úžitkové vozidlá
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030), schválená 27.2.2019, MŽPSR
- Konceptia energetickej efektívnosti SR
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia, schválená 17.10.2018, MŽPSR
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2019 .
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3) vrátane príslušného implementačného plánu , 2021+Strategické ciele:
- Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Energetická politika Košického samosprávneho kraja, 2007
- Stratégia využitia obnoviteľných zdrojov energie v Košickom samosprávnom kraji (2007)
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, 2020
- Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja - VUCKE, 2021
- Vodíková stratégia Košického kraja , 2021

2.5.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

V oblasti energetiky sa kompetencie kraja viažu na objekty v pôsobnosti KSK. KSK rieši budovy v majetku samosprávneho kraja, využívanie zdrojov energie organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, nastavenie zmlúv s dodávateľmi energie, zvyšovanie využívania OZE - zdroje tepla v budovách a vzdelávanie v oblasti šetrenia s energiami nielen zamestnancov, ale aj verejnosti.

Oblasti pôsobenia KSK:

- Zmluvy s dodávateľmi elektrickej energie /výber zelených výrobcov/.
- Obnova tepelných zdrojov v objektoch KSK s využitím obnoviteľných zdrojov energie.

- Nájom objektov s ohľadom na energetickú náročnosť.
- Podpora obnoviteľných zdrojov energie v oblasti výroby elektrickej energie.
- Znižovanie potreby energií v organizáciách pomocou školenia zodpovedných prevádzkovateľov.
- Zvyšovanie povedomia o obnoviteľných zdrojoch u obyvateľstva.
- Podpora zhodnocovania odpadov na území kraja.

Inštitucionálny rámec

- oddelenie energetiky KSK

2.5.3 Popis súčasného stavu

Sektor energetiky svojou činnosťou ovplyvňuje všetky zložky životného prostredia a tým priamo či nepriamo aj ľudské zdravie. Jednou z vízií energetiky SR je aj významné zníženie energetickej, uhlíkovej a materiállovej náročnosti slovenského hospodárstva a transformácia na čistú a nízkouhlíkovú energetiku. Znižovanie emisií CO₂ v energetike definuje Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja.

Podľa údajov z NUS⁵⁸: Všetky budovy a areály pod pôsobnosťou VÚC majú sledovanú spotrebu energií. Tieto sa v určitých intervaloch zhromažďujú odpisovaním a z časti aj digitálnym prenosom za účelom fakturácie. Tento proces je odporúčané zmeniť a to z dôvodu, že KSK nemá presné, aktuálne informácie od dodávateľa (otázka nastavenia podmienok zmluvy s dodávateľom energie). V prípade získania historických a aktuálnych dát je možné tieto dáta na úrovni KSK postupne integrovať do systému Energetického manažérstva. Dáta takto získané umožnia kontrolu energetickej spotreby budov s cieľom zlepšenia hospodárnosti. Dáta sa v priebehu nasledujúcich rokov stanú podkladom pre podrobnejšie plánovanie zmien vedúcich k efektívnejšej prevádzke. Keďže faktúry sú zasielané spätne, nie je možné včas reagovať na aktuálne výkyvy spotreby.

V rámci garantovanej energetickej služby má KSK od roku 2012 uzatvorenú zmluvu na úsporu tepla na školách kraja na dobu 18 rokov, ktorá by mala platiť do roku 2030. Zo skúseností ohľadom súčasného nastavenia zmluvných podmienok vyplýva pri uzatváraní následnej novej zmluvy potreba vytvoriť kontrolný systém na plnenie podmienok zmluvy, potreba poskytnutia odbornej pomoci pre organizácie v pôsobnosti kraja a potreba riešiť opatrenia energetickej efektívnosti pri plnení zmlúv.

⁵⁸ Zdroj: [ENGIE \(vucke.sk\)](http://vucke.sk)

2.5.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Hlavným strategickým dokumentom kraja pre oblasť energetika je Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja - VUCKE, 2021.

Ciele a priority KSK v oblasti energetiky sú uvedené v nasledujúcom texte, pričom vychádzajú z cieľov, definovaných v rámci NUS pre KSK. Všetky opatrenia a ciele, ktoré sú súčasťou NUS je potrebné sledovať. Pre oblasť energetika sú princípy SMART dané v rámci vytýčených cieľov **Nízkouhlíkovej stratégie KSK**, ciele sú buď krátkodobé alebo dlhodobé.

Pre sektor budovy je cieľom dosiahnuť zníženie energetickej náročnosti budov a zvýšenie využívania OZE, zvýšenie energetickej efektívnosti a zníženie energetickej náročnosti.

- Špecifický cieľ 1 : Zníženie energetickej náročnosti prevádzky budov
- Špecifický cieľ 2 : Zvýšenie podielu využívania OZE v budovách

V sektor energetika sú dané nasledovné ciele:

- Špecifický cieľ 1: Do roku 2023 prehodnotiť možnosť dodávok elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.
- Špecifický cieľ 2: Do roku 2030 znížiť skládkovanie zmesového odpadu na 20 % zo všetkého komunálneho odpadu. Do roku 2050 znížiť skládkovanie zmesového odpadu na 10 %.
- Špecifický cieľ 3: Do roku 2030 zvýšiť energetickú efektívnosť prevádzky budov organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.
- Špecifický cieľ 4: Do roku 2050 podrobne zmapovať možnosť využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Pre sektor SMART city bol definovaný cieľ „zavedenia systémov SMART city do praxe (do roku 2030)“.

Návrh SMART riešení v oblasti energetiky (realizovateľné v časovom horizonte 1 až 5 rokov):

- Zainteresovanie verejnosti pre získanie spätnej väzby k jednotlivým smart riešeniam – odmeňovanie účastníkov pri implementácii smart riešení (smart-zásuvky/predlžovačky, využívanie e-bicyklov, resp. bežných bicyklov miesto jazdy vozidlom, vypínanie svietidiel, pokiaľ nie je k dispozícii pohybový senzor.
- Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívod tepla, s príslušným akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom).
- Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením.
- Nasadenie elektro-bicyklov, e-kolobežiek, e-skútrov pre odľahčenie dopravy (podrobnejšie popísané v sektore doprava).

- Implementácia modulárnych smart stožiarov verejného osvetlenia (viac-účelové stožiare, pre zabezpečenie okrem osvetlenia, kamerového záznamu, detekcia počasia, reklamný banner, nabíjacia stanica, informačný panel, wi-fi, ...).
- Osadenie voľných strešných plôch vhodným typom fotovoltických panelov (opatrenie podrobnejšie opísané v sektore budovy).

Návrh SMART riešení v oblasti energetiky (realizovateľné v časovom horizonte 5 až 20 rokov):

- Vytvorenie širokej siete nabíjajúcich staníc pre e-skútre a e-vozidlá pre využívanie nízkouhlíkových dopravných zariadení (vyhradenie parkovacích miest pre nízkouhlíkové vozidlá).
- Pokrytie voľných striech (stien) fotovoltickými panelmi pre využívanie obnoviteľného zdroja.
- Vytvorenie siete energetických úložísk (resp. centrálného úložiska) pre akumuláciu energie pre jej neskoršie využitie (pokrytie špičiek dodávok/potrieb elektrickej energie).
- Návrh implementovania vlastných energetických zdrojov (geotermálne vrty, FV panely, veterné helixové turbíny, ...) pre zabezpečenie sebestačnosti po stránke zásobovania teplom a elektrickou energiou.
- Posilnenie energetickej infraštruktúry pre obojsmernú prevádzku prosumerov (odberatelia sa stanú výrobcami, teda zmení sa tok energie po roku 2030).
- Postupný prechod jednotlivých budov/zariadení mesta na sebestačný model so zabezpečením sebestačnosti príslušnej formy energie, resp. komodity (elektrina, teplo, voda, odpadové hospodárstvo po 2030)

2.5.3.2 Realizované projekty a aktivity

Projekt ENREKO vznikol v spolupráci s 13 partnerskými mestami a 22 obcami. Cieľom projektového partnerstva je podporiť samosprávy, ktoré nemajú skúsenosti s prípravou podkladov pre projekty v oblasti aplikácie opatrení na zvýšenie energetickej efektívnosti, využívania obnoviteľných zdrojov či prispôsobovania sa klimatickým zmenám. Košický samosprávny kraj a partnerské samosprávy sa rozhodli využiť možnosti tohto programu v rámci projektu ENREKO (ENergetický REgión KOšice) na prípravu kvalitných investičných projektov v mestách a regiónoch v oblasti energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Kľúčovým projektom je **Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja**, v rámci ktorého bola zriadená implementačná jednotka v rámci odd. Úradu KSK. V rámci projektu sú zabezpečené garantované energetické služby a bude realizovaný Program energetickej efektívnosti budov a zariadení. Spracované budú takisto odborné, technické štúdie, poskytnuté bude právne poradenstvo, manažment, návrh financovania. Realizovaný bude aj energetický audit budov a spracované budú podklady pre modernizáciu budov a verejného osvetlenia. Predmetom projektu je 55 budov.

Geotermálna energia

V rámci mesta Košice je vybudovaná rozsiahla sieť centralizovaného zásobovania teplom, ktorá teplom zásobuje cca 60 000 bytových jednotiek, pričom ročne sa v rámci tejto siete vyrobí a spotrebuje 4 400 TJ tepla. Cieľom je využiť na ohriatie vody geotermálnu energiu, ktorá bude privedená do areálu teplárne, odkiaľ bude následne rozvedená do distribučnej siete v meste Košice. Projekt predpokladá ročnú dodávku 2 100 TJ geotermálneho tepla, čo predstavuje 48 % z celkovej produkcie tepla v teplárni. Jedným z prínosov projektu bude zníženie závislosti na dovoze primárnych zdrojov tepla, t.j. zemného plynu a uhlia, ktorého spaľovanie bude z časti nahradené obnoviteľným zdrojom energie. V neposlednom rade bude viesť využívanie geotermálnej energie k nižšej cene tepla pre obyvateľov mesta. V rámci projektu je aktuálne spracovávaná projektová dokumentácia.⁵⁹

Vodíkové údolie

Košický samosprávny kraj plánuje rozvíjať Vodíkové údolie a zapojí sa do výzvy, vďaka ktorej môže spolu s partnermi získať 9 miliónov eur na budovanie základov vodíkového ekosystému regiónu z programu Horizon, Vodíkové Údolie v Košickom kraji bude jedinečné a pre celú EÚ veľmi dôležité kvôli jeho cezhraničnému partnerskému presahu na Ukrajinu, Zakarpatskú oblasť, kde sa plánuje zelený vodík v budúcnosti vyrábať vo veľkých objemoch a transportovať prerobenou vysokotlakovou plynovou infraštruktúrou cez Slovensko do ďalších krajín EU, tak ako to je v súčasnosti pri zemnom plyne.

Cieľom Vodíkového údolia je vyrábať takzvaný zelený vodík – produkovaný udržateľným spôsobom. Ideálne je, ak sa spotrebúva v mieste svojej výroby. Dodanie zelenej energie bude spočiatku zabezpečovať spoločnosť Kosit a.s., no kraj pracuje na viacerých alternatívach budovania vlastných obnoviteľných zdrojov energie, ktoré v budúcnosti zabezpečia spotrebu elektrolyzéra. Za výrobu zeleného vodíka je zodpovedná spoločnosť W2H2 KSK s.r.o., kde sú kraj aj Kosit polovičnými vlastníkmi. O prevádzku čerpacích staníc na vodík prejavila záujem a stala sa projektovým partnerom vo vodíkovom údolí spoločnosť Dalitrans. Košický samosprávny kraj plánuje zakúpiť autobusy na vodíkový pohon a robí všetko preto, aby mali autobusy zabezpečený stabilný a cenovo udržateľný zelený vodík súbežne s ich uvedením do prevádzky. Cieľom tejto výzvy je vyvinúť a demonštrovať tzv. malé Vodíkové údolie. V stredno a dlhodobom horizonte je cieľom KSK rozvinúť Vodíkové údolie ako samostatne fungujúci ekosystém produkcie a využívania zeleného vodíka v kraji s maximálnym využitím SMART aplikácií. (www.vucke.sk).

2.5.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

V oblasti energetika má KSK spracované potrebné strategické dokumenty a navrhnuté opatrenia, ktoré je potrebné implementovať do praxe, tento proces KSK začal Implementáciou Akčného plánu udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja:

- KSK momentálne pracuje na implementácii opatrení z NUS do praxe.

⁵⁹ Informácia platná k 07/2023

- V rámci Úradu KSK aktuálne prebieha z pohľadu energetického manažmentu budov meranie teploty, vlhkosti a CO₂ v miestnostiach divíznej budovy Košického samosprávneho kraja a monitorovanie spotreby elektromerov v divíznej budove KSK.
- V nedávnej dobe prišlo takisto k personálnemu posilneniu oddelenia energetiky.
- Realizácia zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja a zriadenie implementačnej jednotky na oddelení energetiky, ukazuje snahu KSK uplatňovať SMART princípy v riadení oblasti energetika.
- SMART princípy pre odvetvie energetika sú pre KSK navrhnuté, preto je v rámci SMART koncepcie riešené iba sledovanie ich plnenia.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Verejnosť má k dispozícii zmluvy na [Zmluvy - VUCKE](#).

Výročné správy KSK: [Výročná správa KSK za rok 2021 - VUCKE](#)

2.5.4 SWOT analýza

Pre oblasť energetiky bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, výsledky ktorej sú sumarizovanej v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 11 SWOT analýza energetika.

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Energetika				
4.1 Energetika na KSK (teplo, el. energia, voda)	Legislatívny a strategický rámec Spracovaný NUS	Popis súčasného stavu Zmluvný vzťah do roku 2030 Znemožnený prístup k dátam o spotrebe Neexistujúci spoločný systém zberu dát a analýz	Zamerať sa na sledovanie plnenia cieľov NUS Iniciovať legislatívne kroky na zabezpečenie poskytovania dát od dodávateľa	Zmluvný vzťah do roku 2030
	Implementácia uhlíkovej udržateľnosti a zabezpečenie	Poddimenzované personálne zabezpečenie riešenia	Jednotný systém zberu a vyhodnocovaní a dát	Nezabezpečení e jednotného systému dát -

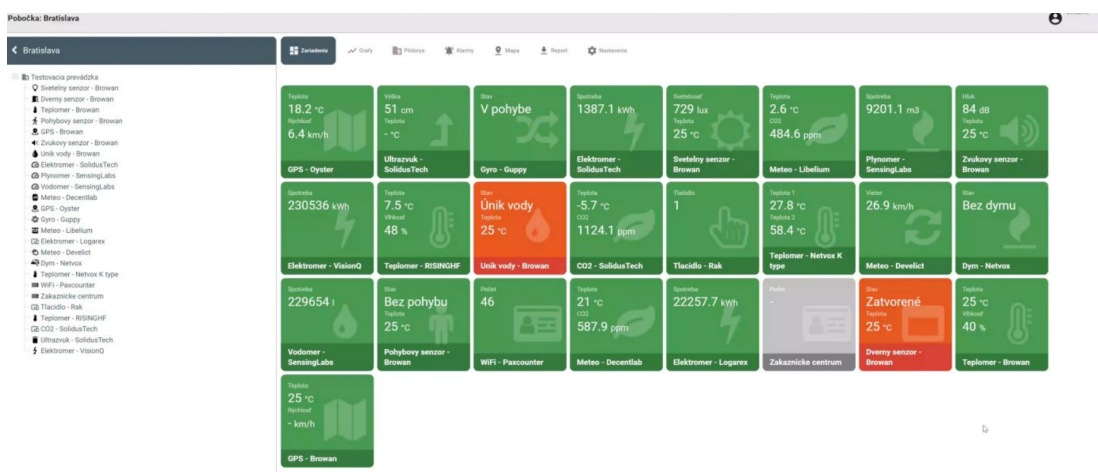
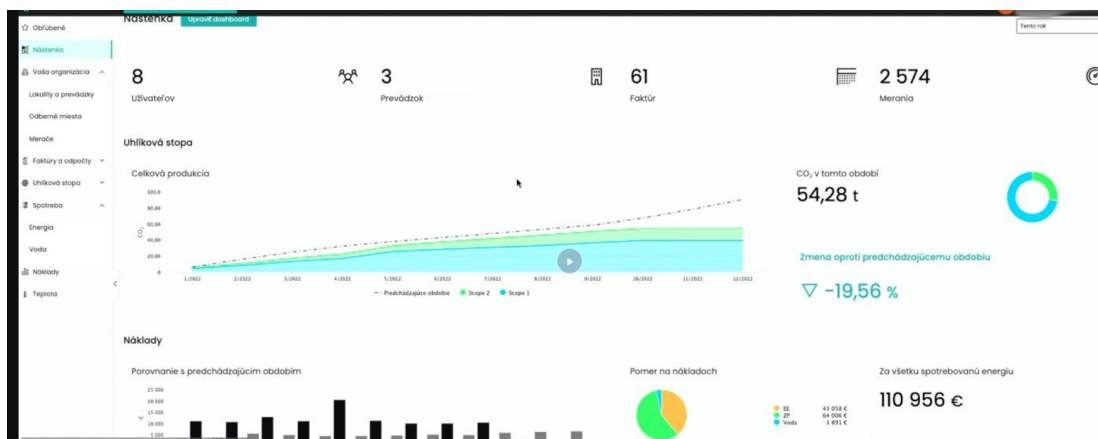
Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Energetika				
	súladu energetického hospodárstva KSK a jeho organizácií	dlhodobej energetickej stratégie	Koordinácia riešenia dlhoboj energetickej stratégie	Nedostatočná koordinácia projektov
4.2 OZE na KSK (el.e.)	<p>Legislatívny a strategický rámec</p> <p>Spracovaný NUS, stanovené ciele pre OZE</p> <p>Realizované a plánované aktivity v oblasti Geotermálnej energetiky</p>	Inštalácia fotovoltaiky na ornú pôdu	<p>Ako prioritu osadiť fotovoltaické elektrárne na voľné strechy organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK</p> <p>Zamerať sa na sledovanie plnenia cieľov NUS</p>	<p>Nutná podpora štátu pri výstavbe rozvodov geotermálnej energie</p> <p>Možnosti financovania fotovoltaiky</p>
4.3 Vodíkové údolie	<p>Strategický rámec</p> <p>Aktívna práca kraja na dosiahnutie cieľov Vodíkovej stratégie</p> <p>KSK patrí do iniciatívy Project Development Assistance, z ktorej regióny dostávajú ciele podporu od špecializovaných poradcov na vodík a palivové články</p>	Chýbajúci legislatívny rámec pre zelený vodík	<p>EK podporí aj výskum</p> <p>Partnerstvo pre čistý vodík na tento účel aktuálne spustilo výzvu na investície do vodíka, v objeme celkovo 195 miliónov eur.</p>	Neistoty spojené s rozvojom nového, zatiaľ málo overených konceptov využitia zeleného vodíka

2.5.5 Príklady dobrej praxe

Na základe analýzy oblasti energetika, bol ako príklad dobrej praxe vybraný softvér na zobrazovanie ucelených dát o spotrebe energie budov:

Služba Enmon využívaná Národným ústavom detských chorôb⁶⁰

Služba Enmon predstavuje software, ktorý zobrazuje firmám ucelené dáta o spotrebe elektrickej energie. Dáta sú získavané z faktúr a zbieraním z online meracích prístrojov. Spoločnosť tak získa všetky potrebné dáta v reálnom čase a nemusí ich analyzovať až dodatočne, ak by pracovala iba s faktúrami. V kombinácii so službou Enmon dokážu meracie prístroje sledovať elektrinu, plyn, teplo aj vodu. Všetky tieto dáta sa následne spoja do prehľadného celku a poskytujú hodnotné informácie na jednom mieste. Pomocou získaných dát je možné efektívne identifikovať nadmernú spotrebu energie či iných veličín a optimalizovať tak prevádzku.

⁶⁰ Zdroj: Slovanet pomáha firmám optimalizovať spotrebu energie: Na jeho IoT sieti beží služba Enmon | TOUCHIT

Projekt RUGGEDISED, Brno⁶¹

Projekt RUGGEDISED predstavuje SMART city projekt, podporený z EÚ zdrojov z programu Horizon2020. Do projektu bolo zapojených 6 miest – Rotterdam, Glasgow, Umeå, Brno, Gdaňsk a Parma. Cieľom projektu bola implementácia a testovanie SMART riešenie pre znižovanie energetickej spotreby, zvýšenie využitia OZE a elektrických vozidiel, zavádzanie inteligentných technológií energetického manažmentu a využitie dostupných dát pri plánovaní rozvoja. V rámci projektu bolo vytvorených aj viacero príručiek v oblasti rozvoja mestských častí využitím SMART prvkov a princípov, napríklad prototyp SMART energetického plánovania mestskej časti.

Chytrý systém vykurovania, výroby a skladovania elektriny pre niekoľko objektov z obnoviteľných zdrojov v rámci mesta Mikolajice v Českej republike

Projekt zavedenia chytrého systému zjednotil 6 odberných miest elektrickej energie do jedného odberného miesta. Budovy boli prepojené teplovodom v predizolovaných trubiciach a združené do jedného vykurovacieho miesta s jednou studenou zálohou. Súčasťou projektu je aj fotovoltaická elektrárň s batériovým úložiskom. Predpokladom je dosiahnutie 75% sebestačnosti v rámci výroby elektriny. Spotreba je riadená automatizovane, čo znamená, že v prípade, ak nedôjde k spotrebovaniu vyrobenej elektriny, je táto doplnená a skladovaná prostredníctvom batérií.

⁶¹ Zdroj: RUGGEDISED - Smart city lighthouse project | LEGACY

2.6 Dopravná a technická infraštruktúra

Podľa zákona č. 200/2022 Z. z. predstavujú **dopravné vybavenie územia** najmä pozemné komunikácie, cyklistické komunikácie, železničná infraštruktúra, koľajové dráhy, trolejbusové dráhy a lanové dráhy, infraštruktúra civilného letectva, prístavy a vodné cesty a prepojovacie body medzi sieťami rôznych druhov dopravy a ich súčastí.

Pre účely SMART koncepcie ide o dopravné vybavenie územia, t.j. pozemné komunikácie, cyklistické komunikácie, železničná infraštruktúra a prepojovacie body medzi sieťami rôznych druhov dopravy a ich súčastí, ohraničené podľa kompetencií kraja v oblasti pozemných komunikácií (cesty II. a III. triedy), cestnej dopravy (pravidelná prímestská autobusová doprava), kompetencie v oblasti dráh (mestské - električkové a trolejbusové, železničná regionálna doprava).

Podľa zákona č. 200/2022 Z. z. predstavujú **technické vybavenie územia** najmä elektroenergetické rozvody a zariadenia, zariadenia na výrobu elektriny, elektrické rozvody, plynárenské rozvody a zariadenia, sústava tepelných rozvodov a zariadení, zariadenia na výrobu tepla, verejné vodovody, vodárenské zdroje a objekty, verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd, ostatné vodné stavby, elektronické komunikačné siete a zariadenia, produktovody, skládky odpadu a zariadenia na nakladanie s odpadmi, vodné stavby na ochranu pred povodňami, závlahové zariadenia a odvodňovacie zariadenia, zariadenia vo verejných prístavoch ohraničených územnými obvody prístavov, zariadenia civilnej ochrany, zdroje a rozvody vody na účely hasenia požiarov.

Pre účely SMART koncepcie KSK to sú verejné vodovody, vodárenské zdroje a objekty, verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd.

V Koncepcii **kritickej infraštruktúry** v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je kritická infraštruktúra definovaná ako tá časť národnej infraštruktúry (vybrané organizácie a inštitúcie, objekty, sústavy, zariadenia, služby a systémy), ktorej zničenie alebo znefunkčnenie v dôsledku pôsobenia rizikového faktora spôsobí ohrozenie alebo narušenie politického a hospodárskeho chodu štátu alebo ohrozenie života a zdravia obyvateľstva, pričom je potrebné zdôrazniť, že jednou z hlavných úloh bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky je nepretržité hodnotenie rizík a ohrození, zameraných predovšetkým na hrozbu terorizmu, tak na národnej, ako aj na medzinárodnej úrovni, kde analýza rizík je nevyhnutným predpokladom práve k pochopeniu ohrození v čoraz globálnejšom svete. Na základe Koncepcie kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany sa národný program zaoberá týmito najdôležitejšími sektormi kritickej infraštruktúry: 3.1. Voda 3.2. Potraviny 3.3. Zdravie 3.4. Energetika 3.5. Informačné a komunikačné technológie 3.6. Doprava 3.7. Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť 3.8. Priemysel 3.9. Finančný.

Pre účely SMART koncepcie sa pod uvedeným pojmom rozumie sektor Informačné a komunikačné technológie. Kritická infraštruktúra elektronických komunikácií pozostáva z hmotných zariadení elektronických komunikácií a informačných technológií, sietí a majetku, ktoré, ak sú zničené alebo znefunkčnené, majú vážny dopad nielen na infraštruktúru elektronických komunikácií ako takú, ale aj na ostatnú kritickú infraštruktúru štátu. Prevádzkovateľ je povinný ochraňovať prvok pred narušením alebo zničením.

2.6.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 45/2011 Z. z. Zákon o kritickej infraštruktúre, prvkom kritickej infraštruktúry najmä inžinierska stavba ,2) služba vo verejnom záujme a informačný systém v sektore kritickej infraštruktúry, ktorých narušenie alebo zničenie by malo podľa sektorových kritérií a prierezových kritérií závažné nepriaznivé dôsledky na uskutočňovanie hospodárskej a sociálnej funkcie štátu, a tým na kvalitu života obyvateľov z hľadiska ochrany ich života, zdravia, bezpečnosti, majetku, ako aj životného prostredia,
- Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách
- Zákon č. 317/2012 Z. z. o inteligentných dopravných systémoch v cestnej doprave a o zmene
- Zákon č. 442/2002 Z. z. Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Rámcová smernica o vodách (RSV) 2000/60/EC vytvára právny rámec európskej vodnej politiky
- Konceptia vodnej politiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
- Vodný plán Slovenska, ktorý obsahuje Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaja a Plán manažmentu správneho územia povodia Visly;
- H2ODNOTA JE VODA - Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody 2018,
- Zelenšie Slovensko; Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, (Envirostratégia 2030), schválená 27.2.2019, MŽPSR
- Financovanie rozvoja verejných vodovodov (s dôrazom pre obce do 2 000 obyvateľov) a verejných kanalizácií (s dôrazom pre obce v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov) v Slovenskej republike pre roky 2020 – 2030 (uznesenie vlády SR 521/2019 z 23. októbra 2019).
- Národný program pre ochranu a obranu kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji, 2015

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 (zatiaľ nezverejnený)

2.6.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

KSK v rámci oblasti **verejné vodovody a kanalizácie** rieši usmernenie prípravy, plánovania a realizácie komunálnych stokových sietí a ČOV.

Správcom ciest II. a II. triedy je Správa ciest Košického samosprávneho kraja, s výnimkou ciest na území mesta Košice, kde je to Magistrát mesta Košice. Správa ciest KSK zabezpečuje ich bežnú a zimnú údržbu. KSK zabezpečuje plánovanie, prípravu a modernizáciu cestnej siete.

Systémy na ochranu pred povodňami - v zmysle §32 zákona č. 7/2010 o ochrane pred povodňami má Košický samosprávny kraj kompetencie v rámci:

- spolupráce na vypracovaní, prehodnocovaní a aktualizácii predbežného hodnotenia povodňového rizika a častí plánov manažmentu povodňového rizika
- využívania predbežného hodnotenia povodňového rizika, mapy povodňového ohrozenia, mapy povodňového rizika a informácií o určených inundačných územiach na určenie regulatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v procesoch územného plánovania
- VÚC je zároveň súčinný na príprave a kontrole zabezpečenia ochrany pred povodňami, na zostavovaní povodňového plánu kraja, podieľa sa na riešení problémov zabezpečovania ochrany pred povodňami, ktoré sa týkajú viacerých obcí, a taktiež na riešení problémov, ktoré vzniknú počas povodní a pri obnove územia postihnutého povodňami, vytvára pre regionálnu správu ciest podmienky na plnenie jej úloh na úseku ochrany pred povodňami, schvaľuje plán hliadkovej služby regionálnej správy ciest, spolupracuje s organizáciami, ktoré poskytujú alebo sprostredkujú humanitnú, vecnú alebo finančnú pomoc obciam a občanom postihnutým povodňami, plní úlohy počas mimoriadnej situácie podľa osobitného predpisu, vyhodnocuje povodňové škody na majetku vo svojom vlastníctve, správe alebo užívaní a vypracúva súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach a správu predkladá okresnému úradu v sídle kraja.

V oblasti **kritickej infraštruktúry** vystupuje KSK ako jeden zo subjektov ochrany a obrany.

Inštitucionálny rámec

Vo **verejných vodovodoch** prevádzkovaných vodárenskými spoločnosťami sledovanie kvality vody zabezpečujú vodárenské spoločnosti. Za kvalitu vody dodávanú verejnými vodovodmi v správe obcí zodpovedá obec.

Vlastníkom **vodárenskej infraštruktúry** na území pôsobnosti Východoslovenskej VS, a.s., Košice sú mestá a obce, samotná vodárenská spoločnosť, ako aj iné subjekty – fyzické a

Inštitucionálny rámec

právnické osoby. Východoslovenská VS, a.s., Košice zabezpečuje prevádzkovanie vodárenskej infraštruktúry, ktorú vlastní, a ak nie je vlastníkom vodárenskej infraštruktúry, v prípade záujmu jej vlastníkov zabezpečuje prevádzku aj tejto infraštruktúry na svojom území.

Úlohy predpovednej povodňovej služby v SR plní podľa § 14 ods. 1 Slovenský hydrometeorologický ústav. VÚC sa podieľa na príprave: predbežného hodnotenia povodňového rizika a častí plánov manažmentu povodňového rizika, využíva predbežné hodnotenie povodňového rizika, mapy povodňového ohrozenia, mapy povodňového rizika a informácie o určených inundačných územiach na určenie regulatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v procesoch územného plánovania, podieľa sa v súčinnosti s okresným úradom v sídle kraja, okresným úradom a obcami na príprave a kontrole zabezpečenia ochrany pred povodňami, spolupracuje s okresným úradom v sídle kraja na zostavovaní povodňového plánu kraja, podieľa sa na riešení problémov zabezpečovania ochrany pred povodňami, ktoré sa týkajú viacerých obcí, a taktiež na riešení problémov, ktoré vzniknú počas povodní a pri obnove územia postihnutého povodňami, vytvára pre regionálnu správu ciest podmienky na plnenie jej úloh na úseku ochrany pred povodňami, schvaľuje plán hliadkovej služby regionálnej správy ciest, poskytuje pomoc, vyhodnocuje povodňové škody na majetku vo svojom vlastníctve, správe alebo užívaní a vyhodnotenú povodňovú škodu predkladá okresnému úradu na území pôsobnosti na zmluvnom základe. Podtatranská VS, a.s., Poprad pôsobí na území okresov Poprad, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa a Gelnica, jej akcionármi sú mestá a obce z týchto okresov.

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov zabezpečuje v zmysle zákona o obecnom zriadení obec. Po transformácii štátnych podnikov vodární a kanalizácií obce túto činnosť zabezpečujú v rozhodujúcej miere prostredníctvom obchodných spoločností (na území Košického kraja sú to Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice a Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s. Poprad, resp. spoločnosť Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Poprad) a z časti samotné obce.

Dopravná infraštruktúra

Košický samosprávny kraj nemá priamy vplyv na infraštruktúru železničných tratí, ktorú spravujú ŽSR. Nepriamo ho ovplyvňuje - komunikácia a spolupráca.

Cyklistická infraštruktúra –cyklistické komunikácie, kde staviteľom a vlastníkom je Košický samosprávny kraj sú v pôsobnosti obcí.

Spoločnosť Letisko Košice - Airport Košice, a.s. vznikla na základe zákona o letiskových spoločnostiach č. 136/2004 Z.z. Po ukončení privatizačného procesu v roku 2006 prevzalo 66% akcií spoločnosti medzinárodné letisko Viedeň. Zvyšných 34% akcií naďalej vlastní Slovenská republika zastúpená Ministerstvom dopravy Slovenskej republiky.

Elektronické komunikačné systémy: Prevádzkovateľ telekomunikačného zariadenia alebo verejnej telekomunikačnej siete.

Inštitucionálny rámec

Elektrická energia

Dovoz, vývoz a tranzit elektrickej energie sa realizuje prostredníctvom vedení a elektrických staníc prenosovej sústavy. Na území východného Slovenska sú prenosovými vedeniami napájané 4 elektrické stanice nadradenej sústavy – Lemešany, Moldava nad Bodvou, Spišská Nová Ves a Voľa, ktoré predstavujú dôležité uzly elektrizačnej sústavy pre zásobovanie východného Slovenska. Distribúciu elektriny na území Košického kraja prevádzkuje spoločnosť Východoslovenská distribučná, a.s. Slovenské elektrárne, a. s., ako dominantný výrobca elektriny na Slovensku, prevádzkuje v súčasnosti na území Košického kraja 3 veľké výrobné elektrickej energie.

Geotermálna energia

Z hľadiska svojho potenciálu sa ako najperspektívnejšia lokalita na Slovensku ukazuje Košická kotlina, ktorá je charakteristická prítomnosťou geotermálnych podzemných vôd s teplotou 120-160°C, a to v hĺbke menšej ako 3 000 metrov. Celkový energetický potenciál východoslovenských využiteľných zdrojov aj s vodami s nízkou teplotou (okolo 30°C) je odhadovaný na 3 500 MW termálneho výkonu. Potenciál geotermálnych vôd s teplotou vôd 75 – 95°C predstavuje asi 500 – 600 MW. (In: Rybár, Zdroje geotermálnej energie a možnosti ich využívania, 2007) .

Teplo

Na území Košického kraja sa vyskytujú rôzne spôsoby zásobovania teplom, od lokálnych zdrojov tepla až po centralizované zásobovanie teplom z verejných alebo závodných teplární. V malých obciach prevláda decentralizované zásobovanie teplom zo samostatných zdrojov pre rodinné domy, bytové domy, objekty vybavenosti a podnikateľov. Vo väčších obciach a v mestách sa vyskytujú rozsiahle sústavy centrálného zásobovania teplom, z ktorých je v rozhodujúcej miere zabezpečovaná dodávka tepla pre byty a občiansku vybavenosť na ich území. Spoločnosť Tepláreň Košice, a. s. patrí medzi najväčších výrobcov a distribútorov tepla vo forme horúcej vody a pary v sústave centralizovaného zásobovania teplom na Slovensku. Ďalším je KOSIT a.s.

Na základe Konceptie kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany sa národný program zaoberá týmito najdôležitejšími sektormi kritickej infraštruktúry: 3.1. Voda 3.2. Potraviny 3.3. Zdravie 3.4. Energetika 3.5. Informačné a komunikačné technológie 3.6. Doprava 3.7. Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť 3.8. Priemysel 3.9. Finančný

Zo základných úloh štátnej správy vyplýva, že štátna správa zohráva dôležitú úlohu pri ochrane kritickej infraštruktúry. Medzi prvky kritickej infraštruktúry, podsektora verejná správa, patria objekty, v ktorých sídlia ústredné orgány štátnej správy, niektoré ostatné ústredné orgány štátnej správy a ďalšie orgány verejnej správy, ktorých narušenie by ohrozilo politický chod štátu vrátane fungovania verejnej správy.⁶²

⁶² Zdroj: Analytická časť PHaSR KSK, 2022

2.6.3 Popis súčasného stavu

Verejné kanalizácie, verejné vodovody a čistiarne odpadových vôd, vodárenské zdroje a objekty^{63 64}

- Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov predstavuje 85,8 %.
- Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosahuje 66 %.
- VVS spravuje cca 6 523,437 km vodovodnej siete a viac ako 2851,470 km kanalizačnej siete.
- Dominantným zdrojom vody je Vodárenská nádrž (VN) Starina, na ktorú sú napojené mnohé skupinové vodovody využívajúce vlastné zdroje vody, ktoré dopĺňa dodávka vody z VN Starina. Na sústavu sú napojené aj ďalšie menšie skupinové vodovody a samostatné vodovody. Významnými zdrojmi vody týchto vodovodov sú: VN Bukovec (410 l.s-1), pramene Drienovec, Turňa nad Bodvou, Kavečany (pramene v k.ú. Kavečany slúžia len pre zásobovanie obce Kavečany), Čermeľ (skupinový vodovod Košice), studne Hrádok, Lastomír, Topoľany (skupinový vodovod Michalovce) a dopĺňajú ich ďalšie menšie zdroje vody. Ďalším zdrojom pre mesto Košice je povrchový odber v k.ú. Medzev s úpravňou vody Medzev a privádzacím potrubím DN 700 mm z úpravne vody Medzev do vodojemu Červený Rak. V súčasnosti sa využíva len potrubie DN 700 mm v úseku úpravňa vody Medzev – vodojem Moldava nad Bodvou.
- V roku 2020 bolo v Košickom kraji evidovaných 98 čistiarní odpadových vôd.
- V Košickom kraji je identifikovaný nedostatok vhodných podzemných zdrojov pitnej vody.

Dopravná infraštruktúra

- Správa ciest Košického samosprávneho kraja je príspevková organizácia, ktorú zriadil Košický samosprávny kraj, za účelom vykonávania správy a údržby ciest II. a III. triedy na území Košického kraja a zároveň zodpovedá za obnovu a udržiavanie zvereného hnutelného a nehnuteľného majetku.
- Celková dĺžka všetkých ciest v správe SC KSK 1934,426 km, rok 2021.
- SC KSK: má plán údržby do roku 2025⁶⁵.
- Stav ciest SC KSK⁶⁶ v %: 59,26 % veľmi dobrý stav, 6,01 % dobrý stav, 14,95 % vyhovujúci stav, 17,77 % nevyhovujúci stav, 2,01 havarijný stav.
- V rámci kraja je evidovaných 885 mostov, z toho 680 na cestách II. a III. triedy.

⁶³ Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

⁶⁴ Zdroj: Index sociálneho pokroku (SPI) - VUCKE

⁶⁵ Zdroj: Plán údržby ciest KSK na obdobie 2022-25 – Správa ciest Košického samosprávneho kraja (scksk.sk)

⁶⁶ Zdroj: Cesty v správe KSK – Správa ciest Košického samosprávneho kraja (scksk.sk)

- Z celkového počtu mostov je 338 v zlom a veľmi zlom stavebno-technickom stave, 10 mostov je v havarijnom stave (spolu 39 % z celkového počtu mostov v Košickom kraji). Najviac mostov (249, čo predstavuje 28 % z celkového počtu mostov v Košickom kraji) je v okrese Košice – okolie.
- Identifikovaných je viac ako 3 000 priepustov.
- Na území Košického kraja sa nachádzajú železničné trate v celkovej dĺžke takmer 580 km. Železničná doprava obsluhuje 75 zo 440 obcí v Košickom kraji. Celkovo je na území kraja situovaných 151 železničných staníc a zastávok, z ktorých je 95 obsluhovaných osobnou dopravou a 56 zastávok je neobsluhovaných.
- Aktivizuje sa aj vodná cesta na rieke Bodrog od Ladmoviec smerom do Maďarska.
- Najväčšie investície z dôvodu vekovej štruktúry vozidiel si vyžaduje opatrenie zamerané na modernizáciu automobilového parku KSK. Do roku 2050 predstavuje táto investícia takmer 260 mil. eur bez DPH.
- Rozvoj cykloturistických trás v zmysle ich rozsahu postupne narastá. Na základe posledného sčítania bol v roku 2021 rozsah cykloturistických trás v kraji na úrovni 1 818,2 km. Podľa Pasportu cykloturistických trás je v Košickom kraji 51 cykloturistických trás, ktoré sú zjazdné v celom rozsahu a poskytujú dobré orientačné informácie pre cyklistov, pričom tieto tvoria 45 % z celkovej siete. 46 cyklotrás (t.j. 40 % z celkového počtu) sú také, ktoré si vyžadujú opravu a zvýšenú údržbu cykloturistického značenia. Cykloturistické trasy, na ktorých absentuje akékoľvek cykloturistické značenie, prípadne úseky, ktoré nie sú zjazdné, alebo úplne neprejazdne predstavujú 15 % a patrí sem 17 cykloturistických trás.

Elektronické komunikačné systémy

- V Košickom kraji sú všetky obce napojené na internet pomocou vybranej technológie (na báze metalických káblov, optických káblov, koaxiálnych káblov (napr. káblová TV), technológia bezdrôtová (rádiová)). Priemer pokrytia technológiou optických káblov FTTH v Košickom kraji bol k 30.6.2020 na úrovni 56,4 % pokrytých domácností. Jedná sa o údaj o minimálnom pokrytí, nakoľko nie je možné zohľadniť prekrytie sieťami na danom území. Podiel pripojených domácností na internet pomocou optického kábla FTTH v Košickom kraji dosiahol k 30.6.2020 hodnotu 18,8 % domácností.⁶⁷

Geotermálna energia

- Košický samosprávny kraj založil v roku 2019 spoločnosť GeoSurvey, s. r. o., ktorej hlavnou činnosťou je vybudovanie zdroja geotermálnej energie v prieskumnom území Čižatice na parcelách, ktoré sú vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja. V júli 2020 začali práce na realizácii geotermálneho vrtu, ktorý sa má realizovať do hĺbky približne 2,5 kilometra. Dnes sa spracováva projektová dokumentácia, ráta sa s napojením na TEKO.

⁶⁷ Zdroj: PHSR KSK, analytická časť 2021

Systémy na ochranu pred povodňami

- V kraji sú vytypované územia ohrozené povodňami a Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik spracoval mapy povodňového ohrozenia a povodňového rizika v povodí Hornádu, Bodrogu, Bodvy a v povodí Slanej. Prioritne je riešená protipovodňová ochrana mesta Košice, rekonštrukcie ochranných hrádzí Ondavy a zvýšenie prietokovej kapacity korýt tokov Laborec, Uh a Bodrog. Bola spracovaná aj mapa povodňového rizika pre územie toku Hornád od VN Ružín po štátnu hranicu s Maďarskou republikou.⁶⁸
- Cieľom Programu obnovy krajiny Košického kraja je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívannej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozadržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine.

Plyn

- Z hľadiska plynifikácie obcí v Košickom kraji je dlhodobou stabilná úroveň v napojení, v roku 2020 bolo napojených na plyn spolu 405 obcí (87,9 % z celkového počtu obcí v kraji).

2.6.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Jedným z cieľov KSK v tejto oblasti je podpora obcí pri výstavbe, oprave kanalizácií, vodovodov a ČOV.

Prioritou je takisto využívanie **Plánu výstavby kanalizácie a vodovodov** pri plánovaní a plnení cieľov a aktivít.

Plán udržateľnej mobility pre KSK stanovuje nasledovné ciele:

- **Špecifický cieľ Kvalitná cestná sieť vo vlastníctve a správe kraja** nadväzujúca na modernú a kvalitnú nadštandardnú sieť diaľnic a rýchlostných a sieť ciest I. triedy vo vlastníctve štátu. Potrebné je získať viac prostriedkov (príjmov kraja) na údržbu a obnovu ciest a zaviesť do rutínnej prevádzky efektívny systém údržby a obnovy tak, aby bolo možné štandardne obnovovať cesty a mosty s poruchami v cykle 20 rokov a aby bolo možné realizovať aj nové prepojenia v cestnej sieti a modernizačné projekty typu obchvatov a preložiek na frekventovaných cestách II. triedy. Merateľným parametrom sú výsledky každoročného hodnotenia stavebno-technického stavu ciest a hodnotenia kvality dopravy.
- **Špecifický cieľ Kvalitný vozidlový park pre dopravnú obsluhu.**
Merateľným parametrom je priemerný vek vozidiel zaradených vo vozidlovom parku.
- **OP 23 CD Údržba, opravy a modernizácia ciest, mostov a priepustov:**
Rekonštrukcie ciest sa budú realizovať podľa výsledkov MKA a nasledovných meraní kvality ciest pri zväžení ich postavenia v hierarchii ciest a ich dopravného zaťaženia.

⁶⁸ Zdroj: PHSR KSK, analytická časť 2021

Navrhne sa vypracovať na úrovni KSK strednodobý cestný program pre údržbu ciest a krátkodobý mostný program aktualizovaný pravidelne podľa stavu mostov. Časový horizont: priebežne.

- **OP 24 CD Modernizácia výkonu správy a údržby ciest a mostov s využitím SMART riešení**

Pre správu a údržbu ciest využívať SMART riešenia s detekciou počasia, porúch a stavu konštrukcií diaľková monitoringom napríklad mostov) s vhodnými senzormi zapojený do systému IoT s odosielaním dát priamo na pracovisko SC KSK. Časový horizont: 2030.

- **OP 25 CD Modernizácia mechanizácie Správy ciest KSK**

Bude obnovená a doplnená modernizácia strojového vybavenia Správy ciest Košického samosprávneho kraja pre zimnú a letnú údržbu, súvislú údržbu, údržbu zelene aj pre výkon dohľadu nad cestnou sieťou. Časový horizont: 2030.

2.6.3.2 Realizované projekty a aktivity

Správa ciest⁶⁹ prevádzkuje spolu 89 meteostaníc a takisto využíva SMART sledovanie stavu mostov. Správa ciest zároveň verejnosti poskytuje informácie ohľadom cestnej siete, cestných objektoch a pod. prostredníctvom mapových podkladov na portáli ISMCS.⁷⁰

Na cestách sú inštalované meteorologické stanice, je potrebné rozšírenie lokalít so stanicami.

V rámci strategických dokumentov sú opatrenia navrhnuté, no pretrvávajúcim problémom je kvalita ciest II. a III. triedy a nedostatočné financie na ich opravu.

Verejné vodovody, Verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd

Informácie zverejnené na [Geoportáli KSK](#)⁷¹: Vybavenosť obcí verejným vodovodom a kanalizáciou.

Mapa zobrazuje jednoduché rozdelenie obcí Košického samosprávneho kraja na základe ich vybavenosti základnej infraštruktúry (verejný vodovod, verejná kanalizácia) k 31.12.2018. Zdrojom dát je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020 - 2027.⁷²

⁶⁹ Zdroj: Rozbor-SC-KSK-za-rok-2021.pdf (scksk.sk)

⁷⁰ Zdroj: Mapy CDB

⁷¹ Zdroj: VYBAVENOSŤ OBCÍ KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA VEREJNÝM VODOVODOM A KANALIZÁCIU (geoportalksk.sk)

⁷² Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

2.6.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

Na základe analýzy oblasti dopravnej a technickej infraštruktúry je možné súčasný stav uplatnenia SMART prvkov a princípov zhodnotiť nasledovne:

- Správa ciest KSK používa SMART riešenie pre sledovanie stavu mostov, dáta zbiera, analyzuje a využíva pre návrhy.
- KSK rieši rozvoj dobudovania verejnej kanalizácie, vodovodov a čistiarne odpadových vôd podporou obcí pri získavaní finančných prostriedkov.
- Program obnovy krajiny KSK a Vodné rady sa venujú ochrane vodárenských zdrojov a objektov, kvalita a kvantita vôd.
- Je potrebné napĺňanie cieľa PUM ŠC 2 OP 24 CD Modernizácia výkonu správy a údržby ciest a mostov s využitím SMART riešení do roku 2030 .
- V prípade SMART prvkov pre vodovody, plynovody a elektrické vedenia je realizácia týchto opatrení v rukách prevádzkovateľa⁷³.
- Možnosti KSK v tejto sfére sú obmedzené na spoluprácu, kde je možné pri riešení problémov napríklad so stratou vody pri vodovodoch riešiť meranie prietokov a detekcia únikov vo vodovodnej sieti (detekcia skrytých únikov, využitie GIS, BIM, nástroje na riadenie obnovy a investícií), BIM passport (zanesenie do BIM inžinierskych sietí, stav majetku, plán opráv a investícií, t.j. digitálne plány obnovy)⁷⁴.
- KSK môže riešiť spracovanie hlavného plánu pre zásobovania vodou a Plán rozvoja vodovodov a kanalizácií kraja.
- Pre starostlivosť o dopravnú infraštruktúru ciest II a III. triedy je možné realizovať riešenia v rámci pasportizácie ciest, zhodnotenia ich stavu a následne návrhu údržby.
- Problémy sú identifikované v rámci financovania, dlhej projektovej prípravy, MPV a odchodu zamestnancov do dôchodku, poprípade nenaplnenie predstáv o mzdách pri prijímaní nových zamestnancov.
- V rámci ochrany kritickej infraštruktúry je možné realizovať SMART riešenia ako bezpečnostná sústava, ktorá sa skladá z vizuálnych a zvukových snímačov, špecializovaného softvéru a služieb sledovania.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Geoportál KSK- mapa vodovodov a kanalizácie KSK

⁷³ Zdroj: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/technology/Ochytrovani-kriticky-ch-infrastruktur.pdf>

⁷⁴ Zdroj: Priloha-Metodiky-Smart-Cities-VODNI-HOSPODARSTVI_1.pdf.aspx (mmr.cz)

2.6.4 SWOT analýza

Pre oblasť dopravnej a technickej infraštruktúry bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú sumarizované v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 12 SWOT analýza dopravná a technická infraštruktúra

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Dopravná a technická infraštruktúra				
5.1 Verejné vodovody	<p><u>Popis súčasného stavu</u></p> <p>(Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 -EIA) vedomosť o stave vodovodov, plán odstraňovania porúch</p>	<p>Nedobudovaná sieť verejných vodovodov</p> <p>Zhoršená kvalita vody v potrubí</p> <p>Problémy nedostatku vody v období dlhotrvajúcich období sucha, prípadne v kvalite odoberanej vody</p> <p>(Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027)</p>	<p>Spracovať hlavný plán zásobovania pitnou vodou (SOH PRVVaK)</p> <p>Spracovať plán rekonštrukcie potrubí a postupne ho naplňať - aktívna spolupráca s VVS a obcami</p>	<p>Časová realizácia je závislá od možnosti zabezpečenia potrebných finančných prostriedkov pre obce a VVS.</p>
5.2 Vodárenské zdroje a objekty ⁷⁵	<p>Napojenie na nový zdroj Tichý potok</p>	<p>Kvalita a kvantita zdrojov</p> <p>Potreba vypracovať kvalitný hydrogeologický prieskum, ktorý poskytne</p>		<p>Časová realizácia je závislá od možnosti zabezpečenia potrebných finančných prostriedkov</p>

⁷⁵ Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/311981?uid=dcbb53275efbe5ea7ff7ce293db76189dc7d8a8a>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
Dopravná a technická infraštruktúra				
		<p>dostatočne presné údaje o potenciálnych zdrojoch pitnej vody</p> <p>(Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Košického kraja - EIA)</p>		
5.3 Verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd	Kooperácia s VVS pri dobudovaní kanalizácií a ČOV	<p>Nízka odkanalizovanosť obcí</p> <p>Nevyhovujúcej kvality stavebných materiálov a vykonaných stavebných prác,</p> <p>Dispozičné, stavebné riešenia a zastaralé a energeticky náročné strojnotechnologické zariadenia ČOV spravidla nevyhovujúce súčasným podmienkam; nedostatočná pozornosť sa venuje opravám a údržbe zariadení a často sú riešené až havarijné stavy</p>	<p>Financovanie rozvoja verejných vodovodov (s dôrazom pre obce do 2 000 obyvateľov) a verejných kanalizácií (s dôrazom pre obce v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov) v SR pre roky 2020 – 2030“. Na predmetný rozvoj bude poskytovaných 50,0 mil. eur ročne z rozpočtu Environmentálneho fondu v období rokov 2020 – 2030.</p> <p>Možnosť pri projektovaní zahrnúť aj SMART prvky na sledovanie prevádzky,</p>	Časová realizácia je závislá od možnosti zabezpečenia potrebných finančných prostriedkov

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
Dopravná a technická infraštruktúra				
		kanalizačných systémov	automatické odpočty, sledovanie kvality, únikov vody.	
5.4 Dopravná infraštruktúra	<p>Realizácia sledovania stavu mostov SMART</p> <p>Pasportizácia cyklotrás</p> <p>Uvedomovanie si slabých stránok</p>	<p>Región trpí nedostatkom modernej dopravnej techniky</p> <p>Nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť</p> <p>Kritický stav mostov a ciest II. a III. triedy</p> <p>Nedostatok financií na údržbu, opravy a investície</p> <p>Nedostatok zamestnancov</p>	<p>Pasportizácia ciest a následná prioritizácia údržby</p> <p>Modernizácia ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja</p> <p>Vykonávané aktivity⁷⁶</p>	<p>Opatrenia sú finančne náročné</p> <p>Stagnujúca výstavba nadradenej cestnej</p>

2.6.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť dopravnej a technickej infraštruktúry je možné uviesť nasledovné riešenia:

SMART vodomery, Brno⁷⁷

Vodárne v Brne zahájili intenzívnu spoluprácu s mestom Brnom na zavedenie projektu Smart vodomeroch do bežného života v rámci vízie mesta Brna byť „chytrým mestom“.

⁷⁶ Zdroj: Regionálna inovačná stratégia Košického samosprávneho kraja 2020+ (radapartnerstvask.sk)

⁷⁷ Zdroj: Brněnské vodárny a kanalizace — Index (bvkc.cz)

SMART vodoměry, Brno⁷⁷

Projekt si klade za cieľ postupné umožnenie diaľkového odpočtu spotreby vody ako štandardu pre všetky odberné miesta na území mesta Brna. Zavedenie SMART vodomeroch prináša nasledovné benefity:

- ochrana zásob vody – spotreba bez plytvania;
- zníženie potreby chemikálií spojených s úpravou a distribúciou vody;
- zníženie spotreby energií pri úprave a distribúcii vody;
- spresnenie predikcie spotreby - krátkodobej a dlhodobej;
- zníženie spotreby palív menším pohybom pracovníkov v teréne

Čistírna odpadních vod s podtlakovou kanalizací a následným využíváním přečištěné vody k péči o obecní zeleň, Otice

Príkladom dobrej praxe v oblasti odpadových vôd je projekt čističky odpadových vôd s podtlakovou kanalizáciou a následným využívaním prečistenej vody na zavlažovanie obecnej zelene. V rámci projektu prichádza k eliminácii znečistenia vysokej hladiny spodnej vody, ako aj k zvýšenej ochrane rýb a ďalších živočíchov na toku rieky Hvozdnica. Odpadové vody sú tak ďalej využité, čo prispieva k ochrane životného prostredia pomocou opätovného využitia očistenej vody na zavlažovanie zelene v obci.

Smart City Polygon ochrana - kritická infraštruktúra⁷⁸

V rámci oblasti ochrany kritickej infraštruktúry stojí za zmienku projekt, realizovaný v rámci plzenského areálu SMART City Polygon. Ide o zriadenie bezpečnostnej sústavy, ktorá sa skladá z vizuálnych a zvukových snímačov, špecializovaného softvéru a služieb sledovania. V rámci projektu bol inštalovaný plot s detekčným systémom a rôzne typy kamier vrátane termokamier doplnené o IP radary, ktoré spoľahlivo rozoznajú neautorizované osoby aj dopravné prostriedky v rámci areálu a dokážu identifikovať aj prítomnosť zbraní. Miesta, kam kamery nedohliadnu, sú doplnené o mikrofóny, ktoré nenápadne zaznamenávajú podozrivé zvuky, ako je napr. krik či trieštenie skla.

Systém po vyhodnotení nebezpečenstva upovedomí pracovníka bezpečnostnej služby, ktorý situáciu skontroluje a podľa potreby môže na konanie útočníka aj slovne priamo zareagovať z reproduktora a vyzvať ho na ukončenie narušiteľskej činnosti. Vďaka kombinácii týchto niekoľkých bezpečnostných prvkov dokáže jeden člen bezpečnostnej služby sledovať až 200 rôznych kamier.

⁷⁸ Zdroj: Ochrana kritickej infraštruktúry před fyzickým útokem (insmart.cz)

Smart City Polygon ochrana - kritická infrastruktúra⁷⁸

SMART City Polygon ochrana – ukážka:

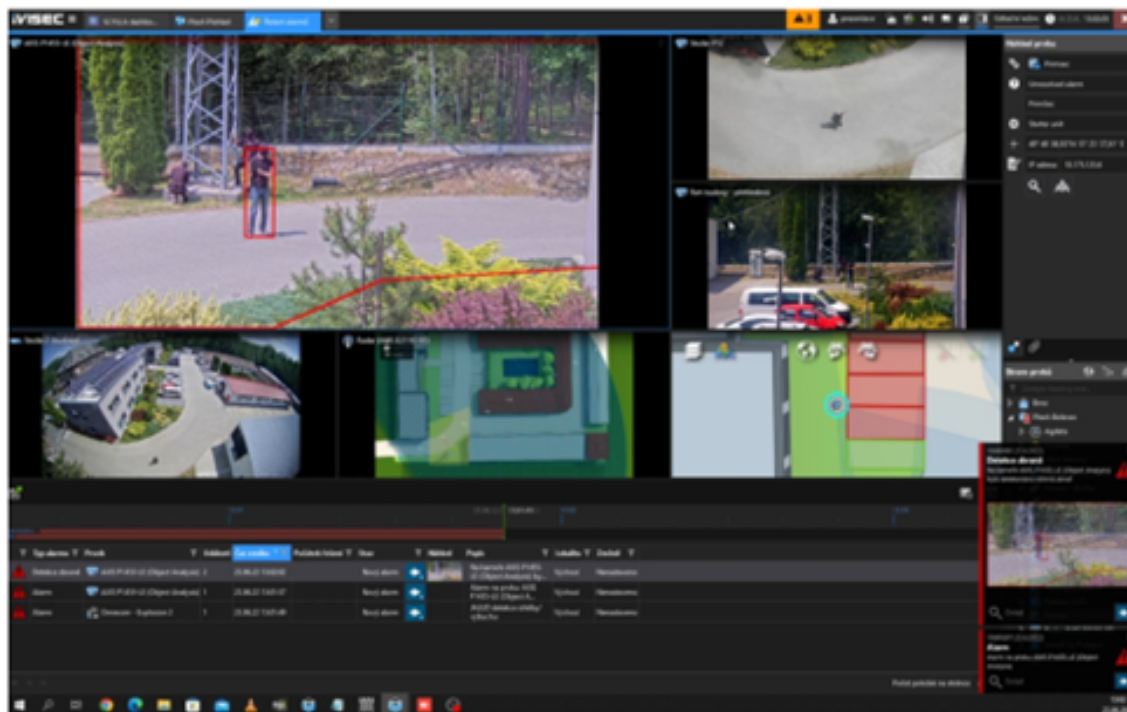

Foto: Redakce inSmart.cz

2.7 Dopravná mobilita

Jednou z významných priorít Košického samosprávneho kraja v oblasti dopravnej mobility je podpora regionálnej mobility, vrátane cyklodopravy.⁷⁹ Na účely tohto dokumentu predstavuje mobilita súhrnný pojem pre cieleň spôsob premiestnenia osôb.

2.7.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 56/2012 z. Z., zákon o cestnej doprave
- Zákonom č. 539/2008 z. Z. O podpore regionálneho rozvoja

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Európska zelená dohoda (EU Green deal)⁸⁰ a Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027
- Stratégia udržateľnej a inteligentnej mobility
- Strategický plán rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2030⁸¹
- Konceptia územného rozvoja Slovenska (KURS) 2001 v znení KURS 2011
- Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy do roku 2020
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike⁸²

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Stratégia trvalej udržateľnosti financovania opráv a údržby ciest II. a III. triedy v Košickom kraji, 2015
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Košického kraja na roky 2020-2027 (zatiaľ nezverejnený)
- Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM)

⁷⁹ Zdroj: Regionálna inovačná stratégia Košického samosprávneho kraja 2020+ (radapartnerstvask.sk)

⁸⁰ Zdroj: Doprava a zelená dohoda (europa.eu)

⁸¹ Zdroj: Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (mindop.sk)

⁸² Zdroj: cyklostrat.pdf

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Košický kraj, v znení zmien a doplnkov
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK na roky 2023 až 2027 – v príprave
- Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS)
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030
- Plán dopravnej obslužnosti Košického kraja, 2007 - v pláne aktualizácia
- Košický samosprávny kraj spracoval nasledujúce štúdie v plánovacom období OPD 2007 - 2013:
 - Inštitucionálna a organizačná analýza rozvoja systémov verejnej osobnej dopravy na regionálnej úrovni Košického samosprávneho kraja, 2013
 - Návrh koncepcie regionálnej integrovanej dopravy v rámci KSK - Terminály IDS, 2013 Dopravný model obsluhy územia verejnou dopravou Košice - U. S. Steel - Moldava nad Bodvou, 2014
 - Prepravný-tarifný systém integrovaného dopravného systému Košického samosprávneho kraja, 2015
 - Návrh koncepcie regionálnej integrovanej dopravy v rámci KSK - Terminály IDS, 2013
 - Koncepcia prestupných terminálov BUS-BUS integrovanej dopravy v západnej časti KSK – eurobus, a. s., 2016
 - Koncepcia prestupných terminálov BUS-BUS Integrovanej dopravy v obvode spoločnosti ARRIVA Michalovce, a. s. v okresoch Michalovce, Sobrance a Trebišov, 2016
- Stratégia trvalej udržateľnosti financovania ciest II. a III. triedy v Košickom kraji, 2015 NUS[6]

2.7.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Košický samosprávny kraj vo svojej činnosti poskytuje informácie a podklady o plánovaní, príprave a výstavbe ciest vo vlastníctve KSK na účely spracovania štátnej koncepcie diaľnic a ciest MD SR, posudzuje zámery iných investorov vo vzťahu k cestnej sieti vo vlastníctve KSK a navrhuje usporiadanie cestnej siete, zabezpečuje podklady na schválenie štruktúry výdavkov na rozpočtový rok súvisiaci so správou, údržbou, opravami, rekonštrukciou, modernizáciou a výstavbou ciest.

Podľa zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave zabezpečuje správne konania k udeľovaniu, zmene a odnímaniu dopravných licencií na pravidelnú dopravu okrem mestskej dopravy,

schvaľuje cestovné poriadky pravidelnej dopravy okrem mestskej dopravy a ukladá zmeny pre pravidelnú autobusovú dopravu vo verejnom záujme, pripravuje zmluvy o službách vo verejnom záujme s dopravcami v súvislosti s poskytovaním úhrady za služby vo verejnom záujme, posudzuje použitie úhrady za služby vo verejnom záujme a kontroluje plnenie zmlúv, vykonáva odborný dozor nad pravidelnou autobusovou dopravou, zabezpečuje správne konania k ukladaniu pokút v prvom stupni za iné správne delikty v pravidelnej doprave, ku ktorým došlo v jeho územnom obvode okrem mestskej dopravy a vedie evidenciu dopravcov, ktorým bola udelená dopravná licencia.

- Vyšší územný celok, ako prenesený výkon štátnej správy, plní úlohy vyplývajúce z postavenia bezpečnostného orgánu a regulačného orgánu voči prevádzkovateľom mestských dráh, a vyšetrovacieho orgánu pre nehody a mimoriadne udalosti, ku ktorým došlo na mestských dráhach. Vykonáva štátny odborný dozor na mestských dráhach, vydáva a zrušuje povolenie na prevádzkovanie mestských dráh, vydáva a odníma preukaz na vedenie dráhového vozidla mestskej dráhy, rozhoduje o zrušení mestskej dráhy.
- Vykonáva pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre stavby mestských dráh a pre stavby v ich ochrannom pásme, ktoré slúžia prevádzke dráhy alebo doprave na nej, zisťuje zdroje ohrozenia mestských dráh a nariaďuje ich odstránenie, vydáva súhlas na činnosti v ochrannom pásme mestských dráh, prejednáva priestupky podľa stavebných predpisov vo veciach stavby mestských dráh, ukladá pokuty za priestupky podľa §108 a za iné správne delikty, ku ktorým došlo v mestských dráhach podľa § 109 a podľa stavebných predpisov.
- Vyjadruje sa k návrhu cestovného poriadku siete z hľadiska potrieb základnej dopravnej obslužnosti regiónu.
- Vyjadruje sa k tvorbe cestovného poriadku vnútroštátnej osobnej dopravy z hľadiska zabezpečenia dopravnej obslužnosti kraja, obcí, združenia obcí a mestských aglomerácií.
- Ako prenesený výkon štátnej správy vykonáva pôsobnosť licenčného orgánu a bezpečnostného orgánu pre mestskú dopravu, štátny odborný dozor v mestskej doprave, ukladá pokuty podľa § 42 a 43 za porušenie povinnosti v mestskej doprave.
- Správcom ciest II. a II. triedy je **Správa ciest Košického samosprávneho kraja**, s výnimkou ciest na území mesta Košice, kde je to Magistrát mesta Košice. Správa ciest KSK zabezpečuje ich bežnú a zimnú údržbu. KSK zabezpečuje plánovanie, prípravu a modernizáciu cestnej siete.
- Jednotlivé súčasti dopravnej mobility nie sú všetky priamo ovplyvniteľné KSK.
- Zodpovednosť je na štáte a je v správe jeho organizácií (ZSSK, a.s., ŽSR, SSC, NDS, a.s. a ďalšie).
- Časť patrí mestám alebo obciam (infraštruktúra MHD, miestne komunikácie, autobusové zastávky, stanice) súkromným subjektom, najmä dopravcom (vozidlový park a v niektorých prípadoch autobusové stanice).

- Kraj môže iba vznášať požiadavky a viesť diskusiu o rozvoji tejto časti dopravnej infraštruktúry.^[1] KSK má vplyv na nastavovanie zmlúv pre infraštruktúru a vozidlový park v rukách súkromných dopravcov.

Inštitucionálny rámec

Oddelenie dopravy

Predstavuje v organizačnej štruktúre úradu KSK útvar zodpovedný za aspekty zahrňujúce pozemné komunikácie, špeciálny stavebný úrad či integrovaný dopravný systém.

Integrovaný dopravný systém (IDS)

Integrovaný dopravný systém predstavuje optimalizáciu koordinácie verejnej dopravy zo strany objednávateľov dopravných výkonov (samosprávnych krajov, miest, či štátu), ktoré prenášajú kompetencie objednávania verejnej dopravy v danom regióne na tzv. nezávislého organizátora IDS. Integrácia by mala skladať z prevádzkovej, tarifnej, prepravnej a aj informačnej integrácie. Pre potreby tvorby a organizácie integrovaného dopravného systému na území východného Slovenska pod značkou IDS Východ bol dňa 08. 10. 2019 založený organizátor IDS – spoločnosť IDS Východ, s.r.o. – ktorého zakladateľmi sú Košický samosprávny kraj a Prešovský samosprávny kraj (v rovnakom podiele).

2.7.3 Popis súčasného stavu

V rámci oblasti mobility je na území KSK realizovaný projekt Integrovaného dopravného systému IDS Východ.

Cieľovým stavom integrovaného dopravného systému (IDS) na východnom Slovensku je moderný zákaznícky atraktívny systém verejnej dopravy, pozostávajúci zo všetkých druhov verejnej dopravy (vlak, autobusy, MHD), zahrňujúci celé územie Prešovského a Košického samosprávneho kraja.

V rámci PUM KSK boli v oblasti cestnej dopravy identifikované nasledovné problémy/úzke miesta:

- Neschválená a neaplikovaná zmena koncepcie cestnej siete;
- Dlhá doba trvania predinvestičnej a investičnej prípravy;
- Nedostupnosť vybraných vstupných dát do analýz a plánovania;
- Komplikovaná dostupnosť diaľnic a rýchlostných ciest z vybraných okresov;
- Rast prostriedkov individuálnej dopravy na úkor hromadnej cestnej verejnej dopravy- infraštruktúra cestnej siete miest a obcí nie je na takéto dynamické rasty v dostatočnej kapacite pripravená;
- Postupný pokles verejnej dopravy a rast individuálnej automobilovej dopravy (IAD);
- Zastaralé vozidlá a stroje, hlavne v oblasti správy a údržby ciest - vysoké náklady na údržbu. Z vekovej štruktúry autobusového parku zmluvných dopravcov vyplýva, že

spoločnosť eurobus, a.s. má 33 % a spoločnosť Arriva až 41 % autobusov starších ako 10 rokov;

- Poslanci KSK v roku 2023 odsúhlasili aj založenie novej obchodnej spoločnosti Autobusová doprava KSK, s.r.o., ktorej 100-percentným vlastníkom je kraj. Tá by mala spolupracovať so spoločnosťami W2H2 KSK, s.r.o. a IDS Východ, s.r.o. Zaoberať sa bude obnovou vozidlového parku prímestskej autobusovej dopravy ekologickými vozidlami, najmä vozidlami s nulovými emisiami (vrátane vodíkových). Pri financovaní takýchto vozidiel sa ráta s financovaním z externých zdrojov. Jej úlohou zároveň bude využiť tieto zdroje financovania aj na rozvoj dopravnej infraštruktúry pre verejnú dopravu – na budovanie prestupných terminálov, záchytných parkovísk či na vybavovací a informačný hardvér.⁸³

2.7.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Pre oblasť dopravnej mobility boli na strategickej úrovni definované viaceré ciele, ktoré sumarizuje nasledovná podkapitola a to v členení podľa jednotlivých strategických dokumentov.

a) Ciele definované v PUM:

1. Špecifický cieľ -Atraktívny, zrozumiteľný a výkonný systém verejnej dopravy

Prostriedkom dosiahnutia tohto cieľa je integrácia dopravného systému do podoby poskytovateľa služieb pre čo najširšiu mobilitu obyvateľov kraja prostredníctvom spolupracujúcich systémov najmä železničnej a autobusovej verejnej dopravy s prepojením s mestskými dopravami. Merateľnými parametrami je geografický rozsah integrovaného dopravného systému, ktorý bude zavádzaný po krokoch. Je potrebné rátať najmenej s desiatimi rokmi, kým IDS Východ, s. r. o. obsiahne celé teritórium oboch východoslovenských krajov a nárast počtu užívateľov (teda cestujúcich) objektívne odrazí ich spokojnosť s kvalitou systému

2. Špecifický cieľ Kvalitná cestná sieť vo vlastníctve a správe kraja

Potrebné je získať viac prostriedkov (príjmov kraja) na údržbu a obnovu ciest a zaviesť do rutínnej prevádzky efektívny systém údržby a obnovy tak, aby bolo možné štandardne obnovovať cesty a mosty s poruchami v cykle 20 rokov a aby bolo možné realizovať aj nové prepojenia v cestnej sieti a modernizačné projekty typu obchvatov a preložiek na frekventovaných cestách II. triedy. Merateľným parametrom sú výsledky každoročného hodnotenia stavebno-technického stavu ciest a hodnotenia kvality dopravy.

3. Špecifický cieľ Kvalitná infraštruktúra zabezpečujúca potrebné výkony verejnej dopravy pre dosiahnutie potrebných kvalitatívnych parametrov dopravných služieb.

Pozornosť treba venovať ako špecifickej infraštruktúre pre verejnú a integrovanú dopravu (prestupné terminály, odbavovacie a informačné systémy), tak aj parametrom

⁸³ www.vucke.sk

všeobecnej infraštruktúry pre dosiahnutie požadovaných kvalitatívnych parametrov (napríklad úpravy železničných tratí a staníc pre dosiahnutie častejšieho taktu premávky vlakov). Merateľným parametrom je kapacita infraštruktúry a jej schopnosť zabezpečiť požadované kvalitatívne parametre dopravných služieb

4. Špecifický cieľ Kvalitný vozidlový park pre dopravnú obsluhu. Hoci sa v tejto oblasti veľa urobilo v posledných rokoch (napríklad postupná úplná obnova autobusov prímestskej dopravy, klimatizované autobusy, nové električky v Košiciach, ponuka wi-fi pripojenia v prímestských autobusoch a v niektorých regionálnych vlakoch), treba problematike venovať trvalú pozornosť. V regionálnej železničnej doprave je nevyhnutná zásadná modernizácia. V mestských dopravách je nutné pokračovať s obnovou zvyšovaním podielu vozidiel s využitím elektrického alebo vodíkového pohonu a nastaviť kvalitatívne parametre vozidlového parku v rámci štandardov dopravných služieb v **Integrovanom dopravnom systéme IDS Východ** so zohľadnením disponibilných prostriedkov na úhradu dopravných výkonov. Merateľným parametrom je priemerný vek vozidiel zaradených vo vozidlovom parku.

5. Špecifický cieľ Komplexné riadenie a organizovanie dopravného systému kraja. Verejná správa na rôznych úrovniach má v ruke nástroje na riadenie dopravných systémov. Tieto nástroje sú legislatívne a finančné. Treba dosiahnuť skoordiovanie jednotlivých systémov verejnej dopravy, zabezpečiť premávku verejnej dopravy medzi všeobecnou cestnou premávku a celý systém urobiť zrozumiteľným, priateľským voči užívateľom a celkovo efektívnym. Na to je potrebné vybudovať odborné kapacity a celý systém krok za krokom vybaviť kvalitnou informatikou – dopravnou telematikou pre vybudovanie systému plánovania, riadenia a kontroly dopravných procesov, aby každá úroveň alebo zložka riadenia dostávala kvalitné dáta v potrebnom čase a mohla ich využiť pre riadenie a plánovanie práce dopravného systému. **Súčasťou musí byť aj organizátor IDS Východ s.r.o.**, ktorý v mene verejnej správy zabezpečuje úhradu straty dopravcov; objednávateľom služieb vo verejnom záujme je ale naďalej VÚC. Projekty pre usmernenie dopravy a dopravnú premávku (svetelné riadenie, dopravná telematika) je potrebné posudzovať aj z pohľadu potrieb verejnej dopravy. Na úsekoch a v uzloch s nedostatkom kapacity je potrebné zavádzať preferenčné opatrenia pre hromadnú dopravu. Merateľným parametrom je doba trvania kongescií

Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja (PUM) je vykonávací strategický dokument. Dokument podrobne analyzuje dopravnú infraštruktúru a dopravné módy v Košickom kraji, spracovaný je dopravný model, na základe dát sú navrhnuté opatrenia.

Cieľom je podpora najmä udržateľných módov dopravy.

PUM v Návrhovej časti definuje aj opatrenia pre jednotlivé oblasti:

- Cestná doprava
- Železničná doprava
- Verejná osobná doprava
- Nemotorová doprava

- Ostatné opatrenia

b) Ciele definované v rámci Regionálnej integrovanej územnej stratégie (RIÚS):

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

c) Ciele definované v rámci Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030:

NÁVRHOVÁ ČASŤ určuje špecifické ciele:

Špecifický cieľ 1 Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry

Špecifický cieľ 2 Vybudovanie cyklodestínácií a cykloregiónov

Špecifický cieľ 3 Zabezpečiť pravidelný zber dát

Špecifický cieľ 4 Management

d) Ciele definované v NUS:

NUS uvádza prepojenie na opatrenia z PUM a to:

Špecifický cieľ 1 – Podpora nemotorovej a e-dopravy budovaním bezpečných cyklotrás s rozdelením etáp do roku 2030 a 2050

Špecifický cieľ 2 – Podpora nemotorovej dopravy a jednostopých e-vozidiel na základe zdieľaných dopravných prostriedkov do roku 2030

2.7.3.2 Realizované projekty a aktivity

V oblasti mobility sú v rámci kraja realizované, resp. zamýšľané viaceré projekty a aktivity, z ktorých za najvýznamnejšie je možné považovať:

- Zámer IDS Východ, s.r.o.;
- Virtuálna dopravná karta – cestujúci si môže zakúpiť na www.ubian.sk, alebo prostredníctvom mobilnej aplikácie UBIAN (všetci autobusový dopravcovia);
- Projekt dopravného dispečingu IDS Východ;
- Zámer vytvorenia regionálneho centra zameraného na bezemisné technológie a rozvoj vzdušnej mobility - VEDA NA DOSAH (cvtisr.sk);
- Projekt MOBI – „Moderná hraničná infraštruktúra – úspešný karpatský región“;
- Projekt MOBI je investičným projektom, ktorého cieľom je vytvorenie udržateľnej platformy pre efektívnu cezhraničnú mobilitu ľudí a tovarov cez zlepšenie dopravnej hraničnej infraštruktúry a prostredníctvom prepojenia verejnej dopravy, posilnením spolupráce medzi samosprávami a profesionálnymi organizáciami a rozvojom dopravy a hraničnej infraštruktúry.

2.7.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

KSK a jej zriaďovateľské organizácie v súčasnosti podnikajú v oblasti dopravnej mobility kroky, ktoré naplňajú princípy SMART. Ide najmä o vybudovanie fungujúceho a inteligentného systému integrovanej dopravy (IDS), aktivity:

- Vytvorenie mobilnej aplikácie IDS Východ.
- Centrálny dispečing a informačný systém IDS Východ – verejné obstarávanie je ukončené a dopravný dispečing bude dodaný do konca augusta 2023.
- V rámci projektu informačného systému sa plánujú dve tabule v obci Slanec (KSK) a Ľubotín (PSK). Postupne budú vytypované ďalšie lokality.
- Clearingové centrum a mobilná aplikácia: v súčasnosti je v štádiu prípravy popisu základných parametrov a funkcionalít.
- Tarifa IDS Východ: Po obstaraní nových dopravcov bude možnosť zaviesť zónovú tarifu na území Košického a Prešovského kraja.
- Ovplyvňovanie železničnej dopravy s cieľom prispôsobenia jej výkonov potrebám kraja.

Z ďalších aktivít je možné uviesť plánovanú ekologizáciu motorových vozidiel v majetku KSK a vozidiel používaných zmluvnými partnermi.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Virtuálna dopravná karta – cestujúci si môže zakúpiť na www.ubian.sk

2.7.4 SWOT analýza

Pre oblasť dopravnej mobility bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú sumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 13 SWOT analýza odvetvie dopravná mobilita

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Dopravná mobilita				
6.1 IDS	Realizácia a príprava zámerov IDS	Zníženie osôb vo verejnej doprave Nárast osobnej automobilovej dopravy	zatraktívnenie dopravy fungujúce IDS SMART riešenia vo frekventovaných bodoch	Nedostatočná atraktivita verejnej dopravy

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Dopravná mobilita				
6.2 Cyklodoprava	<p>Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030</p> <p>Miera realizovaných projektov so SMART prvkami</p> <p>Pripravovaný pasport a zber dát</p> <p>Téma je riešená v rámci prípravy ÚP</p>	<p>MPV</p> <p>Údržba cyklotrás</p>	<p>Optimalizácia cyklotrás na základe analýzy v stratégií zbez dát a ich následná analýza – prepojenie na Geoportál KSK</p> <p>využitie SMART princípov: nabíjacie stanice, oddychové zóny, wifi pointy, sčítače cyklistov – meteorologické stanice napojené na informačné tabule, nastavenie údržby trás</p>	<p>Proces MPV</p>
6.3 Vozidlový park dopravcov v KSK	<p>Identifikácia problému, určené ciele pre nákup nových vozidiel podľa vysokých ekologických štandardov</p>	<p>Vozidlá so spaľovacími motormi</p>	<p>Zelené verejné obstarávanie vozidiel KSK má vplyv na nastavovanie zmlúv pre štandardy kvality vozidiel prostredníctvom Zmlúv o službách vo verejnom záujme v rukách súkromných dopravcov.</p>	<p>Vyššie obstarávacie náklady environmentáln e priaznivejších druhov vozidiel</p>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Dopravná mobilita				
6.4 Elektromobilita	Technológia budúcnosti z hľadiska pohonu vozidiel	Vysoké investičné náklady pre nabíjajúcu sieť	Splnenie štandardov bezemisných vozidiel a zlepšenie uhlíkovej bilancie vozidlových parkov v správe KSK resp. vozidlového parku dopravcov v rámci KSK	Vysoká cena elektrickej energie zhoršujúca návratnosť investície

2.7.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť dopravnej mobility je možné uviesť nasledovné riešenia:

Informačné tabule skutočných časov odchodu autobusov MHD

Ako jeden z príkladov dobrej praxe v oblasti dopravnej mobility je možné uviesť informačné tabule, ktoré zobrazujú skutočné časy príchodov a odchodov prostriedkov hromadnej dopravy. Tabule bývajú inštalované do najfrekventovanejších budov: stanica, nemocnica, škola.

Ukážka informačnej tabule:

Elektrobicykle pre zamestnancov mestského úradu – Třebíč v ČR

Mesto Třebíč v Českej republike obstaralo v rokoch 2016 a 2019 elektrobicykle, ktoré sú dostupné pre využitie zamestnancov mestského úradu a tým podporujú ekologickú dopravnú mobilitu zamestnancov a zároveň osvetu ohľadom ekologických foriem dopravy v meste.

Chytré informačné tabule - Úsobrno

V rámci projektu boli na zastávkach MHD inštalované chytré informačné, ktoré spĺňajú požiadavky pre nevidiacich a slabozrakých (väčšie písmo, hlasový výstup, diaľkové ovládanie). HOTSPOT na internetové pripojenie na zastávkach, nabíjačky.

Aplikácia Mobility as a service (MaaS)

Mobilná aplikácia vyvinutá pre cestujúcich, ktorí v priebehu dňa využívajú viaceré možnosti mobility ako verejná doprava, bicykel, zdieľanie automobilov alebo taxislužba. Aplikácia umožňuje plánovanie, rezerváciu a platbu viacerých typov služieb dopravnej mobility.

Aplikácia Wienmobil – Viedeň

Wienmobil je mobilná aplikácia vyvinutá spoločnosťou Wiener Linien, ktorá prevádzkuje väčšinu siete verejnej dopravy v meste Viedeň v Rakúsku. Aplikácia združuje dopravné možnosti od viacerých poskytovateľov dopravných služieb a zákazník si tak má možnosť na jednom mieste, v jednej aplikácii, naplánovať, zarezervovať a zaplatiť za rôzne druhy dopravy.

2.8 Zdravotníctvo a sociálne služby

Zdravotníctvo je verejnou službou, ktorá predstavuje súbor opatrení, postupov a zariadení vytvárajúcich systém organizácie dostupnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľstvo.

Sociálne služby sú verejnou službou, ktoré predstavujú formu sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Pre účely SMART koncepcie sú oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb chápané z pohľadu kompetencií KSK ako koordinátora zdravotnej a sociálnej politiky v regióne.

2.8.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky
- Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§46)
- Zákon č. 362/2011 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§135)
- Zákon č. 448/2018 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele (§76)

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Plán obnovy – zdravotníctvo
- Aktualizácia Strategického rámca starostlivosti o zdravie na roky 2014 – 2030
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike“ (2011)
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Strategický rámec rozvoja sociálnych služieb do roku 2030 v SR

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Konceptia zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na r. 2012 – 2015 s výhľadom do r. 2020 - Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (v procese spracovania)
- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2022 - 2027 s výhľadom do roku 2030 (v procese spracovania)
- Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016 – 2020
- Konceptia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 – 2020 (predĺžená platnosť do 2022)
- Stratégia aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019-2023
- Konceptie podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji, 2015

2.8.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Úlohou **oddelenia zdravotníctva** Košického samosprávneho kraja je najmä koordinovanie a napĺňanie priorít regionálnej zdravotnej politiky a zabezpečenie dostupnosti zdravotnej a lekárenskej starostlivosti v Košickom kraji. Okrem iného, vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- vypracúva návrhy smerovania a priorít regionálnej zdravotnej politiky,
- zriaďuje etické komisie,
- určuje rozsah zdravotného obvodu,
- vydáva a ruší povolenia na prevádzku zdravotníckych zariadení,
- zverejňuje rozpis vykonávania lekárskej služby prvej pomoci,
- vydáva povolenie na poskytovanie lekárenskej starostlivosti,
- ustanovuje lekára a sestru samosprávneho kraja.

Lekár samosprávneho kraja, **sestra** samosprávneho kraja a **farmaceut**⁸⁴ samosprávneho kraja vydávajú v rámci preneseného výkonu štátnej správy povolenia na prevádzku zdravotníckych zariadení a vykonávajú dozor u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a poskytovateľov lekárenskej starostlivosti. Zaoberajú sa podnetmi občanov a v prípade zistenia pochybení, môžu ukladať sankcie.

Tieto činnosti vykonáva KSK v zmysle ustanovení § 46 zák. č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 135 zák. č. 362/2011 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Etická komisia

Etická komisia bola zriadená 22.04.2005 pre posudzovanie etickej prijateľnosti projektov biomedicínskeho výskumu realizovaných v Košickom samosprávnom kraji a etické otázky vznikajúce pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti v Košickom samosprávnom kraji.

Na úseku sociálnych vecí Košický samosprávny kraj, prostredníctvom **Odboru sociálnych vecí**, zabezpečuje plnenie úloh v oblasti sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.

Hlavnou úlohou kraja v oblasti sociálnych služieb, ktorú upravuje Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, je:

- poskytovanie a zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb, a to:
 - sociálnej služby v útulku, v domove na polceste, v zariadení núdzového bývania, v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb, v špecializovanom zariadení a v integračnom centre,
 - podpory samostatného bývania,
 - tlmočnickej služby,
- financovanie sociálnych služieb,
- posudzovanie odkázanosti na sociálnu službu,
- vedenie registra poskytovateľov sociálnych služieb,
- kontrola poskytovaných sociálnych služieb,
- poskytovanie základného sociálneho poradenstva.

Oblasť sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately upravuje Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele. Úlohou kraja je prijímať opatrenia na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, ochranu práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu,

⁸⁴ Pozícia v čase spracovania dokumentu nebola obsadená

fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov.

KSK je zriaďovateľom 13 zariadení sociálnych služieb ale z jeho rozpočtu sú financovaní aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb poskytujúci služby v domovoch sociálnych služieb, špecializovaných zariadeniach, zariadeniach podporovaného bývania a rehabilitačných strediskách.

Kancelária prvého kontaktu vytvára občanom prichádzajúcim na úrad KSK priestor pre získanie kvalitného, odborného a komplexného sociálneho poradenstva. Klienti majú možnosť získať informácie a prehľad o možnostiach sociálnej pomoci, o druhoch a formách sociálnych služieb, ktoré zabezpečuje úrad KSK v rámci svojich kompetencií, ale aj iné inštitúcie na úrovni kraja.

Inštitucionálny rámec

- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach a jeho krajské pobočky v mestách Michalovce, Rožňava, Spišská Nová Ves, Trebišov a Košice
 - Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočka Košice
 - Kontrolné laboratórium č. 5 Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv
 - Regionálna lekárska komora Košice
 - Regionálna lekárnická komora Košice
 - Regionálna komora zubných lekárov
 - Regionálna komora sestier a pôrodných asistentiek Košice
-
- Kancelária prvého kontaktu Odboru sociálnych vecí
 - Nadácia KSK
 - Dobrovoľnícke centrum KSK
 - Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p.

2.8.3 Popis súčasného stavu

V Košickom kraji je registrovaných⁸⁵:

- 17 nemocníc,
- 1562 zariadení ambulantnej starostlivosti,
- 25 ústavných zdravotníckych zariadení,
- 11 polikliník,

⁸⁵ Zdroj: ŠÚ SR, VÚC

- 28 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti,
- 310 lekární a výdajní zdravotníckych pomôcok,
- 11 liečební,
- 1 prírodné liečebné kúpele.

V KSK je registrovaných 320 všeobecných lekárov pre dospelých a 179 všeobecných lekárov pre deti a dorast. Priemerný vek lekárov pre dospelých je 57 a pre deti a dorast' 59 rokov. V dôchodkovom veku (nad 61 rokov) je 46,6 % všeobecných lekárov pre dospelých a až 54,8 % všeobecných lekárov pre deti a dorast.

V Košickom kraji sa k 31.12.2021 nachádzalo 206 sociálnych zariadení, vrátane domovov pre seniorov, domovov sociálnych služieb pre dospelých a pre deti, denných stacionárov, útulkov a domovov na pol ceste.

Sociálne služby sú poskytované najmä v:

- domovoch sociálnych služieb,
- špecializovaných zariadeniach,
- zariadeniach podporovaného bývania,
- zariadeniach núdzového bývania,
- domovoch na pol ceste,
- útulkoch,

pričom ide o verejné aj neverejné subjekty.

Na území KSK sa nachádza 19 centier pre deti a rodiny, z toho 5 je zriadených a akreditovaných samosprávnym krajom.⁸⁶

Najvýznamnejšími cieľovými skupinami, ktoré sú riešené sociálnymi službami sú seniori a občania so zdravotným znevýhodnením. V Košickom kraji sa však nachádza aj pomerne veľké množstvo sociálne ohrozených a vylúčených komunít.

2.8.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Hlavné ciele a priority v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb vychádzajú v prvom kroku z **PHSR KSK**, kde sú relevantnými najmä **strategický cieľ č. 5** - Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv a **strategický cieľ č. 8** - Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov.

⁸⁶ Zdroj: ÚPSVaR

Relevantným je aj **strategický cieľ č. 6** – Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva, zameraného najmä na podporu činností a aktivít Dobrovoľníckeho centra KSK.

Prehľad vybraných špecifických cieľov a opatrení z nich vyplývajúcich, ako aj stav ich plnenia je uvedený v tabuľke nižšie.

Tabuľka 14 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Plnenie (k 2020)
5	5.1 Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb	5.1.1 Organizovanie konferencií, seminárov, workshopov (budovanie povedomia – oblasť sociálnych vecí a zdravotníckych zariadení)	V realizácií
		5.1.2 Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	V realizácií
		5.1.3 Tvorba komunikačnej platformy pre sociálnu oblasť	V realizácií
		5.1.4 Špecializované poradenstvo pre občanov kraja	V realizácií
		5.1.5 Tvorba metodík a materiálov pre komunitné centrá; vzdelávanie zamestnancov centier	V realizácií
		5.1.6 Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	Nezačaté
5	5.2 Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva	5.2.1 Organizácia dňa zdravia	V realizácií
		5.2.2 Vydávanie povolení a kontrola zdravotníckych zariadení	V realizácií
		5.2.3 Vedenie registra povolení (zdravotníckych zariadení)	V realizácií
		5.2.4 Rozpisovanie ambulantnej a lekárenskej pohotovostnej služby	V realizácií
8		Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	V realizácií

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Plnenie (k 2020)
	8.1 Budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry	8.1.3 – 8.1.11 Rekonštrukcie a optimalizácia služieb poskytovaných v domovoch sociálnych služieb v regióne	V realizácií

Okrem vyššie uvedených opatrení sú v realizácií aj projekty rozvoja ústavných zdravotníckych zariadení v KSK, ktorých plnenie je však mimo aktivít úradu.

Ďalším strategickým dokumentom KSK pre oblasť zdravotníctva je dokument **Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016-2020**⁸⁷, ktorý zdefinoval sedem prioritných oblastí za účelom naplnenia strategického cieľa, ktorým je zlepšenie dostupnosti kvalitnej zdravotnej starostlivosti pre občanov KSK.

Prioritné oblasti na obdobie 2016-2020 boli určené nasledovne:

1. Sociálno-demografická oblasť,
2. Inštitucionálne zabezpečenie,
3. Finančné zdroje,
4. Sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti,
5. Ľudské zdroje,
6. Výkon kontroly a dozoru v zdravotníctve,
7. Lekárska zdravotná starostlivosť.

Kompetencie a možnosti, akými vie KSK ovplyvňovať pravidlá, chod a kontrolu zdravotníctva v regióne sú limitované, napriek tomu KSK vyvíja aktívnu účasť na smerovaní zdravotníctva formou koordinácie a mediácie s jednotlivými stranami.

Pre oblasť sociálnych služieb je kľúčová **Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016-2020**⁸⁸ (predĺžená platnosť do 2022). Dokument sa zameriaval na nasledovné oblasti:

1. Sociálna prevencia a poradenstvo v sociálnych službách,
2. Krízová intervencia,
3. Pobytové služby,
4. Terénne služby,
5. Sociálne služby pre občanov so zdravotným znevýhodnením,
6. Sociálne služby pre seniorov,

⁸⁷ V čase vypracovávania SMART koncepcie sa pripravovala aktualizácia tohto dokumentu.

⁸⁸ Dostupné na internete: https://web.vucke.sk/files/socialne_veci/2016/koncepcia_final-2016_2020.pdf

7. Prevencia a eliminácia domáceho násillia páchaného na ženách,
8. Rozvoj sociálnych služieb,
9. Dobrovoľníctvo v sociálnych službách,
10. Sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela detí a mládeže.

2.8.3.2 Realizované projekty a aktivity

Projekty spojené s COVID-19

V posledných troch rokoch predstavovala pandémia COVID-19 dominantný problém pre oblasť zdravotníctva. KSK okrem zabezpečenia testovacích a vakcinačných centier spustila aj možnosť očkovania na základe registrácie prostredníctvom zriadenej webovej stránky <https://www.ockovaniensk.sk/>.

KSK taktiež zabezpečil distribúciu 675 oxymetrov pre 181 ambulancií v okresoch Spišská Nová Ves, Rožňava, Gelnica, Košice-okolie, Trebišov, Michalovce a Sobrance pre pacientov, ktorí boli pozitívne testovaní a liečili sa v domácom prostredí.

Defibrilátory

Defibrilátory boli umiestnené v zariadeniach sociálnych služieb. Zvyšovanie ich počtu v rámci kraja bude naďalej pokračovať, a to aj v spolupráci s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja.

Zabezpečenie dostatočnej zdravotnej starostlivosti

Úrad KSK zároveň vykonáva kroky na zabezpečenie dostatočnej zdravotnej starostlivosti v kraji a plánuje opatrenia na ich dosiahnutie. Cieľom je motivovať začínajúcich lekárov a prilákať lekárov do ambulancií kraja. Hlavnými dôvodmi odlivu a chýbajúcej motivácie lekárov zostať v KSK je jednak nedostatok vhodných ambulantných priestorov, ale aj financií na ich vybavenie.

KSK monitoruje lokality, kde by mohli vzniknúť takzvané **Centrá zdravia KSK**. V praxi by sa v nich sústreďovali 2 až 4 vybavené ambulancie, ktoré uľahčia lekárom štart a pomôžu zlepšiť situáciu v regiónoch so slabšou dostupnosťou ambulantnej starostlivosti. Plánovaných je približne 15 centier, nových alebo zrekonštruovaných, a to aj v spolupráci s jednotlivými mestami a obcami. Centrá zdravia by mali poskytovať aj lekárenskú, príp. sociálnu starostlivosť.

Dotáčné schémy KSK pre oblasť sociálnych vecí a zdravotníctva

Dotácie sú poskytované najmä v nasledovných oblastiach:

- uvádzanie moderných, inovatívnych technológií, ktoré umožňujú a uľahčujú život v prirodzenom sociálnom prostredí,
- vytváranie nových a rozvíjanie existujúcich príležitostí na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života, širšieho a lepšieho uplatnenia sa na trhu práce,
- osvetovo vzdelávacie programy na podporu seniorov,

- udržanie nezávislého života starších osôb a zvýšenie kvality života seniorov vo vidieckych oblastiach,
- zapojenie starších osôb a osôb ohrozených izoláciou a sociálnym vylúčením do kultúrnych aktivít a projektov,
- zriaďovanie komunitných centier a kontaktných poradenských miest pre seniorov.

Realizácia aktivít

KSK taktiež realizuje aktivity v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ktoré zvyšujú kvalitu poskytovaných služieb, napr. Festival dramatickej tvorivosti klientov zariadení sociálnych služieb MOST ÚSMEVOV, mäkký projekt NPDI – Podpora transformačných tímov, športové hry klientov zariadení sociálnych služieb, tanečno-pohybovú súťaž Tancuj srdcom, spevácku súťaž Zlatý slávik a pod.

Projekt Social Healthcare cez ARR⁸⁹, ktorého cieľom je zlepšiť poskytovanú zdravotnú starostlivosť a zdravie klientov v zariadeniach sociálnych služieb vzdelávacími aktivitami pre zamestnancov a nákupom zdravotníckych pomôcok.

Projekt **Vývoj SMART nábytku s umelou inteligenciou** a medicínskych zariadení⁹⁰, ktorý je v realizácii organizácie VIA LUX Košice – Barca spolufinancovaný KSK a Nórskeho finančného mechanizmu. V rámci projektu ide o rozvoj tzv. SMART Domovov sociálnych služieb (SMART DSS), ktorých cieľom je uľahčiť život a zvýšiť pohodlie klientov zariadenia sociálnych služieb prostredníctvom využitia moderných technológií a SMART princípov. V aktuálne realizovanom pilotnom projekte ide o využitie dizajnového nábytku so zabudovanými obslužnými a meracími prístrojmi a zároveň o vývoj softvérového používateľského rozhrania pre telemedicínu, za účelom prepojenia pacienta a lekára či spojenia tzv. SMART nábytku so zabudovanými meracími prístrojmi. Ako vhodný príklad SMART nábytku je možné spomenúť inteligentnú posteľ, ktorá je schopná diagnostiky životných funkcií (pulz, dýchanie, aktivita orgánov) klienta DSS počas spánku bez toho, aby prišlo k zobudeniu klienta, resp. narušeniu jeho pohodlia.

2.8.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

KSK využíva služby **portálu e-VÚC**⁹¹, ktorý v súčasnosti zverejňuje informácie najmä z oblasti zdravotníctva. Zverejnené sú na ňom napríklad ordinačné hodiny lekárov, ambulantná a lekárenská pohotovosť, mobilné odberové miesta a ambulantné a ústavné zdravotnícke zariadenia. Pre poskytovateľov zdravotnej a lekárenskej starostlivosti sú určené samostatné sekcie portálu, kde môžu aktualizovať svoje údaje a žiadať o schválenie zmeny ordinačných

⁸⁹ Zdroj: Agentúra regionálneho rozvoja, <https://www.arr.sk/projekty-pre-kraj/>

⁹⁰ Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/sk/novinky/seniori-vo-via-lux-barci-pomahaju-vyvijat-byvanie-so-smart-technologiami.html>

⁹¹ Zdroj: Portál e-VÚC, www.e-vuck.sk

hodín. Informácie z tohto portálu sú zároveň zverejnené aj na webovej stránke KSK⁹² aj na Geoportáli KSK v mapovej aplikácii⁹³.

KSK zverejňuje všetky informácie spojené s poskytovaním sociálnych služieb na svojom webovom sídle⁹⁴. Na stránke je taktiež link na kompletný Register poskytovateľov sociálnych služieb zverejnený na Informačnom systéme sociálnych služieb MPSVaR SR IS SoS⁹⁵.

KSK zároveň vypracováva **Index sociálneho pokroku (SPI)**⁹⁶, ktorý bude súčasťou nového PHSR KSK na roky 2023-2070 (2030). Index meria spoločenský rozvoj nezávisle na ekonomických ukazovateľoch a poskytuje podrobný prehľad o tom, či majú obyvatelia prístup k širokej škále oblastí, podľa ktorých sa hodnotí sociálny rozvoj, vrátane základnej lekárskej starostlivosti.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Košický samosprávny kraj www.vucke.sk

Portál e-VÚC www.evuc.sk

Index sociálneho pokroku (dostupné na www.vucke.sk)

Nadácia KSK <https://nadaciask.sk/>

Dobrovoľnícke centrum KSK <https://www.dckk.sk/>

Dátový katalóg Geoportál KSK <https://www.geoportalksk.sk/>

2.8.4 SWOT analýza

Pre oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb bola vypracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú sumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 15 SWOT analýza Zdravotníctvo a sociálne služby

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Zdravotníctvo				
7.1 Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti	Primeraná sieť ústavných	Absencia lekárov	Zriadenie integrovaných	Odchod mladých

⁹² Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/zdravotnictvo/>

⁹³ Zdroj: Geoportál KSK, <https://www.geoportalksk.sk/mviewer/?lang=sk&config=apps/zdravotnictvo/zdravotnictvo.xml>

⁹⁴ Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/socialne-veci/poskytovanie-socialnych-sluzieb/>

⁹⁵ Zdroj: MPSVR SR, <https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/>

⁹⁶ Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/index-socialneho-pokroku/>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
	zdravotníckych zariadení	<p>v niektorých špecializovaných odboroch</p> <p>Vysoký priemerný vek zdravotníckeho personálu</p> <p>Limitované kompetencie Úradu KSK</p>	<p>zdravotných stredísk</p> <p>Rozšírenie rezidentského programu o ďalšie odbory</p> <p>Rozšírenie vzdelávania a študijných odborov</p> <p>Aktívny nábor na lekárske fakultách – propagácia kraja</p> <p>Podpora v menej rozvinutých okresoch (príspevok na činnosť, získanie priestorov, nákup zdravotníckej techniky)</p>	<p>lekárov a zdravotníckeho personálu</p> <p>Verejná minimálna sieť neodráža reálne potreby obyvateľov</p> <p>Chýbajúce študijné odbory pre sestry a pôrodné asistentky a celkový nezaujím o tieto profesie z dôvodu nízkeho finančného ohodnotenia</p>
7.2 Lekárska služba	Dostatočná sieť lekární v kraji	<p>Neexistuje nadväznosť na ambulantnú pohotovostnú službu (z hľadiska prevádzkovej doby a lokality)</p> <p>Nedostatočné kompetencie úradu KSK</p>	Zriadenie integrovaných zdravotných stredísk vrátane lekární s pohotovostnou službou	Nedostatočne adresná legislatíva
Sociálne služby				
8.1 Poskytovatelia sociálnej starostlivosti	Dostatočná sieť poskytovateľov sociálnych služieb	Nedostatočná terénna sociálna služba	Zriadenie integrovaných zdravotných stredísk (vrátane	Starnutie obyvateľstva a zvýšená potreba sociálnych

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
a prepojenosť na zdravotnú starostlivosť	<p>Komplexná komunitná infraštruktúra</p> <p>Prebiehajúca a kontinuálna optimalizácia služieb poskytovaných v domovoch sociálnych služieb v regióne</p> <p>Existencia kancelárie prvého kontaktu na Úrade KSK</p>	<p>Nedostatočné, resp. neexistujúce kapacity niektorých zariadení (bezpečné domovy pre matky s deťmi, detenčné zariadenia, liečba závislostí)</p> <p>Absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti</p>	<p>sociálnych služieb), t.j. integrácia služieb</p> <p>Posilnenie prevencie a predchádzaniu zdravotným problémom spojených s civilizačnými ochoreniami</p> <p>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií</p> <p>Zapojenie neverejných a dobrovoľníckych organizácií pri poskytovaní sociálnych služieb</p>	<p>služieb pre seniorov</p> <p>Preferencia inštitucionálnych služieb - neschopnosť alebo nemožnosť starať sa o rodinných príslušníkov</p> <p>Nedostatok kvalifikovaných sociálnych pracovníkov</p>
8.2 Integrácia seniorov, zdravotne znevýhodnených a občanov z marginalizovaných skupín	<p>Vytvorenie Sociálneho podniku KSK</p> <p>Činnosť Dobrovoľníckeho centra KSK</p> <p>Vypracovanie Stratégie aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 – 2023</p>	<p>Problémy so zabezpečením vzdelávania pre marginalizované skupiny</p> <p>Nízka motivácia podnikov zamestnávať</p>	<p>Vytváranie pracovných a dobrovoľníckych príležitostí v sfére sociálnych služieb</p> <p>Príprava programov celoživotného vzdelávania</p> <p>Vytváranie priestoru pre aktívnych seniorov</p>	<p>Vysoká miera nezamestnanosti (najmä dlhodobej nezamestnanosti)</p> <p>Diskriminácia</p>
Infraštruktúrne zabezpečenie				
9.1 Materiálno-technické zabezpečenie	Infraštruktúra je vo veľkej miere	Zlý technický stav budov – zdravotných stredísk vo	Zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych	Nedostatočné finančné prostriedky

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
	<p>vo verejnom vlastníctve</p> <p>Rekonštrukcie domovov sociálnych služieb v regióne</p>	<p>vlastníctve obcí, miest, VÚC</p> <p>Nedostatočná obnova a zastaralé prístrojové vybavenie ambulancií</p>	<p>a sociálnych zariadení a tým zníženie ich prevádzkových nákladov</p> <p>Modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti</p>	
9.2 Informačné technológie a SMART riešenia	Využívanie portálu e-VÚC pre oblasť zdravotníctva	Nedostatočné prepojenie jednotlivých informačných a komunikačných systémov	<p>Podpora pri zabezpečení SMART riešení ako telemedicína, monitoring pacientov a pod. pre sociálne a zdravotnícke zariadenia</p> <p>Rozšírenie využitia portálu e-VÚC o sociálne služby, objednávací systém a pod.</p> <p>Rozšírenie využitia funkcionality Geoportálu KSKS</p>	<p>Nedostatočné finančné prostriedky</p> <p>Kybernetická bezpečnosť - zabezpečenie ochrany osobných údajov</p>

2.8.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť zdravotníctva a sociálnych služieb je možné uviesť nasledovné riešenia:

Banskobystrický samosprávny kraj⁹⁷

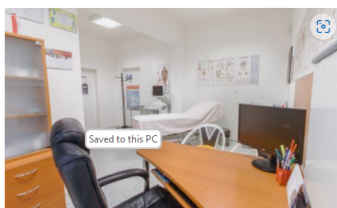
- Zdravotníctvo ako priorita kraja
- Konceptia rozvoja a podpory zdravotníctva
- Dotácie na rozvoj a podporu zdravotníctva
- Elektronické služby
- Informácie o zdravotnej starostlivosti a sociálnych službách v prehľadnej forme

The screenshot shows the website interface for the Banskobystrický samosprávny kraj. At the top, there is a navigation bar with the logo and name of the region, a search bar labeled 'Hľadať', and a 'Menu' button. Below the navigation bar, there is a breadcrumb trail: 'Domov > Sekcie > Zdravie'. The main heading is 'Zdravie', followed by a sub-heading: 'Informácie o zdravotnej starostlivosti a jej poskytovateľoch na území Banskobystrického kraja.' Below this, there are three content cards:

- Zdravotnícke služby pre občanov**: Zdravotnícke informácie a služby pre občanov.
- Pre poskytovateľ'ov**: Informácie pre poskytovateľ'ov zdravotnej a lekárenskej starostlivosti.
- Kde je moja zdravotná dokumentácia?**: Zistite, kde sa nachádza vaša zdravotná dokumentácia.

⁹⁷ Zdroj: Banskobystrický samosprávny kraj, <https://www.bbsk.sk/sekcie/zdravie>

Banskobystrický samosprávny kraj⁹⁷

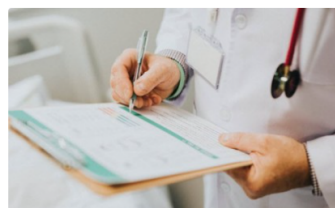
Ambulantná pohotovosť

Rozpisy služieb ambulantnej pohotovostnej služby všeobecného lekára alebo zubára.

Lekárne a výdajne zdravotných pomôcok

Zoznam lekární a výdajní zdravotných pomôcok (e-vuc.sk).

Nezávislá etická komisia

Odborný orgán pre posudzovanie etických otázok súvisiacich s biomedicínskym výskumom a poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Elektronické služby pre zdravotníctvo

Elektronické služby Úradu BBS pre zdravotníctvo

Legislatíva

Zoznam právnych noriem pre oblasť zdravotníctva.

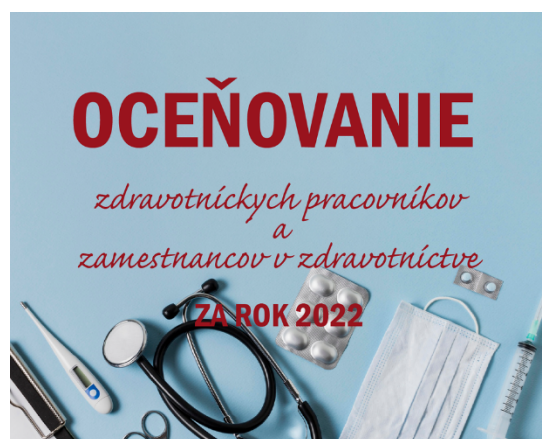

Strategické dokumenty

Konceptné a strategické dokumenty pre oblasť zdravotníctva.

Trenčiansky samosprávny kraj

Oceňovanie zdravotníckych pracovníkov a zamestnancov v zdravotníctve⁹⁸

⁹⁸ Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, https://www.tsk.sk/zdravnictvo/ocenovanie-zdravotnickych-pracovnikov-a-zamestnancov-v-zdravnictve-za-rok-2022.html?page_id=786102

Obec Ochodnica

Zdieľaná preprava, Ochodnica^{99,100}

Vedenie obce s lekárom ordinujúcim vo vedľajšej dedine prišli na spôsob, ako svojim občanom, predovšetkým seniorom, reálne pomôcť. Zaistili bezplatnú prepravu na lekárske vyšetrenia trikrát týždenne v pravidelnom čase, ktorú zabezpečuje vodič na dodávke vo vlastníctve obce.

Žilinský samosprávny kraj¹⁰¹

Dotazník spokojnosti

Dotazník spokojnosti pacienta

Dotazník spokojnosti pacienta nemocníc a polikliniky v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

 @gmail.com (not shared) [Switch account](#)

* Required

Nemocnice a poliklinika *

- Dolnooravská nemocnica s poliklinikou MUDr. L. Nádaši Jágeho Dolný Kubín
- Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená

⁹⁹ Zdroj: Združenie miest a obcí Slovenska, https://nmodmus.zmos.sk/download_file_f.php?id=1441280

¹⁰⁰ Zdroj: <https://spravy.rtv.s.sk/2021/06/obyvatelov-ochodnice-vozi-samosprava-k-lekarovi-do-susednej-obce/>

¹⁰¹ Zdroj: Žilinský samosprávny kraj, <https://www.zilinskazupa.sk/sk/dotaznik-spokojnosti/>

Centrum aktívneho starnutia, Bratislava¹⁰²

Centrum aktívneho starnutia (CAA) je inovatívny projekt Univerzity Komenského v Bratislave a Physiko und Rheumatherapie in St. Pölten, ktorého cieľom je zlepšiť prevenciu a zdravotný stav seniorov, najmä podporou pohybovej aktivity a špecifickej rehabilitácie.

V rámci projektu vzniklo nové moderné medicínske centrum v Bratislave, ktoré slúži od roku 2021 slovenským a rakúskym seniorom ako klinické a školiace centrum.

Projekt bol spolufinancovaný EÚ zo zdrojov operačného programu Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko.

Projekt „Senioři v krajích“ v Českej republike¹⁰³

Projekt Ministerstva práce a sociálnych vecí v ČR, ktorého cieľom bolo systematicky a metodicky podporovať aktivity zamerané na inštitucionálne zabezpečenie politiky prípravy na starnutie na národnej, krajskej a miestnej úrovni, a to v nadväznosti na Národný akčný plán podporujúci pozitívne starnutie.

Výsledkami projektu boli jednak analytické a návrhové dokumenty a štúdie ale aj pravidelný magazín a publikácie, vrátane publikácie „**Sborník dobré praxe – Projekt implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň**“¹⁰⁴. Publikácia ponúka inšpiráciu pre formálne aj neformálne formy riešenia problémov seniorov.

¹⁰² Zdroj: Centrum aktívneho starnutia, <https://www.active-ageing.eu/>

¹⁰³ Zdroj: MPSV ČR, <https://seniorivkrajich.mpsv.cz/>

¹⁰⁴ Dostupné na internete: https://seniorivkrajich.mpsv.cz/wp-content/uploads/2021/11/Sbornik_Dobre_praxe_Seniori_v_krajich_elekt_2021.pdf

SBORNÍK DOBŘE PRAXE

PROJEKT IMPLEMENTACE POLITIKY
STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ

Sociálna služba „Chytrá péče „ v Českej republike¹⁰⁵

Ide o platenú službu (približne 20 eur/mesiac), ktorá pomocou SMART zariadení podporuje aktívny, bezpečný a samostatný život seniorov. Služba funguje 24 hodín 7 dní v týždni.

 <p>SOS CHYTRÁ PÉČE</p> <p style="font-size: small;">Tisňová péče doručí rychlou pomoc nejen při stisknutí SOS tlačítka. Je dostupná po celé České republice. Zajišťuje podporu zkušených asistentů 7 dní v týdnu, 24 hodin denně</p> <p style="color: red; font-size: small;">Zjistit více ></p>	 <p>LINKA KRIZOVÉ POMOCI</p> <p style="font-size: small;">Pokud se cítíte sami, jste smutní, bezradní, opuštění či nejistí. Pokud si nevíte rady v obtížné životní situaci nebo se v takové situaci ocitl někdo z Vašich blízkých.</p> <p style="color: red; font-size: small;">Zjistit více ></p>	 <p>SLUŽBA "JAK SE MÁTE?"</p> <p style="font-size: small;">Službu "Jak se máte?" lze popsat, jako "kamarádka či kamarádka na telefonu". Jená se o pravidelné volání s cílem aktivizovat seniora.</p> <p style="color: red; font-size: small;">Zjistit více ></p>	 <p>OSOBNÍ ASISTENCE</p> <p style="font-size: small;">Přijďeme za Vámi domů nebo Vás doprovodíme po pochůzkách. Žijte plnohodnotný život za pomoci profesionálního personálu ve Vašem domácím prostředí.</p> <p style="color: red; font-size: small;">Zjistit více ></p>	 <p>KLUB CHYTRÉHO SENIORA</p> <p style="font-size: small;">Základním principem je udržet osamělé seniory v aktivitě. Nabízíme např. literární setkávání, spolupráci na přípravě časopisu Chytrý senior, výlety do přírody, soutěže, projekt "Radost e obrázkem" a další</p> <p style="color: red; font-size: small;">Zjistit více ></p>
--	---	---	---	--

Dobrovoľnícky projekt Hodinový vnuk v Českej republike¹⁰⁶

Ide o medzigeneračný dobrovoľnícky projekt, kde študenti navštevujú domy sociálnej starostlivosti a domovy dôchodcov a trávia čas so seniormi – hrajú spoločenské hry, idú na prechádzku a pod.

Partnerom projektu je Moravskoslezský kraj.

¹⁰⁵ Zdroj: Chytrá péče, <https://www.chytrapece.cz/>

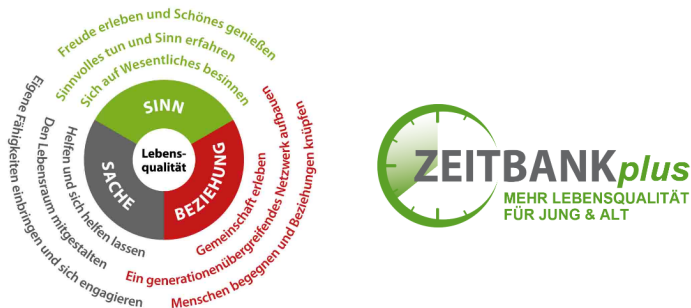
¹⁰⁶ Zdroj: Spolek Počteníčko, <https://www.spolekpoctenicko.cz/hodinovy-vnuk/>

Organizovaná susedská skupina Zeitbank Plus v Rakúsku¹⁰⁷

Každý člen skupiny môže ponúknuť služby, výpomoc v domácnosti, v záhrade, pomoc s drobnými opravami, starostlivosť a opatrovníctvo, zdieľaná preprava a pod.

Skupina vznikla najmä ako pomoc „seniorov seniorom“ s cieľom zvýšiť ich kvalitu života.

Na základe rakúskeho konceptu vzišiel aj Projekt Sousedé plus v ČR, v Nemecku seniorská sieť Die Senioren – Netzwerke Köln“.

Webová platforma „SeniorPorten“ vo Švédsku¹⁰⁸

Národná platforma pre seniorov, ide o formu sociálnej siete, kde si seniori vytvoria profil môžu komunikovať. Prostredníctvom platformu sú organizované aj rôzne akcie, aktivity, výlety, prednášky, videokonferencie a pod.

¹⁰⁷ Zdroj: Zeitbank, www.zeitbank.at

¹⁰⁸ Zdroj: Senior Porten, <https://seniorporten.se/>

2.9 Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje

Podnikateľské prostredie predstavuje súbor síl, faktorov a vplyvov, ktoré majú moc ovplyvniť podnikateľský subjekt, jeho aktivity a úspech na trhu. Podnikateľské prostredie ovplyvňuje podnikateľské subjekty medzi sebou, ale vo všeobecnosti je zásadne tvorené legislatívnym rámcom štátu a ďalšími pravidlami a nástrojmi, ktoré môžu byť ako pozitívne (napr. dotácie), tak aj negatívne (dane, pokuty). Systém a fungovanie podnikateľského prostredia teda významne ovplyvňuje štát a verejná správa.

Okrem legislatívneho rámca, podnikateľské prostredie vytvárajú špecifické sociálne a ekonomické podmienky daného regiónu (napr. štruktúra hospodárskych odvetví, dostupnosť a kvalita pracovnej sily, možnosti financovania, dopravná a iná infraštruktúra).

Pre účely SMART koncepcie je podnikateľské prostredie chápané v širšom rozsahu a zahŕňa pohľad na celkovú štruktúru hospodárskych odvetví v kraji, postavenie malých a stredných podnikov a inovačný potenciál kraja.

Ľudské zdroje predstavujú ľudský kapitál, pracovnú silu a v širšom ponímaní trh práce.

Pre účely SMART koncepcie sú ľudské zdroje chápané z pohľadu pracovnej sily kraja, t.j. evidovaná miera zamestnanosti a nezamestnanosti.

2.9.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky
- Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 91/2010 o podpore cestovného ruchu

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja SR – Slovensko 2030
- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030
- Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030
- Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023-2026

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Národná stratégia digitálnych zručností Slovenskej republiky a Akčný plán na roky 2023 – 2026
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3)
- Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2025
- Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií do 2030 – pracovná verzia

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (v procese spracovania)
- Regionálna inovačná stratégia 2021-2030
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030)

2.9.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Problematika trhu práce a kvality podnikateľského prostredia je komplexnou témou, ktorú ovplyvňuje viacero faktorov, pričom na mnohé Úrad KSK nemá priamy vplyv. Z pozície Úradu KSK sú možnosti v tejto oblasti limitované, avšak svojou činnosťou a najmä kooperáciou s inými zainteresovanými stranami (či už lokálnymi alebo národnými), vie prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia, zvyšovaniu kvality pracovnej sily a celkovej atraktivity kraja.

Keďže ide o komplexnú tému, na Úrade KSK je viacero odborov vykonávajúcich činnosti, ktoré prispievajú k celkovému obrazu podnikateľského prostredia v kraji.

Odbor regionálneho rozvoja KSK v oblasti podnikateľského prostredia a trhu práce zabezpečuje a koordinuje nasledovné vybrané aktivity:

- vypracúva regionálnu inovačnú stratégiu a návrh regionálnej inovačnej politiky,
- vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev, zlepšenie podnikateľského prostredia,
- spolupracuje s regiónmi a inými vyššími územnými celkami, s univerzitami, so Združením miest a obcí Slovenska, mikroregiónmi a obcami, i ďalšími subjektmi v území,

- má v kompetencii prípravu neinvestičných projektových žiadostí zameraných na rozvoj ľudských zdrojov, využívanie obnoviteľných zdrojov energií a revitalizáciu územia.

Súčasťou tohto odboru sú **referenti cestovného ruchu**, ktorí koordinujú a vykonávajú činnosti spojené s rozvojom cestovného ruchu¹⁰⁹ na území kraja, ktorý vo veľkej miere prispieva k rozvoju poskytovaných služieb (gastronómia, hoteliérstvo).

Odbor školstva svojimi činnosťami zabezpečuje optimálne a dostatočné vzdelávanie v odboroch požadovaných praxou, je koordinátorom duálneho vzdelávania¹¹⁰.

Úsek sociálnych vecí, špeciálne **referát pre sociálne vylúčené komunity**, rieši problémy spojené s nízkou kvalifikáciou a vysokou nezamestnanosťou občanov z týchto komunit, rozvíja a podporuje vznik komunitných centier. KSK je taktiež zriaďovateľom Sociálneho podniku, ktorý zamestnáva znevýhodnené a zraniteľné osoby.

Svojimi aktivitami nepriamo prispieva aj **odbor kultúry**, a to k celkovému pozitívnemu vnímaniu kraja a zvyšovaniu jeho atraktivity nielen pre návštevníkov ale aj potenciálnych podnikateľov a obyvateľov.

K atraktivite kraja prispieva jeho dostupnosť, vybudovaná infraštruktúra a dostatočné a kvalitné služby. Úrad KSK prostredníctvom svojich strategických činností nastavuje požadované ciele, ktoré potom v spolupráci s tretími stranami transformuje do praxe, či už ide o veľké zahraničné investície alebo podporu lokálnych farmárov.

Inštitucionálny rámec

- Inovačné centrum Košického kraja (ICKK),
- Košický klaster nového priemyslu – Cassovia New Industry Cluster (CNIC),
- Agentúra na podporu regionálneho rozvoja (ARR),
- Klaster IT Valley Košice,
- Klaster BITERAP,
- Klaster AT + R,
- Krajská rozvojová agentúra Košického kraja,
- Regionálna rozvojová agentúra v Moldave nad Bodvou,
- Regionálna rozvojová agentúra v Kráľovskom Chlmcí,
- Regionálna rozvojová agentúra Rožňava,
- Regionálne poradenské a informačné centrum Rožňava,
- Podnikateľský inkubátor Rožňava,

¹⁰⁹ Viac o cestovnom ruchu v samostatnej časti 3.3

¹¹⁰ Viac o vzdelávanie v samostatnej časti 3.11

Inštitucionálny rámec

- Spišská regionálna rozvojová agentúra,
- Regionálna rozvojová agentúra Borolo, Sobrance,
- BIC Spišská Nová Ves,
- Podnikateľský inkubátor Spišská Nová Ves,
- Košický Vedecko-technický inkubátor,
- Eastcubator Košice,
- Inkubátorový dom Moldava nad Bodvou,
- Centrum prvého kontaktu Michalovce,
- Košická regionálna komora SOPK,
- Klaster automatizačnej techniky a robotiky z.p.o. Košice,
- Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva, Košice,
- Creative Industry Košice (CIKE).

2.9.3 Popis súčasného stavu

Podnikateľské prostredie

Najdôležitejšie odvetvie kraja predstavuje priemysel a priemyselná výroba, a to najmä hutníctvo, kovovýroba a strojárstvo (U. S. Steel Košice, s.r.o., Východoslovenská energetika, a.s., Embarco Slovakia s.r.o.) ale aj automobilový priemysel (Magna PT s.r.o., Marelli Kechnec Slovakia s.r.o.), a to jednak z pohľadu tržieb aj počtu zamestnancov.

Dôležitými odvetviami priemyselnej výroby sú aj elektrotechnika a informačné technológie, pri ktorých je možné predpokladať ich ďalší rast, a to v nadväznosti na existujúce klastre v oblasti IKT technológií, priemyselné parky či inovačné centra.

Košický kraj má významný inovačný potenciál – mesto Košice je sídlom niekoľkých univerzít, pracovísk Slovenskej akadémie vied, ako aj výskumno-vývojových organizácií a klastrov.

V rebríčku inovácií Európskej komisie je však Slovensko až na 23. mieste. V správe EIS z roku 2022 sa uvádza, že nízke výdavky na výskum a vývoj v súkromnom sektore a nízka vládna podpora pre podnikový výskum a vývoj sú najzjavnejšími slabými stranami krajiny. Celkový index inovácií Slovenska je na úrovni 64,3¹¹¹. Regionálna disparita sa prejavuje aj tu, kde región Východného Slovenska má inovačný index len na úrovni 54,6 (Bratislavský kraj 87,5).¹¹²

¹¹¹ pre porovnanie, Švédsko, ktoré je inovačným lídrom má index v hodnote 135,7, zdroj: EIS

¹¹² Viac o inováciách aj v časti Vzdelávanie a Veda a výskum

Košický kraj má až šesť okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov (Gelnica, Rožňava, Sobrance, Trebišov, Košice – okolie a Michalovce), v ktorých je porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity v porovnaní s mestom Košice, ktorý je najviac ekonomicky rozvinutým v kraji (výnimkou je okres Košice III). Z pohľadu počtu právnických a fyzických osôb – podnikateľov sú na poslednom mieste okresy Gelnica, Sobrance a Košice III.

Najväčšia koncentrácia veľkých aj malých a stredných podnikov je v aglomerácií mesta Košice, a to viac ako polovica zo všetkých subjektov v kraji. Okrem priemyslu, podnikateľské subjekty vykazovali činnosti najmä vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov, v oblasti odborných, vedeckých a technických činnosti, ako aj v oblasti administratívnych a podporných služieb a v oblasti stavebníctva.

V prípade počtu fyzických osôb – podnikateľov (z toho viac ako 90 % predstavovali živnostníci) je až jedna tretina z ich celkového počtu sústredených v okresoch Košice I – IV. Podľa ekonomických činností bolo najviac živnostníkov registrovaných v oblasti stavebníctva, veľkoobchodu a maloobchodu, priemyselnej výroby, ale aj v oblasti odborných, vedeckých a technických činností.

Malé a stredné podniky registrované na území Košického kraja tvorili v roku 2021 viac ako 99 % všetkých podnikov v kraji. V porovnaní s ostatnými regiónmi, však MSP tvorili len 10,2% všetkých aktívnych MSP na Slovensku (v Bratislavskom kraji to bolo 22,9 %) ¹¹³.

Trh práce (ľudské zdroje)

V roku 2021 bol podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) priemerný počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v Košickom kraji na úrovni 376,0 tis., tento stav sa mierne zvýšil ku koncu roka 2022 na 379,9 tis., čo predstavovalo 13,6 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva na Slovensku. Z toho počet pracujúcich za rovnaké obdobie predstavoval 345,5 tis. Najviac zamestnancov bolo evidovaných v odvetví priemyslu (viac ako 20 %), a to najmä v priemyselnej výrobe, okolo 11 % evidovaných zamestnancov bolo vo verejnej správe, veľkoobchode a maloobchode a v odvetví vzdelávania.

Priemerná nominálna mesačná mzda sa v roku 2021 pohybovala na úrovni 1 333 eur, čo len mierne zaostáva za priemerom Slovenska (1 401 eur). V rámci jednotlivých okresov sa však priemerná mzda značne odlišuje, napr. v okrese Gelnica je na úrovni 1 030 eur a v okrese Košice II až 1 554 eur.

Miera zamestnanosti v regióne v roku 2021 dosiahla len 67,8 %, čo bolo najmenej v SR.

Miera nezamestnanosti v Košickom kraji dosiahla v roku 2021 takmer 10 % (v SR na úrovni 6,76 %). Počet nezamestnaných v kraji predstavuje až 20 % všetkých nezamestnaných v SR. Údaje sú pritom značne skreslené z dôvodu disparity medzi jednotlivými okresmi, kde menej rozvinuté regióny dosahujú mieru nezamestnanosti okolo 12 % v porovnaní s mestom Košice, kde sa táto pohybuje okolo 4 %.

¹¹³ Zdroj: Slovak Business Agency: MSP v číslach 2021, dostupné na internete: https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2022/11/MSP_v_cislach_2021.pdf

Prevládajúcim problémom zostáva dlhodobá nezamestnanosť, t.j. nezamestnaní evidovaní viac ako 12 mesiacov. Dlhodobo nezamestnaní tvoria už viac ako polovicu celkovo nezamestnaných v kraji.¹¹⁴

Tabuľka 16 Prehľad základných ukazovateľov

Ukazovateľ	MJ	Rok	Údaj	Vývoj
Regionálny hrubý domáci produkt	mil. Eur	2020	11 102, 823	↔
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách	mil. Eur	2020	9 938	↑
Právnické osoby	počet	2021	32 219	↑
Fyzické osoby – podnikatelia	počet	2021	37 639	↑
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	tis.	2021	376,00	↔
Miera podnikateľskej aktivity ¹¹⁵	%	2021	8,5	↑
Priame zahraničné investície	%	2019	4,6	↔
Miera nezamestnanosti	%	2021	9,98	↔
Priemerná hrubá mzda	eur	2021	1 333	↑

Zdroj: Štatistický úrad SR, NBS, vlastné spracovanie

2.9.3.1 Hlavné ciele a priority

Košický samosprávny kraj pre oblasť podnikateľského prostredia a ľudských zdrojov vychádza zo svojej vízie a poslania, na ktoré nadväzujú strategické ciele a opatrenia, ktoré túto víziu majú naplňovať.

Vízia	Vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja
Poslanie (misia)	Intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd cestou budovania regionálnej identity

¹¹⁴ Zdroj: ŠÚ SR

¹¹⁵ Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Pre oblasť podnikateľského prostredia a trhu práce sú relevantnými najmä tieto **strategické ciele** identifikované v PHSR:

- Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce,
- Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka,
- Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená,
- Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti,
- Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych a ľudských práv,

avšak aj ostatné strategické ciele v určitej forme prispievajú k atraktivite kraja.

Prehľad vybraných špecifických cieľov a opatrení z nich vyplývajúcich, pri ktorých má KSK účasť (samostatne alebo ako partner), ako aj stav ich plnenia je uvedený v tabuľke nižšie.

Tabuľka 17 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Plnenie k 2020
1	1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore	1.1.1 Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	V realizácii (KSK ako partner)
	1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky	1.2.1 Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	Ukončený (KSK ako partner)
		1.2.2 High-tech park – priemyselná zóna Kechnec	Nezačaté
	1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu	1.3.1 Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	V realizácii
		1.3.2 Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab	V realizácii (KSK ako partner)

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Plnenie k 2020
		1.3.7 Súťaže, ocenenia – kreatívny projekt (pilotný)	Nezačaté
	1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu	1.4.1 Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP)	Nezačaté
		1.4.2 Výstavba globálneho logistického industriálneho parku	V realizácii (KSK ako partner)
		1.4.7 Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia	V realizácii (KSK ako partner)
	1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu	1.5.2 Podporiť spoluprácu aktérov v cestovnom ruchu na inovatívnych spoločných produktoch	V realizácii (KSK ako partner)
		1.5.3 Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja	V realizácii (KSK ako partner)
		1.5.4 Zvýšiť motiváciu podnikov v cestovnom ruchu pripravovať a realizovať vlastné nové produkty a služby.	V realizácii
2	2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí	2.1.2 Príprava akčného plánu	V realizácii (KSK ako partner)
3	3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života	3.1.1 Príprava akčného plánu	V realizácii (KSK ako partner)
5	5.3 Skvalitnenie systému vzdelávania	5.3.1 Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v KSK	V realizácii (KSK ako partner)
		5.3.3 Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	V realizácii (KSK ako partner)

Druhým významným strategickým dokumentom je **Regionálna inovačná stratégia 2021-2030**¹¹⁶, ktorej implementácia je vykonávaná prostredníctvom zriadeného **Inovačného centra Košického kraja** (ICKK) a akčných plánov a projektov pre identifikované programy vychádzajúce zo strategických cieľov RIS, a to:

- Strategický cieľ č. 1 – Rozvíjať inovačný potenciál,
- Strategický cieľ č. 2 – Rozvíjať regionálnu ekonomiku a mieste ekonomiky subregiónov.

Priority v Košickom kraji sa týkajú najmä:

- budovania kapacít a rozvoja rámca podporujúceho inovácie;
- podpory technologických transferov;
- podpory inovačnej infraštruktúry;
- podpory vytvárania sietí a zoskupení;
- podpory inovatívnych firiem;
- podpory aplikovaného výskumu a medzinárodnej spolupráce vo výskume a vývoji;
- motivovania k inováciám;
- organizovania spolupráce medzi univerzitami a výskumnými organizáciami, verejným a podnikateľským sektorom;
- vytvorenia finančnej infraštruktúry pre inovácie a regionálny inovačný fond.

2.9.3.2 Realizované projekty a aktivity

V Košickom kraji funguje viacero samostatných organizácií, klastrov a inštitúcií, ktoré v spolupráci s Úradom KSK pripravujú rôznorodé akcie, semináre, projekty a webináre pre širokú verejnosť s cieľom podporiť inovácie, vzdelávanie v IT sektore, kreatívny priemysel aj cestovný ruch.

Medzi kľúčové organizácie možno zaradiť Košice IT Valley, Creative Industry Košice (CIKE), Inovačné centrum Košického kraja (ICKK) a Agentúru na podporu regionálneho rozvoja (ARR).

Projekty spojené s priamou podporou inovácií a MSP

Zriadenie Inovačného centra Košického kraja (ICKK)¹¹⁷

Inovačné centrum Košického kraja vzniklo v auguste 2021 ako premostenie medzi podnikateľmi a inováciami v regióne. Jeho hlavnou úlohou je implementovať regionálnu inovačnú stratégiu a stimulovať ďalší rozvoj regionálneho inovačného ekosystému, zvyšovať regionálny inovačný potenciál, znižovať počet ľudí, ktorí odchádzajú z Košického kraja a riadiť regionálny inovačný ekosystém.

¹¹⁶ Dostupné na internete: <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/regionalny-rozvoj/koncepcne-materialy/ris/vo05zast25bod11-5main.pdf>

¹¹⁷ Zdroj: Inovačné centrum Košického kraja, <https://ickk.sk/>

Tieto činnosti vykonáva v rámci nasledovných štyroch programov:

- program inštitucionalizácie (posilnenie inovačného ekosystému a rozvoj perspektívnych odvetví priemyslu),
- program podpory transferu technológií (technologický transfer),
- program podpory akcelerácie podnikových inovácií (podpora akcelerácie podnikov),
- program podpory mladých talentov (podpora vzdelávania a mladých ľudí).

Hlavné aktivity ICCK:

- rozvoj talentov na stredných školách,
- špeciálne akceleračné programy pre startupy,
- poskytovanie pomoci malým a stredným podnikom zlepšovať ich medzinárodný obchodný potenciál,
- spolupráca s medzinárodnými investormi.

Regionálne inovačné centrum založili Košický samosprávny kraj, Mesto Košice, Univerzita P. J. Šafárika, Technická univerzita v Košiciach a Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie.

Zriadenie Košického klastru nového priemyslu - Cassovia New Industry Cluster (CNIC)

¹¹⁸

CNIC je združenie právnických osôb z verejného a súkromného sektora, ktorého hlavným cieľom je vytvorenie nového, na znalostiach založeného priemyslu v regióne východného Slovenska s presahom na celé Slovensko.

Dôraz sa kladie na formovanie a rozvoj moderného a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych high-tech spoločností v regióne východného Slovenska, expandujúcich do ďalších regiónov, vrátane zahraničia a s nadväznosťou na rozvoj sociálnych oblastí vrátane starostlivosti o starnúcu populáciu a zdravý životný štýl. Projekt CNIC presahuje „technologické zameranie“ a do svojho portfólia aktivít pridáva inovatívne spoločenské aktivity.

Urban Talks¹¹⁹

Cieľom projektu je vytvoriť platformu pre otvorený dialóg medzi samosprávou a podnikateľským sektorom, vďaka ktorej budú môcť účastníci spoločne hľadať riešenia na mestské výzvy a prispieť k odolnosti mesta.

Chain Reactions - Driving smart industrial growth through value chain innovation¹²⁰

Projekt realizovaný prostredníctvom programu Interreg Central Europe , ktorého cieľom bolo zvýšiť inovačnú kapacitu malých a stredných podnikov.

¹¹⁸ Zdroj: Košický klaster nového priemyslu, <https://cnic.sk/>

¹¹⁹ Zdroj: CIKE, <https://www.cike.sk/project/urban-talks-2/>

¹²⁰ Zdroj: Interreg, <https://keep.eu/projects/21473/Driving-smart-industrial-gr-EN/>

Projekty a iniciatívy spojené s kreatívnym priemyslom a kultúrou

Kreatívne centrum

V kreatívnom centre (v súčasnosti v procese rekonštrukcie) vzniknú otvorené pracovné dielne a otvorené inovačné ateliéry, najmä so zameraním na media art a dizajn, ale aj scénické či vizuálne umenie, remeslá a kultúrne dedičstvo. Súčasťou tiež budú programy na podporu podnikania (inkubátor a akcelerátor, co-working, prenájom priestorov a technológií) a nezabúda sa ani na podporu spolupráce a sieťovania.

Culture and Creative Industries Cooperation Collider (CoCo4CCI)¹²¹

Cieľom tohto medzinárodného projektu (program Interreg Central Europe) je iniciovať a rozvíjať medzisektorovú spoluprácu medzi kultúrnym a kreatívnym priemyslom a modernou výrobou.

Súčasťou projektu bolo vzdelávanie kreatívcov a umelcov a ich následné prepojenie s firmami, ktoré využívajú moderné technológie, ako napríklad 3D tlač, CNC stroje, digitalizáciu, robotizáciu, biotechnológie, nanotechnológie a inovatívne materiály.

Projekt Košice 2.0¹²²

Cieľom projektu Košice 2.0 je vytvorenie kreatívneho ekosystému, v ktorom budú jednotlivé zainteresované skupiny (samospráva, obyvateľstvo, podnikateľská sféra) koexistovať, spolupracovať a robiť kvalifikované rozhodnutia v záujme zvyšovania kvality života v meste. Sleduje tieto ciele:

- zvýšenie kvality života v meste, prostredníctvom zlepšovania a rozvoja mestských služieb,
- zvýšenie občianskej angažovanosti v kultúrnych, spoločenských a ekonomických aktivitách,
- rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a vzdelávania pre vznik nových pracovných miest.

Projekty spojené s rozvojom poľnohospodárstva a vidieka

- **Inkubátor pre farmárov** - podpora mladých a nových farmárov, využívanie technológie Agrokruhov
- Zriadenie **Krajského trhoviska**

Projekty spojené so sociálnymi inováciami

Zriadenie **Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja¹²³**, s.r.o., r.s.p.

¹²¹ Zdroj: CIKE, <https://www.cike.sk/en/project/culture-and-creative-industries-cooperation-collider-coco-eng/>

¹²² Zdroj: Projekt Košice 2.0, <https://kosice2.sk/>

¹²³ Zdroj: Sociálny podnik KSK, <https://www.spksk.sk/>

2.9.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

Košický samosprávny kraj má vypracovaných niekoľko strategických dokumentov, ktoré už uplatňujú SMART princípy a v oblasti podpory podnikania a inovácií aktívne spolupracuje s niekoľkými lokálnymi a regionálnymi inštitúciami. Z hľadiska kompetencií Úradu KSK je možné povedať, že v tejto oblasti udáva smer prostredníctvom stanovovania strategických cieľov a opatrení. Samotná realizácia jednotlivých cieľov a opatrení je následne prenesená na relevantné inštitúcie, s ktorými Úrad KSK spolupracuje.

Prostredníctvom aktívnej spolupráce s výskumno-vývojovými klastrami, zamestnávateľmi a strednými školami napomáha KSK rozvoju ekonomického potenciálu kraja, rozširovaniu sektora IT a zabezpečeniu vzdelávania dostatočnej pracovnej sily v profesiách žiadaných trhom práce.

KSK využíva dátový katalóg Geoportál¹²⁴ k zverejňovaniu niektorých údajov a informácií súvisiacich s trhom práce, ide však najmä o prebraté štatistiky ŠÚ SR a ÚPSVaR. Geoportál je nástrojom, ktorý má potenciál pre širšie využitie pre poskytovanie ďalších informácií a ekonomických ukazovateľov.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Košický samosprávny kraj www.vucke.sk

Inovačné centrum Košického kraja www.ickk.ck

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice <https://www.arr.sk/>

Košice región <https://www.kosiceregion.com/sk/>

Košice Región Turizmus <https://org.kosiceregion.com/>

Dátový katalóg Geoportál KSK <https://www.geoportalksk.sk/>

2.9.4 SWOT analýza

Pre oblasť podnikateľského prostredia bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledku sú sumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 18 SWOT analýza Podnikateľské prostredie

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Podnikateľské prostredie				
10.1 Ekonomické a sociálne podmienky	Krajské mesto Košice a jeho okolie je	Významná disproporcía podmienok v	Podpora lokálnych produktov	Štruktúra regionálneho hospodárstva –

¹²⁴ Zdroj: Geoportál KSK, <https://www.geoportalksk.sk/>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosťi	Ohrozenia
	<p>ekonomicky výkonné, produktívne a atraktívne pre zahraničné investície</p> <p>Rozvoj nových hospodárskych odvetví – najmä IKT</p> <p>Existencia priemyselných parkov</p> <p>Podpora kreatívneho priemyslu (Košice – mesto kultúry 2013)</p>	<p>rámci regiónu, najmä medzi Košicami a ostatnými okresmi v rámci kraja</p> <p>6 okresov Košického kraja spadá do kategórie najmenej rozvinutých okresov (nižšia intenzita podnikateľskej aktivity, vysoká nezamestnanosť)</p>	<p>pomocou vytvárania regionálnych značiek</p> <p>Prepájanie segmentov cestovného ruchu, služieb a kultúry, ako aj podpora mobility s cieľom</p> <p>Čoraz viac kladený dôraz na zelenú a cirkulárnu ekonomiku</p>	<p>priemyselné odvetvia, zvyšovanie tlaku na rast produktivity prác a rušenie pracovných miest</p> <p>Nedostatok pracovných príležitostí na vidieku a v NRO</p>
10.2 Inovačný potenciál	<p>Existencia klastrov zameraných na IKT technológie, robotiku, automatizáciu a pod.</p> <p>Zriadenie Inovačného centra Košického kraja a CNIC</p>	<p>Rozvoj vedecko-výskumnej, inovačnej a start-upovej infraštruktúre je koncentrovaný najmä v Košiciach</p>	<p>Efektívnejšia podpora rozvoja regionálnej ekonomiky – zapojenie MSP, zabezpečenie technologickéh o transferu medzi VaV a praxou</p>	<p>Odliv kvalifikovanej pracovnej sily</p> <p>Nedostatok finančných zdrojov</p>
10.3 Podpora MSP	<p>Zriadenie Inovačného centra Košického kraja</p> <p>Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu v regióne</p> <p>Programy pre podporu</p>	<p>Nedostatočný transfer technológií medzi VaV a praxou</p>	<p>Podpora lokálnych produktov pomocou vytvárania regionálnych značiek</p> <p>Rozvoj striebornej ekonomiky</p>	<p>Komplexná legislatíva - časté zmeny, neprehľadnosť</p> <p>Nedostatok finančných zdrojov</p>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
	<i>mladých poľnohospodárov</i>		<i>Rozvíjanie ponúkaných služieb ICKK</i>	
Ľudské zdroje				
<i>11.1 Kvalifikovaná pracovná sila</i>	<i>Priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva</i>	<i>6 okresov Košického kraja spadá do kategórie najmenej rozvinutých okresov (nízka kvalifikácia, vysoká nezamestnanosť)</i>	<i>Podpora adaptovať vzdelávacie systémy na potreby trhu Systém rekvalifikácií Zapojenie do celoživotného vzdelávania Podpora striebornej ekonomiky</i>	<i>Odliv kvalifikovanej pracovnej sily Starnutie obyvateľstva, zvyšovanie podielu seniorov Meniaca sa štruktúra hospodárstva – stagnácia priemyselných odvetví a s tým spojená redukcia pracovných miest a z toho vyplývajúci nesúlad medzi ponukou práce a pracovnými príležitosťami</i>
<i>11.2 Podpora zvýšenia zamestnanosti</i>	<i>Vypracovaná Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania adresujúca mnohé oblasti v systéme vzdelávania, ktoré priamo vplyvajú na zamestnanosť Program Duálneho vzdelávania</i>	<i>Nedostatočné prepojenie systému vzdelávania s potrebami trhu práce Disparita v rámci kraja – v NRO porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie, nižšie</i>	<i>Systém rekvalifikácií Zapojenie do celoživotného vzdelávania Podpora striebornej ekonomiky</i>	<i>Nedostatok kvalifikovaných učiteľov a zdroje na zabezpečenie kvalitného vzdelávania Riešenie dlhodobej nezamestnanosti a sociálnej exklúzie je časovo aj finančne náročné</i>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
	<i>Priaznivé podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu</i> <i>Zriadenie Sociálneho podniku KSK</i> <i>Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu v regióne</i>	<i>dosiahnuté vzdelanie</i>		<i>Nízka motivácia podnikov zamestnávať znevýhodnené skupiny obyvateľov</i>

2.9.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť podnikateľského prostredia je možné uviesť nasledovné riešenia:

Prístup k informáciám a spolupráca

Portál Data.Brno¹²⁵

Základným prvkom rozvoja Brna ako inteligentného mesta, sú dáta. Portál Data.brno.cz slúži práve na zbieranie a zdieľanie dát o meste z rôznych zdrojov (mesto, pridružené mestské organizácie a podniky, ale aj súkromné a mimovládne organizácie). Táto stránka slúži primárne občanom, podnikom, výskumníkom, študentom, ale aj novinárom na používanie na svoje projekty.

V oblasti podnikateľského prostredia a trhu práce ponúka napr. informácie o trhu práce, podnikaní, cirkulárnej ekonomike, priemerných mzdách a pod., a to v mapovom a interaktívnom zobrazení.

¹²⁵ Zdroj: Portál Mesta Brno, <https://data.brno.cz/>

Portál Data.Bрно¹²⁵

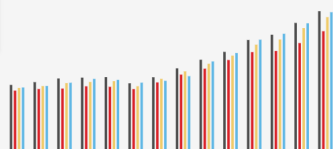
data.Bрно

TÉMATĀ FORMÁT PŘÍSPĚVKU DATASETY BRNO V ČÍSLECH O WEBU

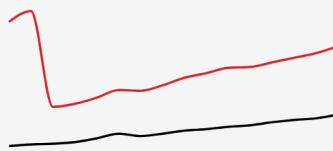

EKONOMIKA MĚSTA A PODNIKY

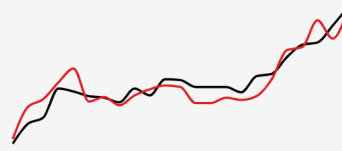
TRH PRÁCE ROZPOČET PODNIKÁNÍ V BRNĚ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Průměrná mzda (platy.cz)

Podnikatelé a živnostenská oprávnění

Rozpočet města Brna

Inovacie a podnikanie v Brne – IN Brno¹²⁶

DĚLAT BYZNYS V BRNĚ JE IN

Ať už se vám v hlavě teprve rodí geniální byznys plán, startujete svou firmu nebo pro svůj rozjetý podnik hledáte nové partnery a příležitosti, Brno je tu pro vás.

ROZJEŽTE TO

DĚLAT VĚDU V BRNĚ JE IN

Pracujete na zajímavém výzkumu nebo chcete rozvíjet znalosti svých dětí? Brno investuje do spolupráce s výzkumnými centry i do popularizace vědy.

OBJEVUJTE

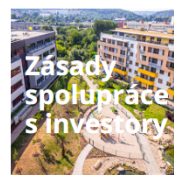
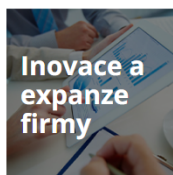
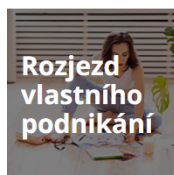

DĚLAT BRNO CHYTRÝM JE IN

Máte inovativní produkt, službu, které může pomoci zlepšit život ve městě Brně? Hledáte možnost, jak vaše chytré řešení pro město otestovat v praxi? Brno je tu pro vás.

ZAPOJTE SE

Zajímá mě

¹²⁶ Zdroj: Portál Mesta Brno, <https://in.brno.cz/delat-v-brne-byznys-je-in/>

CYRKL – digitálne trhovisko s odpadom¹²⁷

Cyrkl najväčšie digitálne odpadové trhovisko v Európe, na ktorom môžu registrované firmy predávať alebo nakupovať priemyselný odpad, vedľajšie produkty, druhotné suroviny alebo použité materiály. Jeho hlavným cieľom je vniesť do všetkých odvetví odpadového hospodárstva cirkularitu a teda nájsť, inak odpadovým materiálom, nové, lepšie využitie.

Prepája jednotlivých obchodných partnerov, pričom registrácia je bezplatná a vytváranie ponuky či zadávanie dopytu po surovinách trvá len pár minút.

Regionálny rozvoj

Regionálny produkt Gemer-Malhont¹²⁸

Cieľom regionálneho značenia miestnych produktov je odlíšiť, zviditeľniť a podporiť miestnych výrobcov, ktorí sa okrem svojej produkcie podieľajú aj na tvorbe pracovných príležitostí, na budovaní dobrého mena regiónu a na zachovávaní jeho tradícií, hodnôt a jedinečností.

Regionálne značenie produktov je jednou z ciest, ako zviditeľniť konkrétny región, rozvíjať udržateľný cestovný ruch a upozorniť na zaujímavé produkty, ktoré vznikajú pod rukami tamajších remeselníkov a poľnohospodárov a je účinnou metódou podpory miestnej ekonomiky.

¹²⁷ Zdroj: CYRKL, <https://www.cyrkl.com/sk>

¹²⁸ Zdroj: Gemer-Malhont, <https://gemer-malohont.sk/>

Regionálny produkt Gemer-Malohont¹²⁸

Program „Catalunya Emprèn“, Katalánsko¹²⁹

Cieľom programu je pomôcť realizovať inovatívne a sociálne prospešné podnikateľské nápady na lokálnej úrovni. Iniciatíva má podobu verejno-súkromného partnerstva na miestnej úrovni, ktorá koordinuje všetky zainteresované strany.

Snahou je zároveň aj znižovanie administratívnych nákladov pri zakladaní podnikov a vytváranie lokálnych jednotných kontaktných miest pre firmy. Podpora je smerovaná tak, aby ju následne miestne samosprávy využívali pri rozvoji digitálnej infraštruktúry a príprave riešení pre vzdelanostnú ekonomiku a SMART riešenia na mestskej úrovni.

Výsledkom sú miestne aktivity v oblasti zelenej ekonomiky, sociálnych projektov a dopravných a energetických riešení na znižovanie náročnosti na využívanie zdrojov.

Catalunya Emprèn is:

<p>Small business entrepreneurship</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enterprise Network ↗ • Program Consolidate ↗ • Financing for entrepreneurs, freelancers, micro and small businesses ↗ • Food Technological Innovation Award ↗ • Aid for the first installation of young farmers ↗ 	<p>Start-up entrepreneurship</p> <ul style="list-style-type: none"> • Startups and disruptive innovation ↗ • Preaccelerators Program Primer • MWC international accelerators • Entrepreneurship fairs • Investment forum ↗ • Be Connected. Join the Hub ↗ 	<p>Entrepreneurship based on science</p> <ul style="list-style-type: none"> • Knowledge Industry Program ↗ • Network of private investors ↗ • Startups and disruptive innovation ↗
<p>Corporate entrepreneurship</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innovate through startups ↗ • Agreement with the Council of Chambers ↗ • IFEM participatory loans - Co-investment with business angels ↗ 	<p>Social entrepreneurship</p> <ul style="list-style-type: none"> • aracoop ↗ • Social and cooperative economy financing ↗ • Agreement with Ship2b ↗ 	<p>Entrepreneurship of cultural and creative industries</p> <ul style="list-style-type: none"> • MID Design Ideas Market ↗

¹²⁹ Zdroj: Catalunya Emprèn, [https://catempren.gencat.cat/ca/inici/index.html#googtrans\(ca|en\)](https://catempren.gencat.cat/ca/inici/index.html#googtrans(ca|en))

Sociálne podnikanie

Sociálny podnik, s.r.o. v Kl'akovskej doline

Obce Horné Hámre, Hrabíčov, Župkov a Kl'ak vytvorili spoločný sociálny podnik, ktorý má na starosti komunálne služby (údržba a čistenie ciest, verejných priestranstiev, zelene a pod.). Projekt bol realizovaný v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom a úradom práce.¹³⁰

Sociálny podnik v Kl'akovskej doline

 FOTOGALÉRIA

Projekt DOM.ov¹³¹

Nezisková organizácia pôsobiaca v marginalizovaných rómskych komunitách na Slovensku zameraná na rozvoj svojpomocnej výstavby rodinných domov do osobného vlastníctva. Hlavným cieľom organizácie je zlepšenie života rodín z MRK. Vedľajším efektom programu je zlepšenie pracovných zručností klientov, čo vedie k zvýšeniu ich zamestnateľnosti a zamestnanosti na trhu práce.

¹³⁰ Zdroj: https://spravy.pravda.sk/regiony/clanok/634628-roky-boli-bez-roboty-konecne-ju-nasli-priamo-vo-svojej-dedine/?fbclid=IwAR1i_SkjNEd31YqNKl9A0dnwaos8DsPIXn45t5-6yzBlqYeqKohQBAd6EUo

¹³¹ Zdroj: Projekt DOM.ov, <https://projektdomov.sk/>

Sociálna farma Majer Baráthegy v Maďarsku¹³²

Sebestačná sociálny podnik, ktorý poskytuje prácu pre takmer 400 ľudí so zdravotným znevýhodnením a časti z nich poskytuje ubytovacie či stravovacie služby. Farma má vlastnú reštauráciu a aj vlastný obchod a svoje produkty ponúkajú aj na trhoch či miestnych predajniach. Majer zriadil aj penzión pre rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím, kde okrem zábavného parku a ihriska poskytuje i terapeutické služby.

¹³² Zdroj: Farma Baráthegyi, <https://barathegy.com/>

2.10 Veda, výskum a vzdelávanie

Výskum a vývoj predstavuje systematickú tvorivú prácu smerujúcu k rozšíreniu stavu poznania, vrátane poznatkov o človeku, kultúre a spoločnosti, a jeho použitie s cieľom nájsť nové možnosti využitia týchto poznatkov.

Pre účely SMART koncepcie je VaV rozpracovaný z pohľadu inštitucionálneho zabezpečenia a jeho inovačného potenciálu pre rozvoj kraja.

Vzdelávanie predstavuje proces získavania vedomostí vo forme poznatkov i určitých schopností a zručností, spojených s úsilím o integráciu do dané kultúry a spoločnosti a o aktívny prínos k ich rozvoju.

Pre účely SMART stratégie sa vzdelávanie definuje ako systém vzdelávania v priamej i nepriamej kompetencii krajského úradu, a to na úrovniach základnej, stredoškolskej a vysokoškolskej.

2.10.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

- Zákon č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky
- Zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení
- Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3)

Strategické dokumenty na národnej úrovni

- Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2025
- Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií do 2030 – pracovná verzia
- Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030
- Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2023-2026
- Národná stratégia digitálnych zručností Slovenskej republiky a Akčný plán na roky 2023 – 2026
- Program informatizácie školstva do roku 2030
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030
- Akčný plán k Stratégii celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2022 – 2024

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (v procese spracovania)
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom kraji 2021 – 2025
- Konceptia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roku 2021-2025 (2030)
- Konceptia podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020 - 2025
- Regionálna inovačná stratégia 2021-2030

2.10.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Analýza odvetvia vzdelávania a vedy a výskumu je vykonaná aj v nadväznosti na jednotlivé kompetencie KSK a to najmä so zreteľom na kompetencie vychádzajúce z § 9 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a jeho hlavných kompetencií podľa § 31 zákona č. 61/2015 o odbornom vzdelávaní a príprave, na základe ktorého samosprávny kraj určuje pre každú strednú školu vo svojej územnej pôsobnosti najvyšší počet žiakov prvého ročníka v dennej forme štúdia.

Odbor školstva úradu KSK vykonáva metodické usmerňovanie a kontrolnú činnosť v oblasti výchovy a vzdelávania na stredných školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti

a vypracováva hodnotiace správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach škôl.

Úrad KSK a Odbor školstva ďalej spolupracuje s orgánmi štátnej správy, samosprávy v oblasti výchovy a vzdelávania, s občianskymi združeniami a inými právnickými osobami zaoberajúcimi sa záujmovou činnosťou detí, mládeže a športom. Zabezpečuje rozvoj voľno časových aktivít, športových a vedomostných súťaží pre žiakov škôl a školských zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie nadaných a talentovaných žiakov, ako aj žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

KSK je zriaďovateľom 70 škôl a školských zariadení s právnou subjektivitou, z toho 63 stredných škôl, 2 jazykové školy, 3 školské internáty, centrum voľného času a škola v prírode.

Odbor regionálneho rozvoja okrem iných kompetencií, vypracúva regionálnu inovačnú stratégiu a návrh regionálnej inovačnej politiky.

Poradné orgány

- Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu (KROVaP) pri KSK,
- Územná školská rada v územnej pôsobnosti KSK.

Inštitucionálny rámec

- Školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK,
- Územná školská rada,
- Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu,
- Školské parlamenty
- Inovačné centrum Košického kraja (ICCK),
- Košický klaster nového priemyslu – Cassovia New Industry Cluster (CNIC),
- Agentúra na podporu regionálneho rozvoja (ARR),
- Košice IT Valley.

2.10.3 Popis súčasného stavu

Veda a výskum

Košický kraj má významný inovačný potenciál – mesto Košice je sídlom troch verejných univerzít (Technická univerzita v Košiciach - TUKE, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach - UPJŠ, Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach) a ich výskumno-vedeckých parkov a centier (Univerzitný vedecký park TECHNICOM, Vedecký park MEDIPARK, Start-up centrum a inkubátor TUKE, Vedecko-výskumné centrum PROMATECH, Technologický a inovačný park UPJŠ).

V Košiciach má sídlo aj osem pracovísk Slovenskej akadémie vied (Ústav experimentálnej fyziky SAV, Ústav geotechniky SAV, Ústav materiálového výskumu SAV, Parazitologický ústav SAV, Ústav fyziológie hospodárskych zvierat, Neurobiologický ústav SAV, Matematický ústav

SAV a Spoločenskovedný ústav SAV), ako aj niekoľko výskumno-vývojových organizácií a klastrov.

Aj napriek určitému pokroku, je však Slovensko v rebríčku inovácií Európskej komisie až na 23. mieste. V správe EIS z roku 2022 sa uvádza, že nízke výdavky na výskum a vývoj v súkromnom sektore a nízka vládna podpora pre podnikový výskum a vývoj sú najzjavnejšími slabosťami krajiny. Výdavky na výskum a vývoj sa pohybujú pod 1 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ (2,3 %). Celkový index inovácií Slovenska je na úrovni 64,3 (pre porovnanie, Švédsko, ktoré je inovačným lídrom má index v hodnote 135,7)¹³³. Regionálna disparita sa prejavuje aj tu, región Východného Slovenska má inovačný index len na úrovni 54,6 (Bratislavský kraj 87,5)¹³⁴.

Ďalším celoslovenským problémom je aj slabá prepojenosť verejného a súkromného sektora, obmedzené zapojenie výskumných inštitúcií a obmedzené výskumné kapacity, ako aj ľudské zdroje.

Výdavky na výskum a vývoj (údaje ŠÚ SR za rok 2021) predstavovali v Košickom kraji 88 222 tis. EUR, čo je necelých 10 % z celkových výdavkov na túto oblasť v SR. Takmer polovicu predstavovali zdroje zo štátneho rozpočtu (42 347 tis. EUR), zo súkromných zdrojov to bolo 30 % (26 511 tis. EUR) a zahraničné investície boli vo výške 17 926 tis. EUR (20 %).

Najviac výdavkov, až 59,3 % z celkových výdavkov, bolo alokovaných na technické vedy. Na prírodné vedy to bolo 18,5 % a na ostatné vedné odvetvia (lekárske a farmaceutické, pôdohospodárske, spoločenské a humanitné) medzi 4,2 až 7,8 %.

V roku 2021 bolo v Košickom kraji v oblasti výskumu a vývoja 4 474 zamestnancov a študentov doktorandského štúdia, z čoho bolo 1 828 žien. Pomer žien a mužov bol pomerne vyrovnaný v jednotlivých vedných odvetviach, pri lekárskejších a farmaceutických vedách a pôdohospodárskych vedách ženy mierne prevyšovali počet mužov, avšak v oblasti technických vied ženy tvorili menej ako štvrtinu všetkých zamestnancov. Najviac zamestnancov, a to 1 935 bolo v oblasti technických vied.

Vzdelávanie (školsťvo)

V Košickom kraji (údaje ŠÚ SR za rok 2021) bolo 454 materských škôl, v ktorých bolo v roku 2021 zapísaných 20 272 detí a 272 základných škôl (71 526 detí). V Košickom kraji sa nachádza 34 gymnázií, 59 stredných odborných škôl a 4 konzervatóriá. KSK je najväčším zriaďovateľom stredných škôl v kraji, a to až 63 škôl (čo predstavuje 64 % všetkých stredných škôl). V roku 2021 študovalo v Košickom kraji 20 024 detí na stredných odborných školách a 10 938 detí na gymnáziách. Na stredných školách zriadených KSK to bolo spolu 23 524 žiakov¹³⁵.

¹³³ Zdroj: European Innovation Scoreboard 2022, Európska komisia, 2022: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f0e0330d-534f-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-272941691>

¹³⁴ Zdroj: Regional Innovation Scoreboard 2021, Európska komisia, 2021: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b76f4287-0b94-11ec-adb1-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-242412276>

¹³⁵ Zdroj: KSK, Hodnotiaca správa 2021/2022, dostupné na internete: <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/skolstvo/dokumenty/hs-2021-2022.pdf>

Približne polovica absolventov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK pokračuje vo vysokoškolskom alebo inom druhu štúdia, jedna tretina nájde umiestnenie na trhu práce a okolo 16 % absolventov sa zaradí medzi nezamestnaných.

Na vysokých školách Košického kraja študovalo 2142 študentov (I. a II. stupeň) v roku 2021 a v tomto roku ukončilo štúdium 310 absolventov. Podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva predstavovalo 16,7 % obyvateľov v kraji.¹³⁶

Najväčšie percento absolventov pokračujúcich v štúdiu (91,3 %) pochádza z gymnázií a najväčšie percento nezamestnaných absolventov (33,4 %) je zo stredných odborných škôl s učebnými odbormi.

V Košickom kraji bolo v roku 2022 do duálneho vzdelávania zapojených 241 zamestnávateľov a 32 stredných odborných škôl, a bolo podpísaných 1700 učebných zmlúv medzi žiakmi a zamestnávateľmi. Podobný počet sa predpokladá aj v ďalšom školskom roku, pričom najväčší záujem je v odboroch strojárstvo, elektrotechnika, ekonomika, obchod a služby.

Školskú dochádzku na Slovensku predčasne ukončuje menej ako 10 % žiakov, avšak z pohľadu regiónov ide o zásadnejší problém, a to najmä u žiakov z marginalizovaných rómskych komunít, čo súvisí aj so sociálnymi podmienkami, chudobou a sociálnym vylúčením. Predčasné ukončenie školskej dochádzky nadväzne negatívne dosahuje na možnosť uplatnenia sa na trhu práce, čím sa sociálne podmienky ďalej zhoršujú.

2.10.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Výsledkom strategického dokumentu **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja** bolo definovanie stratégie rozvoja, vrátane vízie pre KSK, jednotlivých strategických a špecifických cieľov a opatrení.

Pre oblasť vzdelávania a vedy výskumu sú relevantné najmä tieto **strategické ciele** identifikované v PHSR:

- Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce,
- Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv.
- Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov

Prehľad vybraných špecifických cieľov a opatrení z nich vyplývajúcich, pri ktorých má KSK účasť (samostatne alebo ako partner), ako aj stav ich plnenia je uvedený v tabuľke nižšie.

¹³⁶ Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 19 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Plnenie
1	1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore	1.1.1 Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	V realizácii (KSK ako partner)
	1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky	1.2.1 Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	Ukončený (KSK ako partner)
	1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu	1.3.1 Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	V realizácii
1.3.2 Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab)		V realizácii (KSK ako partner)	
5	5.3 Skvalitnenie systému vzdelávania	5.3.1 Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji	V realizácii (KSK ako partner)
		5.3.2 Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	V realizácii (KSK ako partner)
		5.3.3 Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	V realizácii (KSK ako partner)
8	8.1 Budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry	8.1.12 Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	V realizácii (KSK ako partner)

Dôležitým dokumentom KSK v odvetví školstva je **Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK na roky 2021 – 2025**¹³⁷, ktorá je zameraná na nasledovné kľúčové priority:

- Kľúčová priorita č. 1 - Optimalizáciu a stabilizáciu siete stredných škôl v KSK,
- Kľúčová priorita č. 2 - Aktívne školy - posilnenie vnútorných kapacít stredných škôl KSK,
- Kľúčová priorita č. 3 - Partnerstvá škôl v KSK – NETWORKING,
- Kľúčová priorita č. 4 - Digitálnu transformáciu stredných škôl v KSK,
- Kľúčová priorita č. 5 - Školy s inkluzívnym vzdelávaním v KSK,
- Kľúčová priorita č. 6 - Zelené školy v KSK.

Strategický dokument je zameraný na naplnenie strategického cieľa „**SMART školami v KSK vychovávame pre život, vzdelávame pre prax**“ a v rámci jeho návrhovej časti implementuje SMART princípy. V rámci jednotlivých priorít boli určené špecifické ciele a opatrenia, ktorých prehľad je uvedený v tabuľke nižšie.

Proces optimalizácie, racionalizácie a stabilizácie siete vzdelávacích inštitúcií je podmienený procesom pasportizácie škôl, ktorý je jedným z hlavných opatrení strategického dokumentu RSVaV KSK a predstavuje taktiež jednu z hlavných priorít KSK v oblasti školstva. Pasportizácia škôl umožní poznať reálny stav všetkých škôl, školských zariadení a elokovaných pracovísk, a to z rôznych hľadísk:

- výchovno-vzdelávací proces,
- aktivity školy (napr. zapojenie do programov ERASMUS+),
- materiálno-technické vybavenie a IKT vybavenie,
- priestorové vybavenie (stav budov a iných nehnuteľností a areálov),
- personálne zdroje (počet pedagogických a nepedagogických pracovníkov, možnosti ďalšieho vzdelávania a rozvoja zručností pracovníkov),
- financovanie a rozpočet.

Spracovaný strategický materiál KSK za oblasť školstva predstavuje východisko pre spustenie pasportizácie škôl a školských zariadení s cieľom ich optimalizácie a stabilizácie a vytvorenie moderného edukačného prostredia. Dokument predstavuje princípy SMART škôl budúcnosti, ktorých cieľom je jednak efektívne využívanie zdrojov (kapacity, vybavenie, financovanie), ako aj budovanie škôl, ktoré budú viac ako centrom vzdelávania. SMART školy budú vyprofilované, aktívne, partnerské, digitálne, inkluzívne a zelené.

Pasportizácia škôl a školských zariadení, elokovaných pracovísk a iných areálov, vrátane nehnuteľností s nimi súvisiacich, ako aj digitalizácia vzdelávania či prevádzky škôl sú zásadnými a dôležitými krokmi pri uplatňovaní SMART princípov a riešení v oblasti vzdelávania pre KSK.

¹³⁷ Dostupné na internete: <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/skolstvo/koncepcne-materialy/rsvav.pdf>

Keďže tieto oblasti sú detailne riešené v strategickom dokumente RSVaV KSK, SMART Konceptia ich nerozoberá do väčšieho detailu z dôvodu predchádzania duplicitám. Z koncepcného pohľadu však možno odporučiť dôslednú prípravu a následné monitorovanie stavu pasportizácie a digitalizácie vzdelávania.

Tabuľka 20 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z RSVaV

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
1	1.1. Vytvorenie transparentného a objektívneho systému určovania najvyššieho počtu žiakov I. ročníka SŠ v územnej pôsobnosti KSK	<p>1.1.1 Spracovať transparentné kritériá pre určovanie najvyššieho počtu žiakov v 1. ročníkoch SŠ s dôrazom na regionálne špecifiká v územnej pôsobnosti KSK</p> <p>1.1.2 Komunikáciou s ostatnými zriaďovateľmi stredných škôl dosiahnuť konsenzus v KSK o určovaní najvyššieho počtu žiakov 1. ročníkov SŠ</p> <p>1.1.3 Určiť najvyšší počet žiakov do 1. ročníkov SŠ v územnej pôsobnosti KSK s dôrazom na regionálne špecifiká</p>
	1.2. Postupná optimalizácia siete škôl a školských zariadení KSK	<p>1.2.1 Stanovenie oblastí a pravidiel pre pasportizáciu škôl a školských zariadení</p> <p>1.2.2 Pasportizácia škôl a školských zariadení podľa stanovených oblastí</p> <p>1.2.3 Rozšíriť ponuku vzdelávania v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK o skupinu odborov vzdelávania 76 – učiteľstvo</p> <p>1.2.4 Zosúladiť vzdelávacie programy SŠ podľa hlavného zamerania SŠ</p> <p>1.2.5 Zriadiť vzdelávací inštitút pre potreby zachovania bohatstva regiónu</p> <p>1.2.6 Pre rozvoj a optimalizačné opatrenia stanoviť systém financovania SŠ KSK</p> <p>1.2.7 Reštrukturalizovať stredné odborné školy podľa potrieb trhu</p>
	1.3. Stabilizácia siete škôl, učebných a študijných odborov v KSK	<p>1.3.1 Pripraviť analýzu možností optimalizácie siete stredných škôl, vrátane siete učebných a študijných odborov, so zohľadnením údajov o potrebe budúcej pracovnej sily</p> <p>1.3.2 Posúdiť potreby, možnosti a postup prípadnej optimalizácie siete SŠ vrátane učebných a študijných odborov za účasti iných zriaďovateľov škôl a ďalších relevantných aktérov pri zohľadnení kvality škôl a potrieb trhu v KSK</p>

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		<p>1.3.3 Podávať návrh na odstraňovanie duplicitných študijných a učebných odborov v školách, ktoré sú v geografickej blízkosti</p> <p>1.3.4 Zosúladiť výstupov z analýz a optimalizácie siete škôl KSK so sieťou vedenou MŠVVaŠ SR</p>
	1.4. Optimalizácia elokovaných pracovísk v KSK	<p>1.4.1. Propagovať a zaraďovať do siete škôl v SK vhodné 3-ročné učebné odbory s vyhľadávaním zamestnávateľov pre systém duálneho vzdelávania</p> <p>1.4.2 Aktualizovať a prehodnotiť počet, umiestnenie a priradenie elokovaných pracovísk k jednotlivým SOŠ</p> <p>1.4.3. Vytvoriť model spolupráce medzi elokovaným pracoviskom a obecnými podnikmi služieb a miestnymi zamestnávateľmi s možnosťou zaradenia žiakov do duálneho systému vzdelávania</p> <p>1.4.4. Pre stanovenie plánu rozvoja elokovaných pracovísk prizvať k spolupráci miestnu samosprávu</p>
	1.5. Zvyšovanie kvality školských zariadení v KSK	<p>1.5.1 Zvýšiť energetickú efektívnosť budov školských jedální a internátov KSK</p> <p>1.5.2 Zvýšiť kvalitu prostredia školských jedální a internátov v KSK inovovaním materiálne - technického zabezpečenia a úpravou priestorov</p>
2	2.1. Atraktívne prostredie pre pedagógov a odborných zamestnancov škôl	<p>2.1.1. Zjednotiť podmienky programu adaptačného vzdelávania začínajúcich učiteľov</p> <p>2.1.2. Viest' otvorený dialóg s MŠVVaŠ SR v rámci možnosti zavedenia pozície mentor adaptačného vzdelávania pre pedagogického zamestnanca s prvou atestáciou so znížením základného úväzku pre mentora o 1 hod.</p> <p>2.1.3. Podporovať ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, ktoré reflektuje na reálne a aktuálne potreby na podporu inovatívnych technológií vo výučbe</p> <p>2.1.4. Vytvárať podmienky na zapojenie odborníkov z praxe do teoretického a praktického vyučovania v škole na podporu inovatívnych technológií vo výučbe</p> <p>2.1.5. Vytvárať podmienky na čo najširšie zapojenie pedagogických a odborných zamestnancov do národných projektov a medzinárodných projektov so zameraním na podporu zahraničných stáží</p>

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		<p>2.1.6. Podporovať tímovú prácu pedagogických zamestnancov v rámci školy</p> <p>2.1.7. Zvyšovať jazykovú kompetenciu pedagogických a odborných zamestnancov s využitím potenciálu bilingválnych škôl a jazykových škôl v KSK</p>
	2.2. Podpora manažmentu škôl	<p>2.2.1 Ďalším vzdelávaním manažmentu škôl podporovať kvalitu v oblasti riadenia a manažérskych zručností</p> <p>2.2.2 Zriadiť RADU RIADITEĽOV pri Odbore školstva KSK ako poradný orgán vedúceho odboru školstva</p> <p>2.2.3 Poskytovať vzdelávanie v aktuálnych otázkach legislatívnych zmien pre stredný manažment škôl</p>
	2.3. Podpora práce s mládežou v KSK	2.3.1 Vytvoriť a implementovať Koncepciu rozvoja práce s mládežou na území KSK na roky 2021- 2025
3	3.1. Vytváranie kontinuálnej spolupráce so všetkými sociálnymi partnermi	<p>3.1.1 Vytvárať partnerstvá v podobe kontinuálnej spolupráce SŠ so ZŠ</p> <p>3.1.2 Vytvárať partnerstvá pre kontinuálnu spoluprácu medzi SŠ - výmena príkladov dobrej praxe stredných škôl podobného typu a zamerania</p> <p>3.1.3 Vytvárať partnerstvá v podobe kontinuálnej spolupráce SŠ s univerzitami</p> <p>3.1.4 Vytvárať partnerstvá v podobe kontinuálnej spolupráce so zamestnávateľmi, stavovskými a profesijnými organizáciami</p> <p>3.1.5 Vytvárať podmienky pre zlepšenie spolupráce so zákonnými zástupcami žiakov ZŠ a SŠ</p>
	3.2. Zvyšovanie záujmu žiakov ZŠ o stredné odborné vzdelávanie	<p>3.2.1 Využívať na propagáciu študijných a učebných odborov na SŠ moderné komunikačné kanály za participácie všetkým sociálnych partnerov</p> <p>3.2.2 Vypracovať a implementovať model vzdelávania pomocou IKT pre zvýšenie atraktivity odborných predmetov</p>
	3.3. Podpora v získavaní grantov a poskytovaní podporných služieb	<p>3.3.1 Vytvárať podmienky a metodicky usmerňovať školy pri zapájaní sa do grantových schém</p> <p>3.3.2 Vytvoriť podmienky pre zavedenie medzinárodných programov do škôl v KSK</p>

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
	3.4. Zvýšenie atraktívnosti technických smerov odborného vzdelávania	<p>3.4.1 Organizovať aktivity pre verejnosť zamerané na popularizáciu technických smerov odborného vzdelávania</p> <p>3.4.2 Pripraviť štúdiu pre vybudovanie zážitkového vedeckého centra pre žiakov ZŠ a SŠ a širokú verejnosť s cieľom popularizácie vedy a techniky</p> <p>3.4.3 Vytvárať predpoklady pre výraznejšie zapojenie zamestnávateľov do systému duálneho vzdelávania</p> <p>3.4.4 Prezentovať príklady dobrej praxe na rôznych fórach a stretnutiach laickej a odbornej verejnosti</p>
	3.5. Etablovanie duálneho vzdelávania v kraji	<p>3.5.1 Umožňovať zamestnávateľom participovať na kreovaní odborných kompetencií absolventov</p> <p>3.5.2 Analyzovať vývojové trendy v technológiách a materiáloch a inovovať vzdelávací proces pre budúce požiadavky trhu práce</p> <p>3.5.3 Zvýšiť podiel praktickej časti prípravy na povolanie v odboroch začlenených do SDV, ktoré nedosahujú 50% podiel praktického vyučovania</p>
4	4.1. Vyššia kvalitatívna úroveň vzdelávania v IT ako prostriedku vzdelávania	<p>4.1.1 Podporiť inovácie foriem vzdelávania a využívania aktivizačných vyučovacích metód na školách (zameraných na znalosti, zručnosti, tvorivosť, kritické myslenie a postoje žiakov pre život v digitálne transformujúcej sa spoločnosti)</p> <p>4.1.2 Podporiť inovácie obsahu vzdelávania v technických a prírodovedných odboroch (zameraných na znalosti, zručnosti, tvorivosť, kritické myslenie a postoje žiakov pre život v digitálne transformujúcej sa spoločnosti)</p> <p>4.1.3 Podporiť flexibilný prístup škôl v regióne k zmenám potrieb trhu práce a k rýchlemu vývoju v IT cestou rozvoja infraštruktúry, znalostných zdrojov a komunikačných platforiem zameraných na podporu digitalizácie</p> <p>4.1.4 Vybudovať regionálny motivujúci systém celoživotného vzdelávania zameraný na získanie portfólia kompetencií pre digitálnu ekonomiku</p> <p>4.1.5 Navrhnuť a podporiť systém riadenia škôl a financovania škôl tak, aby umožňoval modernizáciu, inováciu a digitalizáciu vzdelávania</p>

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		<p>4.1.6 Podporiť zvýšenie atraktivity učiteľského povolania v regióne, najmä v špecializácii na STEM predmety</p> <p>4.1.7 Vývoj informačného systému pre komplexnú pasportizáciu škôl</p> <p>4.1.8 Vývoj a implementácia informačného systému pre registratúru v školách a školských zariadeniach KSK</p> <p>4.1.9 Vývoj a implementácia informačného systému pre získanie potrebných informácií pre udržateľný ekonomický chod škôl a školských zariadení KSK</p> <p>4.1.10 Vývoj a implementácia informačného systému pre získanie potrebných informácií pre optimálny výchovno-vzdelávací proces škôl a školských zariadení KSK</p>
	<p>4.2. Zosúladenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce</p>	<p>4.2.1 Využiť posilnenie digitálnych regionálnych produkčných reťazcov v kontexte strategicko-plánovacieho regiónu</p> <p>4.2.2 Naviazanie profilov vzdelávacích inštitúcií na potreby trhu práce a dopytu v inovačne založenej regionálnej ekonomike</p> <p>4.2.3 Flexibilnejší prístup k duálnemu vzdelávaniu so zapojením firiem do praktického vyučovania</p> <p>4.2.4 Sfunkčniť overovanie kvalifikácií, ktoré umožní uznávanie výsledkov neformálneho a celoživotného vzdelávania</p>
	<p>4.3. Lepšie vnímanie IT a digitálnej ekonomiky a ich benefitov</p>	<p>4.3.1 Zabezpečiť, aby bolo kariérové poradenstvo na SŠ realizované s dôrazom na komunikáciu, aké IT odborné kompetencie potrebuje absolvent</p> <p>4.3.2 Posilnenie verejnej mienky o IT a digitalizácii, najmä s dôrazom na postoje k IT a digitálnej ekonomike, podpore IT pre študijný alebo učebný odbor</p> <p>4.3.3 Zavedenie strategického riadenia škôl vzhľadom na očakávanú digitalizáciu, najmä s dôrazom na vypracovanie stratégie škôl na vzdelávanie pre digitálnu éru a IT</p>

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
5	5.1. Vytvorenie rovnakých podmienok vzdelávania pre všetkých žiakov	<p>5.1.1 Zabezpečiť v školách školám vhodné prostredie pre vzdelávanie žiakov s poruchami vzdelávania, správania či inými znevýhodneniami. Prispôbiť priestory školy týmto potrebám – bezbariérovosť, vnútorné vybavenie, didaktické pomôcky, odborne pripravený personál</p> <p>5.1.2 Vytvárať podmienky pre vznik a realizáciu integrovaného systému vzdelávania, prevencie a podpory</p> <p>5.1.3 Podporovať implementáciu modelu inkluzívneho vzdelávania u žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v priestoroch škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK</p> <p>5.1.4 Navrhnuť motivujúci systém celodennej výchovy a vzdelávania žiakov v starostlivosti pedagógov, odborných zamestnancov, asistentov a sociálnej kurately v spolupráci s miestnou samosprávou a mimovládnyimi organizáciami, ktoré bude slúžiť ako inkubátor pre remeselnícke odbory</p> <p>5.1.5 Analýza dostupnosti vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia</p> <p>5.1.6 Zaviesť možnosti cestovania žiakov pomocou tzv. školských autobusov a tým lepšie sprístupniť možnosti vzdelávať sa žiakom zo SZP</p> <p>5.1.7 Vzdelávanie pedagogických, odborných a ostatných zamestnancov škôl a školských zariadení KSK pre zabezpečenie služieb pre žiakov s poruchami vzdelávania, správania či inými znevýhodneniami</p>
	5.2. Vytvorenie možnosti medzigeneračného vzdelávania	<p>5.2.1 Vytvoriť programy vzdelávania pre seniorov prostredníctvom voľnočasových aktivít s dôrazom na udržanie a zlepšenie ich duševného zdravia, predchádzanie chorobám, pestovanie sociálnych kontaktov a digitálnu komunikáciu</p> <p>5.2.2 Vytvárať priestor pre spoločne neformálne vzdelávanie juniorov a seniorov pri vzájomnom odovzdávaní tradícií, vedomostí a zručností</p>
	5.3. Poskytovanie verejných služieb obyvateľom	5.3.1 Prenajímať priestory, stroje, zariadenia, technické vybavenie a vzdelávacie know-how škôl v záujme efektívneho využitia vynakladaných

Kľúčová priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		finančných prostriedkov na zabezpečenie vzdelávania v školách
6	6.1. Vytvorenie infraštruktúry škôl KSK zahrňujúce ekologické opatrenia	<p>6.1.1 Zvyšovať energetickú efektívnosť budov škôl a školských zariadení</p> <p>6.1.2 Zvyšovať energetickú efektívnosť osvetlenia v školách a školských zariadeniach</p> <p>6.1.3 Zvyšovať energetickú efektívnosť vykurovania v školách a školských zariadeniach</p> <p>6.1.4 Zvyšovať energetickú efektívnosť využívania vody v školách a školských zariadeniach</p> <p>6.1.5 Zamerať sa na postupné budovanie alternatívnych energetických zdrojov pre školy a školské zariadenia a ich postupné využívanie</p> <p>6.1.6 Podporovať zabezpečenie separovania odpadu v školách a školských zariadeniach</p> <p>6.1.7 Vytvárať podmienky pre zabezpečenie väčšieho počtu vegetačných fasád, striech, dažďových záhrad a lagún</p> <p>6.1.8 Zabezpečiť pre každú školu a školské zariadenie kompostér na využívanie pre školskú záhradu alebo pre potreby škôl a školských zariadení</p> <p>6.1.9 Posilniť neformálne environmentálne vzdelávanie prostredníctvom vybudovania environmentálneho vzdelávacieho centra</p>
	6.2. Využívanie pasívnych opatrení a obnoviteľných zdrojov	<p>6.2.1 Zintenzívniť informovanosť škôl v súvislosti s plytvaním potravín</p> <p>6.2.2 Zintenzívniť informovanosť škôl zameranú na biodiverzitu</p> <p>6.2.3 Zintenzívniť informovanosť škôl zameranú na tému energetika s dôrazom na šetrenie energiou</p>

Predpokladom napĺňania stratégie je predloženie konkrétnych aktivít v poslednej dekáde mesiaca august – akčný plán na každý školský rok, pre zabezpečenie napĺňania strategického cieľa v jednotlivých kľúčových prioritách a špecifických cieľoch, na ktorých stratégia stojí.

KSK taktiež vypracoval **Koncepciu rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030)**¹³⁸ (ďalej ako „KRPM“), ktorej cieľom je vytvárať na úrovni kraja podmienky a priestor, v rámci ktorého budú mať mladí ľudia možnosť slobodne tvoriť svoje myšlienky a nápady, vlastným spôsobom ich realizovať, participovať na riadení kraja a demokratickej spoločnosti.

Koncepcia¹³⁹ identifikovala šesť strategických priorít, ktoré do oblasti vzdelávania prinášajú aj širší sociálny rozmer:

- Strategická priorita č. 1 – Podpora synergie formálneho a neformálneho vzdelávania
- Strategická priorita č. 2 – Aktívne občianstvo a participácia
- Strategická priorita č. 3 – Podpora podnikavosti a kritického myslenia
- Strategická priorita č. 4 – Posilnenie fyzickej a psychickej reziliencie
- Strategická priorita č. 5 – Sociálna inklúzia znevýhodnenej mládeže
- Strategická priorita č. 6 – Prierezové témy (dobrovoľníctvo, environmentálna výchova)

Tabuľka 21 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z KRPM

Strategická priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
1	1.1 Vytvorenie priestoru pre pracovnú skupinu na podporu neformálneho vzdelávania	1.1.1 Rozšírenie už existujúcej pracovnej skupiny pre podporu neformálneho vzdelávania (ďalej len NFV) o ďalších aktérov 1.1.2 Realizovať pravidelné stretnutia pracovnej skupiny za účelom výmeny skúseností a podpory pri plánovaní a plnení opatrení Koncepcie 1.1.3 Zapojiť business sektor do tvorby ponuky aktivít
	1.2 Vytvoriť efektívny systém podpory účasti a informovania o aktuálnych voľnočasových aktivitách v oblasti neformálneho vzdelávania pre mládež	1.2.1 V spolupráci s Radou mládeže Košického kraja vytvoriť digitálnu platformu združujúcu ponuku aktivít/podujatí pre mládež na jednom mieste 1.2.2 Za účelom podpory neformálneho vzdelávania vytvoriť na webe KSK v sekcii Školstvo podsekcii “Mládež a žiacke školské rady” 1.2.3 Realizovať online/off-line podporu pre aktuálne prebiehajúce aktivity NFV

¹³⁸ Dostupné na internete: <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/skolstvo/koncepcne-materialy/koncepcia-rozvoja-prace-mladezou-21-25.pdf>

¹³⁹ Koncepcia bola vypracovaná v nadväznosti na opatrenie RSvaV 2.3.1 Vytvoriť a implementovať Koncepciu rozvoja práce s mládežou na území KSK na roky 2021- 2025.

Strategická priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
	1.3 Podporovať uznávanie významu neformálneho vzdelávania ako významnej doplňujúcej formy vzdelávania k formálnemu vzdelávaniu	<p>1.3.1 Rokovať s Metodicko-pedagogickým centrom, prípadne MŠVVaŠ SR v rámci rozšírenia ponuky programov podporujúcich implementáciu NFV vo formálnom vzdelávaní (ďalej len FV)</p> <p>1.3.2 Motivovať školy k začleňovaniu neformálneho vzdelávania do edukačného procesu</p> <p>1.3.3 Realizácia krajskej konferencie na podporu uznávania prínosu NFV</p> <p>1.3.4 Vytvoriť na školách pozíciu ambasádora NFV</p> <p>1.3.5 Nadviazať cezhraničnú bilaterálnu spoluprácu so zriaďovateľom SŠ za účelom výmeny skúseností v rámci prepájania NFV s FV a ich možnej implementácie</p>
2	2.1 Podporovať činnosť a význam žiackych školských rád na školách	<p>2.1.1 Pravidelne monitorovať stav žiackych školských rád (ďalej len ŽŠR) v Košickom samosprávnom kraji za účelom vyhodnotenia efektivity aktivít zameraných na ich rozvoj a lepšieho plánovania budúcich opatrení</p> <p>2.1.2 Realizovať vzdelávacie aktivity podporujúce činnosť a rozvoj ŽŠR na školách</p> <p>2.1.3 Vytvoriť “značku kvality ŽŠR” a oceniť najaktívnejšie ŽŠR</p> <p>2.1.4 Podporovať rovesnícky prístup v podpore žiackych školských rád a Krajskej rady žiackych školských rád Košického kraja (ďalej len KR ŽŠR KK)</p> <p>2.1.5 Zabezpečiť podporu vzdelávania pedagógov na pozícii koordinátor ŽŠR v oblasti koordinácie a zvyšovania aktivity ŽŠR</p>
	2.2 Zintenzívniť spoluprácu zástupcov mládeže a Košického samosprávneho kraja	<p>2.2.1 Vytvoriť priestor pre odprezentovanie návrhov zástupcov Krajskej rady žiackych školských rád KSK (ďalej len KR ŽŠR KSK) pri plánovaní aktivít</p> <p>2.2.2 Zintenzívniť priamu spoluprácu predsedu KSK a KR ŽŠR KSK</p>
	2.3 Vytvoriť priestor pre aktívne občianstvo a participáciu mladých ľudí	2.3.1 Vytvoriť a realizovať schému participatívnych rozpočtov pre podporu mládeže

Strategická priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		2.3.2 Realizovať aktivity štruktúrovaného dialógu medzi zástupcami verejnej správy a mladými ľuďmi v jednotlivých okresoch Košického kraja
	2.4 Podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na aktívne občianstvo a participáciu	<p>2.4.1 Realizovať vzdelávacie aktivity metódou rovesníckeho vzdelávania zameraného na poskytovanie informácií o fungovaní samosprávy a posilňovanie participácie mladých ľudí</p> <p>2.4.2 Zapájať aj mimovládny sektor do vzdelávania v oblasti aktívneho občianstva</p> <p>2.4.3 Realizovať vzdelávanie žiakov v oblasti právneho minima občana (základné ľudské práva, sociálne zabezpečenie, dane)</p> <p>2.4.4 Podporovať vzdelávanie pedagógov v metódach výchovy k aktívnemu občianstvu</p>
3	3.1 Vytvoriť priestor vzdelávacím témam v oblasti kritického myslenia	<p>3.1.1 Zabezpečiť vzdelávanie pedagógov v téme kritického myslenia</p> <p>3.1.2 Realizovať aktivity pre žiakov v téme kritického myslenia</p> <p>3.1.3 Zabezpečiť vzdelávanie mládeže v téme digitálnej bezpečnosti</p>
	3.2 Podporovať podnikavosť žiakov, rozvoj tvorivosti a výučbu finančnej gramotnosti na školách prostredníctvom programov neformálneho vzdelávania	<p>3.2.1 Poskytovať školám konkrétne nástroje vo forme dostupných a kvalitných vzdelávacích programov NFV na podporu finančnej gramotnosti, rozvoja tvorivosti a podnikavosti</p> <p>3.2.2 Podporovať neformálne vzdelávanie v téme podnikateľských zručností na školách (základy podnikania, manažment firmy)</p> <p>3.2.3 Podporovať zavádzanie dlhodobějších programov NFV zameraných na podnikavosť, tvorivosť a sebarozvoj</p>
	3.3 Podporiť zakladanie debatných krúžkov na stredných školách	<p>3.3.1 Podporiť v spolupráci so Slovenskou debatnou asociáciou vytváranie debatných krúžkov na všetkých typoch stredných škôl</p> <p>3.3.2 Zabezpečiť metodickú podporu Slovenskej debatnej asociácie pre pedagógov pri vedení nových debatných krúžkov</p>
4	4.1 Podporovať realizáciu edukačného procesu aj mimo	4.1.1 V spolupráci so školami vypracovať manuál príkladov dobrej praxe zameraných na realizáciu

Strategická priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
	tradičných interných priestorov školy	<p>školských aktivít mimo tradičných interných priestorov školy</p> <p>4.1.2 Podporovať realizáciu outdoorových aktivít do prírody, počas ktorých bude možné rozvíjať medzipredmetové vzťahy</p>
	4.2 Podporovať budovanie pozitívnej klímy na školách	<p>4.2.1 Vytvoriť online nástroj na každoročné meranie aktuálnej klímy na školách za účelom jej zlepšovania</p> <p>4.2.2 Realizovať aj v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len CPPPaP) na školách neformálne zážitkové aktivity zamerané na budovanie pozitívnej klímy</p> <p>4.2.3 Podporovať dostupné vzdelávacie programy, prípadne aktivity zamerané na podporu ľudských práv a kultúry tolerance medzi mladými ľuďmi</p> <p>4.2.4 Realizovať dostupné výchovno-vzdelávacie programy zamerané na prevenciu, identifikáciu a intervenciu šikanovania, kyberšikanovania a nenávisťných prejavov</p>
	4.3 Podporovať rovesnícke poradenstvo žiakov	<p>4.3.1 Vytvárať rovesnícke podporné tímy ("buddy systém") pre novoprijatých žiakov na školách</p> <p>4.3.2 Podporovať účasť žiakov v absolvovaní Peer programov v CPPPaP a rovesníckej poradni pod vedením Linky detskej dôvery</p>
	4.4 Podporovať preventívne aktivity školských psychológov, resp. psychológov z CPPPaP	<p>4.4.1 Vytvoriť priestor pre realizáciu preventívnych aktivít školských psychológov v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK</p> <p>4.4.2 V spolupráci s CPPPaP podporovať spoluprácu odborníkov na viacerých úrovniach (školský psychológ - CPPPaP/Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva)</p>
	4.5 Do edukačného procesu zakomponovať témy duševného zdravia a správnej životosprávy	<p>4.5.1 Podporovať aktivity zamerané na zdravé stravovacie návyky, nutričné hodnoty potravín a výhody aktívneho životného štýlu</p> <p>4.5.2 Realizovať aktivity zamerané na prácu s vlastnými emóciami, potrebami a očakávaniami, či ďalšími témami spojenými so sebarozvojom</p>

Strategická priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie
		4.5.3 Realizovať informatívne a destigmatizačné podujatia pre žiakov/pedagógov s cieľom podpory edukácie v oblasti duševného zdravia a psychických porúch
5	5.1 Podporovať implementáciu inovatívnych a aktivizujúcich edukačných programov zameraných na podporu sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže	5.1.1 Realizovať zážitkové aktivity pre žiakov v témach sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže 5.1.2 Zabezpečiť vzdelávacie programy alebo podujatia pre pedagógov k téme sociálnej inklúzie znevýhodnenej mládeže 5.1.3 Podporovať aktivity mladých ľudí zamerané na interpersonálnu debarierizáciu a podporu sociálnej inklúzie
	5.2 Podporovať prácu organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou	5.2.1 Vytvoriť priestor pre zástupcov organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou v pracovnej skupine zriadenej KSK zameranej na podporu neformálneho vzdelávania 5.2.2 Vytvoriť dotačnú výzvu pre organizácie pracujúce so znevýhodnenou mládežou 5.2.3 Prepojiť zástupcov organizácií pracujúcich so znevýhodnenou mládežou so školami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK za účelom podpory inkluzívnych aktivít
6	6.1 Zakomponovať prierezové témy do strategických priorít	6.1.1 Vytvárať podmienky pre účasť žiakov na medzinárodných projektoch mobility mládeže ako súčasť vzdelávacieho procesu 6.1.2 Podporovať podujatia žiakov/študentov zamerané na prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania v téme dobrovoľníctva alebo environmentálnej téme 6.1.3 Podporovať zvyšovanie záujmu o dlhodobé dobrovoľnícke programy na stredných školách (tým aj rozvoj service learning)

V rámci odboru školstva bol zároveň vypracovaný koncepčný materiál zameraný na šport a pohybové aktivity – Koncepcia podpory pohybových aktivít obyvateľov KSK 2020-2025¹⁴⁰. SMART Koncepcia túto oblasť priamo nerieši, avšak z pohľadu uplatnenia SMART princípov a riešení je vhodné vyzdvihnúť najmä strategickú prioritu č. 5 „Cieľená a systematická

¹⁴⁰ Zdroj: <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/skolstvo/koncepcne-materialy/koncepcia-podpory-pohybovych-aktivit-obyvatelev-ksk-2020-2025.pdf>

propagácia a transparentné poskytovanie informácií o pohybových aktivitách a športe“ zo strany Košického samosprávneho kraja, ktorej hlavným cieľom je zavedenie informačného systému o športe, vrátane vytvorenia súhrnnej mapy športovej infraštruktúry vo vlastníctve KSK. Implementácia uvedených opatrení predstavuje vhodný príklad uplatnenia SMART princípov a riešení pri rozvoji kraja.

2.10.3.2 Realizované projekty a aktivity

Činnosti Inovačného centra Košického kraja (ICKK)¹⁴¹

Hlavnou úlohou ICKK je implementovať regionálnu inovačnú stratégiu a stimulovať ďalší rozvoj regionálneho inovačného ekosystému, zvyšovať regionálny inovačný potenciál, znižovať počet ľudí, ktorí odchádzajú z Košického kraja a riadiť regionálny inovačný ekosystém.

Zastrešuje a podporuje inovačné projekty v rámci kraja. Okrem oblasti inovácií sa zameriava na podporu vedy a výskumu, vzdelávania a technológií. Prepája inovačných aktérov a identifikuje oblasti spolupráce, ktoré prispievajú k cieľom regionálnej inovačnej stratégie.

Súčasťou jeho aktivít je aj rozvoj talentov na stredných školách.

Founders Challenge 2023

Prvý regionálny akceleračný program zameraný na podporu podnikateľských zručností na stredných školách Košického kraja.

Innoeast 2023

Najväčší stredoškolský inovačný festival na východnom Slovensku, na ktorom sa zúčastní okolo 700 študentov. Je to festival plný kreativity, inovácií a podnikania, na ktorom sa dozvieš na akých výskumných aktivitách pracujú naše regionálne univerzity alebo aké úspechy dosiahli naše start-upy.

Pokračovanie konferencie, ktorá je zameraná na prezentáciu lokálnych inovácií, výsledkov vedy a výskumu a aktivít v oblasti kreativity. Prepája inovačných aktérov, študentov stredných alebo vysokých škôl s privátnym sektorom a investičnými príležitosťami.

Dotáčné schémy KSK pre oblasť vedy, výskumu, vzdelávania

Dotácie sú poskytované najmä v nasledovných oblastiach:

- vznik nových a vylepšených produktov a služieb a ich využívanie v praxi,
- smart služby v oblasti zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, dopravy a komunikácie s občanmi,
- dizajn služieb pre Košický kraj dôležité oblasti – akým sú napríklad vývoj softvéru a hardvéru, lekárska starostlivosť a diagnostika, liečivá, vyspelé strojárenské výrobné technológie, internet vecí, zelené alebo recyklačné technológie, atď.,

¹⁴¹ Zdroj: Inovačné centrum Košického kraja, <https://ickk.sk/>

- moderné marketingové nástroje pre verejný sektor, gamifikácia v marketingu a pre služby verejného sektora, web dizajn a pod.

Projekty Agentúry na podporu regionálneho rozvoja Košice (ARR) v oblasti vzdelávania¹⁴²

- **IDES** – zavádzanie duálneho vzdelávacieho systému a identifikácia jeho kvality;
- **IWB-LABS** - podporovať vzdelávanie založené na práci v sektore pôdohospodárstva a potravinárstva;
- **IROP projekty pre školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK** (ARR ako projektový manažér);
- **OP Ľudské zdroje projekty pre stredné školy KSK** (ARR ako realizátor projektov).

Zverejňovanie informácií a informačné platformy

- **Stredná pre teba¹⁴³**

Základné údaje o školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja

- **Odporúčané programy a aktivity neformálneho vzdelávania¹⁴⁴**
- **Platforma Dotvor sa¹⁴⁵**

LAB IT Creativity¹⁴⁶

Projekt bol zameraný na informačné technológie a inovatívne technologické riešenia, ktorý vznikol v spolupráci s Košice IT Valley a gymnáziami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Výsledkom projektu boli rôzne aplikácie, webové stránky, hry a portály, ale aj digitalizácia a elektronizácia procesov.

Projekt KlimaPark Kysak¹⁴⁷

Košický kraj je jedným z prvých na Slovensku, ktorý začal budovať priestor pre environmentálne vzdelávanie - KlimaPark. Návštevníci v centre environmentálnej výchovy získajú napr. informácie o povodniach, suchu, topení ľadovcov a zmene klímy na Slovensku i vo svete. KlimaPark bude pozostávať z piatich samostatných miestností, jeho súčasťou bude 4D panoramatické kino, veľkoplošná video LED stenu či interaktívna herňa. Celkovo sa plánuje s 10 špecifickými programami pre materské školy, prvý aj druhý stupeň základných škôl, pre

¹⁴² Zdroj: Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, <https://www.arr.sk/vzdelavanie-a-budovanie-kapacit/>

¹⁴³ Zdroj: Stredná pre teba, <https://www.strednapreteba.sk/>

¹⁴⁴ Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/skolstvo/mladez-skolske-parlamenty/odporucane-programy-aktivity-neformalnego-vzdelavania-zamerane-podporu.pdf>

¹⁴⁵ <https://www.dotvorsa.sk/>

¹⁴⁶ Zdroj: Úrad KSK, <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/skolstvo/aktuality/skolstvo-roku-2022/pilotny-projekt-lab-it-creativity-priniesol-unikatne-it-riesenia-gymnazistov.html>

¹⁴⁷ Zdroj: <https://web.vucke.sk/sk/novinky/v-kysaku-vyrastie-klimapark-za-takmer-2-mil-eur.html>

stredoškolákov, poslucháčov vysokých škôl, ale aj širokú verejnosť, rodiny s deťmi, zástupcov verejnej správy, občianskych združení.

2.10.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

Košický samosprávny kraj má vypracovanú Regionálnu stratégiu výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK, ktorá implementuje SMART princípy pre všetky identifikované kľúčové priority. V oblasti vzdelávania taktiež spolupracuje s Inovačným centrom Košického kraja, ktoré zorganizovalo pilotný program zameraný na podporu podnikateľských zručností na stredných školách KSK – Founders Challenge 2023¹⁴⁸.

Informácie o možnostiach vzdelávania na stredných školách a možnostiach neformálneho vzdelávania sú uverejnené jednak na stránke KSK, aj na samostatných portáloch (www.strednapreteba.sk, www.dotvorsa.sk).

KSK priebežne rekonštruuje aj školské zariadenia a internáty s cieľom zvýšenia energetickej efektívnosti a zníženia nákladov na ich správu a údržbu.

V oblasti vedy a výskumu má úrad KSK len obmedzené kompetencie, avšak prostredníctvom zriadených inštitúcií – najmä Investičného centra (ICKK) napomáha kreovať a stimulovať rozvoj inovačného ekosystému spoluprácou medzi školami, podnikateľmi a vedeckými inštitúciami.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Košický samosprávny kraj www.vucke.sk

Inovačné centrum Košického kraja www.ickk.sk

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice <https://www.arr.sk/>

Dátový katalóg Geoportál KSK <https://www.geoportalksk.sk/>

Stredná pre teba: www.strednapreteba.sk

Platforma Dotvor sa: www.dotvorsa.sk

2.10.4 SWOT analýza

Pre oblasť školstva a vedy a výskumu bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú zosumarizované v nasledovnej tabuľke.

¹⁴⁸ Zdroj: ICKK, <https://ickk.sk/elementor-1585/>

Tabuľka 22 SWOT analýza Veda, výskum a vzdelávanie

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Vzdelávanie				
12.1 Prepojenie vzdelávania s požiadavkami praxe	<p>Vypracovaná regionálna stratégia výchovy a vzdelávania</p> <p>Prebiehajúci program duálneho vzdelávania</p> <p>Program Founders Challenge</p>	<p>Prvé výsledky duálneho vzdelávania dosahujú len obmedzené výsledky</p> <p>Nesúlad, resp. pomalá adaptácia na požiadavky zamestnávateľa v – aktualizácia vzdelávacieho systému, technologické vybavenie</p> <p>Nedostatočné technické vybavenie odborných škôl</p>	<p>Rozšírenie programu Founders Challenge</p> <p>Rozšírenie ponuky vzdelávania aj prostredníctvom rekvalifikačných odborov a podpora celoživotného vzdelávania</p>	<p>Nedostatočný dosah na základné školy a stredné školy mimo zriaďovacej pôsobnosti KSK</p>
12.2 Vzdelávacia infraštruktúra a kapacity	<p>Dostupná sieť škôl v KSK (avšak s disproporciami v rámci okresov)</p>	<p>Potreba zvýšenia materiálo-technického vybavenia školských zariadení</p> <p>Zastaralé technické vybavenie odborných škôl nezodpovedajúce vybaveniu využívanému v praxi</p> <p>Energetická neefektívnosť budov</p>	<p>Digitalizácia školstva</p> <p>Ponuka kontinuálneho vzdelávania pedagógov</p> <p>Rozšíriť možnosti inkluzívneho vzdelávania</p>	<p>Nedostatok kvalifikovaného pedagogického personálu</p> <p>Nezáujem o učiteľské odbory, nedostatočné finančné ohodnotenie</p> <p>Rastúci počet žiakov so sociálne znevýhodnením o prostredia</p>

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
Veda a výskum				
13.1 Vedecko-výskumný potenciál	Košice sú významným univerzitným a vedeckým centrom Stále sa rozvíjajúca vedeckovýskumná, inovačná a start-upová infraštruktúra	Koncentrácia najmä v meste Košice – silné regionálne rozdiely	Rozvíjanie služieb ICKK Spolupráca KSK s ostatnými aktérmi	KSK nemá v tejto oblasti priame kompetencie

2.10.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť vzdelávania je možné uviesť nasledovné dokumenty a riešenia:

Projekt: To dá rozum¹⁴⁹

Výstupom projektu (projekt bol spolufinancovaný z Operačného programu Efektívna verejná správa) bola detailná *Analýza zistení o stave školstva na Slovensku*¹⁵⁰, ktorej zámerom je opis súčasnej situácie a identifikácia problémov školstva a ich príčin a dopadov. Na základe zistení analýzy boli vypracované *Odporúčania pre skvalitnenie školstva na Slovensku*¹⁵¹, ktorých zdrojom boli aj príklady dobrej praxe.

Prehľad príkladov dobrej praxe na Slovensku z oblastí školstva a vedy je taktiež zverejnený na stránke projektu¹⁵² a môže slúžiť k ďalšej inšpirácii.

¹⁴⁹ Zdroj: <https://todarozum.sk/>

¹⁵⁰ Dostupné na internete: <https://analiza.todarozum.sk/analiza-zisteni-o-stave-skolstva-na-slovensku.pdf>

¹⁵¹ Dostupné na internete: https://todarozum.sk/admin/files/file_879_1620822885.pdf

¹⁵² Dostupné na internete: <https://todarozum.sk/priklady-dobrej-praxe/>

Projekt: To dá rozum¹⁴⁹

Databáza ponuky spolupráce s praxou STU MTF¹⁵³

Databáza ponuky na spoluprácu s praxou prezentuje portfólio hodnôt, ktoré môže fakulta ponúknuť širokej odbornej verejnosti. Zvýšený dopyt po poznatkoch bol pre tvorcov databázy podnetom, aby vytvorili zmysluplný nástroj prenosu informácií o schopnosti fakulty spolupracovať s praxou.

Fakulta sa prioritne zaoberá vzdelávaním a výskumom a predmetom jej činnosti nie je tvoriť zisk, avšak nástroje pre rozvoj inovatívnych foriem spolupráce univerzít s hospodárskou praxou určujú pridanú hodnotu informačných a transformačných procesov na univerzitách.

¹⁵³ Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave, <http://www.ponukapreprax.mtf.stuba.sk/sk/databazy>

Databáza ponuky spolupráce s praxou STU MTF¹⁵³

Zoznam databáz

MTF STU

Domov

STU
MTF

HĽADAJTE V UVEDENÝCH DATABÁZACH:

DATABÁZA EXPERTÍZ

DATABÁZA OBLASTÍ
SPOLUPRÁCE

DATABÁZA POUŽÍVANÝCH
TECHNOLÓGIÍ

DATABÁZA LABORATÓRIÍ

DATABÁZA STROJOV
A ZARIADENÍ

DATABÁZA PATENTOV

DATABÁZA ŠKOLENÍ
A CERTIFIKÁCIE

DATABÁZA ÚSTAVOV
MTF STU

DATABÁZA DOMÁCICH
PARTNEROV MTF STU

DATABÁZA
ZAHRANIČNÝCH
PARTNEROV MTF STU

DATABÁZA RIEŠENÝCH
PROJEKTOV PRE PRAX

DATABÁZA RIEŠENÝCH
PROJEKTOV NA MTF STU
PODPORENÝCH EÚ

DATABÁZA PREZENTÁCIÍ
FIRIEM NA MTF STU

DATABÁZA PREZENTÁCIÍ
MTF STU PRE PRAX

2.11 Cestovný ruch

Cestovný ruch je medzinárodne definovaný ako činnosť osôb cestujúcich do miest a bývajúcich v miestach mimo svoje obvyklé prostredie po dobu kratšiu ako jeden ucelený rok, za účelom trávenia voľného času, obchodom a za inými účelmi, ktoré sa nevzťahujú k činnosti, za ktorú sú z navštíveného miesta odmeňovaní.

Cestovný ruch sa skladá z environmentálneho, socio-ekonomického a kultúrneho piliera. Cestovný ruch je taktiež socio-ekonomické odvetvie, ktoré môže mať v určitých oblastiach zásadný význam pre miestnu ekonomiku.

Cielom politiky Košického samosprávneho kraja v predmetnej oblasti je zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu ako odvetvia, ktoré môže tvoriť významnú súčasť ekonomiky Košického kraja, propagácia regiónu miest a obcí a tiež rozvoj lokalít, v ktorých sa cestovný ruch odohráva.

2.11.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

Na celoštátnej úrovni je oblasť podpory cestovného ruchu vymedzená predovšetkým zákonom č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu (najnovšia verzia s účinnosťou od 28. 11. 2020, ďalej len "zákon").

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

Nadnárodná úroveň

- 29. októbra 2015 prijal Európsky parlament uznesenie o nových výzvach a stratégiách na podporu cestovného ruchu v Európe.¹⁵⁴
- [Oznámenie EK](#) - nový politický rámec pre európsky cestovný ruch
- Globálny etický kódex cestovného ruchu¹⁵⁵

Národná úroveň

- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky¹⁵⁶
- Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030¹⁵⁷

¹⁵⁴ Zdroj: Cestovný ruch | Informačné listy o Európskej únii | Európsky parlament (europa.eu)

¹⁵⁵ Zdroj: GCET___Web.pdf

¹⁵⁶ Zdroj: Strategické dokumenty (minzp.sk)

¹⁵⁷ Zdroj: Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Koncept prírodného turizmu v slovenských podmienkach (2019) ¹⁵⁸

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030
- Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027¹⁵⁹

2.11.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Pôsobnosť Košického samosprávneho kraja v oblasti cestovného ruchu vychádza zo zákona č. 302/2001 o samospráve vyšších územných celkoch a zákona č. 91/2010 o podpore cestovného ruchu. Košický samosprávny kraj v zmysle zákona č. 91/2010 o podpore cestovného ruchu inicioval založenie Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ako organizácie destinačného manažmentu na území kraja a podieľa sa na jej spolufinancovaní.

Odbor regionálneho rozvoja v oblasti cestovného ruchu:

- Participuje na stratégiách a koncepčných materiáloch v oblasti rozvoja cestovného ruchu KSK,
- Monitoruje strategické dokumenty na krajskej úrovni – Stratégia rozvoja cestovného ruchu v Košickom kraji do roku 2027 a Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom samosprávnom kraji,
- Podieľa sa na tvorbe informačného systému KSK,
- Organizuje odborné semináre a konferencie zamerané na rozvoj cestovného ruchu v rámci územia KSK,
- Zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich pre KSK z uznesení vlády SR,
- Podporuje tvorbu produktov cestovného ruchu vrátane ich marketingu,
- Spolupracuje s Ministerstvom dopravy a výstavby a ostatnými odbornými inštitúciami pri vypracovávaní materiálov koncepčného významu, poskytuje poradenstvo

¹⁵⁸ Zdroj: Koncept prírodného turizmu v slovenských podmienkach - Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)

¹⁵⁹ Zdroj: [strategia-rozvoja-ekoturizmu-ksk.pdf \(vucke.sk\)](#)

v otázkach cestovného ruchu pre mestá, obce, mikroregióny, združenia a organizácie cestovného ruchu na území KSK,

- Spolupracuje s odbornými inštitúciami v oblasti marketingu a propagácie cestovného ruchu v KSK,
- Podieľa sa na zbere, spracovaní a vyhodnocovaní štatistických údajov z oblasti cestovného ruchu na území KSK,
- Koordinuje spoluprácu s orgánmi miestnej samosprávy, orgánmi štátnej správy a inými právnickými a fyzickými osobami pri vytváraní podmienok a zabezpečovaní rozvoja cestovného ruchu na území KSK,
- Spolupracuje v oblasti cestovného ruchu s ostatnými vyššími územnými celkami Slovenskej republiky s cieľom spoločného postupu na zahraničných trhoch pri prezentácii Slovenska ako cieľovej destinácie,
- Zabezpečuje úlohy v súvislosti so zapájaním odboru organizácií KSK do prípravy projektov na získavanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ, grantového systému Ministerstva kultúry SR a iných rezortov a organizácií,
- V rámci vyhlásených výziev na predkladanie projektov v oblasti cestovného ruchu poskytuje potenciálnym žiadateľom poradenskú činnosť,
- V rámci vyhlásených výziev v dotačnom programe Košického samosprávneho kraja Terra Incognita na podporu cestovného ruchu poskytuje súčinnosť, kontrolu a všetky relevantne informácie týkajúce sa výziev
- Spolupracuje so samosprávami, záujmovými združeniami a podnikateľskou sférou pri budovaní infraštruktúry cestovného ruchu,
- V prípade potreby vydáva podporné stanoviská k projektom v rámci vyhlásených výziev pri implementácii štrukturálnych fondov,
- Poskytuje konzultačnú činnosť študentom vysokých a stredných škôl.

Inštitucionálny rámec

Agendu v oblasti cestovného ruchu zabezpečuje v rámci Úradu KSK Odbor regionálneho rozvoja.

Košický samosprávny kraj založil a podieľa sa na financovaní krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus ako organizácie, ktorá zabezpečuje marketing a propagáciu turistickej ponuky v kraji.

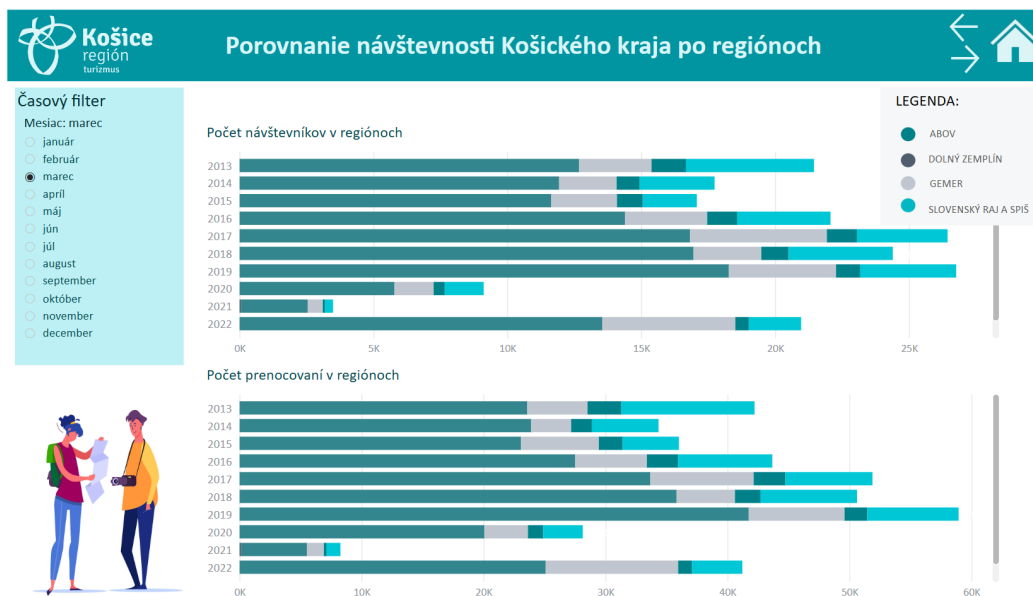
Členmi organizácie Košice Región Turizmus sú:

- Zemplínska oblastná organizácia cestovného ruchu (ZOOCR)
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj a Spiš (OOCR Spiš)
- Oblastná organizácia cestovného ruchu KOŠICE-Turizmus (KOŠICE-Turizmus)

2.11.3 Popis súčasného stavu

Košice Región Turizmus sa aktívne zaoberá destinačným manažmentom pre región Košického kraja¹⁶⁰.

Mesačné a regionálne štatistiky sú zverejňované na [Štatistiky - Košice Región Turizmus \(kosiceregion.com\)](http://statistiky-košice-región-turizmus.kosiceregion.com). Na stránke sú taktiež zverejňované výročné správy.

V oblasti cestovného ruchu sú v rámci **Stratégie rozvoja cestovného ruchu v Košickom kraji do roku 2027** identifikované viaceré výzvy a úzke miesta, ako napríklad:

- Časové rozloženie dopytu:
 - Obmedzená ponuka aktivít v zime (realizovaná kampaň Schlad' sa! / Rozpál' sa! v Košickom svetovom kraji);
- Geografické rozloženie dopytu na sledovanom území:
 - Geograficky je dopyt koncentrovaný len do 3 lokalít;
- Zameranie dopytu na požadované cieľové skupiny segmentácie návštevníkov:
 - zameranie na jazykovú vybavenosť pracovníkov v službách, bezpečnosť a hygienu, dobrú dopravnú dostupnosť a podpornú infraštruktúru, bezbariérový prístup a inovatívnu ponuku programov;
- Zdrojové trhy:
 - Problematická je dostupnosť sekundárnej ponuky (podpornej infraštruktúry služieb) v oblastiach mimo súčasné turistické centrá;

¹⁶⁰ Zdroj: [Členovia KRT - Košice Región Turizmus \(kosiceregion.com\)](http://členovia.krt-košice-región-turizmus.kosiceregion.com)

- Naplnenie potrieb návštevníkov:
 - Nevyužitý potenciál geotermálnej energie pre priemyselné využitie a cestovný ruch.

2.11.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Priority Košického samosprávneho kraja v oblasti cestovného ruchu sú definované vo viacerých strategických dokumentoch, ktorých analýza je predmetom tejto podkapitoly.

Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027¹⁶¹

Cieľom rozvoja cestovného ruchu v zmysle uvedenej stratégie je predovšetkým zaistenie:

- Atraktívnej a regionálne príznačnej ponuky pre návštevníkov;
- Dostupného ubytovania a stravovania v uspokojivej kvalite;
- Kvalitných informačných zdrojov a marketingových nástrojov pre predstavenie kraja a pre inšpiráciu pre vycestovanie do Košického kraja;
- Dobrej dopravnej dostupnosti s využitím zelených riešení, kvalitných spojov hromadnej dopravy, ale aj trás a chodníkov pre chodcov a cyklistov;
- Doplnkové služby, ktoré spestria a spríjemnia pobyt (požičovne, wellness, miesta pre športové vyžitie).

Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky Košického kraja 2022 – 2027 – 2030

Predmetná stratégia využíva v návrhu cieľov a opatrení viaceré SMART princípy, ktoré sú prezentované predovšetkým v nasledovných cieľoch:

- Špecifický cieľ Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry;
- Špecifický cieľ Vybudovanie cyklo destinácií a cyklo regiónov;
- Špecifický cieľ Zabezpečiť pravidelný zber dát;
- Špecifický cieľ Management.

Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027¹⁶²

Hlavným cieľom v zmysle predmetného strategického dokumentu je „posilňovať rozvoj ekoturizmu a udržateľnej mobility ako konkurenčnej výhody destinácie Košický kraj“. Pre dosiahnutie uvedeného cieľa je potrebné sledovať naplnenia nasledovných čiastkových cieľov:

- Čiastkový cieľ 1: Podporovať vytváranie produktov ekoturizmu v Košickom kraji

¹⁶¹ Zdroj: [strategia_uzratelneho_rozvoja_cestovneho_ruchu_v_ksk_do_roku_2027.pdf](#) (vucke.sk)

¹⁶² Zdroj: [strategia-rozvoja-ekoturizmu-ksk.pdf](#) (vucke.sk)

- Opatrenie 1: Definovanie produktových tém ekoturizmu pre destinácie Košického kraja
- Čiastkový cieľ 2: Dobudovať infraštruktúru a služby vhodné pre rozvoj ekoturizmu
 - Opatrenie 2: Dobudovanie a zvyšovanie povedomia o cykloturistickej infraštruktúre
 - Opatrenie 3: Podpora udržateľnej mobility návštevníkov
- Čiastkový cieľ 3: Vykonávať marketingové aktivity vhodné pre podporu ekoturizmu
 - Opatrenie 4: Vytvorenie elektronickej distribúcie ekoturistických zážitkov
 - Opatrenie 5: Integrovanie marketingovej komunikácie ekoturizmu

Integrovaná územná stratégia Košického kraja 2022 – 2030 (návrh)

Predmetný strategický dokument je v čase spracovania tejto Koncepcie len v štádiu návrhu, no v rámci svojich strategických cieľov takisto špecifikuje prioritu pre Košický kraj v oblasti cestovného ruchu a to v rámci strategického cieľa č. 4:

- Strategický cieľ 4: Zlepšiť ponuku kvalitných kultúrnych služieb a podporiť udržateľnosť cestovného ruchu.

2.11.3.2 Realizované projekty a aktivity

Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus

Hlavným účelom krajskej organizácie je podpora cestovného ruchu na území svojich členov. Krajská organizácia aktívne vytvára podmienky a realizuje aktivity zamerané na rozvoj cestovného ruchu na území svojich členov a chráni záujmy svojich členov.

KSK priamo podporuje aktivity členov oblastných organizácií cestovného ruchu a podporuje aj cezhraničné projekty. Košický samosprávny kraj realizuje aktivity v oblasti cestovného ruchu v súlade so Stratégiou udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027¹⁶³.

Základným podporným nástrojom pre oblasť cestovného ruchu je **Program Terra Incognita**, v rámci ktorého sú pravidelne vyhlasované výzvy na poskytovanie dotácií pre oblasť cestovného ruchu. Dotačný program Košického samosprávneho kraja zatiaľ podporil 90 projektov (údaj k 01/2023).

V rámci programu Terra Incognita bolo podporených viacero projektov, v rámci ktorých boli implementované SMART prvky v rámci cestovného ruchu, a to napríklad:

- Solárna nabíjacia stanica, ekologická nabíjacia stanica elektrobicyklov a iných elektronických spotrebičov so stojanom na bicykle, požičovňa a úschovňa bicyklov.
- Smart turizmus na rieke Hornád - prvý canoe sharing na svete a rozšírenie turistickej ponuky v rámci krátkych splavov na rieke Ondava.

¹⁶³ Zdroj: [strategia_uzratelneho_rozvoja_cestovneho_ruchu_v_ksk_do_roku_2027.pdf \(vucke.sk\)](#)

- Kampaň Umenie na mieste X - záujem o vytvorenie jedinečného autentického zážitku pre návštevníka prostredníctvom inštalácií, ktoré vzniknú v piatich lokalitách Košického kraja. Tieto tzv. land-artové diela prirodzene prepoja človeka, prírodu, umenie a jedinečné miesto a podčiarknu ich novú vzájomnú symbiózu.

Okrem vyššie uvedených aktivít je možné spomenúť aj nasledovné aktivity a projekty:

- UNESCONADOSAH.SK
- haravara.sk

2.11.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

V rámci oblasti cestovného ruchu KSK spolu s Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus využívajú v určitej miere SMART princípy pre rozvoj turizmu a to:

- V rámci analýz sú využité zozbierané dáta na vyhodnotenie stavu turizmu v jednotlivých lokalitách, na základe čoho sú následne plánované stratégie a konkrétne činnosti - cyklobus, doprava, zabezpečenie služieb. Široké spektrum dát je zverejnené na Geoportáli KSK.
- Identifikované nedostatky je možné postupne zlepšovať podporou jazykového vzdelávania na školách, podporou podnikateľov v lokalitách s nedostatkom služieb, poprípade s nedostatočnou kvalitou služieb - vyhodnocovanie na základe dát.
- Ciele stratégie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v KSK do roku 2027 vedú k účinnejšiemu uplatňovaniu zásad riadenia destinácie a marketingu na úrovni kraja, turistických destinácií a konkrétnych lokalít a takisto vedú k inováciám prostredníctvom digitálnych technológií a inteligentných riešení, ktoré prispievajú k vytvoreniu vyššej pridanej hodnoty pre služby¹⁶⁴.
- Stratégia pre cyklodopravu takisto navrhuje zber dát: pravidelný zber dát je preferovanou možnosťou ako vyhodnotiť účelnosť a efektivitu vynaloženého úsilia a finančných prostriedkov.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Aplikácia: Informácie o turistickej ponuke v Košickom kraji ¹⁶⁵

Dátový katalóg Geoportál KSK (geoportalksk.sk) obsahuje bodovú vrstvu turistických smerovníkov v Košickom samosprávnom kraji, polygónovú vrstvu s počtom návštevníkov ubytovacích zariadení v jednotlivých okresoch Košického samosprávneho kraja, polygónovú vrstvu s počtom ubytovacích zariadení v jednotlivých okresoch Košického samosprávneho kraja, bodovú vrstvu turistických prístreškov na území Košického samosprávneho kraja, počet lôžok, piknikové miesta, TIC, oblastné organizácie cestovného ruchu, jaskyne,

¹⁶⁴ Zdroj: strategia_uzratelneho_rozvoja_cestovneho_ruchu_v_ksk_do_roku_2027.pdf (vucke.sk)

¹⁶⁵ Zdroj: geOrchestra Viewer (geoportalksk.sk)

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

turistické chodníky, počet prenocovaní, vyhliadkové miesta, náučné chodníky a turistické informačné tabule.

Potrebné informácie propagujúce kraj ako celok sú pre návštevníkov dostupné v rámci webového sídla kosiceregion.com.

Cykloturistika: [Cykloturistika - VUCKE](#).

2.11.4 SWOT analýza

Pre oblasť cestovného ruchu bola spracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú zosumarizované v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 23 SWOT analýza Cestovný ruch

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Cestovný ruch				
14.1 Podpora cestovného ruchu	<p>Popis súčasného stavu</p> <p>Existencia agentúry cestovného ruchu</p> <p>Existencia aplikácie Košice región</p> <p>Potenciál územia</p> <p>Marketingová kampaň Kraj sveta - práca na skvalitňovaní marketingu</p> <p>SMART prístup k doprave - smerovanie k</p>	<p>Chýbajúce sčítače turistov</p> <p>Staré informácie na stránke VÚC KE: Podpora vidieckeho cestovného ruchu¹⁶⁶ - aktualizácia 2014</p> <p>Databáza investičných príležitostí v cestovnom ruchu v KSK¹⁶⁷ - posledná aktualizácia 2015</p> <p>Potreba zlepšovania služieb návštevníkom -</p>	<p>Pokračovať v zlepšovaní aplikácie a Geoportál KSK</p> <p>Podpora turizmu mimo sezónu</p> <p>Zintenzívnenie komunikácie s podnikateľmi v tomto segmente, budovanie partnerstiev</p> <p>Databáza spájajúca lokálnych poskytovateľov a informovanie zo strany KSK o možnostiach zlepšenia</p>	<p>Finančné možnosti pre podporu miestnych podnikateľov</p> <p>Problémy pri MPV pri rozvoji cyklotrás</p> <p>Nejasná metodika používania ukazovateľov pri dátach zo sčítačov turistov</p>

¹⁶⁶ Zdroj: Vidiecky cestovný ruch - VUCKE

¹⁶⁷ Zdroj: databaza-investicnych-prilezitosti.pdf (vucke.sk)

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Priležitosti	Ohrozenia
Cestovný ruch				
	zelenej doprave Množstvo realizovaných projektov s prvkami SMART Využívanie dát pri plánovaní činnosti v oblasti cestovného ruchu (plánovanie cyklobusov, projekt Medzibodrodžie - Tokaj) idea spoločnej značky Inštalované sčítače cykloturistov a plán na inštalovanie ďalších v iných trasách podpora v rámci rozpočtu KSK Geotermálne vrty	ubytovanie, strava Jazyková vybavenosť Podpora zapojenia lokálnych podnikateľov, podpora ich činnosti	podmienok podnikania Geotermálne vrty - vybudovanie aquaparkov SMART spracovanie dát.	

2.11.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov pre oblasť cestovného ruchu je možné uviesť nasledovné riešenia:

OPEN DATA šetria čas spotrebiteľov - TravelSmarter

Aplikácia, ktorá bola spustená ako súčasť OUTSMART European project sa volá TravelSmarter. Poskytuje dopravné alternatívy pre zadané trasy na základe informácií o

OPEN DATA šetria čas spotrebiteľov - TravelSmarter

stave dopravného systému v reálnom čase. Zároveň berie do úvahy aj preferencie užívateľa, ktorými sú napr. rýchlosť, náklady, životné prostredie, zdravie. Pilotný projekt bol ukončený v Birminghame. Aplikácia sa zameriava na rôzne dopravné možnosti v danom okamihu, ktoré chce užívateľ využiť.¹⁶⁸

Sčítače chodcov/turistov

Sčítače zaznamenávajú počet osôb, ktoré prejdú daným meracím bodom, nezávisle či ide o peších alebo cyklistov (t.j. nerozlišujú peších a cyklistov). Je možné ich inštalovať viacerými spôsobmi, sú vhodné do zastavaného aj prírodného prostredia. Výhodné je využívať prenájom sčítačov, spojené so servisom, kedy kraj nemusí riešiť prípadne narušenie prevádzky - poškodením sčítače, zodpovedný je poskytovateľ zariadenia - dáta sú majetkom kraja a intenzitu ich sčítania si môže určiť podľa potreby. Na sčítanie peších a cyklistov na cyklotrasách v prírode aj v mestách využívame automatické sčítače **Eco-counter**. Tieto sčítače vynikajú presnosťou sčítania, zaznamom smeru pohybu a odolnosťou proti vode a prachu (IP68). Vie tiež oddelene sčítať cyklistov, peších a automobily. Dáta zo sčítačov je možné sťahovať diaľkovo cez **GSM a ku kvalitnej analýze dát** (až v úrovni hodín) slúžia on-line aplikácie **Eco-visio**. Sčítače Eco-counter vo svete využívajú aj najznámejšie národné parky a metropoly ako Paríž či San Francisco. V Českej republike sme takto vybavili napríklad národný park České Švajčiarsko, Krkonošský národný park alebo Baťov kanál.

Na sčítanie peších a cyklistov na chodníkoch v chránených krajinných oblastiach a na singltrekoch využívame automatické sčítače **TRAFx**. Tieto sčítače vynikajú jednoduchosťou, jednoduchou inštaláciou a nízkou cenou. Využívajú sa na sčítanie peších, cyklistov na horských bicykloch a automobilov. Dáta zo sčítačov sa odčítajú na mieste cez kábel a na analýzu dát slúži aplikácia Data Net¹⁶⁹.

Holidays for low-income families - Koncept prázdniny pre rodiny s nízkym príjmom¹⁷⁰

V spolupráci so združením „Prázdniny a rodiny“ poskytuje turistická kancelária Bordeaux podporu na pomoc ľuďom s nízkymi príjmami. Rodiny si tak môžu užiť dovolenku vrátane podpory ubytovania a zábavy na mieste, ako aj pomoci pred, počas a po ich pobyte.

¹⁶⁸ Zdroj: Projekt: Zlepšenie využívania údajov vo verejnej sprave, Aspiro

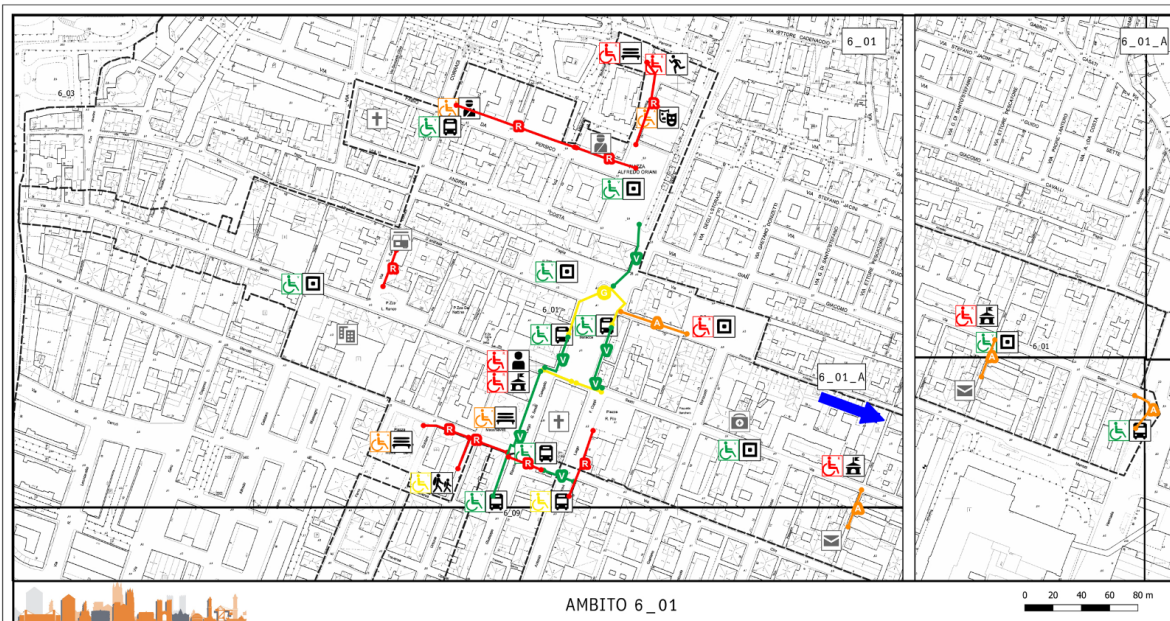
¹⁶⁹ Zdroj: Sčítače.cz – Chráněná území (scitace.cz)

¹⁷⁰ Zdroj: [Best Practice Report 2022 Update.pdf \(europa.eu\)](#)

Accessibility for all - Prístup pre všetkých

Talianske mesto Janov vytvorilo a poskytuje návštevníkom mesta mapu, na ktorej sú vyznačené rôzne body pre ľudí so zdravotným znevýhodnením. Cieľom je sprístupniť mesto pre ľudí so zdravotným znevýhodnením a uľahčiť im pohyb po meste

Ukážka mapy mesta Janov s vyznačenými bodmi pre ľudí so zdravotným znevýhodnením:

Podpora cestovania pre ľudí so zdravotným znevýhodnením - Dublin

V rámci projektu bol na letisku v Dubline vytvorený oddychový priestor pre ukludnenie pre ľudí s autizmom alebo inými kognitívnymi poruchami, tzv. sensory room.

Projekt požičovne vozíkov - Ľubľana

Služby pre zdravotne znevýhodnených turistov v meste Ľubľana prostredníctvom požičovne výkonných elektrických vozíkov - SPEED3X¹⁷¹.

¹⁷¹ Zdroj: [Accessibility of Ljubljana by Wheelchair](https://www.visitljubljana.com/en/visitors/travel-information/essentials/accessibility-of-ljubljana-by-wheelchair/) » Visit Ljubljana, <https://www.visitljubljana.com/en/visitors/travel-information/essentials/accessibility-of-ljubljana-by-wheelchair/>

Projekt požičovne vozíkov - Ľubľana

Ukážka výkonného elektrického vozíka v meste Ľubľana:

2.12 Vidiek a poľnohospodárstvo

Vidiek je priestor mimo mestského osídlenia, ktorý je charakterizovaný nižšou hustotou zaľudnenia a tradičným zameraním na poľnohospodárstvo a lesníctvo.

Poľnohospodárstvo je produkčnou aktivitou v krajinom priestore predovšetkým v oblasti produkcie potravín a iných produktov. Môže zahŕňať aj iné aktivity, ako napríklad lesníctvo, akvakultúru (produkcia rýb) a pod. Pre odvetvie Rozvoja vidieka a poľnohospodárstva sú do budúcnosti prioritami Košického samosprávneho kraja rozvoj kvalitného vidieckeho prostredia zlepšenie kvality života na vidieku a podpora adaptovanej a udržateľnej poľnohospodárskej výroby v meniacom sa prostredí.

2.12.1 Legislatívny a strategický rámec

Legislatívny rámec

Oblasť rozvoja vidieka a poľnohospodárstva sa na legislatívnej úrovni v Slovenskej republike riadi viacerými predpismi, ktoré definujú základný vzťah obhospodarovateľov k pôde a spôsoby a limity jej obhospodarovania, ale aj rámec rozvoja vidieka. Hlavnou stratégiou a zdrojom financovania rozvoja vidieka a poľnohospodárstva sú zdroje z európskych fondov, ktorých čerpanie a financovanie sa pripravuje v spolupráci s vládou SR a relevantnými partnermi a riadi sa Európskou a národnou legislatívou pre čerpanie týchto fondov.

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

Na úrovni EÚ sa Rozvoj vidieka a poľnohospodárstvo riadi najmä politikou kohézie, regionálneho rozvoja a Spoločnou poľnohospodárskou politikou EU. Podporované sú najmä prostredníctvom finančných nástrojov EÚ, ktoré sa riadia príslušnými nariadeniami pre jednotlivé fondy definujúcimi sedemročné finančné obdobia, ale aj stratégiou "Z farmy na stôl".

- Stratégia Z farmy na stôl
- Partnerská dohoda pre roky 2021 -2021¹⁷² a Operačný program Slovensko (2022)
- Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023-2027¹⁷³

¹⁷² Zdroj: https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2022/07/220713_SK_Partnerská-dohoda-SR_21_27_do-SFC.pdf

¹⁷³ Zdroj: MP SR, <https://www.mpsr.sk/download.php?fID=21232>

Strategické dokumenty na národnej a nadnárodnej úrovni

- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 - Envirostratégia 2030 (MŽP SR, 2019)¹⁷⁴
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia¹⁷⁵ (MŽP SR, 2018) a akčný plán¹⁷⁶ pre jej implementáciu (MŽP SR, 2021)

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022
- Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji,¹⁷⁷ Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Košický samosprávny kraj, 2020.
- Regionálna integrovaná územná stratégia (RIÚS) Košického samosprávneho kraja 2014-2020¹⁷⁸
- Program obnovy krajiny Košického kraja¹⁷⁹, 2018

2.12.2 Kompetencie Košického samosprávneho kraja

Kompetencie Košického samosprávneho kraja v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva nie sú priame a KSK vykonáva podporu rozvoja vidieka a poľnohospodárstva najmä nepriamo prostredníctvom spolupráce s inými orgánmi verejnej správy a organizáciami. V rámci tejto spolupráce KSK:

- Vytvára podmienky pre vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev a pre zlepšenie podnikateľského prostredia.
- Spolupracuje s orgánmi štátnej správy, s inými vyššími územnými celkami, s univerzitami, so Združením miest a obcí Slovenska, mikroregiónmi a obcami, i ďalšími subjektmi v území.

¹⁷⁴ Zdroj: MŽP SR, https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-sj_web.pdf

¹⁷⁵ Zdroj: MŽP SR, <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>

¹⁷⁶ Zdroj: MŽP SR, <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/akcny-plan-implementaciu-nas.pdf>

¹⁷⁷ Zdroj: [adaptacna-strategia.pdf](https://www.vucke.sk/files/adaptacna-strategia.pdf) (vucke.sk)

¹⁷⁸ Zdroj: Úrad KSK, https://web.vucke.sk/files/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/rius/rius_kosicky_kraj_2_5.pdf

¹⁷⁹ Zdroj: Úrad KSK, vo5zast8bod8-4main (vucke.sk)

Inštitucionálny rámec

Agendu v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva pokrýva v rámci Úradu Košického samosprávneho kraja Odbor regionálneho rozvoja a jeho zložky:

- Referát regionálneho rozvoja a plánovania

2.12.3 Popis súčasného stavu

Poľnohospodárska pôda zaberá takmer polovicu výmery kraja. Viac ako tri pätiny poľnohospodárskej pôdy tvorí orná pôda a tretinu trvalé trávne porasty. Viac ako tri štvrtiny ornej pôdy v kraji je sústredených v okresoch Košice-okolie, Michalovce a Trebišov, kde sa produkuje aj väčšina poľnohospodárskej výroby. Lesy pokrývajú takmer dve pätiny rozlohy kraja. Najväčšia výmera lesov je v okresoch Rožňava, Košice-okolie a Gelnica. Zároveň je ako vidiecka oblasť podľa PHSR hodnotených až 72,6 % z rozlohy kraja a menej ako polovica obyvateľov kraja žije v mestách (cca 47 %). Z týchto dôvodov je rozvoj vidieka a poľnohospodárstvo dôležitou oblasťou pre KSK.

V oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva má kraj minimálne kompetencie a svoje priority môže realizovať najmä spolupracou s orgánmi verejnej správy, obcami, mikroregiónmi rôznymi záujmovými združeniami a s využitím dostupných nástrojov. KSK využíva priestorové údaje a rôzne iné informácie pri podpore a koordinácii v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva. Potenciál pre rozvoj vidieka a poľnohospodárstva s využitím prístupov SMART môže KSK rozvíjať v spolupráci s inými sektormi. Napríklad v oblasti podpory rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu.

2.12.3.1 Hlavné ciele a priority KSK

Hlavným cieľom KSK v oblasti regionálneho rozvoja je podpora udržateľného rozvoja vidieka a poľnohospodárstva v kraji tak, aby nedochádzalo k odlivu obyvateľstva z vidieka a malo dostatok príležitostí pre svoj ekonomický a sociálny rozvoj v zdravom prostredí adaptovanom na zmenu klímy.

Konkrétne je v rámci Stratégie adaptácie Košického samosprávneho kraja na zmenu klímy definovaných šesť špecifických cieľov smerujúcich k adaptácii lesnej, poľnohospodárskej a urbanizovanej krajiny, zvýšeniu odolnosti dopravnej infraštruktúry, zlepšeniu adaptačnej schopnosti miestnej ekonomiky a informovanosti obyvateľstva. Dokument v týchto oblastiach definuje podrobnejšie ciele a opatrenia a tiež kategorizuje územie kraja na základe zraniteľnosti v dôsledku zmeny klímy. Pre oblasť obnovy krajiny KSK pravidelne organizuje a podporuje rôzne aktivity zamerané predovšetkým na zadržiavanie vody v krajine. Realizácia týchto cieľov a priorít vytvára podmienky pre rozvoj vidieka a udržateľný rozvoj poľnohospodárstva v KSK.

Výzvou pre KSK v najbližšom období bude nadviazať aktívnejšiu komunikáciu so zástupcami organizácií rozvoja vidieka v kraji (najmä Miestne akčné skupiny - MAS a mikroregióny obcí), pretože doterajšia komunikácia a výmena informácií bola negatívne poznačená rozpormi medzi MAS a príslušným ministerstvom, ktoré ich má na starosti. V budúcom období chce KSK

spracovať osobitnú stratégiu rozvoja vidieka pre Košický samosprávny kraj, ktorá bude reflektovať súčasné výzvy a potreby v tejto oblasti.

2.12.3.2 Realizované projekty a aktivity

Hlavným zdrojom informácií pre občanov v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva je webová stránka KSK, aktivity v rámci rady partnerstva a doplnkové informácie o území a jeho stave sú dostupné aj na Geoportál KSK¹⁸⁰.

Špecifickým príkladom inovácie v oblasti poľnohospodárstva s využitím SMART riešenia je implementácia Agrokruhov, ktoré KSK podporuje a prakticky implementovalo v rámci SPŠ v Pribeníku prvú modelovú farmu využívajúcu Agrokruchy. Zároveň sa v spolupráci s Technickou Univerzitou Košice vyvíja SMART Agrokruch, ktorý v sebe integruje senzory a automatické dávkovanie závlahy a hnojenia. Vypestovanú zeleninu zároveň využíva KSK vo svojich zariadeniach. Táto iniciatíva predstavuje dobrý príklad zavádzania SMART riešení do praxe.

KSK sa zúčastňuje aj na projekte Svetovej banky - **Iniciatíva Slovakia Catching-up Regions Initiative (CuRI), v rámci ktorej sa** Košický samosprávny kraj plánuje sústrediť najmä na zlepšenie kvality stredného školstva, podporu inovačného prostredia, zrýchlenie investícií a systémovú pomoc marginalizovaným rómskym komunitám. Aktivity by sa mali realizovať v najmenej rozvinutých okresoch, ktorých je v Košickom kraji šesť, a to Gelnica, Rožňava, Sobrance, Trebišov, Košice – okolie, Michalovce, kde môžu komplementárne prispieť aj k cieľom rozvoja vidieka a vidieckych oblastí.

2.12.3.3 Zhodnotenie súčasného uplatnenia SMART princípov

KSK začal s využívaním SMART prístupov a riešení v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva aj vzhľadom na svoje malé kompetencie v tejto oblasti najmä prostredníctvom spolupráce a koordinácie s orgánmi verejnej správy, samosprávami a rôznymi združeniami a mikroregiónmi. V rámci kompetencií kraja v tejto oblasti je málo príležitostí pre využívanie SMART riešení, ale komunikácia, koordinácia a spolupráca s partnermi pri rozvoji vidieka a budovanie a využívanie Geoportálu KSK (ako zdroja otvorených dát a analýz) môže napomôcť k naplňaniu priorít kraja v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva. KSK sa preto môže sústrediť najmä na zhromažďovanie a vyhodnocovanie údajov využiteľných inými subjektami v rámci svojho Geoportálu.

Najväčšia výzva pre KSK v oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva v nasledujúcom období je opätovné nadviazanie aktívnej komunikácie a spolupráce so všetkými partnermi v tejto oblasti a príprava stratégie rozvoja vidieka. V rámci úradu KSK a jeho organizácií sa do oblasti rozvoja vidieka a poľnohospodárstva viaceré zložky z oblasti regionálneho rozvoja a rozvoja cestovného ruchu, je však potrebné zväziť nárast kapacít a zefektívnenie komunikácie so všetkými relevantnými partnermi.

Na úrovni zberu a implementácie dát pre oblasť rozvoja vidieka by bolo vhodné obnoviť databázy kontaktov, najmä aktívnych, MAS a organizovať zber projektových zámerov, na

¹⁸⁰ Zdroj: Geoportál Košického samosprávneho kraja | Domov (geoportalksk.sk)

ktorých by mohol KSK participovať tak, aby využil svoje koordinačné a asistenčné možnosti pri podpore rozvoja vidieka a poľnohospodárstva v kraji.

Dostupné dátové zdroje a služby pre občanov

Zdrojom informácií je web KSK www.vucke.sk

Hlavným zdrojom dát pre občanov je Geoportál Košického samosprávneho kraja (geoportalsk.sk)

- Aplikácia: Územný plán Košického samosprávneho kraja
- Aplikácia: Mapa chránených území
- Aplikácia: Adaptačná kapacita obcí KSK.
- Aplikácie: Dotácie, Projekty z IROP
- Aplikácie: Doprava, Časová dostupnosť miest.

2.12.4 SWOT analýza

Pre oblasť vidieka a poľnohospodárstva bola vypracovaná analýza silných a slabých stránok, ktorej výsledky sú sumarizované v tabuľke nižšie.

Tabuľka 24 SWOT analýza oblasti vidiek a poľnohospodárstvo

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Vidiak a poľnohospodárstvo				
15.1 Spolupráca a koordinácia pri rozvoji vidieka a poľnohospodárstva	Pilotný projekt Agrokruhov je dobrý príklad na prezentáciu a multiplikáciu	KSK má málo kapacít na aktívnu komunikáciu s partnermi v oblasti VaP (MAS, mikroregión)	Začínajúce nové programové obdobie fondov EÚ pre podporu RVaP. Príprava novej Stratégie rozvoja vidieka KSK Príprava konkrétnej podpory podnikania poľnohospodárov a producentov v kraji	Malá podpora MAS na národnej úrovni

Oblasť (špecifický cieľ)	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Vidiek a poľnohospodárstvo				
15.2 Digitalizácia podkladov, zber a využitie dát		Dáta v sektore RVaP sa cielene nezberajú	Príležitosť pre lepšiu koordináciu zberu digitálnych a „veľkých dát“ na úrovni kraja	
15.3 Komunikácia s partnermi a inklúzia pri rozvoji vidieka a poľnohospodárstva	Existencia rady partnerstva	Minimálne kompetencie KSK v týchto oblastiach	Príprava novej Stratégie rozvoja vidieka KSK	

2.12.5 Príklady dobrej praxe

Ako dobrý príklad využitia SMART prístupov, ktoré prispievajú aj k rozvoju vidieka je možné uviesť dokument:

Stratégie rozvoje chytrého regiónu Moravskoslezského kraje 2017-2023¹⁸¹

Je to komplexná stratégia zameraná na stanovenie cieľov akčného plánu zavádzania SMART prístupov a riešení na úrovni regiónu v priestore Strednej Európy. V častiach relevantných pre rozvoj vidieka hodnotí dokument dostupnosť otvorených dát a informácií pre verejné využitie a navrhuje ciele, priority a konkrétne aktivity pre budovanie inteligentnej infraštruktúry, internetu vecí, bezpečnosti, a využívania „veľkých dát“ pri spravovaní a rozvoji regiónu.

Pri dlhodobom zbere a vyhodnocovaní údajov SMART prístupmi umožňujú čo najširší možný rozsah dát slúžiaci k riadeniu a poskytovaniu služieb, ktoré sú prevádzkované na dennej báze (meranie kvality ovzdušia), alebo k rozhodovaniu o strategických témach rozvoja a koordinácie využitia územia (napríklad zber a analýza dát o využívaní hromadného komunitného plánovania zmien v mestskej alebo doprave hromadná regionálna doprava).

¹⁸¹ Zdroj: Moravsko-slezský kraj, https://www.msk.cz/assets/temata/chytry_region/strategie-rozvoje-chytreho-regionu-msk-2017-2023-vcetne-analyticke-casti-13-06-2017_1.pdf

Projekt Smart Villages

Projekt Smart Villages¹⁸² (Inteligentné dediny) sú komunity vo vidieckych oblastiach, ktoré využívajú inovatívne riešenia na zlepšenie svojej odolnosti, pričom stavajú na miestnych silných stránkach a príležitostiach. Spoliehajú sa na participatívny prístup pri tvorbe a implementácii svojej stratégie na zlepšenie ekonomických, sociálnych a/alebo environmentálnych podmienok obyvateľov, najmä mobilizáciou riešení, ktoré ponúkajú digitálne technológie. Inteligentné dediny ťažia zo spolupráce a spojenectiev s inými komunitami a aktérmi vo vidieckych a mestských oblastiach. Iniciovanie a implementácia stratégií Smart Village môže vychádzať z existujúcich iniciatív a môže byť financovaná z rôznych verejných a súkromných zdrojov.

Pilotný projekt o inteligentných eko-sociálnych dedinách, ktorý inicioval Európsky parlament, realizovalo konzorcium pozostávajúce z Ecorys, Origin for Sustainability a R.E.D. pod zodpovednosťou Európskej komisie (Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka). Tento workshop, jeho záverečná časť, má za cieľ diskutovať o hlavných zisteniach pilotného projektu. Jeho výsledky budú informovať a rozvinúť jeho konečné závery.

Jednou z úloh projektu je definovať a objasniť pojem inteligentné dediny na uľahčenie jeho používania v rôznych národných a miestnych kontextoch. Zohľadňuje aj politický kontext, a najmä návrh SPP po roku 2020, ktorý predpokladá väčšiu flexibilitu pri politických rozhodnutiach členských štátov. Cieľom je umožniť členským štátom zosúladiť a zamerať politiku na ich špecifické potreby, a teda aj v súvislosti s navrhovaním a implementáciou intervencií na podporu inteligentných dedín.

Jednotlivé príklady dobrej praxe z komunity inteligentný dedín je možné nájsť na nasledujúcom webovom odkaze kde sú roztriedené podľa rôznych tematických oblastí: <https://smart-villages.eu/language/en/good-practices-categories/>.

¹⁸² Zdroj: Smart Villages, https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en

2.13 Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť nie je de facto samostatným odvetvím, ale prierezovou témou.

Definícia občianskej vybavenosti je vo všeobecnosti nasledovná:

„Občianska vybavenosť je komplexom zariadení a účelovo upravených plôch, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií pre vzdelávanie a výchovu, sociálne služby, starostlivosti o rodinu, zdravotnícke služby, kultúru, verejnú správu, ochranu obyvateľstva, pozemky stavieb a zariadení pre obchod, ubytovanie, stravovanie, služby, vedu a výskum, kúpeľníctvo a pozemky súvisiacej dopravnej infraštruktúry a technickej infraštruktúry a verejných priestranstiev. Územia občianskej vybavenosti musia byť vymedzené v priamej nadväznosti na kapacitne postačujúce plochy dopravnej infraštruktúry a byť z nich prístupné.“

Z hľadiska SMART je pre účely Koncepcie definícia občianskej vybavenosti vnímaná nasledovne:

„Služby, poskytované štátnym, verejným, súkromným aj mimovládny sektorom. Do vybavenosti spadajú sektory sociálne zdravotné, školstvo, kultúra, rekreácia vrátane bytovania a stravovania, predaj, a pod.“

Cieľom SMART je definovať možnosti efektívneho využívania kapacít (odborných, ľudských, finančných) tak, aby dochádzalo k ich synergiám.

V praxi je SMART prístup k občianskej vybavenosti treba riešiť v každom odvetví zvlášť. SMART riešenie z hľadiska občianskej vybavenosti nie je (napr.) správa a energetická náročnosť školských stavieb, ale aká je kapacita jednotlivých škôl a či sa prispôsobuje veľkosti ročníkov a potrebám trhu dostatočne flexibilne. Rovnako nie je napr. pri zdravotníctve SMART problematikou stav nemocníc, ordinácií a lekární, ale to, či zdravotná starostlivosť je kapacitne a geograficky dostatočná z hľadiska potrieb regiónu. A či sa štruktúra zariadenia a ich kapacita dostatočne prispôsobuje zmenám v rozložení obyvateľstva a tak aj dostupnosti služieb.

Občiansku vybavenosť neriešime a priori ako existenciu budov a priestorov v majetku či správe kraja, ale ako dostupnosť služieb. Služby totiž môžu, ale nemusia byť poskytované len prostredníctvom vlastných priestorov, ale aj nájomných, alebo inými subjektmi na základe stimulov.

Základnými kritériami pre dostatočnú občiansku vybavenosť v regióne sú:

- a) **Časová dostupnosť jednotlivých služieb** (súvisí s možnosťami hromadnej dopravy a dopravnou obslužnosťou vrátane rozloženia zariadení v regióne podľa potrieb obyvateľstva);
- b) **Finančná náročnosť služieb v regióne** (primeraná príjmom obyvateľstva);
- c) **Bezpečnosť regiónu;**
- d) **Príležitosti** (zásadné nielen pre zamestnanosť, ale aj pre flexibilný rozvoj regiónu a reakcie na meniace sa podmienky na úrovni kraja, štátu, aj regiónu).

Sektory, ktorých sa občianska vybavenosť predovšetkým týka:

1. Verejné služby – dostupnosť úradov. Riešené prierezovo v odvetvových analýzach.
2. Zdravotníctvo a sociálne služby – zákonná povinnosť, pri sociálnych službách len čiastočne. Riešené v kapitole 2.7 Zdravotníctvo a Sociálne služby.
3. Školstvo: zabezpečenie dostatočných kapacít a vecného zamerania zariadení podľa potrieb a veľkosti nastupujúcich ročníkov. Riešené v kapitole 2.9 Veda, výskum a vzdelávanie.
4. Kultúra: kombinácia verejnej a súkromnej sféry, závislá predovšetkým na dotáciách či iných stimuloch. Riešené v kapitole 2.1. Kultúra.
5. Súkromné – obchodné služby – závislé predovšetkým na stimuloch a príležitostiach v regióne. Riešené v kapitole 2.8 Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje.

3 Strategická časť

Nasledovná kapitola predstavuje opatrenia, ktoré boli identifikované na základe výsledkov analytickej časti v rámci jednotlivých oblastí. Opatrenia sú navrhované ako vo väzbe k jednotlivým oblastiam, tak aj prierezovo, pričom všetky majú potenciál prispieť k naplneniu globálneho cieľa, ktorým je *zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov*.

3.1 Digitalizácia Úradu KSK

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zníženie administratívnej záťaže pracovníkov Úradu KSK a zlepšenie realizácie politík kraja a dostupnosti informácií pre verejnosť prostredníctvom využitia vhodných (inteligentných) nástrojov digitalizácie

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Úrad Košického samosprávneho kraja v súčasnosti dosahuje určitý stupeň digitalizácie z pohľadu výkonu agendy zamestnancov, avšak pre účely efektívneho a kvalitného poskytovania služieb je nevyhnutné digitalizovať prácu zamestnancov v čo možno najvyššej miere a znížiť tak administratívne zaťaženie pracovníkov Úradu.

V rámci Úradu KSK je v súčasnosti využívaný predovšetkým systémom FABASOFT, ktorý poskytuje zamestnancom nasledovné funkcionality:

- Manažment dokumentov;
- Kolaborácia – neformálna spolupráca;
- Spracovanie spisov a záznamov;
- On-line služby;
- Archivácia;
- Vyhľadávanie;
- Mandantové riešenie;
- Nástroje pre správu.

Doplnkovou zložkou digitalizácie Úradu KSK je aj jeho elektronická prezentácia na verejnosť a dostupnosť informácií ohľadom noviniek, činností úradu a dôležitých informácií zo života v kraji a to prostredníctvom webstránky Úradu – <https://web.vucke.sk/sk/>. Webstránku Úradu KSK je možné aktuálne považovať za zastaranú a to ako z technického, tak aj

z vizuálneho/dizajnového pohľadu. V rámci cieľov SMART úradovania však zohráva dostupnosť Úradu a dôležitých informácií zo života v kraji pre občanov významnú úlohu – otvorené a prístupné dáta.

S cieľom zlepšenia a skvalitnenia výkonu realizácie politík kraja v rôznych oblastiach pôsobnosti je zároveň odporúčané implementovať vhodné inteligentné nástroje, ktoré prostredníctvom zberu a analýzy dát umožňujú efektívnejšie vyhodnotenie, nastavenie a samotnú implementáciu opatrení v jednotlivých oblastiach verejného života. Jedným z takýchto nástrojov je Integračno-analyticko-dátová platforma (alebo aj ako „IADP“), ktorá je v čase spracovania tejto Konceptie vyvíjaná a testovaná na úrovni Úradu KSK. Cieľom tejto platformy je predovšetkým zber, analýza a vyhodnotenie dát tak, aby boli efektívne nastavené priority a implementované opatrenia v rámci jednotlivých oblastí pôsobnosti kraja. Ide teda o jasný príklad implementácie SMART nástroja pre lepšie riadenie a realizáciu politík kraja. V čase spracovania dokumentu je IADP využívaná predovšetkým v nasledovných oblastiach:

- Monitoring cyklistickej dopravy v kraji prostredníctvom cyklosčítačov,
- Monitoring stavu ciest a meteo vývoj prostredníctvom meteo staníc na území Košického samosprávneho kraja,
- Mapa kultúrnych pamiatok na území Košického samosprávneho kraja,
- Monitoring stavu na cestách prostredníctvom dát Slovenskej správy ciest pre Košický kraj,
- Mapa voľných miest v bytovacích zariadeniach Košického samosprávneho kraja,
- Index spoločenského pokroku Košického kraja,
- Meranie teploty, vlhkosti a CO₂ v miestnostiach divíznej budovy Košického samosprávneho kraja,
- Monitorovanie spotreby elektromerov v divíznej budove KSK,
- Monitorovanie stavu mostov prostredníctvom snímačov v mostnej konštrukcii.

Do budúcnosti je jednoznačne odporúčané a podľa aktuálnych plánov kraja aj zamýšľané pokračovať v rozvoji predmetnej inteligentnej platformy a to predovšetkým prostredníctvom rozširovania dátovej základne zbieraných, analyzovaných a vyhodnocovaných údajov tak, aby bola realizácia opatrení v rámci jednotlivých politík kraja založená na čo možno najväčšom a najkvalitnejšom dátovom základe.

Pre účely komplexnosti dát, využívaných prostredníctvom Integračno-analyticko-dátovej platformy, je takisto odporúčané integrovať predmetnú vyvíjanú platformu s Geografickým informačným systémom (GIS). V rámci Košického samosprávneho kraja je už aktuálne funkčný Geoportál KSK (<https://www.geoportalsk.sk/home/o-geoportali/>). Z pohľadu využívania dát pri realizácii politík KSK je preto vhodné dáta, aktuálne zbierané a využívané v rámci Geoportálu KSK, prepojiť s Integračno-analyticko-dátovou platformou.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Zníženie administratívnej záťaže pri výkone agendy zamestnancov Úradu KSK

Hlavným cieľom opatrení je implementácia vhodných elektronických nástrojov pre účely zníženia administratívnej záťaže zamestnancov pri výkone pracovných činností. V prvom kroku je nevyhnutné vykonať audit procesov a aktuálne využívaných systémov pri výkone

pracovných činností, ktoré bývajú častokrát nesúrodé a vzájomne neprepojené. Na základe výsledkov auditu je odporúčané implementovať jednotný systém pre komplexnú správu a výkon činností zamestnancov úradu – od podporných, cez hlavné, až po riadiace činnosti. Príkladom môže byť implementácia vhodného agendového informačného systému, ktorého účelom je poskytnutie platformy kombinujúcej funkcionality správy a obehu dokumentov, procesného riadenia a integračnej platformy. Z pohľadu používateľa má podporovať nasledujúce kľúčové funkcionality:

- životný cyklus úloh – vytváranie, delegovanie, prioritizácia a sledovanie stavu úloh;
- práca s dokumentáciou a formulármi;
- zbieranie a zobrazenie štatistík;
- vyhľadávanie a filtrovanie úloh;
- publikovanie dokumentov / výstupov na webový portál;
- interoperabilita s elektronickým registratúrnym systémom, webovým portálom, či kolaboračným nástrojom a dochádzkovým systémom (za účelom možnosti vyplnenia dochádzky aj mimo interného IT prostredia Úradu KSK);
- logovanie aktivity používateľov.

Zavedenie vhodných a komplexných prvkov a nástrojov digitalizácie práce zamestnancov Úradu KSK zároveň prispieva k naplneniu cieľov tzv. zeleného úradovania a to prostredníctvom znižovania využívania „papiera“ pri práci a s tým spojenou tlačou dokumentov.

Otvorený digitálny Úrad

Aktualizácia webového sídla Úradu KSK, ktorá zabezpečí jeho dizajnovú prítťažlivosť pre občanov a zároveň umožní jednoduchý prístup občanov k dôležitým informáciám zo života v kraji a prístup k otvoreným údajom (open data).

Pre zabezpečenie výkonu verejnej správy a poskytovanie služieb občanom je takisto nevyhnutné mať zaistené vhodné a dostatočne kapacitné komunikačné kanály. Nejde iba o rýchly prístup k internetu, ale aj o komunikáciu so zriaďovacími a založenými právnymi subjektami obcí, so systémom dátových schránok, s centrálnym miestom služieb (CMS) a o využívanie digitálnych služieb poskytovaných štátom, súhrnne nazývaných eGovernment (elektronické vládnutie). Na tieto účely je odporúčané zvážiť vytvorenie komunikačnej siete subjektov kraja, ktorá by rôzne subjekty verejnej správy v kraji prepojila, zaistila im dostatočný (vysokokapacitný) prístup k internetu a umožnila im napojiť rôzne technológie (kamery, merače rýchlosti, chytré senzory, radiče svetelných križovatiek, elektronické označníky na zastávkach MHD a ďalšie) do jednej siete. Vhodné je zvážiť takisto využitie IADP.

Informácia o stave skutočností v reálnom čase - okamžitá reakcia (reakcia na unikajúcu vodu v škole, prekročenie limitov škodlivín v ovzduší).

Na prenos dát sa využívajú okrem pevných a bezdrôtových (WiFi) sietí v dnešnej dobe aj siete internetu vecí (tzv. IoT siete), ktoré prevádzkujú rôzni poskytovatelia. Vzhľadom na to,

že k prenosu dát dochádza s vysokou frekvenciou a z veľkého množstva zdrojov (senzorov), jedná sa o tzv. Big data. Tie sa následne automaticky spracovávajú v príslušných aplikáciách a výstupy z nich sa zrozumiteľne prezentujú vo forme grafov, tabuliek, či vo farebnej škále (obdoba semaforu), informujúce o závažnosti monitorovaných skutočností. Takýto SMART systém dokáže príslušných pracovníkov úradu, či pracovníkov servisnej podpory informovať (mailom či SMS) o stave prekročenia určitých limitov, aby mohli podľa nastavených procesov riešiť vzniknuté problémy. V tomto prípade je potrebné pozitívne hodnotiť iniciatívu vytvorenia Integračno-analyticko-dátovej platformy, ktorej účelom je práve zber, analýza a vyhodnotenie získaných údajov v rámci rôznych oblastí pôsobnosti kraja.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Digitálny úradu	Dĺžka trvania výkonu agendy v jednotlivých oblastiach činností Úradu KSK	N/A (bude zistená na základe auditu procesov)	2023	N/A	vlastné spracovanie + externé spracovanie (vykonávateľ auditu)	1 krát ročne
Užívateľsky atraktívne a moderné webové sídlo Úradu KSK	Počet generických návštev webového sídla Úradu KSK	41,4 tis. (marec 2023)	2023	čo najviac	vlastné spracovanie	mesačne
Implementácia Integračno-analyticko-dátovej platformy	Počet využívaných dátových zdrojov v rámci platformy	9	2023	čo najviac	Úrad KSK	1 krát ročne

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, externý subjekt – spracovateľ procesného a systémového auditu, obce

Cieľové skupiny

Zamestnanci Úradu KSK a široká verejnosť

3.2 SMART kultúra KSK

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Rozvinutá kultúra efektívne využívajúca SMART riešenie:

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Kultúra je jedným z nevyhnutných článkov na vytváranie SMART Regiónu. Realitou je, že často (cez jej významnú úlohu bádateľskú, výchovnú, vzdelávaciu, edukačnú, výstavnú, zábavnú a relaxačnú) býva zabudnutá v porovnaní s inými oblasťami, ako je doprava, zdravotníctvo a sociálne služby. Ak má kultúra v spoločnosti dostatočné miesto a je podporovaná, rastie kultúrna vzdelanosť obyvateľov kraja. V rámci SMART aktivít by malo dochádzať k systematickému navyšovaniu podpory využívania SMART riešení v kultúrnych, pamäťových a vzdelávacích inštitúciách.

SMART aktivity môžu viesť jednak k naplneniu inteligentného riadenia kultúrnych inštitúcií zriadených krajom a jednak k priblíženiu inštitúcií návštevníkom z radov odbornej i širokej verejnosti. Oba tieto smery sa intenzívne prelínajú. Popri interaktívnych pomôckach pre vzdelávanie pre školy i širokú verejnosť radíme k SMART riešeniam tiež napr. moderné rezervačné systémy, počítanie a vyhodnocovanie návštevnosti ai. Rovnako je možné využiť aplikácie pre virtuálne poznanie konkrétnych pamiatok (postupne celého pamiatkového fondu) na území kraja. Virtuálna atraktivita potom privádza návštevníkov do reálneho priestoru, pretože vidieť objekt na vlastné oči je potrebou.

Cieľom podpory využívania SMART riešení v kultúrnych, pamäťových a vzdelávacích inštitúciách je zvýšenie atraktivity regiónu pre obyvateľov i návštevníkov..

Slabými stránkami v regióne je napríklad neprehľadnosť v akciách, aktivitách, chýbajúci komplexný marketingový manažment kultúrnych inštitúcií a nedostatočné prepojenie balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení.

V súčasnosti propaguje ponuku kultúrnych podujatí každá inštitúcia samostatne v rámci svojich webových sídel. Nedochádza tak k prepojeniu kultúrnych kalendárov jednotlivých inštitúcií a môže tým byť obmedzená jednoduchosť vyhľadávania kultúrnych podujatí občanmi.

Rozsah digitálnych foriem diel a predmetov je tiež aktivitou, ktorá zatiaľ v KSK nie je úplne naplnená. Je nutné, aby organizácie pokračovali v digitalizácii, bez ktorej nie je možný rozvoj rozšírená reality. Tá zásadne prispeje k zatraktívneniu pamäťových inštitúcií. Je nutné zaraďovať projekty s rozšírenou realitou za aktívneho využívania moderných komunikačných technológií, prepájanie s mobilnými chytrými telefónmi (zapojenie návštevníkov do hry s rôznymi zastaveniami v rámci historického objektu alebo tematickej výstavy či expozície). V súčasnosti je digitalizovaná iba veľmi malá časť zbierok niektorých z kultúrnych inštitúcií zriadených krajom. Prostredníctvom digitalizácie sa inštitúcia zapojí

do jednotnej platformy uchovávaní, dlhodobej archivácie a sprístupnenia informačného potenciálu zbierok hmotného i nehmotného kultúrneho dedičstva v rámci kraja. Digitalizácia je proces, v rámci ktorého dochádza primárne k vyhotovovaniu rozmnoženín predmetov kultúrneho dedičstva, ktoré sa následne uskladňujú, čím sa sekundárne vytvára databáza dvojakého charakteru (databáza údajov o samotných predmetoch kultúrneho dedičstva a databáza samotných digitálnych rozmnoženín predmetov kultúrneho dedičstva).¹⁸³

Implementácia trvalej jednoznačnej identifikácie digitálnych objektov je základným predpokladom fungovania informačných systémov na spracovanie, sprístupňovanie a dlhodobé uchovávanie digitálnych informačných prameňov a registrácie zbierkových predmetov. Registrácia zbierkových predmetov doposiaľ v KSK prebieha manuálne.

Ďalším problémom môže byť malé využitie dát. Mapovanie návštevnosti kultúrnych inštitúcií vrátane segmentácie prevažujúcich návštevníkov môže viesť k väčšej propagácii menej navštevovaných inštitúcií s cieľom návštevnosť navýšiť.

K navýšeniu návštevnosti môže viesť aj skvalitnenie doplnkových služieb, ktoré sú kultúrnymi inštitúciami ponúkané (lepšie parkovanie, občerstvenie, a pod.).

V rámci podpory inteligentnej správy kultúrnych inštitúcií je tiež potrebné zvýšiť zručnosť zamestnancov pre digitálnu transformáciu a SMART riešenie.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Digitálna platforma ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek

Na sprehľadnenie ponuky akcií a aktivít kultúrnych inštitúcií je vhodné zjednotiť vizuálnu identitu všetkých kultúrnych inštitúcií zriaďovaných krajom. Zabezpečením tvorby zjednotených kalendárov kultúrnych inštitúcií zriadených KSK a použitím rovnakých aplikácií respektíve webových stránok na rovnakých platformách dôjde ku koncentrácii všetkých informácií o plánovaných kultúrnych akciách na jednom mieste. V rámci kultúrneho kalendára si verejnosť môže vybrať zo širokého spektra kultúrnych, športových, zábavných i spoločenských podujatí, ktoré sú zoradené v kategóriách podľa dátumu i miesta konania. Prehľadnou formou s lákavým obsahom tak získa v priebehu niekoľkých minút kľúčové informácie, po ktorých by na internete dlho pátrala.

Prepracovaný koncept online vstupeniek prináša jednoduchý spôsob nákupu vstupeniek vrátane možného vzájomného prepojenia jednotlivých kultúrnych aktivít. Je vhodné tento nástroj prispôbiť aj používaniu smartfónu. Hlavnou výhodou vstupenkového systému je jednoduchý a priamočiary predaj. Vhodný je taký vstupenkový systém, ktorý je dlhodobo vyvíjaný a testovaný nad reálnym predajom. Celý systém by mal byť vysoko modulárny na jeho možné prispôsobenie konkrétnym potrebám kultúrnej inštitúcie. Vďaka modularite je systém vhodný pre malé aj veľké organizácie typu kino, divadlo, múzeum, hrad, zámok, športoviská alebo pre samostatné kultúrne a športové podujatia. S ciešom uplatnenia SMART princípov je odporúčaný vstupenkový systém, ktorý bude postavený na modeli neustáleho vývoja a vylepšovania podľa podnetu užívateľov, vďaka čomu vznikne moderný

¹⁸³ Zdroj: https://cda.kultury.sk/sk/O_CDA/slovník

system, ktorý bude neustále spĺňať všetky požiadavky kultúrnych inštitúcií, ale aj požiadavky ich návštevníkov. Samozrejmosťou je možnosť nákupu online, tvorenie rezervácií, predaj v rôznych cenových sadzbách, kategorizácia produktov, jednoduchá administrácia produktov, vedenie pokladní a reporting prispôsobený potrebám organizácie. Na overovanie vstupeniek slúžia vlastné mobilné aplikácie systému pre chytré telefóny vyznačujúce sa rýchlym odbavením a vysokou stabilitou. Aplikácia overuje lístky kontinuálne a zastaví sa len v prípade, že narazí na neplatnú alebo už skontrolovanú vstupenku. Tlač vstupeniek môže byť zaistená pomocou spoľahlivých termotlačiarň vstupenkového formátu prispôbena požiadavkám klienta. Vstupenky je tiež možné ukladať v mobilnom zariadení (napr. google wallet). Dôležitá funkcia systému online vstupeniek umožňuje prepojiť systém s existujúcim webom kultúrnej inštitúcie. Pre realizáciu systému online vstupeniek je nutné zorganizovať verejné výberové konanie s presnými požiadavkami na systém.

Počty predaných vstupeniek na kultúrne podujatia prostredníctvom online platformy zároveň predstavujú hodnotné dáta pre účely sledovania počtu návštevníkov, typu navštevovaných podujatí a pod. Tieto dáta je následne vhodné zhromažďovať a analyzovať v rámci Integrovačno-analyticko-dátovej platformy a využiť ich pri implementácii politik kraja v oblasti kultúry.

Digitalizácia zbierok

Hlavným cieľom opatrení je vysokokvalifikovaná digitalizácia najvýznamnejších múzejných zbierok kultúrneho dedičstva. Sprístupnenie a využívanie moderných zariadení a internetu umožní organizáciám šetrnejšie narábanie so zbierkovými predmetmi. Týmto krokom je možné prispieť k predĺženiu životnosti zbierkových predmetov a digitálnemu zachovaniu predmetov, ktoré nie je možné iným spôsobom zachovať pre nasledovné generácie. Prostredníctvom digitalizácie vznikne depozitár digitálnych zástupcov najvýznamnejšej časti múzejných zbierok spojený s digitálnym vedomostným systémom múzeí, ktoré sú využiteľné na ďalšie vedecké zhodnocovanie kultúrnych objektov, vzdelávanie, kultúrny relax, či reprezentáciu a propagáciu krajiny.

Prostredníctvom tohto opatrenia KSK v rámci zriaďovaných inštitúcií zdigitalizuje komplex vedomostí o múzejných zbierkach a dokumentoch, vytvorí digitálnych zástupcov najvýznamnejších múzejných zbierkových predmetov a dokumentov, podporí jednoznačnú identifikáciu digitálnych objektov, ich bezpečné uloženie a integráciu s vedomostným systémom a zabezpečí trvalé uchovanie digitálnych objektov a tým zlepši starostlivosť o múzejné zbierky a vytvorí podmienky pre on-line sprístupnenie vizualizovaných predmetov hmotného i nehmotného kultúrneho dedičstva odbornej, vedeckej a širokej verejnosti.

Pred započatím vlastnej digitalizácie je potrebné vytvoriť Akčný plán, ktorý identifikuje kultúrne inštitúcie zapojené do digitalizácie a stanoví presný počet digitalizovaných zbierkových predmetov. Akčný plán môže tiež určiť aj podmienky automatizácie registrácie zbierkových predmetov.

Automatizácia registrácia zbierkových predmetov

Vytvorenie dôveryhodného digitálneho úložiska je potrebné na zabezpečenie implementácie trvalej jednoznačnej identifikácie digitálnych objektov a ich registrácie. Identifikácia zbierkových predmetov môže byť automatizovaná prostredníctvom QR alebo čiarového

kódu. Digitálne úložisko zaistí spoľahlivú a dlhodobú ochranu zverených digitálnych objektov. Zaistí tiež ich riadené sprístupňovanie odbornej i laickej verejnosti. Bezpečnosť je zaistená uchovaním obsahu v dvoch geograficky vzdialených lokalitách a v jednom archívnom úložisku. Pri archivácii sa v dátovom úložisku vytvoria tri archívne kópie každého spracovaného objektu, ktoré sa umiestnia v každej lokalite samostatne. Na uloženie informácií je vhodné využiť kapacitu už existujúceho dátového úložiska.

Rozvoj filmovej kancelárie

Filmová kancelária Košice region bola vytvorená Košickým samosprávnym krajom v rámci programu „Košice region – Film friendly region“ v roku 2022. Jej hlavným cieľom je prezentovať Košický kraj ako „Film friendly region“, teda ako lokalitu vhodnú pre tvorbu audiovizuálnych diel. Príchod zahraničných štábov má potenciál ekonomického prínosu pre KSK v podobe zvýšenia zamestnanosti v rôznych oblastiach kultúry, cestovného ruchu a gastropriemyslu a zároveň prispieva k propagácii kraja.

Kancelária nasleduje stanovené poslanie propagovať Košický samosprávny kraj ako atraktívne miesto pre filmové natáčanie. V rámci súčasnej činnosti regionálna filmová kancelária ponúka spoluprácu pri príprave a realizácii nakrúcania v Košickom kraji, vypomáha pri organizácii a zaistení zázemia pre filmový štáb, odporúča ubytovanie, pomáha pri vybavovaní povolení, odporúča lokality pre filmovanie, zaistuje spoluprácu s lokálnymi filmovými profesionálmi, pomáha s propagáciou filmu a pre oprávnené projekty ponúka prístup k rôznym finančným stimulom a podporným programom.

Okrem toho môže regionálna filmová kancelária propagovať aj filmovú turistiku smerom k turistom a širokej verejnosti. V rámci tejto aktivity je možné prezentovať vybrané lokality a filmy, ktoré sa na nich natáčali. Táto propagácia môže byť realizovaná jednak na webe Regionálnej filmovej kancelárie, či odkazom na webe KSK, ale aj aktívnou organizáciou filmových večerov s premietaním filmov so vzťahom ku KSK.

V rámci ďalšieho rozvoja môže filmová kancelária vytvoriť katalóg filmových lokalít. Lokality sa do väčšiny filmových diel vyhľadávajú na základe vopred stanovených kritérií, prípadne referenčných fotografií, či takzvaných "moodboardov". Ďalším príkladom sú lokality, ktoré sa do filmu dostanú predovšetkým preto, že samotný tvorca k nim má vzťah. Takáto databáza uľahčí dostupnosť potrebných vlastností, ktoré charakterizujú jednotlivé lokality a poskytne pre filmové štáby prehľadný spôsob pre výber zaujímavých lokalít na filmovanie.

Súčasne je odporúčané ďalej kontinuálne pracovať na rozširovaní povedomia o KSK ako priateľského filmového regiónu. Je nutné zdôrazniť a propagovať výhody, ktoré KSK ponúka filmovým štábom.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Digitálna platforma ponuky	Informačný systém	0	2023	1 informačný	vlastné spracovanie	1 krát ročne

kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek				system (2025)		
Digitalizácia zbierkových predmetov	počet zdigitalizovaných zbierkových predmetov	0	2023	100% zbierkových predmetov určených akčným plánom (2030)	vlastné spracovanie	1 krát ročne
Registrácia zbierkových predmetov prostredníctvom dátového úložiska	počet registrovaných zbierkových predmetov	0	2023	100% zbierkových predmetov určených akčným plánom (2030)	vlastné spracovanie	1 krát ročne
Vytvorenie katalógu filmových lokalít	Katalóg filmových lokalít	0	2023	1 Katalóg filmových lokalít	Vlastné spracovanie	1 krát ročne

Vytvorenie digitálnej platformy ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek

Vytvorenie a implementácia digitálnej platformy ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek online.

Akčný plán

Vytvorenie Akčného plánu identifikujúceho kultúrne inštitúcie zapojené do digitalizácie a stanovenie presného počtu digitalizovaných zbierkových predmetov.

Ošetrovanie a konzervovanie predmetov

Podstatou aktivity je odstrániť prekážky snímania múzejných zbierkových predmetov a eliminovať riziká vyplývajúce z manipulácie s múzejnými zbierkovými predmetmi. Týmto umožniť optimálne nasnímanie všetkých vizuálnych informácií, ktoré sú potrebné z hľadiska predpokladaného využívania digitálneho zástupcu a ktoré sú prípustné z hľadiska ochrany a uchovania originálneho predmetu.

Príprava predmetov na digitalizáciu

Zásadná podmienka uskutočniteľnosti digitalizácie v stanovenom rozsahu a vymedzenom čase je vysoko efektívna a bezchybná logistika všetkých procesov. Pribeh digitalizácie je totiž závislý od aktivít, ktoré jej predchádzajú: od prípravy predmetov na digitalizáciu a od priebehu ošetrovania a konzervovania.

Digitalizácia múzejných zbierok

Aktivitou sa zabezpečuje profesionálna digitalizácia múzejných zbierkových predmetov pokročilými technológiami a vo vysokej kvalite záznamu ich vizuálnych vlastností.

Registrácia zbierkových predmetov

Zavedenie digitalizovaných objektov do centrálného digitálneho registra s priradením jedinečného identifikátora a vytvorením popisu základnej charakteristiky objektu.

Katalóg filmových lokalít

Zabezpečenie vytvorenia a priebežného dopĺňania a aktualizácie katalógu lokalít vhodných pre filmovanie.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, externý subjekt – technickí implementátori, kultúrne inštitúcie

Cieľové skupiny

Zamestnanci Úradu KSK a široká verejnosť

3.3 Digitalizácia územného plánovania

Digitalizácia procesov spojených s územným plánovaním je do budúcnosti nevyhnutným krokom. Na Slovensku prechod na digitálne územné plánovanie súvisí aj so zmenou legislatívy a vytvorením vhodného prostredia štátom.

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Digitalizácia a zefektívnenie procesov územného plánovania s využitím SMART prístupov a otvorených dát pri rozvoji samosprávneho kraja

Efektívne procesy pre kvalitné priestorové plánovanie Košického samosprávneho kraja a koordinácia rozvoja územia kraja s využitím digitálneho územného plánovania, aktuálnych a otvorených údajov a inkluzívnej komunikácie s partnermi pre udržateľný rozvoj územia.

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

V oblasti územného plánovania realizuje kraj svoje originálne aj prenesené kompetencie verejnej správy s využitím dostupných nástrojov. KSK doposiaľ využíva klasický prístup zberu podnetov (návrhov) a dostupné priestorové údaje a informácie pri zmenách a doplnkoch (ZaD) územného plánu regiónu (ÚP-R).

Efektívnejšie využívanie geografických informačných podkladov pri výkone kompetencií kraja v územnom plánovaní kraja nastalo najmä po spustení Geoportálu KSK, ktorý poskytuje dátový katalóg, mapové služby, špeciálne aplikácie a tematické mapy pre verejnosť a zároveň pre interné analýzy úradu a organizácií KSK. Podklady a aplikácie Geoportálu KSK sú založené na „Open source“ zdrojoch a štandardoch. Prostredníctvom Geoportálu KSK využíva SMART riešenia a naplňa princíp otvorených verejných dát.

Najväčšou výzvou pre KSK v oblasti územného plánovania bude implementácia novej legislatívy (nový zákon č. 200/2022 o územnom plánovaní účinný od 1.4.2024) a adaptácia na digitalizované územné plánovanie v tejto súvislosti.

Vzhľadom na nejasný harmonogram procesu zavádzania zákona č. 200/2022 Z.z. do praxe, bude KSK sledovať vývoj v tejto oblasti a je pripravený adaptovať sa v čase keď bude známych viac informácií o parametroch a harmonograme zavádzania systému. Za týmto účelom KSK sleduje a pripomienkuje rôzne legislatívne procesy (aj v rámci združenia SK8). KSK sa zúčastňuje relevantných konferencií a workshopov, ktoré sú zdrojom informácií a inšpirácie pre implementáciu nového zákona o územnom plánovaní a stavebného zákona.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Košický samosprávny kraj sa potrebuje pripraviť a adaptovať systém na prípravu procesu digitálneho územného plánovania od zberu a analýz údajov a podkladov cez inkluzívnu komunikáciu s partnermi až po digitálny systém zberu územnoplánovacích a aktualizáčnych návrhov a schopnosti tvorby a aktualizácie digitálneho územného plánu. Za týmto účelom je potrebné:

1. Zlepšenie zberu, zdieľania a analýzy údajov pre územné plánovanie,
2. Vytvorenie komunikačnej platformy pre komunikáciu a zdieľanie informácií v územnom plánovaní,
3. Aplikácia pre proces prípravy digitálneho územného plánu v KSK

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Počet otvorených dátových sád Geoportálu KSK	počet	216	2023	350 (2030)	Geoportál KSK	ročne
Počet tematických dátových sád Geoportálu KSK	počet	25	2023	40 (2023)	Geoportál KSK	ročne
Funkčný mapový prehliadač využitelný v ÚP	počet	1 (čiastočne)	2023	1 (plne využitelný) (2030)	Geoportál KSK	ročne
Komunikačná platforma pre územné plánovanie	počet	0	2023	1 (2028)	Portál KSK	ročne
Vektorový digitálny plán KSK	počet	0 (dostupný rastrový podklad)	2023	1 (2030 alebo podľa potreby do 2038)	Schválený dokument a uznesenie KSK	ročne

Zlepšenie zberu, zdieľania a analýzy údajov pre územné plánovanie

Efektívne digitálne územné plánovanie pre udržateľné usporiadanie využívania územia nie je možné bez dostatočnej poznatkovej základne a pravidelne aktualizovaných dátových sád a analýz. Je potrebné pokračovať v budovaní geoinformačných, dátových a analytických kapacít predovšetkým prostredníctvom Geoportálu KSK a analytického útvaru. Kľúčovým aktérom týchto procesov je úrad KSK v spolupráci so svojimi organizáciami a cieľovou skupinou zdieľaných informácií je verejnosť a rôzne záujmové skupiny vrátane podnikateľov, ktoré otvorené dáta využívajú.

Vytvorenie komunikačnej platformy pre komunikáciu a zdieľanie informácií v územnom plánovaní

S využitím nových možností a aplikácii pre prípravu digitálneho územného plánovania, ktoré sa očakávajú v rámci aplikácie nového zákona č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní bude potrebné posilniť aj spôsob komunikácie s relevantnými partnermi, ktorí sa zapájajú do územnoplánovacích procesov na úrovni regiónu. Je potrebné vytvoriť a spravovať komunikačnú platformu, prostredníctvom ktorej bude možné zdieľať návrhy na zmenu územných plánov, zdieľať a prezentovať digitálne podklady, spravovať procesy pripomienkovania návrhov a viesť inkluzívne diskusie. Hlavným aktérom implementujúcim toto opatrenie je úrad KSK v spolupráci so svojimi organizáciami a cieľovou skupinou sú všetci partneri územnoplánovacích procesov cez úrady, obce záujmové združenia a občania.

Aplikácia pre proces prípravy digitálneho územného plánu v KSK

Nový zákon o územnom plánovaní predpokladá prípravu digitálnych plánov, ale zatiaľ nie je zrejme akým spôsobom a v rámci akých aplikácií bude táto príprava prebiehať. Košický samosprávny kraj preto musí byť pripravený na rôzne alternatívy, ktoré môžu nastať. Je možné že aplikácia bude pripravená a poskytnutá centrálné štátom alebo bude potrebné si aplikáciu adaptovať pre potreby KSK. Za týmto účelom bude úrad KSK naďalej sledovať procesy implementácie nového zákona o územnom plánovaní a bude sa zapájať do pripomienkovania týchto postupov. Hlavným aktérom pri implementácii tohto opatrenia je úrad KSK v spolupráci s Úradom pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky. Zapojení budú aj ďalší aktéri územného plánovania ako sú obce v KSK, združenie obcí, správcovia infraštruktúry a sietí a podobne. Cieľovou skupinou budú občania a podnikatelia v kraji.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, externý subjekt – technický implementátor

Cieľové skupiny

Zamestnanci Úradu KSK a široká verejnosť

3.4 Zelenší Košický región

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie životného prostredia v Košickom samosprávnom kraji: prierezová aktivita “Zelenší Košický región”

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Aktivita “Zelenší Košický región” pokrýva prierezovo odvetvia, ktoré majú vplyv na stav vybraných zložiek životného prostredia. V rámci analytickej časti boli identifikované limitované možnosti kraja realizovať v rámci jeho kompetencií aktivity zamerané na podporu zlepšenia stavu vybraných zložiek ŽP, pričom priority boli zamerané na oblasti, v ktorých má KSK stanovené ciele v rámci schválených alebo pripravovaných strategických dokumentov tak, aby SMART prístupy umožnili, posilnili alebo doplnili plánované ciele stratégií KSK. Mnohé z opatrení v schválených stratégiách už sú založené na SMART riešeniach.

V analytickej časti boli vybrané oblasti ŽP podľa priorít kraja (adaptácia na zmenu klímy, zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd, obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo, zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, zlepšenie kvality ovzdušia), ktoré boli následne pre potreby strategickej časti zlúčené a to nasledovne:

- Adaptácia na zmenu klímy, kvalita vôd a zadržanie vody v krajine a zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb
- Odpady a obehová ekonomika
- Kvalita ovzdušia

Dôležitým nástrojom pre zlepšovanie kvality vôd a hospodárenie s vodou v krajine je fungovanie Vodných rád, ktoré koordinujú opatrenia v jednotlivých povodiach. Silnou stránkou kraja je činnosť Agentúry pre podporu regionálneho rozvoja Košice a aktivity KSK v rôznych oblastiach životného prostredia, ako aj vzdelávanie a realizácia adaptačných opatrení. Podpora rozvoja opatrení na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny, zlepšenie kvality vôd, zadržanie vody v krajine a zlepšovanie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb bude zabezpečená vytvorením databázy projektov naviazanej na súťaž realizovaných adaptačných opatrení. V rámci opatrení je odporúčané pokračovať v činnostiach v oblasti klimatickej zmeny a adaptácie na jej dôsledky, kde kraj vynakladá veľké úsilie, pričom je zároveň odporúčané viac zapojiť odbornú verejnosť do aktivít zlepšovania komunikácie a informovanosti v tejto oblasti.

Košický samosprávny kraj ako úrad momentálne nemá vypracovanú koncepciu na zelenú prevádzku, no v rámci úradu zamestnanci realizujú kroky, ktoré naplňajú podstatu zeleného úradovania - digitalizácia, minimalizácia odpadu, efektivita úradovania. Daný koncept

zeleného úradovania a zeleného úradu predstavuje dôležitý ukazovateľ environmentálnej zodpovednosti inštitúcií. Ako príklad je možné uviesť ocenenie Prezidentská zelená pečať, ktorá oceňuje inštitúcie, ktoré sa snažia o udržateľnosť a uhlíkovú neutralitu. KSK má v súčasnosti k dispozícii dokumenty a pracuje na realizácii opatrení, ktorých cieľom je dosiahnutie uhlíkovej neutrality a udržateľnosti, čo by mohlo viesť k získaniu tohto prestížneho ocenenia. Na základe SWOT analýzy bola ako silná stránka identifikovaná činnosť zamestnancov v oblasti zeleného úradovania, no ako slabá stránka zároveň nesystematické riadenie tohto procesu.

Smerom k obyvateľom je navrhnuté opatrenie vzniku informačného portálu s informáciami o možnostiach nakladania s odpadmi, čím je možné podporiť aj napĺňanie cieľov obehového hospodárstva. Občanov je potrebné informovať o činnosti kraja a prostredníctvom opatrení ich zapájať do zlepšovania stavu životného prostredia.

V oblasti ochrany ovzdušia je realizovaný projekt LIFE IP, ktorý zlepšuje sledovanie kvality ovzdušia vo vybraných lokalitách a jeho výsledky budú využité pre zvýšenie povedomia obyvateľov o stave a potrebe ochrany ovzdušia. Pre zlepšenie stavu ovzdušia je navrhnuté efektívnejšie využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na zvyšovanie povedomia o tomto probléme, a to ich zverejňovaním a interpretáciou. Opatrenia na dosiahnutie znížovania emisií budú podporované taktiež sledovaním, zverejňovaním a podporou implementácie opatrení z NUS KSK a PUM KSK. Pozitívny efekt na zvýšenie kvality životného prostredia môže priniesť implementácia opatrení z NUS a realizácia zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja.

V rámci oblasti životné prostredie funguje v kraji Geoportál KSK, prostredníctvom ktorého sú zverejňované prierezové dáta z rôznych oblastí relevantných pre kraj. Pre účely zlepšovania tejto služby bola identifikovaná potreba spracovania usmernenia k manažmentu dát a ich aktualizácií; pričom z rokovaní vyplynula možnosť rozšírenia služieb cez Geoportál KSK.

Z pohľadu zberu, analýzy a vyhodnocovania dát v oblasti životného prostredia je takisto odporúčané prepojenie dát z meteostaníc, enviromaníc, senzorov a kamier s Integrovanou analyticko-dátovou platformou a s Geoportálom KSK

V nasledujúcej časti sú uvedené opatrenia, ktoré vyplývajú z analýzy súčasného stavu, hlavných strategických cieľov KSK a výsledkov SWOT analýzy.

Opatrenia zvolené pre túto oblasť sa nezameriavajú len na prevádzku KSK a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti, ale majú snahu ovplyvniť povedomie a kvalitu života všetkých obyvateľov kraja.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Opatrenia navrhnuté pre oblasť životné prostredie v rámci aktivity "Zeleňší Košický región":

1. Vytvorenie **regionálnej databázy adaptačných opatrení**: KSK už dnes disponuje základňou projektov v oblasti adaptácie a mitigácie dopadov klimatickej zmeny. Ako podpora a rozvoj tejto činnosti má slúžiť opatrenie na vytvorenie **regionálnej databázy adaptačných opatrení**, ktorá bude prepojená na súťaž v oblasti

adaptácie a zmierňovania klimatickej zmeny (dizajn môže byť podobný ako pri súťaži Adapterra Awards v ČR). Pri realizácii je potrebné zabezpečiť dizajn súťaže, podporu odbornej verejnosti, vytvorenie platformy pre komunikáciu a postupný zber údajov o realizovaných adaptačných opatreniach, ktorý môže byť využitý pre zlepšovanie plánovaných opatrení. Pre účely realizácie je nutné zabezpečiť usmernenie pre zber a aktualizáciu dát vo vzťahu ku Geoportalu KSK a vyvíjanej Integrovačno-analyticko-dátovej platforme.

2. **Zavedenie „Zeleného úradovania“ v rámci Úradu KSK: Zelené úradovanie** je prístup v rámci každodenných činností zamestnancov úradu. Zelené úradovanie zahŕňa systematické opatrenia zamerané na samotnú prevádzku, ako aj na oblasť verejného obstarávania. Preto je do danej iniciatívy nutné zapojiť každého zamestnanca úradu. Návrh opatrení je možné definovať po realizácii auditu, ktorý určí kde je možné šetrenie, kde je možná minimalizácia spotreby energií a spotreby materiálu pri bežných činnostiach v úrade. Nevyhnutné je určiť zodpovedného zamestnanca, zabezpečiť jeho odborné preškolenie, ten následne zabezpečí postupné plnenie (sledovanie plnenia) opatrení. Na úrade KSK zamestnanci už dnes daný prístup začali implementovať. Realizujú sa opatrenia na zefektívnenie fungovania úradu, za pomoci elektronizácie krokov prevádzky a pracovných činností. Ako nadstavba tejto činnosti je prepojenie na opatrenia z NUS KSK ako napríklad opatrenia Smart city. Dlhodobým cieľom môže byť získanie ocenenia Prezidentská zelená pečať. Aktivitu je odporúčané postupne implementovať aj v ostatných organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Pri realizácii je potrebné zamerať sa aj na plnenie cieľov z NUS pre oblasť odpadové hospodárstvo SMART.
3. Využitie princípu cirkulárneho obstarávania pre zadávanie verejných zákaziek: zelené verejné obstarávanie. Opatrenie zahŕňa uplatnenie postupov zeleného verejného obstarávania v zmysle odporúčaných metodík a odporúčaní Úradu pre verejné obstarávanie pre spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie¹⁸⁴ (napr: Zelené verejné obstarávanie, SAŽP¹⁸⁵) a sledovanie podielu počtu zelených verejných obstarávaní z celkového počtu obstarávaní.
4. Zlepšenie prístupu občanov k efektívnemu nakladaniu s odpadmi vrátane opätovného využitia (re-use) a lepšej recyklácie. Základným cieľom opatrenia je **vytvorenie platformy**, ktorá bude obsahovať informácie, kde sa môže občan zbaviť akéhokoľvek druhu odpadu vrátane prioritnej podpory re-use centier, ktoré podporujú opätovné využitie odpadu. Nadstavbou platformy je spracovanie cirkulárnej mapy, zaradenie informácií o opravovniach rôznych druhov tovarov, krajčírstvach, bezobalových obchodoch, požičovniach a pod. Pre dané opatrenie je potrebné zabezpečiť odborného konzultanta s potrebným know-how ohľadom tvorby platformy – aplikácií. Potrebné je takisto určenie zamestnancov na úrade, zodpovedných za koordináciu realizácie danej iniciatívy.

¹⁸⁴ Zdroj: [Spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie - ÚVO \(gov.sk\)](http://gov.sk)

¹⁸⁵ Zdroj: [cmsFile.php \(sazp.sk\)](http://sazp.sk)

5. Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu s cieľom prechodu na ekologickejšie formy dopravy, ako je pešia alebo cyklo doprava. Dáta z realizovaného projektu LIFE IP budú prezentované na informačných tabuliach pri meracích staniciach stavu kvality ovzdušia. Občan tak získa informáciu o dopade jeho činnosti na kvalitu ovzdušia. V prípade úspechu akcie, úrad KSK zaobstará rozsiahlejšiu sieť monitorovacích staníc a jednotiek zobrazovania výsledkov v oblasti znečistenia ovzdušia – opatrenie bude podporovať neautomobilovú dopravu, znižovanie počtu automobilovej dopravy v okolí školských zariadení – podpora cyklo dopravy, mestske dopravy, medzimestskej dopravy, podpora iniciatívy Zelenší Košický región.
6. Opatrenie sledovania znižovania emisií CO₂EKV je priamo naviazané na opatrenia NUS 2021. Predmetný dokument detailne opisuje stav KSK organizácií v jeho pôsobnosti a navrhuje opatrenia na dosiahnutie zníženia emisií uhlíka. Cieľom opatrenia je zabezpečenie sledovania plnení týchto cieľov.
7. Sledovanie realizácie aktivít v odvetví udržateľná mobilita, navrhnutých v PUM KSK so zreteľom na realizáciu opatrení, ktoré sú navrhnuté pre časť dopravná mobilita v rámci tejto Konceptie a ich prezentácia verejnosti.

Opatrenia:

- Rozvoj integrovaného dopravného systému;
 - Integrácia/zdieľanie informácií dopravných dispečingov ;
 - Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service);
 - Prestupné terminály a parkoviská P+R (park and ride);
 - Rozvoj cyklo dopravy (cyklotrás).
8. Zlepšenie komunikácie vo vybraných oblastiach ŽP podľa **Komunikačnej stratégie KSK**. Je potrebné sledovať predovšetkým počty realizovaných akcií a ich vplyv na zmenu postojov občanov. Momentálne je prednostne riešená komunikácia ohľadom plnenia cieľa 6 Adaptačnej stratégie KSK, pričom je potrebné zabezpečiť komunikáciu aj v oblasti odpadového hospodárstva (komunikačná politika NUS, 07 – Komunikácia, 08 – Motivovanie ľudí, 09 - Vzdelávanie zamestnancov), udržateľnej mobility a energetiky (komunikačná politika NUS kapitola 14). Prínosom zlepšenia komunikácie bude zvýšenie informovanosti obyvateľov o činnosti KSK v oblasti zlepšovania stavu životného prostredia a vzdelávanie, ktoré vedie k ekologickému uvažovaniu a správaniu obyvateľstva a tým k zlepšeniu stavu životného prostredia. Zpracovať je potrebné taktiež aktivity v rámci iniciatívy Zelenší Košický región.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

KPIs sú praktické ukazovatele, ktoré kvantifikujú celkovú výkonnosť vo väzbe na príslušný globálny cieľ. Celková výkonnosť je zložená z výkonností jednotlivých jej častí. Cieľom

merania je zaznamenať výkonnostné ukazovatele (KPI), ktoré pomôžu v ďalšom kroku identifikovať optimalizačné príležitosti.

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Získanie podpory pre projekt Zelenší Košický región	počet	0	2023	Súhlas	Interné spracovanie	1 krát
Vytvorenie regionálnej databázy adaptačných opatrení a prepojené na súťaž	počet	0	2023	2027	externé spracovanie	1 krát
Sledovanie počtu zelených obstarávaní	%	nesledované	2023	70% 2030	interné spracovanie	1 krát ročne
Zavedenie zeleného úradovanie	aktivity	0	2023	2030	externé spracovanie /interné spracovanie	1 krát ročne
Vytvorenie platformy pre informácie o možnosti nakladania s odpadom „kam s odpadom“	počet	0	2023	1 platforma - 2025	externé spracovanie databázy	1 krát ročne
Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu	počet	0	2023	Inštalované zariadenia	vlastné spracovanie	1 krát ročne
Rozširovanie siete monitorovacích jednotiek, senzorov pre potreby KSK	počet	0	2023	Inštalované zariadenia	vlastné spracovanie	1 krát ročne
Sledovanie znižovania emisií CO ₂ EKV (vzťahuje sa na organizácie v pôsobnosti kraja)	%	36651 t (referenčný rok 2019, NUS,2021)	2023	10% 2030	interné a externé spracovanie	1 krát 2030
Sledovanie aktivít v odvetví udržateľná mobilita (opatrenia z PUM)	správa	0	2023	2030	Interné spracovanie	1 krát ročne sprava

Zpracovanie oblastí spadajúcich pod Zelenší Košický región do komunikačnej stratégie kraja	počet	0	2023	1 - 2024	vlastné spracovanie	1 krát ročne
Počet realizovaných kampaní a vzdelávacích aktivít pod Zelenší Košický región	počet	0	2024	1 ročne	vlastné spracovanie	1 krát ročne

Opatrenie - **Zelenší Košický región** zastreší všetky aktivity, ktoré sa týkajú životného prostredia. Cieľom bude systematický manažment a propagácia opatrení na zlepšenie stavu životného prostredia.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- Podporu vedenia
- Určenie zodpovedných zamestnancov
- Určenie tímu na sledovanie a realizáciu opatrení v rámci KSK
- Koordináciu jednotlivých zodpovedných zamestnancov pre všetky opatrenia
- Pravidelný reporting aktivít pre účely sledovania plnenia cieľov
- Riešenie propagácie KSK ohľadom realizovaných opatrení

Opatrenie - **Vytvorenie regionálnej databázy adaptačných opatrení spojené so súťažou a priebežným doplňovaním databázy adaptačných opatrení. Podpora odbornej verejnosti - platforma pre komunikáciu.**

V rámci predmetného opatrenia ide o vytvorenie informačnej kampane ohľadom témy adaptácie na klimatickú zmenu, ktorá sa bude skladať z nasledujúcich častí:

- súťaže o najlepšie (ukážkové) adaptačné opatrenia roka na území kraja;
- každoročnej konferencie k vyhláseniu najlepšieho adaptačného opatrenia roka;
- založenie databázy opatrení, ktoré sa prihlásili do súťaže. Táto databáza bude postupne nahrádzať "zelený katalóg", a jej pridanou hodnotou bude priebežné rozširovanie a zaznamenanie inovácií a trendov.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- Zabezpečenie financií (propagácia, odmeny porote, koordinátor, fotografie projektov, konferencia, výhry,...)
- Príprava harmonogramu (príjem prihlášok, hodnotenie, návštevy finálových projektov, vyhlásenie víťazov)

- Príprava formulárov pre prihlasovanie projektov
- Oslovovanie potenciálnych projektov do súťaže
- Propagácia
- Zaistenie odbornej poroty, príprava podkladov k hodnoteniu, koordinácia poroty
- Spracovanie výsledkov z hodnotenia, výber finalistov
- Návštevy a zaistenie fotografií finálových projektov
- Príprava konferencie a obstaranie výhier
- Príprava katalógu so vzorovými projektami (elektronicky)

Očakávaným benefitom je schopnosť získať informácie a dáta o adaptačných aktivitách, ktoré nie sú priamo implementované KSK, ale inými subjektami. Zároveň ide o činnosť, ktorou možno do určitej miery koordinovať adaptačné opatrenia, a zapojiť odbornú aj širokú verejnosť. Organizácia súťaže môže mať pozitívny vplyv a byť impulzom implementovať projekty adaptačných opatrení pre rôzne organizácie.

Zainteresovanými subjektami sú nielen KSK, ale aj organizácie v jej zriaďovateľskej pôsobnosti. Samotná súťaž by mala podnietiť záujem partnerských inštitúcií.

Cieľové skupiny: KSK a organizácie v jej zriaďovateľskej pôsobnosti a taktiež partnerské inštitúcie. Z hľadiska samotnej konferencie je cieľovou skupinou široká verejnosť.

Zelené úradovanie

Dôležitým prvkom pre realizáciu predmetného opatrenia je podpora vedenia úradu KSK (deklarovaná formou uznesenia, strategických alebo koncepcných dokumentov), realizácia auditu vykonávaných činností a určenie útvaru a osoby zodpovednej za koordináciu implementácie projektu. Následne musí byť zabezpečené preškolenie zodpovedného zamestnanca. Predpokladané čiastkové aktivity v rámci zeleného úradovania budú určené na základe analýzy súčasnej situácie a hodnotenia podmienok pre realizáciu projektu. Napríklad v oblasti minimalizácie používania papiera sa vykoná interný audit činností, ktoré je možné obmedziť na elektronickú formu. Ako kancelárske potreby sa budú používať len tovary s dlhou životnosťou, kvalitné, s pevnou štruktúrou a obsahom, veľkým objemom a dlhou záručnou lehotou. Ďalšie oblasti auditu a návrhu opatrení budú obsahovať výber čistiacich prostriedkov, hospodárenie s vodou, odpady a využitie bezobalových tovarov, nakladanie s vyradenou kancelárskou technikou, triedenie odpadu, sledovanie toku odpadu na úrade, modernizácia vozového parku v rámci KSK, podpora zamestnancov pri využívaní udržateľnej mobility, spotreba energie na vykurovanie, audit elektrických spotrebičov na úrade, osvetlenie, energeticky efektívne kancelárske zariadenia - monitory, počítače, kopírky, tlačiarne, stravovanie, občerstvenie z lokálnej produkcie. Na základe zistenia súčasného stavu bude následne spracovaný návrh vhodných opatrení a postup ich implementácie. Ako súčasť projektu bude realizovaná aktívna komunikácia so zapojenými subjektami (vnútri i mimo úradu KSK) a vzdelávanie zamestnancov v oblasti zeleného úradovania. Ako pomoc pre stanovenie čiastkových krokov a aktivít je odporúčané použiť NUS KSK, časť SMART návrhov napríklad pre odpady – sledovanie tokov odpadu.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- Získanie podpory vedenia pre realizáciu projektu;
- Určenie zodpovedného zamestnanca;
- Zabezpečenie preškolenia zamestnanca odbornou organizáciou;
- Interný audit činností a určenie opatrení a spracovanie akčného plánu činností s dlhodobým cieľom získania ocenenia Prezidentská zelená pečať.

Do projektu musí byť zapojený celý úrad KSK, následne môže byť koncept realizovaný aj v organizáciách v pôsobnosti kraja.

Sledovanie zadávania verejných zákaziek so zreteľom na zelené verejné obstarávanie.

V rámci úradu sa v súčasnosti už realizuje zelené verejné obstarávanie. Pre lepší prehľad a zvyšovanie využitia princípov zeleného verejného obstarávania je odporúčané zaviesť sledovanie podielu VO, ktoré uplatňujú princípy zeleného verejného obstarávania. Sledovanie môže byť vykonávané oddelením pre verejné obstarávanie. Cieľovou skupinou je samotný úrad KSK, no v rámci propagácie aj široká verejnosť, poprípade organizácie zriadené krajom, ktoré môžu čerpať inšpiráciu pri obstarávaní tovaru a služieb - zdieľanie dobrej praxe.

Cirkulárne verejné zadávanie zákaziek poskytuje zadávateľovi príležitosť stanoviť spôsob implementácie a hodnotenia verejného obstarávania so zreteľom na vplyv na životné prostredie. V rámci zeleného verejného obstarávania nejde iba o nakladanie s odpadom, ale berie sa do úvahy aj :

- výber obnoviteľných a udržateľných zdrojov potrebných na výrobu a zabezpečenie služieb,
- spôsob výrobného procesu vzhľadom na životné prostredie,
- nastavenie používania výrobkov s cieľom predĺžiť životnosť, alebo
- spôsob nakladania s produktom po doslúžení.

Mestá a obce nie sú výrobcami výrobkov a vo veľkej väčšine nie sú ani cieľovými spracovateľmi odpadu. Sú však vlastníkami komunálneho odpadu vyprodukovaného na svojom území a predovšetkým zadávateľa zákaziek. To znamená, že môžu významne ovplyvniť procesy v oblasti obehového hospodárstva a to prostredníctvom nasledovných opatrení/aktivít:

- Vyvíjať vplyv na organizácie, ktorých sú zriaďovateľom, alebo majú v nich podiel, aby sa tieto organizácie a spoločnosti správali v súlade so zásadami obehového hospodárstva;
- Výstavbou a prevádzkou centra opätovného použitia re-use;
- Spravovaním systému odpadového hospodárstva na jeho území s cieľom koordinovať odpadové hospodárstvo;

- Uplatňovaním princípov obehového hospodárstva pri verejnom obstarávaní.

Cirkulárne obstarávanie môže priniesť mnoho výhod inštitúciám, ktoré uplatňujú jeho zásady. Môže zvýšiť transparentnosť, ale má aj sociálne a environmentálne prínosy, pretože najnižšia cena nie je jediným kritériom, ktoré treba splniť. Cirkulárne obstarávanie je spôsob, ako splniť environmentálne a sociálne normy vymedzením merateľných požiadaviek a prekročením najnižšej ceny pri nákupe.¹⁸⁶

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia zahŕňajú:

- reportovanie podielu zelených verejných obstarávaní oddelením verejného obstarávania;
- podporu zeleného verejného obstarávania.

Zlepšenie prístupu k podpore recyklácie – vytvorenie informačnej platformy vrátane podpory re-use centier (príklad českej platformy „Kam s odpadom“)

Hlavnou aktivitou uvedeného opatrenia je vytvorenie online platformy, v rámci ktorej obyvateľ nájde informácie ohľadom miest v blízkosti jeho bydliska, kde môže odovzdať rôzne druhy odpadu. Ako partnerov je možné zapojiť samotné obce. Aktivity v tejto oblasti sú typické pre neziskové organizácie. Cieľovou skupinou bude široká verejnosť. Ako hlavný krok je odporúčané nadviazať spoluprácu s relevantnými partnermi s cieľom identifikácie prvotných vstupných údajov. Následne bude vytvorený dotazník pre zaslanie obciam. Po naplnení databázy bude vytvorená online platforma. Ako nadstavba uvedeného opatrenia je možné postupné rozširovanie okruhu informácií o ďalšie dáta a oblasti, napr. informácie o lokálnych remeselníkoch, farmách, krajčírstvach a pod.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určenie zamestnanca, zodpovedného za koordináciu implementácie opatrenia;
- zabezpečenie odborného konzultanta s know-how na daný typ projektu;
- identifikácia potenciálnych partnerov projektu;
- určenie následných činností súvisiacich s realizáciou projektu.

Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu

Ďalším opatrením je širšie využitie dát z monitoringu stavu kvality ovzdušia na osvetovú činnosť a budovanie povedomia vo verejnosti. Pri zariadeniach na sledovanie stavu ovzdušia je odporúčané pridať zobrazovacie jednotky, na ktorých bude možné uvádzať aktuálny stav ovzdušia s údajom o prekročení limitných hodnôt. Občania tak v reálnom čase dostanú informáciu o kvalite ovzdušia spolu s vysvetlením, ako môžu prispieť k zlepšeniu kvality ovzdušia v lokalitách, v ktorých sa pohybujú.

¹⁸⁶ Zdroj: <https://www.incien.sk/aktuality/metodika-cirkularneho-verejneho-obstaravania-vo-verejnych-a-sukromnych-zakazkach/>; Publikace „Odpovědné zadávání veřejných zakázek v kostce“, MPSV, (https://sozv.cz/wp-content/uploads/2020/12/publikace_ovz_v-kostce-1.pdf); Odpovědné veřejné zadávání – metodika, MPSV, (https://sozv.cz/wp-content/uploads/2019/09/sozv_metodika_2doplnene-vydani_web.pdf)

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určenie zamestnanca, zodpovedného za koordináciu implementácie opatrenia;
- obstaranie zobrazovacích jednotiek k zariadeniam na sledovanie kvality ovzdušia;
- sledovanie dát a ich pravidelné vyhodnocovanie;
- určenie lokalít, vhodných na osadenie informačných zobrazovacích jednotiek;
- realizácia opatrenia.

Rozširovanie siete monitorovacích jednotiek a senzorov pre potreby KSK. Hlavným cieľom je implementácia analytických nástrojov (meteostanice, envirostanice, senzory, kamery) s prepojením na GIS (Geoportal KSK) a na centrálny systém dát v podobe vyvíjanej Integračno-analyticko-dátovej platformy.

Aktivity v rámci opatrenia znižovanie emisií CO₂EKV budú zabezpečené zamestnancom, zodpovedným za projekt Zelenší Košický región a to nadviazaním spolupráce s oddelením energetiky a zamestnancami, zodpovednými za sledovanie implementácie Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja.

Pre realizáciu daného opatrenia je nutná aktívna komunikácia s oddelením energetiky, ktoré implementuje ciele dané v NUS. Je preto odporúčané aktívne sledovať implementáciu Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja. Hlavným dodávateľom dát pre sledovanie predmetnej implementácie bude oddelenie energetiky, pričom cieľovou skupinou opatrenia je KSK a široká verejnosť. Samotný úrad KSK bude mať prehľad o aktivitách, ktoré zabezpečujú napredovanie kraja v oblasti energeticky efektívnej správy budov a v oblasti snahy o zníženie CO₂.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určenie zodpovedného zamestnanca pre komunikáciu s oddelením energetiky;
- napojenie na prípadnú iniciatívu získania Prezidentskej zelenej pečate.

Sledovanie aktivít v odvetví udržateľná mobilita

Uvedené opatrenie je prepojené s odvetvím dopravná mobilita, pričom je odporúčané, aby boli prideleným zamestnancom sledované aktivity v oblasti rozvoja dopravnej mobility, ktoré prispievajú k zlepšeniu stavu životného prostredia kraja (modernizácia vozového parku, rozvoj IDS, podpora elektromobility).

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určenie zodpovedného zamestnanca;
- reportovanie aktivít dôležitých z pohľadu iniciatívy Zelenší Košický región;
- podpora zamestnancov pri využívaní udržateľnej mobility.

Sledovanie realizácie činností osvetovej a vzdelávacej činnosti v zmysle Komunikačnej stratégie KSK v oblasti životného prostredia

V oblasti zlepšovania životného prostredia zohráva úrad KSK dôležitú úlohu a to predovšetkým z pohľadu vzdelávania zamestnancov, ale aj verejnosti a šírenia osvetu. Je preto odporúčané pokračovať vo vzdelávacích a osvetových aktivitách a to prednostne pre oblasti odpadové hospodárstvo - podpora recyklácie, re-use, znižovanie tvorby odpadu, udržateľná mobilita: podpora nemotorovej mobility, podpora verejnej dopravy a energetika: snaha o znižovanie spotreby tuhého paliva, podpora OZE.

Zodpovedným za vytvorenie stratégie v oblasti vzdelávacích a osvetových aktivít je úrad KSK - oddelenie komunikácie, oddelenie regionálneho rozvoja a ARR. Cieľovou skupinou je široká verejnosť a zamestnanci KSK. Možné je zapracovať aj opatrenie z NUS: Zainteresovanie verejnosti pre získanie spätnej väzby k jednotlivým smart riešeniam – odmeňovanie účastníkov pri implementácii smart riešení (smart-zásuvky/predlžovačky, využívanie e-bicyklov, resp. bežných bicyklov namiesto jazdy vozidlom, vypínanie svietidiel, pokiaľ nie je k dispozícii pohybový senzor).

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určenie zodpovedného zamestnanca za komunikáciu iniciatívy Zelenší Košický kraj;
- aktívna spolupráca s oddelením komunikácie za účelom implementácie opatrenia vzdelávacej a osvetovej činnosti;
- tvorba návrhov vzdelávacích a osvetových aktivít.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, externý subjekt – technickí implementátori

Cieľové skupiny

Zamestnanci Úradu KSK a široká verejnosť

3.5 Efektívna energetika kraja

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie energetickej efektívnosti v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, nízkouhlíkový kraj a energetická efektívnosť

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Návrh SMART riešení v oblasti energetiky je stanovený už v Nízkouhlíkovej stratégii kraja, pričom ide o opatrenia realizovateľné v časovom horizonte do roku 2030 a do roku 2050. Uvedené opatrenia spĺňajú princípy SMART a je preto odporúčané ich implementovať.

Ide napríklad o nasledovné opatrenia:

- Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívod tepla, s príslušným akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom).
- Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením.
- Implementácia modulárnych SMART stožiarov verejného osvetlenia (viac-účelové stožiare, pre zabezpečenie osvetlenia s funkciami kamerového záznamu, detekcie počasia, reklamných bannerov, nabíjacej stanice, informačného panelu, Wi-Fi a pod.).
- Osadenie voľných strešných plôch vhodným typom fotovoltických panelov (opatrenie je podrobnejšie opísané v sektore budovy).
- Postupný prechod jednotlivých budov/zariadení mesta na sebestačný model so zabezpečením sebestačnosti príslušnej formy energie, resp. komodity (elektrina, teplo, voda, odpadové hospodárstvo) po 2030.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Hlavnou aktivitou opatrení je sledovanie realizácie zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja, ktorým je zabezpečená odborná podpora pri plánovaní energetiky kraja.

V budúcnosti je potrebné sústrediť sa na odbornú prípravu súťažných podkladov pre obstaranie dodávateľov tepla a elektrickej energie so zreteľom na výhodné podmienky pre KSK, zahrnutie podmienok, ktoré budú umožňovať poskytovanie aktuálnych dát do spoločného elektronického systému, ktorý zabezpečí ich zber, následnú analýzu a návrh krokov pre zefektívnenie prevádzok.

Ďalšou aktivitou je na základe skúsenosti s pilotným využívaním IADP zvažovať, či je daný systém pre KSK vhodný na použitie do budúcnosti, ako krajského systému energetického riadenia.

V rámci NUS sú pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja navrhnuté rozsiahle opatrenia, ktorých efektívnosť bude po inštalácii SMART riešení merateľná. Ich súčasťou sú aj SMART riešenia, ktorých hlavným cieľom je dosiahnutie stavu, v ktorom KSK bude plánovať jednotlivé činnosti a realizovať opatrenia na základe skutočného dopytu, t.j. na základe dát zozbieraných navrhovaným spôsobom.

V zmysle NUS je možné očakávať zníženie energetickej spotreby objektu po zavedení monitorovania spotreby v rozmedzí 3 až 6 %.

Vhodným nástrojom pre efektívny manažment energetiky v kraji je vytvorenie organizácie, ktorá zastreší túto oblasť. Prvým krokom je analýza možností vytvorenia energetickej agentúry kraja: využitie interných alebo externých kapacít pre spracovanie analýzy možností zriadenia energetickej agentúry, po vzore PSK. Na základe výsledkov analýzy môže byť následne vytvorená krajská energetická agentúra.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Sledovať postup zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja	správa	0	2023	4 (ukončenie zámeru 2027)	vlastné a externé kapacity z projektu	1 krát ročne
Vyhodnotenie možnosti využitia IADP na sledovanie spotreby energií v KSK, s cieľom spustenia krajského energetického systému riadenia – zber dát	správa	0	2023	2024	vlastné a externé kapacity	1 krát
Podpora pasportizácie aktuálneho stavu budov v správe KSK	pasportizácia	aktuálny stav	2023	2030	Externé kapacity	1 krát ročne
Sledovanie implementácie opatrení SMART z NUS (zdroj: Sumarizačná tabuľka zníženia emisií ton CO ₂ EKV naplnením cieľov Smart City, NUS, 2021)						
Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívod tepla, s príslušným	Počet zapojených budov	0	2023	2030	vlastné kapacity	1 krát ročne

akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom)						
ŠC1 Zavedenie systémov Smart city do praxe (prebraté z NUS)						
01 Monitorovanie spotreby tepla objektov	CO ₂ EKV	56,968 GWh	2023	646,17 (2030)	Externé spracovanie	V roku 2030
02 Monitorovanie el. energie	CO ₂ EKV	10,283 GWh	2023	60,11 (2030)	Externé spracovanie	V roku 2030
Implementácia modulárnych SMART stožiarov verejného osvetlenia (viac-účelové stožiare, pre zabezpečenie osvetlenia s prídavnými funkciami kamerového záznamu, detekcie počasia, reklamných bannerov, nabíjacej stanice, informačného panelu, Wi-Fi a pod.).	Počet projektov	0	2023	2030	vlastné a externé kapacity	1 krát ročne
Osadenie voľných strešných plôch vhodným typom fotovoltických panelov (opatrenie podrobnejšie je popísané v sektore budovy). (Opatrenie NUS ŠC 2 O6 – Inštalácia fotovoltických elektrární)	počet budov	akt.stav	2023	19- 2030 (NUS)	vlastné a externé kapacity	3 krát ročne
Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením - rieši	počet budov	akt.stav	2023	2030 (zapojené obce)	vlastné a externé kapacity	3 krát ročne

projekt Implementácie						
Postupný prechod jednotlivých budov/zariadení mesta na sebestačný model so zabezpečením sebestačnosti príslušnej formy energie, resp. komodity (elektrina, teplo, voda, odpadové hospodárstvo) po 2030	počet budov	akt.stav	2023	2030	vlastné a externé kapacity	3 krát ročne
Analýza možností vytvorenia energetickej agentúry kraja, s cieľom vytvorenia agentúry do 2030	analýza	0	2023	2024	vlastné a externé kapacity	1 krát ročne
Podpora budovania vodíkového údolia	počet realizovaných projektov	2023	2023	2030	Vlastné kapacity	1 krát ročne
Využitie geotermálneho potenciálu	počet realizovaných projektov	2023	2023	2030	Vlastné kapacity	1 krát ročne

Spoločný systém pre zber dát (zvážiť vhodnosť využitia vyvíjanej IADP)

V rámci návrhu Implementácie Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja je navrhované sústrediť sa na zber dát v jednotnom alebo kompatibilnom systéme pre všetky organizácie kraja. Hlavným dodávateľom dát bude oddelenie energetiky, dodávateľa el. energie, tepla a vody. Zároveň je potrebné implementovať opatrenie z NUS: Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívod tepla, s príslušným akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom).

Zároveň je odporúčané podporovať pasportizáciu budov pre účely lepšieho poznania aktuálneho stavu.

Sledovanie opatrení z NUS

Opatrenie zahŕňa aktívnu spoluprácu oddelenia energetiky a zriaďovateľských organizácií pre plnenie cieľov NUS.

Inštalácia fotovoltaiky na vhodné budovy

Zabezpečiť inštaláciu fotovoltaických panelov na vhodných budovách kraja, s uprednostnením školských a sociálnych zariadení ako forma pomoci so zvýšenými cenami energií. Opatrenie je navrhované realizovať prioritne. Podpora plnenia opatrenia z NUS.

Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením

Opatrenie bude čiastočne splnené v rámci implementácie Akčného plánu Nízkouhlíkovej stratégie podporou projektovej prípravy.

Komunitná energetika

Súčasná právna úprava v oblasti komunitnej energetiky je považovaná za nedostatočnú. Jednou z najväčších výhod komunitnej energetiky je možnosť zdieľať elektrinu s ostatnými členmi spoločenstva a šetriť tak náklady za komoditu a do istej miery aj za distribúciu. Každé odberné a odovzdávacie miesto, ktoré by bolo súčasťou spoločenstva, by si ponechalo vlastného dodávateľa a komunitné zdieľanie elektriny by bolo doplnkom.

Analýza možností vytvorenia energetickej agentúry kraja

Energetická agentúra by poskytovala okrem iného odborné poradenstvo pre obce, mestá a regióny, spolupracovala by s mestami a obcami na znižovaní uhlíkovej stopy, spolupracovala by s organizáciami kraja, riešila by plnenie opatrení týkajúcich sa energetiky kraja napr. NUS, podporovala by aktivity vytvorenia vodíkového údolia, využívania geotermálnej energie, zabezpečovala by zber a analýzu dát.

Podpora projektov a opatrení pre budovanie Vodíkového údolia a využitia geotermálnej energie

V rámci KSK sú už dnes realizované projekty na vytvorenie Vodíkového údolia a využívanie geotermálnej energie. Pre ich rozvoj je potrebné hľadanie príležitostí na financovanie, rozvoj a podporu kapacít, ktoré dnes v spomínaných oblastiach pracujú. KSK je pre tieto oblasti dôležitým a aktívnym partnerom.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, externý subjekt

Cieľové skupiny

Zamestnanci Úradu KSK a široká verejnosť

3.6 Efektívna údržba ciest kraja

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie stavu ciest II. a III. triedy v správe KSK

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Stav ciest II. a III. triedy nie je vyhovujúci (dĺžka ciest v nevyhovujúcom stave je 342 km), zlepšenie ich stavu je dôležitým predpokladom pre implementáciu SMART prvkov. Sieť krajských ciest v optimalizovanom rozsahu a vhodnej kategorizácie s doplnenými chýbajúcimi spojeniami, ktorých je v kraji veľa, bude spájať nadštandardné cestné komunikácie a cesty I. triedy s centrami a obcami v kraji a obce a centrá vzájomne. Potrebne je získať viac prostriedkov (príjmov kraja) na údržbu a obnovu ciest a zaviesť do rutínnej prevádzky efektívny systém údržby a obnovy tak, aby bolo možné štandardne obnovovať cesty a mosty s poruchami v cykle 20 rokov tak, aby bolo možné realizovať aj nové prepojenia v cestnej sieti a modernizačné projekty typu obchvatov a preložiek na frekventovaných cestách II. triedy.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Ako podklad pre kvalitnú údržbu a návrh opatrení sa využíva pasportizácia ciest, ktorej výsledkom je detailné poznanie telesa cesty a príľahlých oblastí. Pri detailnom poznaní ciest je možné prostredníctvom adresného návrhu optimalizačných opatrení dosiahnuť zlepšenie stavu ciest.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy	km	1 957 km 658 mostných objektov	2023	2030	externé zabezpečenie	1 krát
Zlepšovanie výsledkov hodnotenia stavebno-technického stavu ciest	výsledky	stupeň stavebno-technického stavu IV (dĺžka ciest v nevyhovujúcom stave 342 km)	2024	stupeň stavebno-technického stavu IV rok 2025 (Dĺžka ciest v nevyhovujúco	externé a interné zabezpečenie	1 krát ročne

				m stave 200 km - podiel 10% z celkovej dĺžky ciest II.III.)		
Zabezpečenie merania hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch	počet váh	počet identifikovaných úsekov	2023	2030	externé a interné zabezpečenie	1 krát ročne

Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy

Využitie GPR a snímanie štruktúry laserovým lúčom (LIDAR). Zabezpečenie pasportu pre jednotlivé úseky ciest, ich analýza a návrh opatrení. Určí sa detailný stav ciest, tým pádom bude možné navrhnúť opravy na základe reálneho stavu. Prvým krokom by malo byť vypracovanie akčného plánu pasportizácie ciest, ktorého výsledkom bude prioritizácia úsekov a určenie finančnej a časovej náročnosti procesu.

Zabezpečenie kvalitnej cestnej siete v správe KSK

Kvalitná cestná sieť vo vlastníctve a správe kraja nadväzujúca na modernú a kvalitnú nadštandardnú sieť diaľnic a rýchlostných ciest a sieť ciest I. triedy vo vlastníctve štátu. Merateľným parametrom sú výsledky každoročného hodnotenia stavebno-technického stavu ciest a hodnotenia kvality dopravy (PUM KSK). Sleduje sa plnenie opatrení z PUM.

Zabezpečenie merania hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch¹⁸⁷

Úradné meranie celkovej hmotnosti a nápravového zaťaženia cestných vozidiel je vykonávané na základe § 8 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov s cieľom zníženia nadmerného nekontrolovaného opotrebovávania cestnej a diaľničnej siete motorovými a ich prípojnými vozidlami a zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky. Úradné meranie celkovej hmotnosti a nápravového zaťaženia cestných vozidiel je vykonávané zabudovanými váhami a prenosnými osovými váhami.

Pre účely KSK sa zdá byť výhodné v lokalitách, kde sa predpokladá takýto problém dlhodobo. Odporúčané je využitie merania selektívnymi váhami zabudovanými priamo vo vozovke, ktorých výhodou je, že dokážu merať hmotnosť všetkých vozidiel prechádzajúcich po komunikácii. Vo vozovke sú zabudované váhy, ktoré odvážia vozidlo/jazdnú súpravu (nápravové tlaky, celkovú hmotnosť). Váhy sú dynamické, to znamená, že vozidlo je odvážené počas jazdy bez obmedzenia rýchlosti. V prípade preťaženia je vozidlo odklonené premenným dopravným značením na plochu, kde je vozidlo za asistencie polície už úradne prevážané na pevných dynamických váhach s vyššou triedou presnosti. Údaje z váženia sú

¹⁸⁷ Zdroj: [2020_ru_vazenie_vozidiel_dialnice_cesty_1_trieda.pdf\(ssc.sk\)](#)

spracovávané a zaznamenávané na lokálnom technologickom počítači a následne posielané do centrálného servera na ďalšie spracovanie: štatistické vyhodnotenie analýzy a plánovanie.

3.7 SMART Dopravná mobilita kraja

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie dopravnej mobility kraja podporou environmentálne priaznivých druhov dopravy, ich vzájomnej koordinácie na úrovni kraja s cieľom zabezpečenia trvalo udržateľnej mobility pre všetkých obyvateľov či návštevníkov kraja.

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Základné princípy mobility v kraji rozoberá viacero strategických dokumentov, avšak z hľadiska komplexnosti sú opatrenia najlepšie prezentované v Pláne udržateľnej mobility (PUM).

V súčasnosti je pozorovaný dlhodobý trend presunu z environmentálne priaznivejších foriem dopravy (verejná osobná doprava) k individuálnej automobilovej doprave. Táto skutočnosť so sebou prináša výzvy, ktoré bude nevyhnutné implementovať v najbližších rokoch. Týkajú sa podpory rozvoja verejnej osobnej dopravy, cyklodopravy a ich vzájomnej prepojenosti s dopravou individuálnou.

Vzhľadom na to, že doprava je jedným z najväčších znečisťovateľov a producentov skleníkových plynov, nevyhnutné bude dbať aj na rozvoj alternatívnych pohonov a prípravu technickej infraštruktúry, čo prináša potrebu modernizácie vozidlového parku prímestskej autobusovej dopravy, ale rovnako tak potrebu vypracovania koncepcie rozvoja elektromobility, ako súčasť dlhodobej a trvalo udržateľnej mobility.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Rozvoj integrovaného dopravného systému

- Postupný rozvoj integrovaného dopravného systému prinesie zvýšenie atraktivity pre cestujúcich, pokles duplicitných výkonov a v konečnom dôsledku efektívnejšie využitie verejných prostriedkov na poskytovanie služieb vo verejnom záujme.

Integrácia/zdieľanie informácií dopravných dispečingov

- Zabezpečí zdieľanie dopravných dát medzi jednotlivými poskytovateľmi, čím umožní flexibilné riadenie najmä pri mimoriadnych udalostiach.

Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)

- Umožní jednoduché využitie a platenie za služby rôznych operátorov v dopravnej prevádzke.

Prestupné terminály a parkoviská P+R (park and ride)

- Zabezpečia komfortný prestup medzi jednotlivými druhmi dopravy.

Rozvoj cyklodopravy (cyklotrás)

- Poskytne alternatívu voči individuálnej doprave v prípade rozumne navrhnutej infraštruktúry.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Počet dopravcov zapojených do spoločného dispečingu	Počet dopravcov		2023	2030	IDS Východ, s.r.o.	raz ročne
Prepojenie aplikácie IDS na iné externé služby kraja (motivovať verejnosť pre využívanie verejnej osobnej dopravy)	Zvýhodnení pri návštevách kultúrnych a historických pamiatok na území východného Slovenska	0	2023	2024	ÚKSK	raz ročne
Prepojenie dát z IDS Východ s GIS portálom KSK	Počet datových súborov	0	2023	2030	IDS Východ, s.r.o./referát GIS KSK	raz ročne
Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	Aplikácia		2023	2030	IDS Východ, s.r.o.	raz ročne
Počet prestupných terminálov: Rozvoj terminálov	Počet terminálov		2023	2030 (10 TIOP podľa PUM)	KSK	raz ročne

integrovanej osobnej prepravy (TIOP)						
Počet parkovísk P+R	Počet parkovacích stojísk		2023	2030	KSK	raz ročne
Počet km cyklociest	Počet km cyklociest		2023	2030	KSK	raz ročne

Integrovaný dopravný systém

Funkčný integrovaný dopravný systém je základnou zložkou zabezpečenia verejnej osobnej dopravy. Zahŕňať by mal nielen autobusových, ale aj železničných dopravcov na území KSK. V rámci implementácie integrovaného dopravného systému by mala byť postupnosť nasledovná:

- Prevádzková integrácia
- Tarifná integrácia
- Prepravná integrácia

Prvý bod znamená zabezpečiť nadväznosť medzi jednotlivými autobusovými dopravcami navzájom, ako aj nadväznosť s módom železničnej dopravy. Po úspešnej implementácii tohto procesu by sa malo pristúpiť k tarifnej integrácii, ktorá znamená používanie rovnakej tarify v rámci jednotlivých dopravných módov, rovnaký prepravný poriadok pre jednotlivé skupiny cestujúcich a pod. Na záver je možné pristúpiť k tzv. prepravnej integrácii, čo v praxi znamená rovnaké prepravné podmienky a rovnaký cestovný doklad platný na všetky druhy dopravy.

Cieľom integrovaného dopravného systému je postupná integrácia dopravných systémov na celom území východného Slovenska, teda integrácia s Prešovským samosprávnym krajom. Mestá Prešov a Košice majú silné väzby na báze dennej dochádzky, čo by uľahčilo a zatriktívnilo použitie verejnej osobnej dopravy. Ako ďalšie smerovanie rozvoja integrovaných systémov okrem územného rozšírenia je zabezpečenie online informácií o meškaní jednotlivých dopravných prostriedkov, operatívne riešenie problémov v prevádzke či vyhodnotenie garancie prípojov alebo zapojenia aj iných poskytovateľov dopravných služieb, napr. zdieľané bicykle, taxislužby alebo zdieľanie osobných vozidiel tzv. car sharing. Tieto možnosti na zdieľanie informácií či platforma na zastrešenie týchto služieb sú spomenuté nižšie.

Zabezpečiť prepojenie GIS (Geoportal KSK) na dáta IDS Východ, zabezpečiť poskytovanie údajov z Informačného systému IDS Východ, napríklad o počte spojov z jednotlivých zastávok, vybavení zastávok, kapacity používaných dopravných prostriedkov, počtu garantovaných nadväzností v prestupných bodoch a pod. Zabezpečiť vznik nových datových sád na GIS (Geoportal KSK).

Integrácia/zdieľanie informácií dopravných dispečingov

Dátová centralizácia a zdieľanie dopravných informácií v oblasti prevádzky dopravy je nevyhnutný krok k poskytovaniu kvalitných a pohodlných služieb aj v mimoriadnych situáciách, ako sú neočakávané meškania, výluky či iné udalosti, ktoré môžu mať dopad najmä na nadväznosti spojov. Možnosti, ako sa vysporiadať s týmito skutočnosťami je buď vytvorenie centrálného dispečerského centra alebo okamžitý dátový prenos medzi rôznymi dispečingami jednotlivých prevádzkovateľov. Dôležitý aspekt je príprava postupov alebo štandardov v prípade týchto mimoriadnych udalostí, aby sa jednotne a predvídateľne postupovalo pri takýchto udalostiach, čoho výsledkom by malo byť zabezpečenie komfortnej služby aj v prípade neočakávanej udalosti.

Mobilita ako služba

Mobilita ako služba (Mobility as a Service) je založená na vnímaní mobility výhradne ako služby, bez potreby vlastníctva dopravných prostriedkov, pričom je dôležitý vzájomný aspekt integrácie a synergie rôznych dopravných systémov zastrešených napr. mobilnou aplikáciou. Cieľom tohto konceptu je maximalizovať komfort cestujúceho z hľadiska dostupnosti optimálnej a komfortnej formy prepravy. Dnes je nevyhnutné pri zámere cestovania hľadať možnosti spojenia na rôznych platformách bez možnosti cestovania na jeden lístok viacerými druhmi dopravy.

Implementácia tejto platformy prinesie zdieľanie rôznych foriem dopravy, ktoré sú dnes vzájomne oddelené. Pre dopravcov, ale aj objednávateľov dopravných služieb táto služba prináša presné informácie o ich dopravných potrebách, čím môže flexibilnejšie reagovať na požadovaný dopyt. Prioritným cieľom MaaS je vytvoriť konkurencie schopnú alternatívu voči použitiu osobného automobilu. Nižšie sú uvedené základné atribúty tejto platformy:

- Mobilita na vyžiadanie: základnou výhodou je možnosť kombinácie optimálneho druhu dopravy bez ohľadu na jeho prevádzkovateľa. Je to ďalšia nadstavba integrovaného dopravného systému, ktorý zabezpečuje synergiu nielen medzi verejnou dopravou ako takou, ale napr. aj taxislužbou alebo zdieľanými bicyklami.
- Služba cestovného lístka: Pomocou aplikácie sa dá zabezpečiť cestovný doklad na ktorúkoľvek z vyššie uvedených foriem dopravy.

Prestupné terminály a parkoviská P+R (park and ride)

Vo väzbe na predošlé dve aktivity je dôležité nielen aplikačné, ale aj fyzické zabezpečenie zdieľania jednotlivých módov dopravy. Z tohto hľadiska sa ako kľúčové aktivity javí budovanie prestupných terminálov a parkovísk P+R, ktoré sú nevyhnutným atribútom zdieľania mobility, jednoduchého prestupu, komfortu a bezpečnosti cestujúcich.

Úlohou prestupných terminálov je zabezpečiť pohodlný prestup najmä medzi železničnou a autobusovou dopravou. Ich budovanie musí vychádzať z koncepcie dopravnej obsluhy územia, kde autobusy obvykle slúžia na návoz a odvoz cestujúcich k železničnej stanici. Tento koncept ponúka viaceré benefity – nie je zbytočne poskytovaná súbežná preprava, využívajú sa výhody oboch druhov dopravy - kapacita, rýchlosť a dopravná segregácia železnice a na druhej strane dobrá lokálna obsluha autobusovou dopravou v jednotlivých obciach.

Pri koncepcii parkovísk P+R treba vychádzať z nasledovných skutočností:

- Obzvlášť v riedko obývaných oblastiach, kde sa z ekonomických dôvodov nedokáže zabezpečiť komfortná obsluha autobusovou dopravou, treba poskytnúť týmto obyvateľom možnosť použitia verejnej osobnej dopravy, predovšetkým železničnej dopravy a to tak, že pri prestupnom termináli sa vybudujú takéto parkoviská.
- Ďalší aspekt budovania týchto parkovísk je zachytenie individuálnej dopravy pred vjazdom do väčších miest, kde je rovnako zabezpečený komfortný prestup na kapacitný systém verejnej osobnej dopravy.

Pre zabezpečenie informácie o obsadenosti týchto parkovísk je vhodné vybaviť ich senzormi s indikáciou obsadenosti jednotlivých parkovacích miest. Túto informáciu potom preniesť napr. do aplikačnej platformy MaaS, ktorá poskytne okrem benefitov uvedených vyššie aj informáciu o kapacite parkovísk P+R.

Stav a návrh terminálov verejnej dopravy je súčasťou PUM. Najvýznamnejšími prestupnými uzlami sú veľké železničné stanice v Košickom kraji. Návrh koncepcie regionálnej integrovanej dopravy v rámci KSK predstavil kategorizáciu terminálov vlak bus do troch typov, podľa počtu cestujúcich využívajúcich denne železničnú stanicu.

V rámci PUM OP 23 ŽD Infraštruktúra prestupových uzlov najvyššieho významu – Košice a OP 24 ŽD Infraštruktúra prestupových uzlov najvyššieho významu – ostatné, je do roku 2030 naplánovaných 10 opatrení vedúcich k vybudovaniu, zlepšeniu stavu prestupných uzlov. Ide o lokality Železničná stanica Košice, Košice – Sever, Košice – Juh (Barca) pre OP 23. A lokality Spišská Nová Ves, Kysak, TIOP Trebišov, TIOP Michalovce, Margecany, Kropachy a Moldava nad Bodvou, mesto pre OP 24. Cieľom opatrení je kvalitnejšia ponuka spojov v rámci dopravnej obslužnosti, hlavným indikátorom je rast počtu cestujúcich.

Cyklodoprava

Ako je spomenuté aj v kapitole Zelenší Košický región, je potrebné sa zamerať na výstavbu nových cyklotrás v kraji a podporu ich propagácie. Pre ich následné vyhodnocovanie je vhodné ich vybaviť automatickými sčítačmi, ktoré prakticky online poskytnú údaje o ich využití. Pri návrhu cyklotrás v rámci mobility je dôležité ich navrhnuť tak, aby ponúkali nielen rekreačný význam, ale boli potenciálne atraktívne aj pri využití dopravy do práce či za inými službami.

Rovnako tak do tohto opatrenia patrí nasadenie elektro-bicyklov, e-kolobežiek, e-skútrov pre odľahčenie dopravy ako opatrenie NUS.

Pri návrhu cyklotrás je potrebné dbať na bezpečnosť jej užívateľov. Toto sa dá dosiahnuť ich segregáciou od iných druhov dopravy vrátane pešej resp. realizovať také stavebno-technické úpravy, ktoré priamo navádzajú na zvýšenie ohľaduplnosti medzi účastníkmi cestnej premávky.

Zásobník projektov, koordinácia, prioritizácia dopravných stavieb

Dlhodobo problematickým bodom v oblasti dopravného plánovania je absencia systematickej koordinácie pri implementovaní dopravných projektov. Základom každého

plánovania, vrátane aktivít v doprave je nevyhnutný zásobník projektov, ktorý sám o sebe zabezpečí zmysluplné dopravné projekty vo väzbe na rôzne aktivity vrátane poskytovania služieb vo verejnom záujme.

Dôležitým aspektom je rovnako koordinácia medzi viacerými subjektami štátnej správy a samosprávy, resp. verejnej správy ako takej. Mnohé projekty sú pripravované bez analýzy dopadov na iné subjekty a hoci je zo zákona povinná pri príprave dopravných stavieb participácia rôznych účastníkov, nie vždy to stačí na zabezpečenie systematickej koordinácie.

Po zabezpečení zásobníka projektov, vzájomnej koordinácii a odsúhlasení projektov by mal byť zostavený rebríček priorít – musí rešpektovať potrebu danej stavby vo väzbe na všetky zainteresované subjekty. Iba takto sa dá zabezpečiť trvalo udržateľná mobilita a poskytovanie primeraných dopravných služieb s cieľom na komfort zákazníkov a ich cenovú dostupnosť.

Prepojenie dát z IDS Východ s GIS (Geoportálom KSK)

Aplikácia IDS Východ bude okrem základných služieb pre dopravu, ako sú vyhľadanie dopravného spojenia, platenie za cestovný lístok a on-line informovanie cestujúcich, umožňovať v ďalších etapách jej vývoja aj poskytovanie ďalších zvýhodnení pri návšteve kultúrnych a historických pamiatok na území východného Slovenska, viazané na prípad, ak návštevník pricestoval systémom verejnej osobnej dopravy. Cieľom je zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy, najmä počas voľných dní a motivovať verejnosť pre využívanie verejnej osobnej dopravy.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

- Úrad Košického samosprávneho kraja
- IDS Východ, s.r.o.

Partnermi v poskytovaní dopravných služieb sú nižšie uvedené subjekty:

- Autobusoví dopravcovia na území samosprávneho kraja
- Železniční dopravcovia na území samosprávneho kraja
- Poskytovatelia rôznych spôsobov tzv. mikromobility, cyklodopravy, carsharingu alebo iných alternatívnych foriem dopravy na území samosprávneho kraja

Cieľové skupiny

Obyvatelia a návštevníci KSK, ktorí pri premiestňovaní využívajú akúkoľvek formu dopravy.

3.8 Riešenie podpory cestovného ruchu

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Podpora turizmu mimo sezóny a sociálneho aspektu turizmu pomocou koncepcie uplatnenia SMART politik v rozvoji samosprávneho kraja

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

V rámci aktivít spojených so zvyšovaním atraktivity regiónu mimo sezóny v súčasnosti kraj ponúka služby ako napríklad ponuka výletov pre školy pre obdobie jún na haravara.sk, kde je možné nájsť katalóg školských výletov¹⁸⁸ pre koncoročné výlety 2023. Kraj zároveň propaguje ponuky pre rodiny (★HARAVARA - Kam s deťmi v Košickom kraji -) a podporuje takisto zimné aktivity (Zimné aktivity | Košice Región (kosciceregion.com)).

Hlavné zásady a aktivity pre podporu turizmu mimo sezónu je možné zosumarizovať nasledovne:

- Vhodná identifikácia skupiny turistov - zameranie sa na turistov vyhľadávajúcich pokojné obdobia mimo sezóny;
- Podpora záujmu miestnych obyvateľov - zľavy a promo akcie;
- Re-dizajn trás a prispôsobenie sa mimosezónnemu obdobiu;
- Investícia do digitálnych produktov.

Mnohé z týchto zásad a aktivít boli realizované prostredníctvom kampane Kraj sveta - využiť dáta z kampaní a vyhodnotiť ich úspešnosť. Ako nástroj na zanalyzovanie stavu v destináciách kraja a určenie možností pre podporu turizmu mimo sezóny je vhodné použiť európsky systém ukazovateľov cestovného ruchu¹⁸⁹ a to súbor nástrojov pre udržateľné destinácie. Pre lepšie pochopenie správania sa návštevníkov slúži realizácia destinačného manažmentu – v rámci ktorého sú opatrenia nastavené podľa možností, potrieb a cieľov kraja v oblasti cestovného ruchu. V rámci návrhu opatrení je pozornosť venovaná taktiež zberu a analýze dát, čo môže byť efektívnym nástrojom na podporu turizmu.

Monitoring pohybu chodcov vo vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov - analýza dát:

Využitie automatických sčítačov Eco-counter a TRAFx na cyklotrasách, turistických cestách, v meste, atď. Odporúčané je vytvoriť stratégiu na doplnenie ďalších sčítacích zariadení,

¹⁸⁸ Zdroj: [vylety_final \(haravara.sk\)](http://vylety_final(haravara.sk)).

¹⁸⁹ Zdroj: Európsky systém ukazovateľov cestovného ruchu (europa.eu)

ktoré budú schopné ukladať dáta na server v reálnom čase, bude ich jednoduché premiestniť a na základe algoritmov budú rozlišovať základné kvalitatívne vlastnosti.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Politiky cestovného ruchu mimo sezónu

Základné prístupy k podpore cestovného ruchu mimo sezóny sú:

- cenová politika v rámci kraja so zvýhodnenými cenami vstupov, parkovania a pod.;
- prezentácia zvláštností, zaujímavostí: užiť si destinácia v inom ročnom období, upozorniť/propagovať zvláštnosti;
- podpora (aj finančná) akcií mimo sezónu: finančná a organizačná podpora festivalov/trhov a iných foriem akcií mimo sezónu, ktoré majú potenciál pritiahnúť návštevníka do kraja.

Podpora programov pre školy mimo sezóny

Opatrenie vychádza z už realizovaných aktivít Košice región. Prepojenie škôl s inštitúciami v ich blízkosti - zapájanie sa do učenia (v súčasnosti už prebieha). Ako alternatívu pre lyžiarske výcviky, možno ponúknuť bežkovanie. Organizovať zimnú súťaž pre školy: napr. **geocaching + history catching**: previazanie turistických a kultúrnych atrakcií, podujatí. Rozšírenie ponuky aj o zimné obdobie na haravara.sk, kde sú už dnes promovane akcie v tomto období.

Podpora programov pre dôchodcov mimo sezóny

Tak, ako je spracovaný katalóg pre školy, je možné rovnako spracovať atraktívnu ponuku aj pre dôchodcov.

Vytvorenie mapy dostupnosti lokalít pre občanov s rôznou formou postihnutia

Rozšírenie ponuky o aktivity pre hendikepovaných. Ako pomoc pri príprave na takýto projekt je možné použiť ukazovatele udržateľnosti pre Sociálny a kultúrny vplyv. Pri ich rozpracovaní je možné určiť typ údajov potrebných pre realizáciu projektu a možnosti jednotlivých destinácií. Pre vytvorenie novej dátovej sady je vhodné zapojenie referátu GIS pre účely možného vznik novej vrstvy v Geoportáli KSK.

Monitoring pohybu chodcov na vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov

Cieľom opatrenia je získanie kvalitných dát, vhodných pre ďalšie analytické spracovanie a následnú interpretáciu.

Výber a inštalácia vhodných monitorovacích zariadení na vybrané lokality

- Zhodnotiť potrebné nároky na sčítacie senzory na základe sledovaných vlastností;
- Rôzne sčítače ponúkajú možnosť sledovať nielen kvantitatívne vlastnosti ako počet turistov, ale aj vlastnosti kvalitatívne, funguje to na základe algoritmov umelej inteligencie, ktorá dokáže byť prispôbená sledovaným vlastnostiam;

- Monitorovacie zariadenia by mali umožňovať jednoduché inštalovanie a odinštalovanie, vďaka čomu bude na základe stratégie meniť sledované lokality;
- Vykonanie inštalácie sčítačov na dopredu určené, turisticky významné miesta;
- Pilotne vyskúšať aplikáciu monitorovacích zariadení v teréne v prieskume, výsledky porovnať napríklad s dátami, ktoré zozbiera pracovník aktívne v teréne;
- Podľa výsledkov pilotného prieskumu a spätnej väzby z neho bude potrebné upraviť lokality nevhodne umiestnených snímačov na vhodnejšie miesta;
- Dôležitou požiadavkou na výber sčítača by mala byť možnosť okrem kvantitatívneho sčítania aj klasifikovať osoby podľa základných vlastností;
- Sčítače by mali mať nízku energetickú náročnosť - existuje možnosť pripojenia na lampu a čerpania elektrickej energie z nej.

Získanie dát zo sčítačov a ich jednoduchá štatistická analýza

- Dáta, ktoré sa zo sčítačov získajú, by mali byť ukladané na úložisko v reálnom čase, čo zaručí ich okamžitú dostupnosť pre spracovanie;
- Následne bude potrebné spracovať dáta do formy vhodnej pre následnú analýzu a interpretáciu;
- Vykonanie jednoduchých štatistických analýz na získaných dátach, vytvorenie ukazovateľov nameraných hodnôt - výsledkom budú dáta vhodné na následnú interpretáciu.

Interpretácia dát a možnosť zdieľania výsledkov v kraji

- Pre vhodnú interpretáciu a spätnú väzbu je dôležitá kvalita nameraných dát;
- Pri interpretovaní dát je dôležité hľadanie časových a priestorových súvislostí;
- Správna interpretácia môže pomôcť s následným rozvojom cestovného ruchu v oblasti;
- Je vhodné výsledné dáta dostať do online systému, prípadne do kvázi online systému, kde by boli vo forme denných reportov, vďaka čomu budú mať subjekty okamžitú spätnú väzbu;
- Výsledky môžu pomôcť lokálnym poskytovateľom zacieliť na vybrané skupiny, ktoré dané lokality navštevujú;
- Možnosť zdieľania výsledných a interpretovaných dát medzi členmi organizácie, napríklad ako podklad pri tvorbe budúcich stratégií.

Možnosť doplnujúcich analýz a prepojení na geolokačné dáta

- Po získaní výsledkov analýzy je vhodné doplniť kvantitatívne dáta o kvalitatívne dáta a to tzv. terénnym šetrením;
- Šetrenie vykonané terénnym pracovníkom odstráni nedostatky sčítacích zariadení – napríklad pomôže rozlíšiť domácich obyvateľov od turistov;

- Výsledky analýzy je následne možné prepojiť na geolokačné dáta. Snímače merajú návštevnosť na jednom mieste, pričom geolokačné dáta merajú návštevnosť priestorovo, navzájom sa tým tieto dátové sety dopĺňujú.

Pre oblasť cestovného ruchu predstavujú dáta o návštevnosti a pohybe turistov významný zdroj informácií, ktoré ovplyvňujú realizáciu politik a priorít kraja. Je preto odporúčané vyššie uvedené dáta zbierať a agregovať v rámci Integračno-analyticko-dátovej platformy s prepojením na Geoportál KSK a využiť tak jednotnú analytickú platformu pre správne rozhodovanie pri stanovení priorít a implementácii opatrení v oblasti cestovného ruchu.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Katalóg programov pre školy zimné obdobie	katalóg	0	2024	2024-2030	interné a externé kapacity	1 krát ročne
Počet zapojených škôl	počet	0	2024	2030	interné kapacity	1 krát ročne
Katalóg programov pre dôchodcov - tlačaná podoba na obce, domovy dôchodcov	katalóg	0	2024	2024-2030	interné a externé kapacity	1 krát ročne
Počet zapojených združení dôchodcov	počet	0	2024	2030	interné kapacity	1 krát ročne
Vytvorenie mapy dostupnosti lokalít pre občanov s rôznou formou hendikepu	mapa	0	2023	2024	interné kapacity	1 krát ročne (pravidelná aktualizácia)
Realizácia a vyhodnotenie pilotného prieskumu na minimálnom počte lokalít	Počet	0	2024	10 (2024)	Dáta zozbierané sčítačmi	1 krát
Vypracovanie súhrnnej ročnej štatistickej	Počet	0	2024	1 (2024)	Dáta zozbierané sčítačmi	každoročne

správy s kľúčovými závermi so spracovanými analýzami						
Realizácia a vyhodnotenie doplnkových prieskumov a analýz, prepojenie na geolokačné dáta	Počet	0	2024	2 (2024)	Dáta z doplnkových prieskumov a analýz	každoročne

Podpora cestovného ruchu mimo hlavnej sezóny

Podpora programov pre školy mimo sezóny, podpora programov pre dôchodcov mimo sezóny a vytvorenie katalógu akcií, ktoré by školám a dôchodcovským združeniam ponúkali výlety, exkurzie v rámci kraja aj v období mimo hlavnej sezóny. Možnosť podpory lokálnych podnikateľov (môže byť ako súčasť programu, remeselné kurzy, zabezpečenie stravovania). Katalóg môže byť ponúkaný školám, domovom dôchodcov, obciam - kluby dôchodcov, cirkevným spolkom. Previazanie turistických a kultúrnych atrakcií, podujatí. Nordic walking + geocaching + history catching. Využiť skúsenosti z prípravy katalógu pre letné výlety, ktorý je veľmi atraktívny a aktuálne ponúkaný cez haravara.sk, Kraj sveta, kosiceregion. Propagácia akcií, ktoré organizácie kultúry a cestovného ruchu už dnes organizujú.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.) - Odbor regionálneho rozvoja poverí osobu zodpovednú za projekt. Potrebné je získať prehľad možností v kraji a prehľad dopytu zo strany škôl, dôchodcovských združení, a pod.

Cieľové skupiny: školy, dôchodcovia, rodiny, zdravotne znevýhodnení občania

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- pracovná skupina organizácií cestovného ruchu na základe analýzy z minulosti a cieľov do budúcnosti navrhne vhodné riešenia pre ponuku;
- nastavenie cenovej politiky v oblasti cestovného ruchu mimo sezónu;
- podpora akcií mimo sezónu;
- na základe dát a skúseností z akcií organizovaných počas turistickej sezóny spracovať návrh akcií mimo sezónu, zameraných na cieľové skupiny: dôchodcovia, školy, zdravotne znevýhodnení občania;
- pre získanie potrebných informácií využiť údaje o jednotlivých destináciách – destinačný manažment (nadviazať na Stratégiu TUR CR).

Podpora cestovného ruchu pre ľudí so zdravotným znevýhodnením

Vytvorenie mapy dostupnosti lokalít pre občanov s rôznou formou postihnutia a spracovanie auditu v rámci organizácií cestovného ruchu a kultúry pre určenie dostupnosti služieb, lokalít

pre občanov s rôznou formou zdravotného znevýhodnenia. Nevyhnutná je spolupráca s neziskovým sektorom pre účely identifikácie podnetov od cieľovej skupiny.

Zoznam lokalít, pamiatok, turistických trás, cyklotrás, parkoviská, prístupy k východným bodom, pomôcky pre sluchovo postihnutých, zrakovu postihnutých, mentálne postihnutých, fyzicky znevýhodnených. Vytvorenie kontrolného zoznamu s detailným popisom - vytvorenie zoznamu opatrení pre sprístupnenie čo najväčšieho množstva lokalít a pamiatok, inštitúcií. Následne postupné dopĺňanie mapy - Košice región pre všetkých. Zváženie realizácie skupinových výletov v rámci prístupných lokalít.

Kroky, nevyhnutné pre realizáciu predmetného opatrenia, zahŕňajú:

- určiť zamestnancov, zodpovedných za realizáciu opatrenia;
- pracovná skupina organizácií cestovného ruchu zabezpečí údaje o dostupných službách pre zdravotne znevýhodnených – ide o prvotný zber dát (možné využiť časť C a k nej spracovaný dotazník z európskeho systému ukazovateľov cestovného ruchu);
- na základe dát a identifikácie potreby ich doplnenia, je nutné zabezpečiť odborné konzultácie pre nastavenie požiadaviek pre ďalšie kroky a vývoj aplikácie;
- vo fáze, kedy bude kraj disponovať dostatočným množstvom dát, zamerať sa na plánovanie výletov pre obyvateľov s rôznou formou zdravotného znevýhodnenia.

Monitoring pohybu chodcov na vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov

Pre získanie vhodných výsledkov z cestovného ruchu je dôležité zamerať sa na potreby kraja, ako aj jednotlivých destinácií. Sieť sčítačov by mala byť flexibilná. Jednou zo základných vlastností sčítačov by mala byť možnosť premiestniť ich, napr. podľa potrieb, ročného obdobia, organizovaných akcií a pod.

Dáta v oblasti cestovného ruchu je odporúčané zbierať a agregovať v rámci vyvíjanej Integrovačno-analyticko-dátovej platformy pre účely ich analýzy a vyhodnotenia.

3.9 Efektívne zdravotníctvo a sociálne služby

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie a zefektívnenie koordinácie činností a poskytovania informácií v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

V súčasnosti KSK nemá k dispozícii vlastný funkčný systém elektronických služieb a využíva služby **portálu e-VÚC** (<https://www.e-vuc.sk/>), ktorý sprístupňuje občanom informácie z oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb. Tieto informácie sú zverejnené na webovej stránke úradu. Portál e-VÚC bol vybudovaný a je prevádzkovaný súkromnou spoločnosťou a ako jediný poskytuje priestor na zdieľanie tohto typu informácií v spolupráci so samosprávnymi krajinami. Základným zdrojom informácií pre portál sú **Register zdravotníctva & Register humánnej farmácie**, ktoré sú využívané všetkými samosprávnymi krajinami, MZ SR, ÚDZS, RÚVZ a približne 1000 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ŠÚKL a viac ako 2000 lekárňami.

Portál má samostatnú sekciu pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a pre prevádzkovateľov lekární a jeho **aplikácie AMBULANCIA** (<https://AMBULANCIA.e-vuc.sk>) a **LEKÁREŇ** (<https://LEKAREN.e-vuc.sk>) sú využívané ako komunikačné platformy medzi poskytovateľmi a samosprávnym krajom, pričom pomocou týchto aplikácií je možné pre poskytovateľov a prevádzkovateľov kontrolovať a aktualizovať kontaktné údaje, mená zdravotníckeho personálu a pod.

Portál e-VÚC svoje služby neustále rozširuje o nové funkcionality, avšak zo súčasných možností, ktoré ponúka, KSK využíva len niektoré. Za KSK sú na portáli zverejnené len informácie z oblasti zdravotníctva (tieto sú následne zdieľané aj na webstránke úradu – www.vucke.sk) a v dátovom katalógu Geoportál KSK (<https://www.geoportalksk.sk/>).

Okrem portálu e-VÚC by bolo vhodné prepojenie aj so systémom e-ÚVZ Úradu verejného zdravotníctva.

Všetky potrebné informácie z oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb sú v zmysle súčasne platných právnych predpisov na stránke úradu zverejnené a dostupné, avšak spôsob ich prezentácie je zastaralý a málo prehľadný (viď vyššie strategická priorita: Digitalizácia úradu KSK).

Vybavovanie žiadostí, oznámení, dotazov a podnetov od širokej verejnosti a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb je z veľkej miery riešený prostredníctvom e-mailovej komunikácie, resp. telefonicky a v listovej forme z dôvodu nedostupnosti elektronických služieb.

Spolupráca medzi jednotlivými aktérmi, či už v oblasti zdravotníctva alebo sociálnych služieb je založená na tradičných komunikačných kanáloch (stretnutia, emailová komunikácia, a pod.).

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

V súčasnosti KSK z technických dôvodov neposkytuje žiadne vlastné elektronické služby, pričom nielen v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb by tieto boli vítané.

Elektronické služby sú v limitovanej miere poskytované cez portál e-VÚC, ktorý zároveň poskytuje najjednoduchší spôsob ako môže Úrad KSK rozšíriť ich využívanie v oblasti zdravotníctva, jednak čo sa týka zverejňovania informácií ale aj komunikácie s poskytovateľmi. V súčasnosti je možné služby využiť pri žiadostiach o zmene ordinačných hodín alebo oznámeniach o neprítomnosti v ambulancii. V prípade schválenia, sa tieto údaje automaticky aktualizujú. Jednotlivé zdravotnícke zariadenia a lekárne majú možnosť aktualizovať svoje kontaktné údaje prostredníctvom aplikácií AMBLUANCIA a LEKÁREŇ. Úrad KSK by mal podporiť využívanie týchto funkcionalít zdravotníckymi zariadeniami a lekárňami v čo najväčšej miere pre zabezpečenie aktuálnych informácií pre obyvateľov, pričom sa zároveň eliminuje potreba manuálneho overovania a aktualizovania údajov zo strany KSK.

Ďalšia služba, ktorá je v súčasnosti prístupná cez e-VÚC (nie pre všetky samosprávne kraje), je portál www.OBJEDNATVYSETRENIE.sk slúžiaci na objednávanie pacientov k lekárom. Tento typ služby (bezplatný model) momentálne v KSK absentuje.

Portál e-VÚC taktiež ponúka možnosť zverejniť aj informácie o sociálnych službách, t.j. zoznam poskytovaných druhov sociálnych služieb a zoznam ich poskytovateľov.

V nadväznosti na opatrenia strategickej priority Digitalizácia úradu KSK optimalizovať, resp. vytvoriť novú webovú stránku úradu s cieľom sprehľadniť a sprístupniť informácie pre verejnosť, je vhodné vytvorenie samostatných informačných portálov alebo sekcií pre oblasť zdravia a sociálnej pomoci.

Pre podporu aktívnej spolupráce pri riešení problémov v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb (v nadväznosti na výsledky IKT auditu) je vhodné zavedenie komunikačných platforiem, či už pre interné pracovné skupiny alebo so zapojením externých subjektov.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Sprístupnené elektronické služby KSK pre oblasť zdravotníctva	počet	0	2023	20 (2030)	KSK	1x ročne

a sociálnych služieb						
Podiel vybavených žiadostí, oznámení a podnetov prostredníctvom elektronických služieb KSK	%	0	2023	90 % (2030)	KSK	1x ročne
Podiel vybavených oznámení a žiadostí cez aplikáciu AMBULANCIA	%	TBC	2023	90 % (2030)	KSK	1x ročne
Podiel vybavených oznámení a žiadostí cez aplikáciu LEKÁREŇ	%	TBC	2023	90 % (2030)	KSK	1x ročne
Sprístupenie bezplatného objednávacieho systému pre pacientov	počet	1	2023	1 (2030)	KSK	1x ročne
Podiel registrovaných ambulancií využívajúcich objednávací systém	%	0	2023	90 % (2030)	KSK	1x ročne
Sprístupenie zoznamu sociálnych služieb a ich poskytovateľov cez e-VÚC (Register sociálnej pomoci)	%	0	2023	100 % (2030)	KSK	1x ročne
Vytvorenie informačných portálov pre obyvateľov pre oblasť zdravotníctva a sociálnych služieb	počet	0	2023	2 (2030)	KSK	1x ročne

Sprístupenie elektronických služieb KSK a podpora k ich využívaniu

Vybavovanie žiadostí a pripomienok elektronickou formou, pre oblasť zdravotníctva a sociálnych služieb napr.:

- Žiadosť o určenie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti,

- Žiadosť o schválenie prevádzkového času lekárne,
- Žiadosť o vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia,
- Oznámenie o neprítomnosti,
- Žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu,
- Podnety na prešetrenie a iné.

Podporenie využívania existujúcich funkcionalít aplikácií AMBULANCIA a LEKÁREŇ

Motivovať poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti a prevádzkovateľov lekární k využívaniu aplikácií portálu e-VÚC.

Pomocou aplikácie môže poskytovateľ zdravotnej starostlivosti:

- kontrolovať údaje evidované o svojich zdravotníckych zariadeniach,
- aktualizovať svoje kontaktné údaje a kontaktné údaje na zariadenia,
- upravovať názov zdravotníckeho zariadenia, ktorý sa zverejňuje,
- aktualizovať doplnkovú informáciu, ktorá sa pri zariadení zverejňuje na internete,
- aktualizovať mená ordinujúcich lekárov, sestier a iného zdravotníckeho personálu,
- dopĺňať informáciu o zazmluvnení ambulancie poisťovňou Dôvera (ostatné poisťovne sa aktualizujú automaticky),
- nahlasovať dovolenky alebo iné dôvody neprítomnosti v ambulancii,
- prezerat' aktuálne ordinačné hodiny a žiadať o schválenie nových,
- nahlasovať úväzky lekárov a sestier vo všeobecnej ambulancii,
- organizátori ambulantnej pohotovostnej služby môžu riešiť agendu rozpisov služieb,
- zobrazovať mimoriadne oznamy ŠÚKL o liekoch a zdravotníckych pomôckach,
- zasielať samosprávnemu kraju cenník a zoznamy výkonov.

Pomocou aplikácie môže odborný zástupca alebo prevádzkovateľ lekárne:

- kontrolovať údaje evidované o svojich prevádzkarňach,
- dopĺňať informáciu, ktorá bude pri prevádzkarni zverejnená na internete (môže slúžiť pre reklamné účely),
- nahlasovať dovolenky alebo iné prekážky v prevádzkovaní lekárne alebo výdajne zdravotníckych pomôcok,
- prezerat' schválené prevádzkové časy a žiadať o schválenie nových,
- vypíňať a odosielať ročné hlásenia o spotrebe omamných a psychotropných látok,
- zobrazovať mimoriadne oznamy ŠÚKL o liekoch a zdravotníckych pomôckach.

Zapojenie KSK do elektronického systému objednávania vyšetrení cez portál OBJEDNATVYSETRENIE.sk

V súčasnosti neexistuje pre pacientov KSK bezplatná online objednávací služba k lekárovi. Portál e-VÚC túto možnosť ponúka pre Žilinský, Trenčiansky, Banskobystrický a Trnavský samosprávny kraj a jeho využívanie je bezplatné aj pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Údaje o ambulanciách a lekároch pochádzajú od samosprávneho kraja a sú v registri zdravotníckych zariadení.

1. Rokovať o možnosti rozšírenia tejto služby pre KSK s prevádzkovateľom portálu (so zreteľom na finančné náklady pre kraj, bezpečnosť osobných dát, telekomunikačné a informačné technológie, a pod.)
2. Informovať ambulancie v KSK o možnosti zapojenia do systému,
3. Určenie, resp. dohodnutie podielu ordinačných hodín, kedy sa bude možné objednať prostredníctvom online systému – úprava je možná cez aplikáciu AMBULANCIA.

Rozšírenie využívania služieb e-VÚC pre oblasť sociálnych služieb

KSK v súčasnosti vedie vlastný register poskytovateľov sociálnych služieb – táto možnosť je prístupná aj cez portál e-VÚC (v súčasnosti využívaná piatimi samosprávnymi kraji) ako Register sociálnej pomoci. Podobne ako pri registri zdravotníctva a registri humannej farmácie, údaje z neho sú zverejnené na e-VÚC.

Poskytovatelia sociálnych služieb majú k dispozícii aplikáciu CSS pre efektívnu komunikáciu so samosprávnym krajom, v ktorej je možné:

- prezerat' informácie, ktoré o ich sociálnych službách eviduje samosprávny kraj,
- meniť kontaktné údaje a Informáciu o sociálnej službe, ktorá sa zverejňuje na webových stránkach samosprávneho kraja,
- vyplňať a odosielať ročné výkazy na samosprávny kraj,
- zobrazovať oznamy z VÚC.

Vytvorenie informačného portálu pre obyvateľov v rámci optimalizácie webovej stránky úradu

Sprístupnenie informácií z oblasti zdravia a sociálnych služieb v prehľadnej a užívateľsky prívetivej forme ako súčasť optimalizácie webovej stránky úradu.

Vytvorenie komunikačných interaktívnych platforiem a nástrojov

Zefektívnenie komunikácie pri riešení konkrétnych problémov s možnosťou zdieľania dokumentov, organizovania online stretnutí, hlasovaním, a pod.

Inštitúcie a subjekty

Relevantné oddelenia úradu KSK, poskytovatelia zdravotnej a sociálnej starostlivosti, prevádzkovatelia lekární, prevádzkovateľ portálu e-VÚC (Crystal Consulting, s.r.o.), externý/interný prevádzkovateľ a správca webového sídla KSK, Dobrovoľnícke centrum KSK

Cieľové skupiny

Široká verejnosť, zamestnanci ÚKSK, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb a prevádzkovatelia lekární

3.10 SMART riešenia pre zdravotnú a sociálnu starostlivosť

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Aplikácia SMART riešení a princípov v oblasti poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti s cieľom zvýšenia kvality poskytovaných služieb

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Úrad KSK má limitovaný dosah na kvalitu poskytovanej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ako aj na zvyšovanie atraktívnosti jednotlivých profesií v týchto odvetviach. V rámci svojich kompetencií aktívne komunikuje so všetkými aktérmi vrátane MZSR, poskytovateľmi v regióne, lekáorskými fakultami a vykonáva dozor a kontrolnú činnosť.

KSK má vypracované, resp. pripravuje aktualizácie viacerých strategických dokumentov, ktoré adresujú problémy v oblasti zdravia a sociálnych potrieb a opatrenia z nich vyplývajúce sú postupne realizované.

V súčasnosti sú plánované viaceré projekty, pri ktorých KSK má určitú nezávislosť a vie tak lepšie zabezpečiť požadovanú kvalitu a zvýšiť atraktivitu týchto sektorov. Ide napríklad o projekt Centier zdravia a vytvorenie krajských poskytovateľov zdravotnej a lekárenskej starostlivosti, ktoré majú potenciál riešiť niektoré z problémov kraja a zároveň poskytnúť priestor na implementáciu širokej škály SMART riešení (data management, online poradenstvo, prístrojové vybavenie, nízka energetická náročnosť budov, a pod.).

Úrad KSK zároveň podporuje sektor sociálnych služieb cez dotačnú schému, napr. poskytovaním dotácií na moderné technológie umožňujúce a uľahčujúce život v prirodzenom sociálnom prostredí alebo financovaním rekonštrukcií domovov sociálnych služieb.

Okrem priamej finančnej podpory, úrad KSK vyvíja činnosti na zvyšovanie sebestačnosti prijímateľov sociálnych služieb, ako aj dobrovoľnícke aktivity v spolupráci s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Navrhované opatrenia nadväzujú na plánované projekty KSK a opatrenia z existujúcich strategických dokumentov, pričom sa kladie dôraz na aplikáciu SMART princípov.

V súčasnosti je všeobecným trendom zabezpečenie čo najlepších podmienok pre občanov tak, aby si zachovali čo najväčšiu sebestačnosť a nezávislosť aj vo vyššom veku či so zdravotným znevýhodnením. Dôraz sa kladie na poskytovanie ambulantnej a terénnej starostlivosti a na rozvoj komunitného štýlu sociálnych služieb pred pobytom v domovoch

sociálnych služieb. Zabezpečenie opatrovateľskej starostlivosti je však pre niektoré obce náročné z finančného aj personálneho hľadiska. Riešením môže byť vytvorenie centier sociálnych služieb pre mikroregióny, prípadne pridruženie služieb sociálnej pomoci k plánovaným centrom zdravia. Ďalšou možnosťou je zabezpečenie monitorovania klientov na diaľku pomocou SMART nástrojov (hodinky, SOS tlačidlá).

Kým sa na jednej strane zvyšuje počet seniorov a dochádza k starnutiu obyvateľstva a tým zvyšovaniu potrieb sociálnych služieb, na druhej strane veľká časť tejto populácie je stále aktívna a produktívna, avšak nemá dostatok možností na zapojenie sa do spoločenského života. Vytvorenie priestoru pre seniorov vo forme „sociálnej siete“ s informáciami o kultúrnych, vzdelávacích a dobrovoľníckych príležitostiach ale aj možnosťou aktívneho zapájania sa, umožní produktívnym seniorom zostať v centre diania. Tento typ nástroja by mal byť smerovaný najmä pre seniorov s čiastočnými digitálnymi zručnosťami, prípadne tých, ktorí by chceli tieto zručnosti nadobudnúť.

V neposlednom rade je potrebné rozšírenie dotačnej pomoci v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb s cieľom zatraktívniť región Košického kraja a prilákanie kvalifikovaného personálu.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Počet poskytovateľov ambulancných a terénnych služieb v kraji	počet	TBC	2023	TBD (2030)	KSK, poskytovatelia sociálnych služieb	1x ročne
Podiel ambulancných a terénnych sociálnych služieb	%	TBC	2023	TBD (2030)	KSK, poskytovatelia sociálnych služieb	1x ročne
24/7 monitorovacia centrála	počet	0	2023	1 (2030)	KSK	1x ročne
Klienti využívajúci SMART zariadenia	%	0	2023	90 % (2030)	KSK, poskytovatelia sociálnych služieb	1x ročne
Informačný portál pre seniorov	počet	0	2023	1 (2030)	KSK	1x ročne
Počet aktívnych registrovaných používateľov	počet	0	2023	TBD (2030)	Správca siete/fóra	1x ročne

fóra „seniori seniorom“						
Počet vyhlásených výziev (SMART riešenia pre zdravotníctvo a sociálne služby)	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK	1x ročne

Vytváranie centier sociálnych služieb v mikroregiónoch

Poskytovanie sociálnych služieb (ambulantných a terénnych) ako pridruženej služby pri vznikajúcich Centrách zdravia v okresoch s nedostatočným pokrytím týchto služieb, prípadne ako samostatných centier.

Súčasťou poskytovaných služieb by mal byť monitoring a sledovanie klientov s využitím SMART zariadení (hodinky, SOS tlačidlo, GPS lokátor), čím môžu zlepšiť kvalitu poskytovaných služieb.

Zriadenie krajskej zdravotníckej organizácie (plánované)

Krajská zdravotnícka organizácia by zastrešovala komunikáciu s MZ SR, lekáorskými fakultami, odbornými školami pre zabezpečenie dostatočnej lekárskej, zdravotnej a sociálnej starostlivosti (príspevky pre menej rozvinuté okresy, rozšírenie vzdelávacích odborov a rezidentských programov, rozdelenie verejnej minimálnej siete podľa okresov), ako aj propagáciu kraja – cielene na lekárov a zdravotnícky personál priamo na fakultách a vysokých školách, konferenciách a pod.

Zároveň bude slúžiť ako primárna inštitúcia pre komunikáciu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, poisťovňami, Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a inými.

Poradenstvo, pomoc a služby pre seniorov a zdravotne znevýhodnených s využitím SMART riešení

- Zriadenie centrálnej 24/7 poradne/kontaktného miesta
- Monitoring klientov (SMART zariadenia)

Služba môže byť poskytovaná krajom, resp. zariadeniami v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, externými poskytovateľmi aj so zapojením dobrovoľníkov v závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov a ľudských zdrojov, prípadne ako dobrovoľná spoplatnená služba poskytovaná externým subjektom.

Vytváranie priestoru a príležitostí pre aktívnych seniorov

- informačný portál o pripravovaných vzdelávacích, kultúrnych, dobrovoľníckych a iných akciách a príležitostiach v regióne,
- fórum „seniori seniorom“ (vzájomná výpomoc napr. opatrovanie v domácom prostredí, preprava osôb, spoločenský kontakt, pomoc s drobnými opravami a pod.)

Môže ísť o riešenie 2-v-1, kde sa jednotlivci môžu registrovať a aktívne sa zapájať do interakcií s ďalšími používateľmi. Malo by ísť o jednoducho ovládateľný a intuitívny nástroj, vhodný aj pre seniorov s nízkymi digitálnymi zručnosťami.

Dotáčná pomoc pre zdravotníctvo a sociálne služby

- SMART riešenia pre poskytovateľov zdravotnej a sociálnej starostlivosti (napr. monitoring zdravia, telemedicína, systémy pre evidenciu pacientov a správu liečby),
- Nákup materiálno-technického vybavenia a prístrojov, prípadne IKT,
- Rekonštrukcie priestorov (zvýšenie energetickej efektívnosti, zníženie uhlíkovej stopy a nákladov, zvýšenie komfortu).

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, Dobrovoľnícke centrum KSK, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb, externé subjekty

Cieľové skupiny

Široká verejnosť

3.11 Kvalitné podnikateľské prostredie

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita /-y

Vytváranie kvalitného podnikateľského prostredia v KSK

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Košický samosprávny kraj má zo svojej pozície možnosť ovplyvniť a podporovať pozitívny vývoj v regióne v tejto oblasti najmä prostredníctvom Inovačného centra (ICKK).

V roku 2021 KSK bola schválená Regionálna inovačná stratégia KSK, ktorej cieľom je rozvoj moderného a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych spoločností a predstavuje aktívny nástroj na posilnenie konkurencieschopnosti regiónu. Zriadenie ICKK je výsledkom naplnenia predstavy RIS. ICKK, ktorého poslaním je motivovať a spájať univerzity, verejnú správu a podnikateľský sektor a vytvárať tak podmienky pre ich efektívnu spoluprácu, ako aj výmenu informácií, tvorbu nových produktov a služieb, zdieľanie nových poznatkov tak napomáha zvýšeniu inovačného potenciálu celého kraja.

Úrad KSK sa taktiež aktívne zapája do riešenia nezamestnanosti, a to najmä prostredníctvom svojej siete stredných škôl a zabezpečením vzdelávania v profesiách žiadaných trhom. Zároveň vyvíja aktivity na zapojenie dlhodobo nezamestnaných alebo sociálne a zdravotne znevýhodnených občanov, napríklad zriadením Sociálneho podniku KSK.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Sprístupnenie informácií o podnikateľskom prostredí, stave hospodárstva a trhu práce, možnostiach spolupráce, kontakty na jednotlivé inštitúcie (daňové úrady, notári, okresné sudy, sociálna poisťovňa, úrady práce a pod.) a ďalšie informácie relevantné pre podnikateľov dostupné na jednom mieste.

Okrem sprístupnenia informácií je dôležité vyvíjať marketingové aktivity a propagovať možnosti, ktoré kraj ponúka – najmä prostredníctvom rozšírenia poskytovaných služieb v ICKK.

V neposlednom rade je potrebné zabezpečiť dostatočnú a kvalitnú občiansku vybavenosť pre investorov, podnikateľov aj zamestnancov, jednak z pohľadu dostupných služieb ale aj dostupných priestorov – priemyselných, obchodných alebo obytných.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Vytvorenie informačnej platformy podnikateľského prostredia	počet	0	2023	1 (2030)	KSK/ ICKK	1x ročne
Zorganizované informačno-marketingové podujatia pre podnikateľov	počet	0	2023	2 (2030)	KSK/ ICKK	1x ročne
Počet klientov (MSP) ICKK	počet	TBD	2023	TBD (2030)	ICKK	1x ročne
Počet nových služieb ICKK zameraných na MSP	počet	TBD	2023	TBD (2030)	ICKK	1x ročne

Informačná platforma pre začínajúcich podnikateľov, resp. podnikateľov so záujmom podnikat' v KSK

Môže ísť o vytvorenie platformy alebo sekcie v rámci ICKK stránky, kde budú zverejnené jednak štatistické údaje:

- Vývoj nezamestnanosti,
- Miera zamestnanosti,
- Vývoj miezd v jednotlivých odvetviach,
- Počet PO, FO, živnostníkov a ich veľkosť,
- Organizačná štruktúra ekonomiky,
- Štruktúra hospodárskych odvetví,
- Miera inflácie,
- Vývoj spotrebiteľských cien,
- Zahraničné investície, a pod.

Tento typ informácií môže byť taktiež zverejnený na Geoportáli KSK.

Zároveň by informácie mali byť zamerané aj na príležitosti v regióne – verejné obstarávanie, možnosti spolupráce, ponuka priestorov na prenájom (nehnuteľnosti vo vlastníctve KSK), vzdelávacie aktivity a semináre, a pod. ale mali by tu byť aj kontakty na dôležité inštitúcie, odpovede na základné otázky pre začínajúcich podnikateľov alebo živnostníkov

a v neposlednom rade by portál mal slúžiť aj ako propagačná stránka kraja, t.j. čo môže Košický kraj ponúknuť.

Súčasťou aktivít ICKK, resp. Úradu KSK môže byť uskutočnenie Informačných dní a podobných participatívnych marketingových aktivít pre podnikateľov.

Rozvíjanie činností ICKK

- Hľadanie partnerov pre inovatívne a SMART riešenia pri poskytovaní verejných služieb alebo podporu činnosti ÚKSK,
- Vytváranie PPP pre poskytovanie verejných služieb – hľadanie partnerov prostredníctvom ICKK,
- Poradenstvo pre MSP,
- Zameranie služieb najmä na rýchlo sa rozvíjajúce odvetvia, odvetvia s vysokým inovačným potenciálom a potenciálom pre implementáciu „zelených“ riešení, ale aj odvetvia, v ktorých je nedostatok kvalifikovaných ľudských zdrojov – doprava, energetika, IT,
- Podpora pri hľadaní grantov a dotácií a s vypracovaním žiadostí o dotácie,
- Prepájanie podnikov s VaV základňou,
- Prepájanie stredného a vysokého školstva prostredníctvom workshopov
- Vzdelávacie a marketingové podujatia, workshopy, prezentácie a pod.,
- Kurzy celoživotného vzdelávania a rekvalifikačné kurzy pre odvetvia s nedostatkom kvalifikovanej ľudskej sily,
- Prenájom fyzických priestorov pre startupy.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, podnikatelia, investori, ICKK, vedecko-výskumné inštitúcie, klastre, vzdelávacie inštitúcie

Cieľové skupiny

Široká verejnosť, podnikatelia – FO a PO

3.12 Podpora MSP v poľnohospodárstve

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Podpora MSP v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieku

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarít

Úrad KSK si uvedomuje dôležitosť vidieka a poľnohospodárstva pre hospodársky rozvoj kraja a zabezpečenie udržateľného rozvoja aj zamestnanosti, avšak tieto oblasti nemá v priamej kompetencii. Hlavným cieľom KSK je podpora udržateľného rozvoja vidieka a poľnohospodárstva v kraji tak aby nedochádzalo k odlivu obyvateľstva z vidieka a malo dostatok príležitostí pre svoj ekonomický a sociálny rozvoj v zdravom prostredí adaptačnom na zmenu klímy.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Z dôvodu nepriamych kompetencií kraja, môže úrad vyvíjať aktivity najmä v spolupráci s ostatnými aktérmi alebo skupinami (napr. MAS, ARR, ICKK, vzdelávacie inštitúcie).

Podpora regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka môže byť realizovaná prostredníctvom pomoci pre odvetvie poľnohospodárstva a remeselníctva formou inkubátorov pre začínajúcich farmárov a remeselníkov, ktoré by v sebe prepájali funkcie tradičných podnikateľských inkubátorov s odbornými zručnosťami.

Ďalším spôsobom podpory je zabezpečenie prepojenie producentov poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov so sektorom gastronómie, ale aj individuálnymi zákazníkmi vo fyzickom aj online priestore budovaním miestnych trhovísk a digitálneho agro-trhoviska.

V neposlednom rade, podpora lokálnych producentov a výrobcov udelením ocenenia regionálnej značky, umožní propagáciu celého regiónu.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Vytvorenie farmárskych / remeselníckych inkubátorov	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK, ICKK, vzdelávacie inštitúcie	1x ročne
Počet účastníkov na farmárskych /	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK, ICKK, vzdelávacie inštitúcie	1x ročne

remeselníckych inkubátoroch						
Vytvorenie aplikácie digitálneho agro-trhoviska	počet	0	2023	1 (2030)	KSK	1x ročne
Počet používateľov digitálneho agro-trhoviska	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK, správca aplikácie	1x ročne
Počet transakcií vykonaných v aplikácii digitálneho agro-trhoviska	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK, správca aplikácie	1x ročne
Vytvorenie regionálnej značky	počet	TBC	2023	3 (2030)	KSK	1x ročne
Počet produktov ocenených regionálnou značkou	počet	0	2023	30 (2030)	KSK	1x ročne

Farmárske a remeselnícke inkubátory

Podpora poľnohospodárskych a remeselníckych oborov:

- pre začínajúcich farmárov a remeselníkov,
- v rámci vzdelávacieho procesu na stredných odborných školách, aj ako súčasť rekvalifikácie a celoživotného vzdelávania.

Získavanie praktických zručností vo vybranom odbore, ale aj zručností potrebných pre podnikanie – finančná a digitálna gramotnosť, workshopy a poradenstvo, sieťovanie, prípadne finančný príspevok.

Vytvorenie Digitálneho Agro-trhoviska

Online trhovisko je digitálnou službou, ktorá umožní spotrebiteľom a podnikateľom uzatvárať online kúpne zmluvy alebo zmluvy o poskytovaní služieb prostredníctvom webu.

- Prepájanie poľnohospodárskych subjektov so službami gastronómie,
- Priamy predaj individuálnym zákazníkom,
- „Bedničková služba“ – asistovaný predaj.

Vytvorenie „Regionálnej značky“ pre lokálnych producentov a výrobcov

Regionálne značenie produktov a služieb a je jednotné grafické označenie výrobkov, služieb aj kultúrneho dedičstva, ktoré sú vyrábané, resp. poskytované, alebo udržiavané formou

nehmotného kultúrneho dedičstva vo vymedzenom území a spĺňajú vopred stanovené kvalitatívne kritériá.

Cieľom regionálneho značenia je:

- podporiť lokálnych producentov, výrobcov a poskytovateľov služieb,
- propagovať a rozvíjať región,
- uchovávať hodnoty, tradície a jedinečnosť regiónu
- chrániť a zachovávať kultúrne, prírodné a historické dedičstvo pre dlhodobu vyvážený a udržateľný rozvoj.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, podnikatelia – FO a PO, školy, široká verejnosť

Cieľové skupiny

Široká verejnosť, podnikatelia – FO a PO

3.13 Efektívny vzdelávací systém pre prax

Globálny cieľ

Zlepšenie a zefektívnenie rozvoja samosprávneho kraja prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a princípov

Strategická priorita

Zlepšenie a zefektívnenie koordinácie činností v oblasti optimalizácie siete stredných škôl a zosúladenia potrieb trhu práce a vzdelávacieho systému

Východiskový stav a identifikácia synergií a komplementarití

Košický samosprávny kraj má vypracovanú Regionálnu stratégiu výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK, ktorá adresuje širokú škálu problémov a stanovuje kľúčové priority v zmysle strategického cieľa „SMART školami v KSK vychovávame pre život, vzdelávame pre prax“. KSK je v procese optimalizácie siete škôl a vykonáva kroky, ktoré by docielili zosúladenie potrieb trhu práce s ponúkanými študijnými a vzdelávacími odbornými. V kraji je taktiež etablované duálne vzdelávanie.

V oblasti vedy a výskumu nemá KSK žiadne priame kompetencie, avšak svojimi činnosťami prostredníctvom Inovačného centra Košického kraja napomáha k prepájaniu jednotlivých aktérov a tým podporiť využívanie výsledkov vedy a výskumu v praxi, rozvoj inovácií a inovačných procesov.

Zriadenie ICKK je výsledkom realizácie cieľov Regionálnej inovačnej stratégie KSK, ktorá okrem iného navrhuje spôsob komerčného využívania infraštruktúry VaV výskumných inštitúcií a jej prístupňovanie pre podniky v praxi.

Stručný popis navrhnutých opatrení a identifikované kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI)

Vzhľadom na existenciu kvalitného strategického SMART dokumentu pre oblasť vzdelávania, ktorý z veľkej časti adresuje problémy školstva v KSK a navrhuje opatrenia na ich riešenie, v rámci SMART koncepcie je na tieto nadviazané.

Hlavným predpokladom pre úspešnú realizáciu plánovaných opatrení je produktívna spolupráca medzi všetkými aktérmi a táto skutočnosť je z časti riešená cez Kľúčovú prioritu č. 3 Partnerstvá stredných škôl v KSK – NETWORKING. Pre efektívnejšiu komunikáciu a zabezpečenie participatívneho procesu pri riešení problémov je vhodné vytvorenie komunikačno-informačnej platformy.

Druhé navrhované opatrenie nadväzuje na Kľúčovú prioritu č. 1 Optimalizácia a stabilizácia siete SŠ a školských zariadení v KSK, a to najmä na optimalizáciu učebných a študijných odborov a ich prepojenie na potreby zamestnávateľov a pracovného trhu. Problematika vzdelávania pre prax však presahuje rámec stredných škôl a dôležitým prvkom pre dosiahnutie kvalifikovanej pracovnej sily je aj zabezpečenie kurzov celoživotného vzdelávania a rekvalifikácií. V neposlednom rade je dôležité propagovať možnosti

vzdelávania širokej verejnosti, ako aj zverejnenie zoznamu dostupných kurzov na jednom mieste formou informačnej platformy, resp. sekcie na webovej stránke úradu.

Strategický dokument RSVaV KSK vo svojej návrhovej časti adresuje aj potrebu digitalizácie vzdelávania a prevádzky škôl. Nevyhnutným krokom k dosiahnutiu tohto cieľa bude zavedenie digitalizácie na samotnom úrade KSK, ktorého súčasťou by malo byť zabezpečenie zberu a spracovania dát v digitálnej forme a to prostredníctvom implementácie Integračno-analyticko-dátovej platformy. V oblasti školstva digitalizácia úzko súvisí so samotnou pasportizáciou škôl a školských a môže sa týkať okrem iného aj dát súvisiacich s majetkom škôl a školských zariadení, či aktivitami škôl. Z pohľadu úradu KSK ide o prierezovú prioritu, ktorá je preto riešená v rámci opatrení Digitalizácie úradu KSK.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (rok)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
Počet inštitúcií zapojených do komunikačnej platformy	počet	0	2023	TBD (2030)		1x ročne
Počet zapojených vzdelávacích inštitúcií do programov celoživotného vzdelávania a rekvalifikácie	Počet	TBC	2023	TBD (2030)		1x ročne
Počet novo-vzniknutých študijných odborov/kurzov celoživotného vzdelávania a rekvalifikácie	Počet	0	2023	TBD (2030)		1x ročne
Počet absolventov kurzov celoživotného vzdelávania	počet	TBC	2023	TBD (2030)		1x ročne
Úspešnosť absolventov kurzov celoživotného vzdelávania/ rekvalifikácie na trhu práce	%	TBC	2023	TBD (2030)		1x ročne
Vytvorenie komplexnej	počet	0	2023	1 (2030)	KSK	1x ročne

platformy celoživotného vzdelávania						
Počet registrovaných inštitúcií poskytujúcich celoživotné vzdelávanie na platforme	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK	1x ročne
Počet ponúkaných kurzov zverejnených na platforme	počet	0	2023	TBD (2030)	KSK	1x ročne

Vytvorenie komunikačno-informačnej platformy medzi ÚKSK a vzdelávacími inštitúciami v kraji

Pri vytváraní komunikačných platforiem je dôraz kladený na zefektívnenie komunikácie medzi jednotlivými aktérmi, rýchlu výmenu informácií, zdieľanie dokumentov, možnosť online stretnutí, hlasovania a pod.

Aký nástroj bude zvolený bude závisieť od výsledkov auditu IKT a IS na úrade KSK, ktorého realizácia predstavuje taktiež jedno z opatrení SMART koncepcie (viď strategická priorita Efektívny a digitálny úrad).

Cieľom je zapojenie jednak stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK ale aj ostatných vzdelávacích inštitúcií a sociálnych partnerov.

Celoživotné vzdelávanie a rekvalifikácie

Spolupráca so vzdelávacími inštitúciami, CNIC a ICKK, resp. inými organizáciami pri zabezpečovaní celoživotného vzdelávania a rekvalifikácií, najmä v oblasti IT, digitalizácie ale aj finančnej gramotnosti. Kurzy a odbory by mali byť určené pre širokú verejnosť, vrátane pedagógov, študentov, nezamestnaných a hľadajúcich prácu, zamestnávateľov, seniorov.

Nastavenie študijných rekvalifikačných odborov a kurzov bude vyžadovať analýzu potrieb pracovného trhu ale aj možností, ktoré bude možné realizovať, a to s ohľadom na možnosti a obmedzenia vyplývajúce zo súčasne platnej legislatívy.

Ďalej bude potrebné zaistiť inštitucionálne zabezpečenie, vhodné priestory, pedagogický personál, materiálno-technické vybavenie, učebné pomôcky a v neposlednej rade spôsob financovania. , nastavenie spôsobu financovania (bezodplatne, hradené zamestnávateľom, samoplatci....), forma štúdia (externá, online, denná, pevná štruktúra, samoštúdium....).

Informačná platforma celoživotného vzdelávania

V súčasnosti prebieha národný program „Nestraš prácu – vzdelávaj sa“¹⁹⁰ pre záujemcov o zamestnanie, ktorého cieľom je podpora zamestnanosti, zamestnateľnosti a adaptability pracovnej sily. Vzdelávacie kurzy v žiadaných a nedostatkových profesiách podľa vlastného výberu úrady práce zaplatia v plnej výške, avšak záujemca si daný kurz musí vyhľadať a zabezpečiť sám.

Zverejnenie komplexného zoznamu prístupných kurzov a študijných odborov celoživotného vzdelávania a možností rekvalifikácie v rámci kraja preto môže napomôcť k zvýšeniu záujmu o vzdelávanie a tým k zvýšeniu kvality pracovnej sily.

Inštitúcie a subjekty (partneri, interní klienti atď.)

Úrad KSK, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľa, ÚPSVaR

Cieľové skupiny: Široká verejnosť

¹⁹⁰ Zdroj: ÚPSVaR,

https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSZ/OAOTP/Narodny_projekt_Nestrat_pracu_vzdelavaj_sa/Zakladne_informacie_k_vzdelavaniu_ZoZ_v_ramci_NP_Nestrat_pracu_-_vzdelavaj_sa_3.pdf

4 Vykonávacia časť

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie koncepcie

V nasledujúcej časti sú uvedené možnosti inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie koncepcie, rámcový popis úloh jednotlivých subjektov, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie medzi nimi.

Na základe analytickej časti boli navrhnuté opatrenia v rámci oblastí v kompetencii KSK.

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
Digitalizácia úradu KSK	Vykonanie procesného auditu a auditu systémov v rámci Úradu KSK	Kancelária riaditeľa Úradu KSK Oddelenie verejného obstarávania	Úrad KSK a externý spracovateľ procesného a systémového auditu	Kancelária riaditeľa Úradu v spolupráci s Oddelením verejného obstarávania zabezpečia vysúťaženie externého dodávateľa – spracovateľa procesného auditu a auditu systémov využívaných pri výkone činností v rámci Úradu KSK
	Implementácia výsledkov procesného a systémového auditu	Kancelária riaditeľa Úradu KSK Oddelenie IKT	Úrad KSK (v prípade potreby zabezpečenia nového informačného systému aj externý dodávateľ systému – na základe výsledkov auditu)	Na základe výsledkov auditu procesov a systémov zabezpečí Oddelenie IKT v súčinnosti s inými vecne príslušnými oddeleniami (záleží od výsledkov auditu) implementáciu odporúčaní auditu. V prípade potreby zabezpečenia nového informačného systému zabezpečí Oddelenie IKT v súčinnosti s Oddelením verejného obstarávania obstaranie

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
				a zazmluvnenie dodávateľa systému.
	Otvorený digitálny Úrad	Oddelenie IKT	Úrad KSK (v prípade potreby externý spracovateľ webového sídla, webový dizajnér a pod.)	Oddelenie IKT zabezpečí aktualizáciu webového sídla a to ako z technického, tak aj vizuálneho/dizajnového pohľadu.
	Vytvorenie komunikačnej siete subjektov kraja	Oddelenie IKT Odbor projektov a investícií Odbor regionálneho rozvoja	Úrad KSK Obce Iné relevantné krajské subjekty	Odbor projektov a investícií v súčinnosti s Odborom regionálneho rozvoja pripraví projekt vytvorenia komunikačnej siete pre zdieľanie dát a informácií s obcami a vhodnými krajskými subjektami a osloví tieto subjekty na spoluprácu. Oddelenie IKT zabezpečí technickú stránku projektu (v prípade potreby je možné zapojiť aj externého technického dodávateľa/implementátora riešenia komunikačnej siete)
	Implementácia Integračno-analyticko-dátovej platformy	Oddelenie IKT Odbor projektov a investícií	Úrad KSK Obce Iné relevantné krajské subjekty	Odbor projektov a investícií v súčinnosti s Oddelením IKT bude pokračovať v implementácii a rozširovaní dátovej základne a využitia Integračno-analyticko-dátovej platformy.

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
Kultúra	Digitalizácia zbierok	Odbor kultúry	Odbor kultúry a všetky dotknuté kultúrne organizácie spadajúce pod KSK	Odbor kultúry vypracuje akčný plán digitalizácie a určí koordinátora Príprava verejných obstarávaní, výber dodávateľov služieb Kordinácia digitalizácie Zber dát o plnení cieľov Akčného plánu/Koncepcie SMART
	Automatizácia registrácie zbierkových predmetov	Odbor kultúry	Odbor kultúry a všetky dotknuté kultúrne organizácie spadajúce pod KSK	Určenie koordinátora automatizácie Stanovenie pravidiel automatizácie registrácie zbierkových predmetov Zabezpečenie realizácie automatizácie Kontrola plnení cieľov
	Digitálna platforma ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek	Odbor kultúry	Odbor kultúry a všetky kultúrne organizácie spadajúce pod KSK	Identifikácia potrieb zberu a aktualizácie informácií o kultúrnych podujatiach Nastavenie procesov pre tvorbu informačného systému Nastavenie procesov odovzdávania informácií z jednotlivých kultúrnych kalendárov do určeného centrálného Výber a implementácia aplikácie pre tvorbu informačného systému

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	Katalóg filmových lokalít	Odbor kultúry	Odbor regionálneho rozvoja	Nadviazanie spolupráce s organizáciami CR, identifikácia lokalít a spracovanie katalógu
Územné plánovanie	Digitalizácia a zefektívnenie procesov územného plánovania s využitím SMART prístupov a otvorených dát pri rozvoji samosprávneho kraja - aplikácia pre digitálny územný plán	Oddelenie územného plánovania a životného prostredia	Odbor regionálneho rozvoja a ďalšie relevantné útvary úradu KSK a organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, / Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR (?)	Určený koordinátor je zapojený do procesov na národnej úrovni a komunikuje potreby do vnútra úradu Zabezpečuje zapojenie KSK do digitalizácie územno-plánovacích procesov vrátane pripomienkovania návrhov a politik na národnej úrovni Výber a implementácia aplikácie pre digitálne územné plánovanie a komunikáciu s partnermi
	Zlepšenie zberu, zdieľania a analýzy údajov pre územné plánovanie	Oddelenie územného plánovania a životného prostredia	Referát GIS Referát analýz	Identifikácia potrieb zberu a aktualizácie nových údajov a analýz pre územné plánovanie Nastavenie procesov pre zber dát a spracovanie analýz Spracovanie a aktualizácia dátových sád pre otvorené dáta
	Vytvorenie komunikačnej platformy pre komunikáciu a zdieľanie informácií v	Oddelenie územného plánovania a životného prostredia	Odbor regionálneho rozvoja a ďalšie relevantné útvary úradu	Identifikácia kľúčových partnerov v územnom plánovaní. Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	územnom plánovaní		KSK a organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja.	platformy (s využitím národnej aplikácie alebo špecifickej platformu KSK)
Životné prostredie Zelenší Košický región	Zelenší Košický región	Úrad KSK	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Získanie podpory vedenia KSK pre realizáciu projektu Úrad KSK - určí koordinátora projektu V prípade identifikovania potreby: Nadviazanie spolupráce s externým expertom na nastavenie procesu na úrade Určenie tímu na sledovanie a realizáciu opatrení v rámci KSK Zabezpečenie zberu dát o plnení cieľov - ciele plnia jednotlivé organizácie a oddelenia Koordinácia jednotlivých zodpovedných zamestnancov pre všetky opatrenia (rôzne oddelenia KSK) Pravidelný reporting aktivít ohľadom plnenia cieľov Propagácia KSK ohľadom realizovaných opatrení
	Vytvorenie regionálnej databázy adaptačných opatrení,	Odbor regionálneho rozvoja/koordiná	Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košice	Vytvorenie platformy: zváženie možnosti využitia Geoportal KSK,

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	prepojenie na súťaž	tor projektu Zelenší región	Rada partnerstva Vodné rady Tretia strana (metodik, tvorba webu)	<p>poprípade riešiť samostatnou aplikácie</p> <p>V prípade potreby KSK vytvorí partnerstvo s organizáciou, vykonávajúcou činnosti, ktoré nie je možné pokryť zo strany úradu KSK</p> <p>Dodanie prvotných dát o realizovaných projektoch</p> <p>Určenie konceptu súťaže</p> <p><u>Kroky ohľadom realizácie súťaže:</u></p> <p>Zaistenie financií (propagácia, odmeny pre porotu, koordinátor, fotografie projektov, konferencia, výhry,..)</p> <p>Príprava harmonogramu (príjem prihlášok, hodnotenie, návštevy finálových projektov, vyhlásenie víťazov)</p> <p>Príprava formulárov pre prihlasovanie projektov</p> <p>Oslovovanie potenciálnych projektov do súťaže</p> <p>Propagácia</p> <p>Zaistenie odbornej poroty, príprava podkladov k hodnoteniu, koordinácia poroty</p> <p>Spracovanie výsledkov z hodnotenia, výber finalistov</p>

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
				Návštevy a zaistenie fotografií finálových projektov Príprava konferencie a zaistenie výhier Príprava zborníku so vzorovými projektami (elektronicky)
	Zelené verejné obstarávanie	Oddelenie verejného obstarávania/koordinátor projektu Zelenší región	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Oddelenie VO dodá dáta koordinátorovi - prípadne vzorový projekt pre odprezentovanie Zverejnenie % podielu zeleného VO za rok - koordinátor
	Zelené úradovanie	Úrad KSK/koordinátor projektu Zelenší región	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Získanie podpory vedenia KSK pre realizáciu projektu Interný audit činností a určenie opatrení (zaistenie školiťela pre ambasádora) Realizácia opatrení Reporting
	Kam s odpadom vytvorenie platformy pre územie KSK -	Úrad KSK /koordinátor projektu Zelenší región	Odbor regionálneho rozvoja tretia strana (metodik, tvorba webu)	Určenie zamestnanca, zodpovedného za realizáciu opatrenia Zabezpečenie odborného konzultanta s know-how na daný typ projektu Identifikácia vstupov do aplikácie Zabezpečenie zberu dát od obcí

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
				Zabezpečenie realizátora platformy Realizácia projektu/ pravidelná aktualizácia webu
	Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu	Odbor regionálneho rozvoja/koordinátor projektu Zelenší región	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Zber dát, ich analýza a následné využívanie na osvetu v lokalitách sledovania kvality ovzdušia V prípade ak sa na základe analýzy dát zistí, že dochádza k zhoršovaniu kvality ovzdušia v niektorých časových úsekoch dňa, môže byť zabezpečená zobrazovacia jednotka k zariadeniu na sledovanie kvality ovzdušia a vytvorená informačná kampaň Návrh na implementáciu opatrení
	Rozširovanie siete monitorovacích jednotiek, senzorov pre potreby KSK	Odbor regionálneho rozvoja/koordinátor projektu Zelenší región	Odbor regionálneho rozvoja/koordinátor projektu Zelenší región	Zvážiť rozšírenie siete monitorovacích jednotiek, senzorov napr. na osvetu v oblasti ŽP. Sledovanie cieľov znižovania znečistenia ovzdušia.
	Sledovanie znižovania emisií CO ₂ EKV (vzťahuje sa na organizácie	Oddelenie energetiky/koordinátor projektu Zelenší región	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Zber dát o projektoch Zverejňovanie postupu implementácie projektov

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	v pôsobnosti kraja)			
	Sledovanie aktivít v odvetví udržateľná mobilita	Odbor dopravy/koordinátor projektu Zelenší región	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Zber dát o projektoch Zverejňovanie postupu implementácie projektov
	Zpracovanie oblastí spadajúcich pod Zelenší Košický región do komunikačnej stratégie kraja	Komunikačné oddelenie /koordinátor projektu Zelenší región	Odbor regionálneho rozvoja	Reportovanie plnenia opatrení zo zodpovedných oddelení, správa pre komunikačnú stratégiu bude spracovaná koordinátorom opatrenia Zelenší Košický región Koordinátor údaje spracuje do podoby, ktorú odovzdá na oddelenie komunikácie na odprezentovanie Komunikácia s oddelením komunikácie a zabezpečenie zverejňovania - komunikačný plán
Energetika	Sledovať postup realizácie zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja	Úrad KSK	Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Získanie podpory pre realizáciu projektov NUS a následné prezentovanie výsledkov v rámci projektu Zelenší Košický región

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	Vyhodnotenie možnosti využitia IADP na sledovanie spotreby energií v KSK	Oddelenie regionálneho rozvoja v spolupráci s oddelením energetiky	Úrad KSK a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti	Analýza možností využitia IADP do budúcnosti
	<p>Sledovanie implementácie opatrení SMART z NUS (zdroj: Sumarizačná tabuľka zníženia emisií ton CO2 EKV naplnením cieľov Smart City, NUS, 2021) ide o nasledujúce aktivity:</p> <p>Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívod tepla, s príslušným akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom)</p> <p>Implementácia modulárnych SMART stožiarov verejného osvetlenia (viac-účelové stožiare, pre zabezpečenie osvetlenia s prídavnými</p>	Oddelenie energetiky	Úrad KSK a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti	Zber dát a správa o stave implementácie SMART opatrení z NUS v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja s cieľom dosiahnutia cieľov NUS KSK

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	<p>funkciami kamerového záznamu, detekcie počasia, reklamných bannerov, nabíjacej stanice, informačného panelu, Wi-Fi a pod.).</p> <p>Osadenie voľných strešných plôch vhodným typom fotovoltických panelov (opatrenie podrobnejšie je popísané v sektore budovy).</p> <p>(Opatrenie NUS ŠC 2 O6 – Inštalácia fotovoltických elektrární)</p> <p>Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením - rieši projekt Implementácie</p> <p>Postupný prechod jednotlivých budov/zariadení mesta na sebestačný model so zabezpečením sebestačnosti príslušnej formy</p>			

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	energie, resp. komodity (elektrina, teplo, voda, odpadové hospodárstvo) po 2030			
	Pasportizácia aktuálneho stavu budov v správe KSK	Úrad KSK	Úrad KSK	Vykonanie pasportizácie aktuálneho stavu budov v správe KSK
	Vytvorenie energetickej agentúry kraja	Úrad KSK	Úrad KSK	Analýza možností vytvorenia energetickej agentúry kraja Vytvorenie energetickej agentúry kraja
	Podpora budovania Vodíkového údolia	Úrad KSK	Úrad KSK/súkromné subjekty	Hľadanie možností podpory projektov budovania vodíkovej infraštruktúry
	Využitie geotermálneho potenciálu	Úrad KSK	Úrad KSK/súkromné subjekty	Hľadanie možností podpory projektov využívania geotermálnej energie
Dopravná infraštruktúra	Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy	Správa ciest KSK	Úrad KSK	Hľadanie finančných zdrojov Určenie akčného plánu pasportizácie Prieskum trhu - cenová ponuka Vypracovanie súťažných podkladov Verejné obstarávanie

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
				Realizácia spojená s analýzou a návrhom opatrení - plán
	Zlepšovanie výsledkov hodnotenia stavebno-technického stavu ciest	Správa ciest KSK	Úrad KSK	Sledovanie plnenia parametrov (každoročne sa sleduje už dnes)
	Zabezpečenie meranie hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch	Správa ciest KSK	Úrad KSK	Hľadanie finančných zdrojov Určenie problémových lokalít Prieskum trhu - cenová ponuka Vypracovanie súťažných podkladov Verejné obstarávanie Realizácia spojená s analýzou
Dopravná mobilita	Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	IDS Východ	Odbor regionálneho rozvoja IDS Východ Oddelenie dopravy	Riešené IDS zámery
	Integrácia dopravných dispečingov s výhľadom integrovania dispečingu	IDS Východ	Odbor regionálneho rozvoja IDS Východ Oddelenie dopravy	Určí sa na základe rokovaní

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	železničnej dopravy			
	Prepojenie aplikácie IDS na iné externé služby kraja (napr. kultúra)	IDS Východ a ÚKSK	Odbor regionálneho rozvoja	Určí sa na základe rokovaní
	Prepojenie dát z IDS Východ s Geoportálom KSK (GIS)	IDS Východ a ÚKSK	Odbor regionálneho rozvoja Referát GIS IDS Východ Oddelenie dopravy	Určí sa na základe rokovaní
	Rozvoj terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	ÚKSK	Oddelenie dopravy	Určí sa na základe rokovaní
	Rozvoj cyklotrás	ÚKSK	Odbor regionálneho rozvoja IDS Východ Oddelenie dopravy	Stratégia rozvoja cyklo dopravy
Cestovný ruch	Podpora turizmu mimo sezóny - vytvorenie katalógov ponúk	KOCR	Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košice Organizácie cestovného ruchu	Vyhodnotenie realizovaných akcií Haravara, Kraj sveta a kosiceregion Určenie možností pre spracovanie mimo sezónnych katalógov

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	Vytvorenie mapy pre dostupnosti lokalít pre občanov s rôznou formou hendikepu (bez bariér)	Odbor regionálneho rozvoja Odbor sociálnych vecí	Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košice Organizácie cestovného ruchu	Zber dát z kraja Zabezpečenie importu dát do Geoportal KSK a kosiceregion Možnosť nadviazať na kampaň a špeciálnu ponuku výletov
	Monitoring pohybu chodcov na vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov	Odbor regionálneho rozvoja	Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košice Organizácie cestovného ruchu	Vytipovanie vhodných lokalít pre inštaláciu sčítačov Výber a inštalácia vhodných monitorovacích zariadení na vybrané lokality - Realizácia a vyhodnotenie pilotného prieskumu Získanie dát zo sčítačov, jednoduchá štatistická analýza, interpretácia dát a zdieľania výsledkov v kraji - Vypracovanie súhrnnej ročnej štatistickej správy s kľúčovými závermi zo spracovaných analýz Realizácia doplňujúcich analýz a prepojení na geolokačné dáta - Realizácia a vyhodnotenie doplnkových prieskumov a analýz, prepojenie na geolokačné dáta
	Prepojenie dát o pohybe turistov s Integrovaným analyticko-	Úrad KSK	Úrad KSK Agentúra pre podporu	Vytipovanie vhodných dát a ich implementácia v rámci Integrovaného

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	dátovou platformou		regionálneho rozvoja Košice Organizácie cestovného ruchu	analyticko-dátovej platformy
Zdravotníctvo a sociálne služby	Sprístupnenie elektronických služieb KSK	Oddelenie IKT	Správca a prevádzkovateľ webstránky KSK Oddelenie zdravotníctva Odbor sociálnych vecí	Činnosti nadväzujú na optimalizáciu webového sídla úradu KSK Určenie služieb vhodných pre elektronizáciu
	Podpora využívania existujúcich funkcionalít portálu e-VÚC používateľmi a v komunikácii voči VÚC	Oddelenie zdravotníctva	Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti Poskytovatelia lekárenskej starostlivosti Správca portálu e-VÚC	Motivovanie používateľov portálu e-VÚC k využívaniu dostupných služieb
	Rozšírenie využívania služieb portálu e-VÚC o objednávací systém a register sociálnych služieb	Oddelenie zdravotníctva Odbor sociálnych vecí Oddelenie IKT	Správca portálu e-VÚC Poskytovatelia služieb sociálnej pomoci	Dohodnutie ďalšej spolupráce s prevádzkovateľom e-VÚC
	Vytvorenie informačného portálu pre obyvateľov v rámci optimalizácie	Oddelenie IKT	Správca a prevádzkovateľ webstránky KSK Oddelenie zdravotníctva	Opatrenie nadväzuje, resp. je súčasťou optimalizácie webového sídla úradu KSK

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	webovej stránky úradu		Odbor sociálnych vecí Referát GIS	
	Vytvorenie centier sociálnych služieb v regiónoch	Odbor sociálnych vecí	Poskytovatelia sociálnych služieb v kraji	Analýza potrieb občanov v jednotlivých okresoch Identifikácia vhodných lokalít Zabezpečenie zdrojov financovania Pilotný projekt
	Poradenstvo, služby a SMART riešenia pre seniorov a zdravotne znevýhodnených	Odbor sociálnych vecí	Referát analýz Domovy sociálnych služieb a ďalší poskytovatelia sociálnych služieb	Analýza možností poskytovania služieb (existujúce inštitúcie, externý poskytovateľ služby,...) a zdrojov financovania Výber poskytovateľa poradenskej služby a dodávateľa SMART zariadení Pilotný testovací projekt vo vybranom DSS, resp. na vybranej skupine občanov
	Priestor pre aktívnych seniorov – informačný portál a fórum	Odbor sociálnych vecí Oddelenie IKT	Odbor kultúry Odbor regionálneho rozvoja Odbor školstva Domovy sociálnych služieb Neziskové organizácie	Identifikácia kľúčových partnerov a zdrojov informácií Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie alebo špecifickej platformy KSK, prípadne v spolupráci s externým subjektom)

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	Rozšírenie dotačnej pomoci pre zdravotníctvo a sociálne služby	Zastupiteľstvo KSK Odbor projektov a investícií	Oddelenie zdravotníctva Odbor sociálnych vecí Poskytovatelia zdravotnej a sociálnej starostlivosti	Stanovenie priorít a oblastí podpory Schválenie rozpočtu Vypracovanie dotačnej schémy/výzvy
Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje	Informačná platforma pre začínajúcich podnikateľov, resp. podnikateľov so záujmom podnikat' v KSK	Odbor regionálneho rozvoja ICKK Oddelenie IKT	Odbor školstva Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK Referát GIS ARR	Identifikácia kľúčových partnerov, zdrojov informácií Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie, špecifickej platformy KSK alebo v spolupráci s externým subjektom)
	Rozvíjanie činností ICKK	ICKK	Úrad KSK	V nadväznosti na možnosti a kapacity ICKK
	Farmárske a remeselnícke inkubátory	Odbor regionálneho rozvoja Odbor školstva	ostatné zložky úradu KSK a jeho organizácie ARR ICKK Kreatívne centrum Odbor školstva	Vytvorenie podporného mechanizmu a špecifického vzdelávania Poskytovanie podpory novým (mladým) poľnohospodárom

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
	Vytvorenie Digitálneho Agrotrohoviska	Odbor regionálneho rozvoja Oddelenie IKT	ARR ICKK MAS	Identifikácia kľúčových partnerov Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie, špecifickej platformy KSK alebo v spolupráci s externým subjektom)
	Vytvorenie „Regionálnej značky“ pre lokálnych producentov a výrobcov	Odbor regionálneho rozvoja	MAS ARR	Identifikácia kľúčových partnerov, produktov a výrobcov Vytvorenie konceptu regionálnej značky Stanovenie podmienok získania regionálneho značenia
Veda, výskum, vzdelávanie	Vytvorenie komunikačno-informačnej platformy medzi ÚKSK a vzdelávacími inštitúciami v kraji	Odbor školstva Oddelenie IKT	Vzdelávacie inštitúcie v Košickom kraji	Identifikácia kľúčových partnerov, požadovaných funkcionalít a spôsobu zberu a zdieľania dát Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie, špecifickej platformy KSK alebo v spolupráci s externým subjektom)
	Celoživotné vzdelávanie a rekvalifikácie	Odbor školstva	ICKK Vzdelávacie inštitúcie v kraji Neziskové organizácie Referát analýz	KSK v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami, národnými a regionálnymi orgánmi, ako ja zamestnávateľmi vypracuje analýzu potrieb vzdelávania.

Verejná politika/ služba	Navrhované opatrenie	Zodpovednosť	Zapojené inštitúcie	Rámcové určenie úloh
			Odbor sociálnych vecí	Príprava metodického materiálu
	Informačná platforma celoživotného vzdelávania	Odbor školstva Oddelenie IKT	ICKK Vzdelávacie inštitúcie v kraji Odbor sociálnych vecí	Identifikácia kľúčových partnerov a požadovaných funkcionalít, spôsob zverejňovania informácií. Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie, špecifickej platformy KSK alebo v spolupráci s externým subjektom)

4.1.1 Spôsob realizácie

V rámci realizácie projektov sú opatrenia navrhované v troch spôsoboch ich vykonania a to realizáciou priamo Úradom KSK, organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK alebo opatrenie bude realizované treťou stranou.

Projekt je realizovaný KSK

Činnosť	Zodpovedný	Opis
Vykonávateľ opatrenia/ realizácia opatrení	Úrad KSK	Príprava a riadenie projektov na plnenie opatrení zo SMART koncepcie. Je zodpovedný za riadenie projektu a výstupy projektu.
Predkladateľ návrhu	Odbory KSK podľa SMART koncepcie	Podľa SMART koncepcie
Predpokladané kroky realizácie opatrení	KSK	<ul style="list-style-type: none"> • Príprava opatrení • Realizácia opatrení • Aktualizácia dát

Činnosť	Zodpovedný	Opis
		<ul style="list-style-type: none"> • Koordinácia spolupráce zainteresovaných strán • Na základe vstupov zabezpečí prípravu verejného obstarávania • Realizácia opatrenia • Monitoring plnenia • Záverečná správa projektu - opatrenia

Projekt je realizovaný organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK

Činnosť	Zodpovedný	Opis
Vykonávateľ opatrenia/ realizácia opatrení	Organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Príprava a riadenie projektov na plnenie opatrení zo SMART koncepcie. Je zodpovedný za riadenie projektu a výstupy projektu.
Predkladateľ návrhu	Organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	Podľa SMART koncepcie
Úloha KSK		<ul style="list-style-type: none"> • Nadväznosť projektu na SMART koncepciu • Podpora projektu, propagácia, vzdelávanie, dohľad plnenia • Súčasť projektového tímu • Podpora VO • Zabezpečenie externých finančných zdrojov
Predpokladané kroky realizácie opatrení	Organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK	<ul style="list-style-type: none"> • Príprava opatrení - podpora pri príprave projektovej dokumentácie, súťažných podkladov • Ľudské zdroje organizácie - projektový manažment, využívanie know-how organizácie • Realizácia opatrení • Aktualizácia dát • Koordinácia spolupráce zainteresovaných strán

Činnosť	Zodpovedný	Opis
		<ul style="list-style-type: none"> • Na základe vstupov zabezpečí prípravu verejného obstarávania • Spolupráca pri finančnom plnení opatrenia • Monitoring plnenia - predkladanie správ • Záverečná správa projektu - opatrenia

Projekt je realizovaný tret'ou stranou

Činnosť	Zodpovedný	Opis
Vykonávateľ opatrenia/ realizácia opatrení	Tretia strana	Zodpovedná za prípravu a riadenie projektov na plnenie opatrení zo SMART koncepcie. Je zodpovedný za riadenie projektu a výstupy projektu.
Predkladateľ návrhu	Tretia strana na základe VO	Podľa SMART koncepcie
Úloha KSK		<ul style="list-style-type: none"> • Príprava opatrení - podpora pri príprave projektovej dokumentácie, súťažných podkladov, realizácia VO - výber tretej strany • Nadväznosť projektu na SMART koncepciu • Podpora projektu, propagácia, vzdelávanie, dohľad plnenia a spolupráce v rámci KSK • Zabezpečenie externých finančných zdrojov
Predpokladané kroky realizácie opatrení	Tretia strana	<ul style="list-style-type: none"> • Realizácia predmetu VO • Koordinácia spolupráce zainteresovaných strán • Zabezpečenie projektovej dokumentácie • Projektový manažment a odborné riadenie • Monitoring plnenia - predkladanie správ • Záverečná správa projektu - opatrenia

4.2 Indikatívny časový a finančný harmonogram realizácie koncepcie

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Digitalizácia úradu KSK	Vykonanie procesného auditu a auditu systémov v rámci Úradu KSK	Vykonanie auditu	x							
	Implementácia výsledkov procesného a systémového auditu	Implementované zmeny		x						
	Otvorený digitálny Úrad	Aktualizovaná webstránka (odporúčame aktualizovať na pravidelnej báze)	x	x	x	x	x	x	x	x
	Vytvorenie komunikačnej siete subjektov kraja	Vytvorená komunikačná sieť		x						
	Implementácia Integrovačno-analyticko-dátovej platformy	Implementovaná platforma		x						
Kultúra	Digitalizácia zbierok	Tvorba Akčného plánu digitalizácie	x	x						
		Koordinácia digitalizácie a implementácia opatrení, kontrola plnenia cieľov	x	x	x	x	x	x	x	x
	Automatizácia registrácie zbierkových predmetov	Koordinácia automatizácie a implementácia opatrení, kontrola plnenia cieľov	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zjednotenie informácií o ponuke kultúrnych podujatí	Identifikácia potrieb zberu a aktualizácie informácií o kultúrnych podujatiach	x							

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Digitálna platforma ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek	Informačný systém	x	x	x					
	Aktívnejšia propagácia	Výber a implementácia aplikácie pre tvorbu kultúrneho kalendára a komunikáciu s verejnosťou	x	x	x					
Územné plánovanie	Digitalizácia a zefektívnenie procesov územného plánovania s využitím SMART prístupov a otvorených dát pri rozvoji samosprávneho kraja - aplikácia pre digitálny územný plán	Koordinácia v rámci KSK, sledovanie a pripomienkovanie procesov na národnej úrovni, vytvorenie / adaptácia aplikácie	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zlepšenie zberu, zdieľania a analýzy údajov pre územné plánovanie	Koordinácia v rámci KSK a implementácia opatrení	x	x	x	x	x	x	x	x
	Vytvorenie komunikačnej platformy pre komunikáciu a zdieľanie informácií v územnom plánovaní	Koordinácia v rámci KSK a implementácia opatrení	x	x	x	x	x			
Životné prostredie	Zelenší Košický región	Získanie podpory od vedenia	x							
	Vytvorenie regionálnej databázy adaptačných opatrení,	Vytvorenie platformy: zváženie možnosti využitia Geoportal KSK, poprípade riešiť samostatne	x							

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	prepojenie na súťaž	Zváženie možnosti partnerskej spolupráce a riešenie krokov k spusteniu súťaže a platformy	x								
		Dodanie prvotných dát o realizovaných projektoch		x							
		Určenie konceptu súťaže		x							
		Spustenie platformy pre verejnosť a odbornú verejnosť			x						
	Zelené verejné obstarávanie	Sledovania podielu zeleného verejného obstarávania (%)	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Zelené úradovanie	Určenie zodpovedného zamestnanca	x								
		Zabezpečenie školenia zodpovedného zamestnanca - ambasádora	x								
		Interný audit	x								
		Návrh opatrení		x	x						
		Implementácia opatrení		x	x	x	x	x	x	x	x
Vyhodnotenie opatrení					x	x	x	x	x	x	
Kam s odpadom	Určenie zodpovedného zamestnanca	x									

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Vytvorenie platformy pre územie KSK	Nadviazanie spolupráce s o.z. venujúcimi sa predmetnej problematike	x							
		Zabezpečenie dát z kraja: obce, o.z.		x						
		Vytvorenie platformy - pravidelná aktualizácia		x	x	x	x	x	x	x
	Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu	Analýza prvotných dát	x							
		Návrh opatrení (kúpa zobrazovacích jednotiek)		x						
	Rozširovanie siete monitorovacích jednotiek, senzorov pre potreby KSK	Kúpa monitorovacích zariadení s cieľom podporiť aktivity Zelenší Košický región		x	x	x	x	x	x	x
	Sledovanie znižovania emisií CO ₂ EKV (vzťahuje sa na organizácie v pôsobnosti kraja)	Aktívne sledovať aktivity z NUS v spolupráci s odd. energetiky a ich reportovanie pre účely projektu Zelenší Košický región	x	x	x	x	x	x	x	x
	Sledovanie aktivít v odvetví udržateľná mobilita	Aktívne sledovať aktivity z PUM v spolupráci s odborom dopravy a IDS Reportovanie pre účely projektu Zelenší Košický región	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zapracovanie oblastí spadajúcich pod Zelenší Košický región do komunikačnej stratégie kraja	Reportovanie plnenie opatrení zo zodpovedných oddelení, správa bude spracovaná koordinátorom		x	x	x	x	x	x	x

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		opatrenia Zelenší Košický región								
Energetika	Sledovať postup zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja		x	x	x	x	x	x	x	x
	Vyhodnotenie možnosti využitia IADP na sledovanie spotreby energií v KSK	Analýza skúseností s používaním systému v rámci úradu KSK		x	x					
	Sledovanie implementácie opatrení SMART z NUS (zdroj: Sumarizačná tabuľka zníženia emisií ton CO ₂ EKV naplnením cieľov Smart City, NUS, 2021) Ide o nasledujúce aktivity: Nasadenie on-line merania pre vodomery, plynomery, elektromery, prívodu tepla, s príslušným akčným členom na príslušnom mieste (napr. motorickým, diaľkovo-ovládaným ventilom) Implementácia modulárnych SMART stožiarov verejného osvetlenia (viac-účelové stožiare, pre zabezpečenie osvetlenia s prídavnými funkciami	Sledovania plnenia cieľov NUS								
			x	x	x	x	x	x	x	x

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	<p>kamerového záznamu, detekcie počasia, reklamných bannerov, nabíjacej stanice, informačného panelu, Wi-Fi a pod.).</p> <p>Osadenie voľných strešných plôch vhodným typom fotovoltaických panelov (opatrenie podrobnejšie je popísané v sektore budovy).</p> <p>(Opatrenie NUS ŠC 2 O6 – Inštalácia fotovoltaických elektrární)</p> <p>Výmena výbojkového osvetlenia v obciach za LED zdroje pre úsporu el. energie s inteligentným riadením - rieši projekt Implementácie</p> <p>Postupný prechod jednotlivých budov/zariadení mesta na sebestačný model so zabezpečením sebestačnosti príslušnej formy energie, resp. komodity (elektrina, teplo, voda, odpadové hospodárstvo) po 2030</p>									
	Pasportizácia aktuálneho stavu budov v správe KSK	Vykonanie pasportizácie aktuálneho stavu budov v správe KSK		x	x	x	x	x	x	X
	Vytvorenie energetickej agentúry kraja	Analýza možností vytvorenia		x						

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		energetickej agentúry kraja Vytvorenie energetickej agentúry kraja									
	Podpora budovania Vodíkového údolia	Podporené opatrenia	x	x	x	x	x	x	x	X	
	Využitie geotermálneho potenciálu	Podporené opatrenia	x	x	x	x	x	x	x	x	
Dopravná a technická infraštruktúra	Zlepšenie stavu ciest, zlepšenie kvality dopravy	Zoznam projektov pripravených pre predloženie v rámci Program Slovensko	x								
	Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy	Určiť zodpovedného zamestnanca pre prípravu súťažných podkladov + externú odbornú pomoc	x								
		Sledovať výzvy z plánu obnovy pre rekonštrukcie ciest II. a III. Triedy	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Verejnú obstarávanie		x							
		Realizácia projektu			x						
		Analýza výsledkov				x					
		Spracovanie koncepcie opráv ciest				x					
	Zabezpečenie meranie hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch	Identifikovať problémové lokality	x								
Prieskum trhu na vhodnosť použitia váh			x								

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		Príprava súťažných podkladov		x						
		Realizácia opatrenia		x	x	x	x	x	x	x
Dopravná mobilita	Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	Práca na aplikácii	x	x	x	x	x	x	x	x
	Prepojenie dát z IDS Východ s Geoportálom KSK (GIS)	Vytvorenie dátových sád	x	x	x	x	x	x	x	x
	Prepojenie aplikácie IDS na iné externé služby kraja (napr. kultúra)	Zrealizované prepojenie		x	x					
	Integrácia dopravných dispečingov s výhľadom integrovania dispečingu železničnej dopravy	-	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozvoj terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	-	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozvoj cyklo dopravy	-	x	x	x	x	x	x	x	x
Cestovný ruch	Podpora turizmu mimo sezóny	Vyhodnotenie účinnosti doterajších kampaní	x							
		Určenie zamestnanca zodpovedného za realizáciu opatrenia	x							

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		Nadviazanie spolupráce s organizáciami cestovného ruchu, kultúry a lokálnymi podnikateľmi		x						
		Príprava podkladov pre katalóg s ponukou školských výletov, a výletov pre dôchodcov		x	x	x	x	x	x	x
		Tlač a distribúcia materiálov			x	x	x	x	x	x
	Mapa pre občanov s rôznou formou postihnutia	Určenie zamestnanca zodpovedného za realizáciu opatrenia	x							
		Zber dát o dostupnosti služieb pre občanov so znevýhodnením	x							
		Import dát do geoportalsk a kosiceregion / haravara		x	x	x	x	x	x	x
	Monitoring pohybu chodcov na vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov	Výber a inštalácia vhodných monitorovacích zariadení na vybrané lokality	x	x						
		Realizácia a vyhodnotenie pilotného prieskumu		x						
		Prvé vypracovanie súhrnnej ročnej štatistickej správy		x						
		Prvá realizácia a vyhodnotenie doplnkových prieskumov a analýz, prepojenie na geolokačné dáta		x						

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Zdravotníctvo a sociálne služby	Sprístupenie elektronických služieb KSK	V nadväznosti na optimalizáciu webového sídla úradu KSK	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Podpora využívania existujúcich funkcionalít portálu e-VÚC používateľmi a v komunikácii voči KSK		x	x	x	x	x	x	x	x	
	Rozšírenie využívania služieb portálu e-VÚC o objednávací systém a register sociálnych služieb		x	x	x	x	x	x	x	x	
	Vytvorenie informačného portálu pre obyvateľov v rámci optimalizácie webovej stránky úradu	V nadväznosti na optimalizáciu webového sídla úradu KSK	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Vytvorenie centier sociálnych služieb v regiónoch	Analýza potrieb občanov v jednotlivých okresoch		x							
		Identifikácia vhodných lokalít		x	x						
		Zabezpečenie zdrojov financovania									
	Pilotný projekt				X	x					
	Poradenstvo, služby a SMART riešenia pre seniorov a zdravotne znevýhodnených	Analýza možností poskytovania služieb (existujúce inštitúcie, externý poskytovateľ služby,...) a zdrojov financovania		x	x						
Výber poskytovateľa poradenskej služby			x	x							

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		a dodávateľa SMART zaradení								
		Pilotný testovací projekt vo vybranom DSS, resp. na vybranej skupine občanov		x	x					
	Priestor pre aktívnych seniorov – informačný portál a fórum	Identifikácia kľúčových partnerov a zdrojov informácií	x	x						
		Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy (s využitím národnej aplikácie alebo špecifickej platformy KSK, prípadne v spolupráci s externým subjektom)	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozšírenie dotačnej pomoci pre zdravotníctvo a sociálne služby	Stanovenie priorít a oblastí podpory Schválenie rozpočtu Vypracovanie dotačnej schémy/výzvy	x	x	x					
Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje	Informačná platforma pre začínajúcich podnikateľov, resp. Podnikateľov so záujmom podnikat' v KSK	Identifikácia kľúčových partnerov, zdrojov informácií	x	x						
		Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej		x	x	x	x	x	x	x
	Rozvíjanie činností ICKK		x	x	x	x	x	x	x	x
	Farmárske a remeselnícke inkubátory	Koordinácia v rámci KSK a implementácia opatrení	x	x	x	x	x	x	x	x

Politika	Opatrenie	Názov míľníka	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	Vytvorenie Digitálneho Agrotrohoviska	Identifikácia kľúčových partnerov	x	x						
		Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy		x	x	x	x	x	x	x
	Vytvorenie „Regionálnej značky“ pre lokálnych producentov a výrobcov	Identifikácia kľúčových partnerov, produktov a výrobcov	x	x	x	x	x	x	x	x
		Vytvorenie konceptu regionálnej značky Stanovenie podmienok získania regionálneho značenia	x	x	x	x	x	x	x	x
Veda, výskum, vzdelávanie	Vytvorenie komunikačno-informačnej platformy medzi ÚKSK a vzdelávacími inštitúciami v kraji	Identifikácia kľúčových partnerov, požadovaných funkcionalít a spôsobu zberu a zdieľania dát	x	x						
		Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy		x	x	x	x	x	x	x
	Celoživotné vzdelávanie a rekvalifikácie	Analýzu potrieb vzdelávania	x	x						
		Príprava metodického materiálu		x						
	Informačná platforma celoživotného vzdelávania	Identifikácia kľúčových partnerov a požadovaných funkcionalít, spôsob zverejňovania informácií.		x						

Politika	Opatrenie	Názov míľnika	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy		x	x	x	x	x	x	x

4.3 Indikatívny zoznam projektových zámerov/návrhov

Zoznam projektov obsahuje predbežné projektové zámery a návrhy, ktoré boli v čase prípravy analýzy a koncepcie známe. Rozsah uvádzaných informácií závisí od ich disponibility v čase prípravy koncepcie a tieto môžu byť priebežne dopĺňané.

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
Digitalizácia úradu KSK	Procesný audit a audit systémov v rámci Úradu KSK	Obstaranie externého zhotoviteľa auditu procesov a systémov Vykonanie auditu procesov a systémov v rámci Úradu KSK	ÚKSK / externý zhotoviteľ	Rozpočet Program Slovensko (v závislosti od vyhlásených výziev v budúcnosti) Plán obnovy – Digitálne Slovensko	Nie je možné určiť – cena je závislá od počtu auditovaných procesov v rámci organizácie
	Implementácia výsledkov procesného a systémového auditu	Implementácia záverov procesného a systémového auditu v závislosti od výsledkov auditu (ako napr. nákup a zjednotenie informačných systémov, odstránenie duplicitných procesov, ukončenie využívania duplicitných systémov a pod.)	ÚKSK	Rozpočet Program Slovensko (v závislosti od vyhlásených výziev v budúcnosti) Plán obnovy – Digitálne Slovensko	Nie je možné určiť – cena je závislá od výsledkov auditu a navrhovaných opatrení
	Otvorený digitálny Úrad	Aktualizácia/redizajn webového sídla Úradu KSK (internými/externými kapacitami) Sprístupnenie čo možno najširšieho spektra údajov pre širokú verejnosť (open data)	ÚKSK / externý zhotoviteľ	Rozpočet Plán obnovy – Digitálne Slovensko	Nie je možné určiť
	Komunikačná sieť subjektov kraja	Prezentácia myšlienky vytvorenia komunikačnej siete pre zdieľanie dát a informácií obciam a vhodným krajským subjektom	ÚKSK / externý zhotoviteľ	Rozpočet	Nie je možné určiť – cena je závislá od rozsahu zapojených

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
		Implementácia technického riešenia vytvorenia komunikačnej siete (ak je to z pohľadu funkčnosti možné, zväžiť využitie existujúcej IADP)		Plán obnovy – Digitálne Slovensko	subjektov, rozsahu dát a funkcionalít systému
	Implementácia Integračno-analyticko-dátovej platformy	Implementácia a rozširovanie dátovej základne v rámci Integračno-analyticko-dátovej platformy	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
Kultúra	Digitalizácia zbierok	Realizácia digitalizácie zbierkových predmetov (určenie zodpovedného pracovníka a tímu, verejné obstarávanie, kontrola plnenia cieľov)	ÚKSK	Program Slovensko Dotácie Rozpočet	Nie je možné určiť – cena je závislá od počtu zbierkových predmetov určených Akčným plánom
	Automatizácia registrácie zbierkových predmetov	Zabezpečenie realizácie automatizácie registrácie - určenie zodpovedného pracovníka, stanovenie pravidiel registrácie zbierkových predmetov	ÚKSK	Rozpočet Dotácie	Nie je možné určiť - cena je závislá od počtu zbierkových predmetov určených Akčným plánom
	Zjednotenie informácií o ponuke kultúrnych podujatí, zlepšenie spolupráce, aktívnejšia propagácia	Identifikácia potrieb zberu a aktualizácie informácií o kultúrnych podujatiach Vývoj aplikácie/platformy pre tvorbu jednotného kalendára kultúrnych podujatí inštitúcií KSK	ÚKSK	Program Slovensko - RSO1.2. Využívanie prínosov digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
				verejnej správy (EFRR) Dotácie Rozpočet	
	Digitálna platforma ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek	Vytvorenie a implementácia digitálnej platformy	ÚKSK	Program Slovensko Dotácie Rozpočet	Cena je závislá od rozsahu implementovanej aplikácie
Územné plánovanie	Digitalizácia a zefektívnenie procesov územného plánovania s využitím SMART prístupov a otvorených dát pri rozvoji samosprávneho kraja	Vývoj alebo adaptácia aplikácie/platformy pre prípravu digitálneho územného plánovania v zmysle požiadaviek novej územno-plánovacej legislatívy Údaje pre územné plánovanie Komunikačná platforma pre územné plánovanie	ÚKSK	Program Slovensko - RSO1.2. Využívanie prínosov digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy (EFRR) Dotácie Rozpočet	Nie je možné určiť
Životné prostredie:	Zelenší Košický región:	Získanie podpory vedenia pre projekt Stanovenie koordinátora projektu Zelenší Košický región	ÚKSK	N/A	N/A

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR	
Zelenší Košický región	Vytvorenie regionálnej databázy adaptačných opatrení, prepojenie na súťaž o príkladné alebo najlepšie adaptačné opatrenia roku	Jedná sa o celistvý projekt, v rámci ktorého vznikne samostatná databáza adaptačných opatrení na území KSK. Táto databáza bude priebežne napĺňaná príkladmi, ktoré realizujú nielen úrad KSK, ale aj ďalšie subjekty (mimovládne a súkromné). Pre podporu a ocenenie realizácie adaptačných opatrení bude organizovaná súťaž o najlepšie adaptačné opatrenie roka, ktorú bude organizovať úrad KSK.	ÚKSK	Databáza - rozpočet Súťaž - rozpočet	Nie je možné určiť, záleží na štruktúre databázy a miere integrácie so súčasnými systémami úradu KSK. Pri súťaži je potom výška rozpočtu závislá od návrhu aktivít v rámci súťaže a formy samotnej súťaže (či sa v jej rámci budú konať tlačové konferencie, príp. odborná konferencia).	
	Sledovanie podielu zeleného verejného obstarávania (%)	Zber dát o vykonaných zelených obstarávaniach koordinátorom projektu Zelenší Košický región Zverejňovanie podielu a príkladov dobrej praxe realizovaných VO	ÚKSK	N/A	N/A	
	Zelené úradovanie	Určenie zodpovedného zamestnanca		ÚKSK	N/A	N/A
		Zabezpečenie školenia zodpovedného zamestnanca - ambasádora		ÚKSK	Rozpočet	Cena jedného školenia/workshopu sa pohybuje okolo 500 eur.
		Interný audit (ak je možné spojiť s CAF samohodnotením)		ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
		Návrh opatrení podľa auditu	ÚKSK	N/A	N/A
		Implementácia opatrení	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
		Vyhodnotenie opatrení	ÚKSK	N/A	N/A
	Vytvorenie platformy pre územie KSK „Kam s odpadom“	Určenie zodpovedného zamestnanca	ÚKSK	N/A	N/A
		Nadviazanie spolupráce s o.z. venujúcimi sa tejto problematike	ÚKSK	N/A	N/A
		Zabezpečenie dát z kraja: obce, o.z.	ÚKSK	N/A	N/A
		Vytvorenie platformy „Kam s odpadom“ - pravidelná aktualizácia	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
	Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu	Analýza dát z LIFE IP. Na základe výsledkov sa určia ďalšie kroky, ako napríklad zakúpenie zobrazovacej jednotky, informačná kampaň.	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Rozširovanie siete monitorovacích jednotiek, senzorov pre potreby KSK	Nákup nových monitorovacích jednotiek, senzorov a pod.	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
	Sledovanie znižovania emisií CO ₂ EKV (vzťahuje sa na organizácie v pôsobnosti kraja)	Realizácia opatrení z NUS a ich sledovanie naprieč KSK (spolupráca s oddelením energetiky) Informovanie o opatreniach a ich prínose k znižovaniu CO ₂ EKV	ÚKSK, organizácie pod ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
	Sledovanie aktivít v odvetví udržateľná mobilita	Realizácia opatrení a ich sledovanie (spolupráca s IDS a oddelením dopravy) Informovanie o opatreniach a ich prínose	ÚKSK, IDS, odbor dopravy	Rozpočet	Nie je možné určiť
	Zpracovanie opatrení v rámci oblastí spadajúcich pod Zelenší Košický región do komunikačnej stratégie kraja	Komunikačná stratégia Zelenší Košický región	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
Energetika	Sledovať postup zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja	Sledovať plnenie zmluvy a aktivity	oddelenie energetiky	N/A	N/A
	Vyhodnotenie možnosti využitia IADP na sledovanie spotreby energií v KSK, Spoločný systém pre zber dát (IADP)	Interná komunikácia	Odd. regionálneho rozvoja a oddelenie energetiky	N/A	N/A
	Sledovanie implementácie opatrení SMART z NUS	Plnenie cieľov NUS organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja	ÚKSK	N/A	N/A

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Pasportizácia aktuálneho stavu budov v správe KSK	Vykonanie pasportizácie aktuálneho stavu budov v správe KSK	ÚKSK	Rozpočet	Závisí od rozsahu a počtu budov, ktoré budú predmetom pasportizácie
	Vytvorenie energetickej agentúry kraja	Analýza možností vytvorenia energetickej agentúry kraja Vytvorenie energetickej agentúry kraja	ÚKSK	Rozpočet	Nie je možné určiť
	Podpora budovania Vodíkového údolia	Hľadanie možností podpory opatrení budovania Vodíkového údolia	ÚKSK	N/A	N/A
	Využitie geotermálneho potenciálu	Hľadanie možností podpory rozvoja opatrení využitia geotermálneho potenciálu	ÚKSK	N/A	N/A
Dopravná a technická infraštruktúra	Zlepšenie stavu ciest, zlepšenie kvality dopravy	Zoznam projektov pripravených na predloženie Program Slovensko a iné zdroje	SC KSK	N/A	N/A

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy	Určiť zodpovedného zamestnanca pre prípravu súťažných podkladov + externú odbornú pomoc	SC KSK, odbor dopravy	N/A	N/A
		Sledovať výzvy z plánu obnovy pre rekonštrukcie ciest II. a III. triedy	ÚKSK	N/A	N/A
		Verejné obstarávanie	odd. VO	N/A	N/A
		Realizácia projektu		Rozpočet	Nedá sa určiť
		Analýza výsledkov		N/A	N/A
		Spracovanie koncepcie opráv ciest		Rozpočet	Nedá sa určiť
	Zabezpečenie meranie hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch	Identifikovať problémové lokality	SC KSK	N/A	N/A
		Prieskum trhu na vhodnosť použitia váh	odd. verejného obstarávania	N/A	N/A

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
		Príprava súťažných podkladov	odd. verejného obstarávania + SC KSK	N/A	N/A
		Realizácia opatrenia	SC KSK	Rozpočet	Nedá sa určiť
Dopravná mobilita	Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	Termín spustenia mobilnej aplikácie IDS Východ závisí od realizácie dispečerského a informačného systému.	IDS východ	Rozpočet	Nedá sa určiť
	Integrácia dopravných dispečingov s výhľadom integrovania dispečingu železničnej dopravy	-	IDS východ	Rozpočet	Nedá sa určiť
	Prepojenie dát z IDS Východ	Nadviazanie spolupráce s IDS Východ a referátom GIS	ÚKSK	Rozpočet	Nedá sa určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	s Geoportálom KSK (GIS)	Naplánovanie možného prepojenia a podmienok spracovania datových sád pre portál			
	Prepojenie aplikácie IDS na iné externé služby kraja (napr. kultúra)	Nadviazanie spolupráce s IDS Východ a ÚKSK Spracovanie konceptu možného fungovania prepojenia Realizácia prepojenia	ÚKSK	Rozpočet	Nedá sa určiť
	Rozvoj terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	Podľa PUM	ÚKSK	Rozpočet	Nedá sa určiť
	Rozvoj cyklodopravy	Podľa PUM	ÚKSK	Rozpočet Program Slovensko	Nedá sa určiť
Cestovný ruch	Podpora turizmu mimo sezóny	Určenie zamestnanca zodpovedného za realizáciu opatrenia	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	N/A	N/A

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
		Príprava podkladov, možností, akcií - pre katalóg s ponukou školských výletov, a výletov pre dôchodcov - podľa skúseností z prípravy letnej ponuky	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	N/A	N/A
		Tlač a distribúcia materiálov do škôl, domovov dôchodcov, obce	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Cenové náklady na reklamu a tlač propagačných materiálov sa nevyčísľujú, nakoľko podliehajú prípadnému verejnému obstarávaniu a presné definovanie ceny tak nie je možné
	Mapa pre občanov s rôznou formou postihnutia	Určenie zamestnanca zodpovedného za realizáciu opatrenia	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	N/A	N/A
		Zber dát o dostupnosti služieb pre občanov so zdravotným znevýhodnením	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	N/A	N/A
		Zabezpečenie zapracovania dát geoportalksk/kosiceregion/haravara	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Monitoring pohybu chodcov vo vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov	Výber a inštalácia vhodných monitorovacích zariadení na vybrané lokality	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Nie je možné určiť
		Realizácia a vyhodnotenie pilotného prieskumu	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Nie je možné určiť
		Získanie dát zo sčítačov, jednoduchá štatistická analýza, interpretácia dát a zdieľanie výsledkov v kraji - vypracovanie súhrnnej ročnej štatistickej správy (každoročne)	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Nie je možné určiť
		Realizácia a vyhodnotenie doplnkových prieskumov a analýz, prepojenie na geolokačné dáta (každoročne)	ÚKSK, odd. regionálneho rozvoja	Rozpočet	Nie je možné určiť
Zdravotníctvo a sociálne služby	Sprístupnenie elektronických služieb KSK	Nadväzujúca aktivita na optimalizáciu webového sídla úradu KSK	ÚKSK	Rozpočet Plán obnovy Program Slovensko	Nie je možné určiť
	Rozšírenie využívania služieb portálu e-VÚC o		ÚSKS	Rozpočet	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	objednávací systém a register sociálnych služieb				
	Vytvorenie informačného portálu pre obyvateľov v rámci optimalizácie webovej stránky úradu	Nadväzujúca aktivita na optimalizáciu webového sídla úradu KSK	ÚKSK	Rozpočet Plán obnovy Program Slovensko	Nie je možné určiť
	Vytvorenie centier sociálnych služieb v regiónoch	Analýza potrieb občanov v jednotlivých okresoch Identifikácia vhodných lokalít Pilotný projekt	ÚKSK / v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb	Rozpočet Plán obnovy	V závislosti od rozsahu služieb
	Poradenstvo, služby a SMART riešenia pre seniorov a zdravotne znevýhodnených	Analýza možností poskytovania služieb (existujúce inštitúcie, externý poskytovateľ služby,...) a zdrojov financovania Výber poskytovateľa poradenskej služby a dodávateľa SMART zariadení Pilotný testovací projekt vo vybranom DSS, resp. na vybranej skupine občanov	ÚKSK / v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb	Rozpočet Plán obnovy	V závislosti od rozsahu služieb

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Rozšírenie dotačnej pomoci pre zdravotníctvo a sociálne služby	Stanovenie priorít a oblastí podpory Vypracovanie dotačnej schémy/výzvy	ÚKSK	Rozpočet	
Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje	Informačná platforma pre začínajúcich podnikateľov, resp. podnikateľov so záujmom podnikat' v KSK	Identifikácia kľúčových partnerov, zdrojov informácií Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy	ÚKSK / ICKK	Rozpočet a iné zdroje Plán obnovy Program Slovensko	Nie je možné určiť
	Rozvíjanie činností ICKK	Spracovanie priorít a oblastí podpory pre MSP (zameranie najmä na rýchlo sa rozvíjajúce odvetvia, resp. odvetvia s vysokým inovačným potenciálom – doprava, energetika, IT) Identifikácia kľúčových partnerov Vypracovanie dotačnej schémy/výzvy Zabezpečenie priestorov, materiálno-technické vybavenie, IKT a ľudské zdroje	ICKK / ÚKSK	Rozpočet a iné zdroje Vlastné zdroje Program Slovensko	Podľa rozsahu intervencie / (mzdové a vzdelávacie výdavky)
	Farmárske a remeselnícke inkubátory		ÚKSK / ARR / Kreatívne centrum	Rozpočet a iné zdroje Program Slovensko	Podľa rozsahu intervencie / (mzdové a vzdelávacie výdavky)

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
			KSK / vzdelávacie inštitúcie		
	Vytvorenie Digitálneho Agro-trhoviska	Identifikácia kľúčových partnerov Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy	ÚKSK / ARR / ICKK	Rozpočet Spoplatnenie využívania / registračný poplatok	Nie je možné určiť
	Vytvorenie „Regionálnej značky“ pre lokálnych producentov a výrobcov	Identifikácia kľúčových partnerov, produktov a výrobcov Vytvorenie konceptu regionálnej značky Stanovenie podmienok získania regionálneho značenia	ÚKSK / ARR / MAS	Rozpočet	Nie je možné určiť
Veda, výskum, vzdelávanie	Vytvorenie komunikačno-informačnej platformy medzi ÚKSK a vzdelávacími inštitúciami v kraji	Identifikácia kľúčových partnerov, požadovaných funkcionalít a spôsobu zberu a zdieľania dát Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy	ÚKSK	Rozpočet a iné zdroje Plán obnovy Program Slovensko	Nie je možné určiť

Verejná politika / služba	Názov	Aktivity	Predkladateľ / realizátor	Predpokladaný zdroj financovania	Plánovaná hodnota opatrenia v EUR
	Celoživotné vzdelávanie a rekvalifikácie	Analýzu potrieb vzdelávania Príprava metodického materiálu	ÚKSK	Rozpočet Plán obnovy Program Slovensko	-
	Informačná platforma celoživotného vzdelávania	Identifikácia kľúčových partnerov a požadovaných funkcionalít, spôsob zverejňovania informácií. Vytvorenie a správa digitálnej komunikačnej platformy	ÚKSK	Rozpočet a iné zdroje Plán obnovy Program Slovensko	Nie je možné určiť

4.3.1 Zdroje financovania

Rozpočet KSK bude predstavovať jednu z foriem financovania navrhovaných projektov, avšak je žiadúce doplniť ho o externé zdroje financovania, akými sú európske štrukturálne fondy, granty, verejno-súkromné partnerstvá, alebo GES (zmluvne zaručené zníženie spotreby energií a prevádzkových nákladov), prípadne sponzoring.

Pri určení zdrojov financovania je nutné individuálne zvážiť charakter projektu, jeho vplyv a prínosy, ako aj zohľadniť skúsenosti KSK s financovaním rôznych typov zámerov.

Nižšie uvedené programy a fondy môžu byť potenciálne využité pri realizácii opatrení SMART koncepcie. Skutočná možnosť využitia jednotlivých zdrojov financovania je však podmienená presným znením výziev na predkladanie projektov, ktoré nie sú v čase spracovania Koncepcie známe.

Plán obnovy¹⁹¹

Plán obnovy je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ. Zameriava sa na nasledovné prioritné oblasti s plánovanými investíciami vo výške 6 575 mil. EUR.

Oblasť: **Zelená ekonomika**

- Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra
- Obnova budov
- Udržateľná doprava
- Dekarbonizácia priemyslu
- Adaptácia na zmenu klímy

Oblasť: **Vzdelávanie**

- Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch
- Vzdelávanie pre 21. storočie
- Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl

Oblasť: **Veda, výskum, inovácie**

- Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu, inovácií a digitálnej ekonomiky
- Lákanie a udržanie talentov

¹⁹¹ Zdroj: Plán obnovy, <https://www.planobnovy.sk/>

Oblasť: Zdravie

- Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť
- Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie
- Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť

Oblasť: Efektívna verejná správa

- Zlepšenie podnikateľského prostredia
- Reforma justície
- Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva
- Zdravé verejné financie

Oblasť: Digitalizácia

- Digitálne Slovensko (štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika)

Program Slovensko 2021 – 2027¹⁹²

Program Slovensko sa zameriava na nasledovné prioritné oblasti:

- **Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko**

Investície sú zamerané na podporu vedy, výskumu a inovácií, digitalizáciu, posilnenie malých a stredných podnikov, rozvoj zručností a digitálnu pripojiteľnosť.

- **Zelenšie Slovensko**

Investície podpora energetickú efektívnosť, znižovanie emisií skleníkových plynov, energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujú aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky na energetických zdrojoch z Ruska. Taktiež sa podporia investície na adaptáciu na zmenu klímy, prístupu k vode, na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu.

- **Prepojenejšie Slovensko**

Podpora pre rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, ako aj vnútroštátnu, regionálnu a miestnu mobilitu.

- **Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko**

Investíciami sa podporí prístupný trh práce, kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce, aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a

¹⁹² Zdroj: Program Slovensko 2021-2027, <https://www.eurofondy.gov.sk/program-slovensko/index.html>

najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunití, rodinné poradne, ako aj podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

- **Európa bližšie k občanom**

Investíciami bude podporený hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.

- **Fond na spravodlivú transformáciu**

Špecifickým cieľom v novom programovom období je Fond spravodlivej transformácie, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka prechod na uhlíkovú neutralitu. Z balíka 441 mil. eur môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj.

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

Environmentálny fond¹⁹³

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1.1.2005.

Environmentálny fond je primárne zriadený za účelom uskutočňovania štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja. Hlavným poslaním fondu je poskytovanie finančných prostriedkov žiadateľom vo forme dotácií alebo úverov na podporu projektov v rámci činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Modernizačný fond¹⁹⁴

MŽP SR začalo v apríli 2021 pripravovať dokument „Investičná stratégia pre Modernizačný fond – nízkouhlíkový podporný mechanizmus pre obdobie rokov 2021 – 2030“, ktorej cieľom je transparentne nastaviť spôsob využitia finančných prostriedkov MoF v podmienkach SR, určiť objem financií a časové rozloženie financií na jednotlivé oprávnené investičné oblasti počas obdobia rokov 2021 – 2030 a zabezpečiť jednotný postup pri výbere investícií určených na podporu z prostriedkov.

V súčasnosti sú vyhlásené nasledovné výzvy:

- Výzva na dekarbonizáciu priemyslu

¹⁹³ Zdroj: Environmentálny fond, <https://envirofond.sk/>

¹⁹⁴ Zdroj: MŽP SR, <https://minzp.sk/klima/modernizacny-fond/>

- Výzva pre teplárenstvo

Ďalšími investičnými oblasťami, ktoré MŽP SR plánuje v nasledujúcich rokoch podporiť z prostriedkov MoF prostredníctvom schém štátnej pomoci alebo aj ako individuálne projekty sú:

- náhrada spaľovania uhlia v priemyselnej energetike a technológiách,
- zvyšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie emisií skleníkových plynov v priemysle,
- výroby tepla z OZE,
- zvyšovanie energetickej efektívnosti pri výrobe elektriny.

Mechanizmus ELENA (European Local ENergy Assistance)¹⁹⁵

Obce a mestá, ktoré pripravujú investičné projekty v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, môžu využívať grant z prostriedkov ELENA na prípravu týchto projektov. ELENA financuje náklady týkajúce sa technickej podpory pre prípravu veľkých investičných programov v regiónoch a mestách, ktoré sú oprávnené pre financovanie Európskou investičnou bankou (vrátane nákladov spojených s prípravou tendrov, štúdie realizovateľnosti, prieskumu trhu, investičných plánov, energetických auditov atď.).

4.4 Monitorovanie koncepcie

Monitorovanie koncepcie je založené na špecifikácii útvarov Úradu KSK, ktoré budú plniť úlohy v oblasti implementácie a podieľať sa na monitorovaní opatrení vyplývajúcich zo SMART koncepcie.

Hlavnou úlohou bude sledovanie plnenia stanovených cieľov koncepcie. Výsledky/odpočty budú predkladané Odboru regionálneho rozvoja. Vyhodnotenie dát bude realizované určenými zamestnancami KSK - vyhodnotí sa plnenie KPI a opatrení.

Verejná služba / politika: Digitalizácia úradu KSK

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Vykonanie procesného auditu a auditu systémov v rámci Úradu KSK	Počet vykonaných auditov	Kancelária riaditeľa úradu KSK

¹⁹⁵ Zdroj: ELENA, <https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index.htm>

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Implementácia výsledkov procesného a systémového auditu	<i>KPI bude závisieť od výsledkov auditu</i>	Kancelária riaditeľa úradu KSK
Otvorený digitálny Úrad	Počet generických návštev webového sídla Úradu KSK	Oddelenie IKT
Vytvorenie komunikačnej siete subjektov kraja	Počet zapojených subjektov do komunikačnej siete Počet zbieraných dát v rámci siete	Oddelenie IKT Odbor projektov a investícií Odbor regionálneho rozvoja
Implementácia Integračno-analyticko-dátovej platformy	Počet dátových zdrojov	Oddelenie IKT Odbor projektov a investícií

Verejná služba / politika: Kultúra

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Digitalizácia zbierkových predmetov	Počet zdigitalizovaných zbierkových predmetov	Odbor kultúry
Vytvorenie katalógu filmových lokalít	Katalóg filmových lokalít	Odbor kultúry
Automatická registrácia zbierkových predmetov	Počet registrovaných zbierkových predmetov	Odbor kultúry
Digitálna platforma ponuky kultúrnych podujatí a predaja vstupeniek	Vytvorená platforma	Odbor kultúry

Verejná služba / politika: Územné plánovanie

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Aplikácia a digitálny územný plán	Implementovaná aplikácia a digitálny územný plán	Oddelenie územného plánovania
Zlepšenie zberu, zdieľania a analýzy údajov pre územné plánovanie	Nové a otvorené dátové sady otvorených údajov	Referát GIS
Vytvorenie komunikačnej platformy pre komunikáciu a zdieľanie informácií v územnom plánovaní	Funkčná komunikačná platforma pre územné plánovanie	Oddelenie územného plánovania

Verejná služba / politika: Životné prostredie

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Zelenší Košický región	Získanie podpory pre projekt Zelenší Košický región zo strany vedenia	Oddelenie regionálneho rozvoja
	Regionálna databáza adaptačných opatrení a prepojenie na súťaž. Podpora odbornej verejnosti - platforma pre komunikáciu	Oddelenie regionálneho rozvoja/ externe a koordinátor projektu Zelenší Košický región
	Podiel zelených verejných obstarávaní	Oddelenie verejného obstarávania a koordinátor projektu Zelenší Košický región
	Implementované Zelené úradovanie	ÚKSK/externe, a koordinátor projektu Zelenší Košický región

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
	Platforma s informáciami o možnostiach odovzdania odpadu - (kamsodpadom) (zaistenie spolupráce s konzultantom)	ÚKSK a oddelenie regionálneho rozvoja/externe
	Využitie dát z monitoringu stavu ovzdušia na osvetu	ÚKSK a oddelenie regionálneho rozvoja
	Počet obstaraných monitorovacích jednotiek a senzorov pre potreby KSK	ÚKSK a oddelenie regionálneho rozvoja
	Znížené emisie CO ₂ EKV (vzťahuje sa na organizácie v pôsobnosti kraja)	ÚKSK a koordinátor projektu Zelenší Košický región
	Spracovaná komunikačná stratégia kraja – Zelenší Košický región	Oddelenie komunikačné a koordinátor projektu Zelenší Košický región
	Počet realizovaných kampaní	Oddelenie komunikačné a koordinátor projektu Zelenší Košický región

Verejná služba / politika: Energetika

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa	Zodpovednosť za plnenie KPI
Efektívna energetika kraja	% naplnenia zámeru Implementácia Akčného plánu trvalo udržateľného energetického rozvoja Košického samosprávneho kraja	ÚKSK
	Využitie IADP na sledovanie spotreby energií v rámci KSK	ÚKSK
	% implementácie opatrení SMART z NUS	Oddelenie energetiky

	Vytvorenie energetickej agentúry kraja	ÚKSK
	Vykonaná pasportizácia budov	ÚKSK

Verejná služba / politika: dopravná infraštruktúra

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa	Zodpovednosť za plnenie KPI
Zabezpečenie pasportizácie ciest II. a III. triedy	Realizovaná pasportizácia	SC KSK
Zlepšovanie výsledkov hodnotenia stavebno-technického stavu ciest	Výsledky hodnotenia - stav (zlepšenie/zhoršenie %)	SC KSK
Zabezpečenie meranie hmotnosti statickými váhami v kritických úsekoch	Inštalácia váh (počet)	SC KSK

Verejná služba / politika: Dopravná mobilita

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa	Zodpovednosť za plnenie KPI
Vytvorenie jednotnej aplikácie pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	Jednotná aplikácia pre zjednodušenie využívania verejnej osobnej dopravy (Mobility as a Service)	IDS Východ
Prepojenie dát z IDS Východ s GIS portálom KSK	Vytvorenie dátových sád	ÚKSK

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa	Zodpovednosť za plnenie KPI
Prepojenie aplikácie IDS na iné externé služby kraja (napr. kultúra)	Zrealizované prepojenie	ÚKSK
Integrácia dopravných dispečingov s výhľadom integrovania dispečingu železničnej dopravy	Počet prestupných terminálov	IDS Východ
Rozvoj terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	Počet parkovísk P+R	ÚKSK
Rozvoj cyklo dopravy	Počet km cyklociest	ÚKSK

Verejná služba / politika: Cestovný ruch

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Podpora cestovného ruchu mimo sezóny	Katalóg programov pre školy zimné obdobie (počet)	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOČR
	Počet zapojených škôl	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOČR
	Katalóg programov pre dôchodcov - tlačaná podoba pre obce, domovy dôchodcov (počet)	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOČR
	Počet zapojených dôchodcov	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOČR

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Vytvorenie mapy pre dostupnosti lokalít pre občanov s rôznou formou hendikepu	Vytvorená mapa	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOOCR
Monitoring pohybu chodcov na vybraných turistických lokalitách pomocou sčítačov	Pilotný prieskum na minimálnom počte lokalít	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOOCR
	Súhrnná ročná štatistická správa s kľúčovými závermi zo spracovaných analýz	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOOCR
	Doplňkové prieskumy a analýzy	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOOCR
	Prepojenie na geolokačné dáta	Oddelenie regionálneho rozvoja a KOOCR

Verejná služba / politika: Zdravotníctvo a sociálne služby

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Efektívna komunikácia a zdieľanie informácií	Sprístupnené elektronické služby KSK pre oblasť zdravotníctva a sociálnych služieb (počet)	Oddelenie IKT
	Podiel vybavených žiadostí, oznámení a podnetov prostredníctvom elektronických služieb KSK	Oddelenie IKT
	Podiel vybavených oznámení a žiadostí cez aplikáciu AMBULANCIA	Oddelenie zdravotníctva

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
	Podiel vybavených oznámení a žiadostí cez aplikáciu LEKÁREŇ	Oddelenie zdravotníctva
	Sprístupnenie bezplatného objednávacieho systému pre pacientov (zabezpečenie prístupu)	Oddelenie zdravotníctva
	Podiel registrovaných ambulancií využívajúcich objednávací systém	Oddelenie zdravotníctva
	Sprístupnenie zoznamu sociálnych služieb a ich poskytovateľov cez e-VÚC (Register sociálnej pomoci)	Oddelenie IKT / odbor sociálnych vecí
	Vytvorenie informačných portálov pre obyvateľov pre oblasť zdravotníctva a sociálnych služieb	Oddelenie IKT
SMART riešenia pre poskytovanie zdravotnej a sociálnej starostlivosti	Počet poskytovateľov ambulantných a terénnych služieb v kraji	Odbor sociálnych vecí
	Podiel ambulantných a terénnych sociálnych služieb	Odbor sociálnych vecí
	24/7 monitorovacia centrála (zriadenie a prevádzka)	Odbor sociálnych vecí
	Klienti využívajúci SMART zariadenia (počet)	Odbor sociálnych vecí
	Informačný portál pre seniorov (zriadenie informačného portálu / fóra)	Odbor sociálnych vecí / oddelenie IKT
	Počet aktívnych registrovaných používateľov fóra „seniori seniorom“	V závislosti od spôsobu prevádzky portálu / fóra

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
	Počet vyhlásených výziev (SMART riešenia pre zdravotníctvo a sociálne služby)	Úrad KSK

Verejná služba / politika: Podnikateľské prostredie a ľudské zdroje

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Vytváranie kvalitného podnikateľského prostredia	Vytvorenie informačnej platformy podnikateľského prostredia	ICKK
	Zorganizované informačno-marketingové podujatia pre podnikateľov	ICKK
	Počet klientov (MSP) ICKK	ICKK
	Počet nových služieb ICKK zameraných na MSP	ICKK
Podpora MSP v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka	Vytvorenie farmárskych / remeselníckych inkubátorov	Odbor regionálneho rozvoja
	Počet účastníkov na farmárskych / remeselníckych inkubátoroch	Odbor regionálneho rozvoja / odbor školstva
	Vytvorenie aplikácie digitálneho agro-trhoviska	Odbor regionálneho rozvoja
	Počet používateľov digitálneho agro-trhoviska	Prevádzkovateľ a správca digitálneho agro-trhoviska
	Počet transakcií vykonaných v aplikácii digitálneho agro-trhoviska	Prevádzkovateľ a správca digitálneho agro-trhoviska

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
	Vytvorenie regionálnej značky	Odbor regionálneho rozvoja
	Počet produktov ocenených regionálnou značkou	Odbor regionálneho rozvoja / MAS

Verejná služba / politika: Veda, výskum, vzdelávanie

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
Efektívna koordinácia činností v oblasti optimalizácie siete stredných škôl a zosúladenia potrieb trhu práce a vzdelávacieho systému	Počet inštitúcií zapojených do komunikačnej platformy	Odbor školstva
Celoživotné vzdelávanie	Počet zapojených vzdelávacích inštitúcií do programov celoživotného vzdelávania a rekvalifikácie	Odbor školstva
	Počet novo-vzniknutých študijných odborov/kurzov celoživotného vzdelávania a rekvalifikácie	Odbor školstva
	Počet absolventov kurzov celoživotného vzdelávania	Odbor školstva
	Úspešnosť absolventov kurzov celoživotného vzdelávania/ rekvalifikácie na trhu práce	Odbor školstva
	Vytvorenie komplexnej platformy celoživotného vzdelávania	Odbor školstva / oddelenie IKT

Názov opatrenia	Názov ukazovateľa KPI	Zodpovednosť za plnenie KPI
	Počet registrovaných inštitúcií poskytujúcich celoživotné vzdelávanie na platforme	Odbor školstva / oddelenie IKT
	Počet ponúkaných kurzov zverejnených na platforme	Odbor školstva

4.5 Hodnotenie koncepcie

Predkladateľom hodnotiacej správy bude odbor regionálneho rozvoja KSK, ktorý bude plniť úlohy v oblasti hodnotenia plnenia opatrení koncepcie SMART. Od jednotlivých subjektov, ktoré sú uvedené v tabuľke hore, preberie odpočet plnenia opatrení.

Predmetom hodnotenia bude plnenie ukazovateľov. Prijímateľom hodnotiacej správy bude zastupiteľstvo KSK.

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Oblasti odvetvovej analýzy.....	8
Tabuľka 2 Kroky tvorby Koncepce	10
Tabuľka 3 Základné ukazovatele KSK	12
Tabuľka 4 SWOT analýza kultúra	20
Tabuľka 5 SWOT analýza územné plánovanie	29
Tabuľka 6 SWOT analýza Adaptácia na zmenu klímy.....	41
Tabuľka 7 SWOT analýza v oblasti kvality vôd	47
Tabuľka 8 SWOT analýza Obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo ..	53
Tabuľka 9 SWOT analýza Ochrana prírody.....	58
Tabuľka 10 SWOT analýza zlepšenie kvality ovzdušia	61
Tabuľka 11 SWOT analýza energetika.....	69
Tabuľka 12 SWOT analýza dopravná a technická infraštruktúra.....	83
Tabuľka 13 SWOT analýza odvetvie dopravná mobilita.....	95
Tabuľka 14 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR	104
Tabuľka 15 SWOT analýza Zdravotníctvo a sociálne služby.....	108
Tabuľka 16 Prehľad základných ukazovateľov.....	123
Tabuľka 17 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR	124
Tabuľka 18 SWOT analýza Podnikateľské prostredie	129
Tabuľka 19 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z PHSR	143
Tabuľka 20 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z RSVaV	145
Tabuľka 21 Prehľad špecifických cieľov a opatrení z KRPM.....	152
Tabuľka 22 SWOT analýza Veda, výskum a vzdelávanie	160
Tabuľka 23 SWOT analýza Cestovný ruch	171
Tabuľka 24 SWOT analýza oblasti vidiek a poľnohospodárstvo.....	180

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Úrovne riadenia projektu spracovania Koncepce SMART KSK	11
Obrázok 2 Vymedzenie košického kraja.....	12
Obrázok 3 Záplavové územia v Košickom kraji	37

Obrázok 4 Mapa zraniteľnosti oblasti voči zmene klímy	37
Obrázok 5 Vybavenosť obcí Košického samosprávneho kraja verejným vodovodom a kanalizáciou	47
Obrázok 6 Mapa chránených území KSK.....	56
Obrázok 7 Kvalita ovzdušia KSK.....	60

Zoznam príloh

Príloha č. 1 – Slovník pojmov

Príloha č. 2 – Prehľad strategických dokumentov

Príloha č. 3 – Strategická mapa

Príloha č. 4 – Komunikačný plán

Príloha č. 5 – Zoznam zdrojov

Zoznam skratiek

Skratka	Vysvetlenie
ARR	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
CMS	Centrálne miesto služieb – jedná sa o súbor technických a programových prostriedkov, prostredníctvom ktorého sú poskytované alebo využívané služby informačných systémov verejnej správy
CR	Cestovný ruch
CRZ	Centrálny register zmlúv
CuRI	Catching-up Regions Initiative
EIS	European Innovation Scoreboard
IoT	Internet vecí (z ang. Internet of Things) - technológie vo verejnom priestore, označenie pre prepojenie zariadení/objektov/ludí s internetom
KROVaP	Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu
KRPM	Koncepciu rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025 (2030)
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
KUSKSK 2020+	Koncepcia uplatnenia SMART politik v rozvoji Košického samosprávneho kraja 2020+
KSK	Košický samosprávny kraj
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie
MPV	Majetkovoprávne vysporiadanie
MSP	Malé a stredné podniky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NFV	Neformálne vzdelávanie

Skratka	Vysvetlenie
NKÚ	Národný kontrolný úrad
NUS	Nízkouhlíková stratégia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, 2021
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR PHSR KSK 2016+	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022 (platný do roku 2023)
PHSR KSK 2022+	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030)
PM	Projekt manažér
POK	Program obnovy krajiny
PUM	Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja, 2020
RIS	Regionálna inovačná stratégia
RSVaV	Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK na roky 2021 – 2025
SC KSKS	Správa ciest KSK
SMART	Sustainability, Mobility, Affordability, Resilience and Technology
SŠ	Stredná škola
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPD	Územnoplánovacia dokumentácia
UVP	Univerzitný vedecký park
VaV	Výskum a vývoj
VN	Vodná nádrž

Skratka	Vysvetlenie
VÚC	Vyšší územný celok
VÚMOP	Výzkumný ústav melioráci a ochrany pôdy
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZŠ	Základná škola
ŽP	Životné prostredie